

ความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น
(ค.ศ.1368 – 1464)

สารนิพนธ์
ของ
นางสาว ศิริพร ดาบเพชร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์เอเชีย
ตุลาคม 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๕๑
๑๔๖๓๑
๑.๓

ความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น
(ค.ศ.1368 – 1464)

บทคัดย่อ
ของ
นางสาว ศิริพร ดาบเพชร

27 ก.พ. 2544

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์เอเชีย

ตุลาคม 2543

147615

ศิริพร ดาบเพชร. (2543). ความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368 – 1464).
สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์เอเชีย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. กรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ วุฒิชัย มูลศิลป์.

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ศึกษาถึงความรุ่งเรืองของจักรวรรดิจีนสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น
ระหว่าง ค.ศ.1368 – 1464 โดยศึกษาทั้งในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและ
วัฒนธรรม

ผลการศึกษาพบว่า ราชวงศ์หมิงซึ่งเป็นราชวงศ์ของชาวจีนราชวงศ์สุดท้ายได้สร้างความ
รุ่งเรืองให้แก่จีนหลายด้าน โดยเฉพาะสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้นเป็นช่วงที่รุ่งเรืองมากสมัยหนึ่ง ราชวงศ์
หมิงรับรูปแบบการปกครองมาจากราชวงศ์ถัง และปกครองโดยรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง รัฐบาลมีความ
มั่นคง จักรพรรดิในต้นราชวงศ์มีพระปรีชาสามารถ กองทัพเข้มแข็งสามารถขับไล่มองโกลและขยายดิน
แดนออกไปได้กว้างไกล ราชวงศ์หมิงได้ส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเลระหว่าง ค.ศ.1405 – 1433 ซึ่งเดิน
ทางไปไกลถึงชายฝั่งตะวันออกของทวีปแอฟริกา ทำให้ชื่อเสียง อิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมของ
จีนแพร่หลายมากขึ้น และนับเป็นจุดสูงสุดของระบบบรรณาการสมัยหมิง นอกจากนี้ราชวงศ์หมิงได้
เสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีของจีนให้รุ่งเรืองต่อไป มีการฟื้นฟูลัทธิขงจื้อใหม่ รื้อฟื้นระบบการสอบเข้า
รับราชการ สร้างงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เช่น การสร้างพระราชวังที่สวยงามยิ่งใหญ่ การผลิตเครื่องปั้น
ดินเผาที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาว ในสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น จักรวรรดิจีนมี
ความมั่นคง กองทัพเข้มแข็ง รัฐบาลมีเสถียรภาพ แต่ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 15 ราชวงศ์หมิงต้อง
ประสบปัญหาความอ่อนแอทางการเมืองการปกครองและปัญหาต่างๆ ทำให้ราชวงศ์หมิงอ่อนแอลง

**THE GLORY OF EARLY MING DYNASTY,
1368-1464**

**AN ABSTRACT
BY
MISS SIRIPORN DABPHET**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Arts degree in Asian History
at Srinakharinwirot University
October 2000**

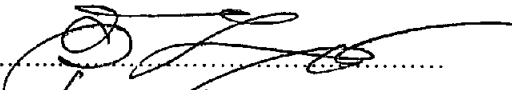
Siriporn Dabphet. (2000). *The Glory of Early Ming Dynasty, 1368-1464*. Master Project
M.A. (Asian History). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University :
Advisor Assoc. Prof. Wutdichai Moolsilpa.

The purpose of this dissertation is to give an analytical account of the achievements of the early Ming dynasty, A.D.1368-1464, and to evaluate Imperial China during this period from the political, socio-economic, and cultural points of view.

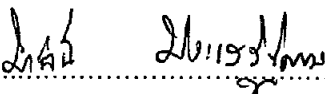
Early Ming China was at its zenith during the period under study. As the last Han (Chinese) dynasty, the Ming followed the Tang in its centralizing policy and the consolidation of the celestial court's absolute authority. Under charismatic emperors, China was strong enough to repulse rebellious Mongol tribes from its frontiers and to expand territorially. The Ming court also flexed its muscles overseas by sending a series of exploring fleets to the west as far as East Africa, making China a formidable maritime power and enforcing its tributary relations with numerous countries. In cultural field the early Ming period witnessed the revival of Neo-Confucianism and the re-introduction of China's examination system. This was a period of artistic creativeness as evidenced in the magnificent Imperial Palace in Beijing and the famous Ming white porcelain. Despite its glory Ming China entered a period of decline in the mid-sixteenth century owing to its internal political problems and inherent weaknesses.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์เอเชีย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

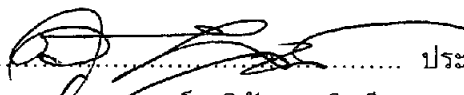
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

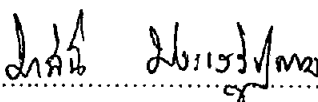

.....
(รองศาสตราจารย์ วุฒิชัย มุลศิลป์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลีณี ประเสริฐธรรม)

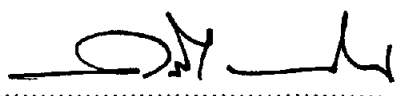
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ วุฒิชัย มุลศิลป์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลีณี ประเสริฐธรรม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. วินัย พงศ์ศรีเพียร)

ได้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์เอเชีย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวี วรกวิน)
วันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วุฒิชัย มูลศิลป์ ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษา กรุณาให้ยืมหนังสือ ให้คำแนะนำ ชี้แจง และแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมทั้งคอยเร่งรัดการทำงานของผู้เขียน จนสารนิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลินี ประเสริฐธรรม แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ อาจารย์ ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้ความกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบและให้คำแนะนำ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำในการพิจารณาเค้าโครงสารนิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ หลวงนเหล่าซือ แห่งสถาบันภาษาไอซีไอ ที่กรุณาให้คำแนะนำการออกเสียงภาษา จีนกลาง ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับจีนในหลาย ๆ เรื่อง

ขอกราบขอบพระคุณ “ พ่อ - แม่ และ น้ากา ” ที่ให้ความเอาใจใส่ สนับสนุนด้านการศึกษาและ คอยส่งเสริมขอร้องผู้เขียนตลอดมา และขอขอบคุณพี่สาวที่กรุณาช่วยพิมพ์สารนิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความรวดเร็วและอดทนยิ่ง

ความดีหรือประโยชน์อันจะเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศแต่ “คุณยาย” และ “นิกกี้” ผู้ล่วงลับ ไปแล้ว

ศิริพร ตาบเพชร

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทนำ	ก
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	ข
จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย.....	ฅ
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย.....	ฉ
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	ณ
วิธีการศึกษาวิจัย.....	ด
นิยามศัพท์.....	ฉ
แหล่งข้อมูล.....	ญ
1 การสถาปนาราชวงศ์หมิงและการเสริมสร้างความมั่นคง.....	1
การสถาปนาราชวงศ์หมิง.....	1
จีนสมัยปลายราชวงศ์หยวน.....	1
กลุ่มกบฏต่อต้านราชวงศ์หยวน.....	1
การแย่งชิงอำนาจระหว่างกลุ่มต่างๆ.....	3
การขับไล่มองโกลและสถาปนาราชวงศ์หมิง.....	4
ปัจจัยที่ส่งเสริมให้จักรพรรดิหงอู่ประสบความสำเร็จ.....	7
การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างความมั่นคงในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่.....	9
การแก้ไขปัญหาในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่.....	10
การส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชน.....	10
การแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ.....	11
การเสริมสร้างความมั่นคงในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่.....	12
การจัดอิทธิพลมองโกลและการขับไล่มองโกล.....	12
การวางรากฐานการปกครอง.....	14
การควบคุมอำนาจทางทหาร.....	18
การเรียกร้องบรรณาการจากรัฐต่างๆ.....	21
การสร้าง ความมั่นคงด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
1 (ต่อ)	
การฟื้นฟูการศึกษาแบบขงจื้อ.....	23
ประมวลกฎหมายราชวงศ์หมิง.....	24
การควบคุมประชากร.....	26
2	
สมัยแห่งความรุ่งเรืองทางการเมืองการทหาร.....	30
สงครามกลางเมือง : การขึ้นสู่อำนาจของจักรพรรดิหย่งเล่อ.....	30
การสร้างความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง.....	31
การขยายอำนาจของจักรพรรดิหย่งเล่อ.....	35
การปราบปรามมองโกล.....	36
การยึดครองเวียดนาม.....	40
การสำรวจทางทะเล : ความรุ่งเรืองของระบบบรรณาการ.....	42
เมืองหลวงใหม่ : ความรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรมและผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	51
เมืองหลวงใหม่ : ความรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรม.....	51
เมืองหลวงใหม่ : ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	60
ความเจริญด้านภูมิปัญญา.....	62
3	
สมัยแห่งความรุ่งเรืองด้านสังคม วัฒนธรรม และความรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ.....	65
การปฏิรูปในรัชสมัยจักรพรรดิหงซี.....	65
การปฏิรูปรัฐบาล.....	65
การปฏิรูปสังคมและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ.....	66
การสร้างความรุ่งเรืองทางสังคมและวัฒนธรรม	
ในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ.....	67
การปรับปรุงระบบราชการ.....	67
การปฏิรูปเศรษฐกิจ.....	70
ความรุ่งเรืองด้านศิลปะ.....	73
ความรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น.....	83
พื้นฐานเศรษฐกิจของราชวงศ์หมิง.....	83
อุตสาหกรรมเกี่ยวกับไหม.....	83
การค้าขาย.....	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3 (ต่อ)	แหล่งการค้า.....	86
4	สมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง.....	87
	การเมืองการปกครองในรัชสมัยจักรพรรดิเจ็งถง.....	87
	การสร้างความมั่นคงในรัชกาลจักรพรรดิเจ็งไท่.....	90
	ปัญหาการครองราชย์และรัชกาลจักรพรรดิเทียนซุ่น.....	92
	ปัญหาภัยธรรมชาติและการก่อความไม่สงบของประชาชน.....	94
	จุดเริ่มต้นความเสื่อมของราชวงศ์หมิง.....	96
5	บทสรุป.....	98
	บรรณานุกรม.....	102
	ภาคผนวก.....	106
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	117

บัญชีแผนที่

แผนที่		หน้า
1	กลุ่มกบฏในจักรวรรดิจีน ระหว่าง ค.ศ.1350 – 1365.....	5
2	จักรวรรดิหมิง.....	6
3	ชายแดนภาคเหนือและกองทหารประจำชายแดน 9 เมือง.....	39
4	เส้นทางสำรวจทางทะเลของ เจิ้ง เหวอ.....	47
5	เส้นทางคลองดำยูนเหอหรือคลองหลวง.....	59

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ก้อนอิฐที่มีชื่อของช่างทำอิฐและชื่อหัวหน้าชุมชน.....	29
2 ผังเมืองกรุงเปย์จิงและพระราชวังหลวง.....	54
3 พระราชวังหลวง.....	55
4 ลวดลายมังกรบนเพดานตำหนัก.....	56
5 เทียนถานหรือหอฟ้า.....	57
6 กำแพงเมืองจีนที่ปาต้าหลิ่ง ใกล้กรุงเปย์จิงสร้างสมัยราชวงศ์หมิง.....	58
7 จานดินเผา.....	78
8 เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาว.....	79
9 เครื่องปั้นดินเผาลายเถาองุ่น.....	79
10 “แมว” โดย จักรพรรดิซวนเต๋อ.....	80
11 “ทิวทัศน์” โดย ไท่ จิน.....	81
12 “อ่านหนังสือในฤดูใบไม้ร่วง” โดย เส็น โจว.....	82

บัญชีแผนผัง

แผนผัง

หน้า

1	โครงสร้างการปกครองพื้นฐานสมัยราชวงศ์หมิง.....	19
---	---	----

บทนำ

กลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 ราชวงศ์หยวน (Yuan) ของมองโกล (ค.ศ.1279-1368) ต้องประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ปัญหาการแย่งชิงอำนาจภายในราชสำนัก ปัญหาภัยธรรมชาติและทศวรรษภัยในทศวรรษ 1340¹ ตามด้วยปัญหาทศวรรษชาวนากลุ่มต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นเกือบทุกพื้นที่ในทศวรรษ 1350 โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำฉางเจียง(Changjiang - แยกซี (Yangzi)) ได้มีการเคลื่อนไหวของกบฏชาวนาหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเฉิน ไท่เหว่เหลียง (Qen Youliang) กลุ่มจาง ชื่อเฉิง (Zhang Shiqeng) และ กลุ่มจู หยวนจาง (Zhu Yuanzhang² กลุ่มกบฏเหล่านี้ต่างมุ่งต่อต้านรัฐบาลและแย่งชิงขยายอำนาจเหนือกลุ่มอื่นๆ โดยผู้นำแต่ละกลุ่มหวังจะได้ขึ้นเป็นจักรพรรดิตามความเชื่อเรื่องอาณัติสวรรค์³ ซึ่งกลุ่มของจู หยวนจางเป็นฝ่ายที่มีชัยชนะเหนือกลุ่มอื่นๆ และสามารถขับไล่มองโกลออกไปจากเมืองต้าตู(Dadu)⁴ เมืองหลวงของราชวงศ์หยวนได้เมื่อ ค.ศ.1368

ต่อมา จู หยวนจาง ประกาศตนเป็นจักรพรรดิแห่งราชวงศ์หมิง (Ming) เรียกพระนามตามชื่อรัชกาลว่าจักรพรรดิหงอู่(Hongwu ค.ศ.1368-1398) และตั้งเมืองหลวงอยู่ที่เมืองหนานจิง(Nanjing-หนานกิง) ราชวงศ์หมิงปกครองจีนระหว่าง ค.ศ.1368-1644 รวม 276 ปี มีจักรพรรดิปกครองทั้งสิ้น 16 พระองค์ สมัยราชวงศ์หมิงนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นยุคที่ยิ่งใหญ่ มีการปกครองและมีสังคมที่มั่นคงยุคหนึ่งในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ⁵ ช่วงที่ราชวงศ์หมิงมีความรุ่งเรืองมาก คือ สมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368-1464)⁶ ภายใต้การปกครองของจักรพรรดิ 7 พระองค์ โดยเฉพาะในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ(Yongle ค.ศ.1403-1425) และรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ(Xuande ค.ศ.1426-1436)

¹ Albert Chan. (1982). *The Glory and Fall of The Ming Dynasty*. p.1.

² Edward L. Dreyer. (1982). *Early Ming China, A Political History 1355-1435*. p.26.

³ เอ็ดวิน โอ ไรส์เชอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *อุ่ออารยธรรมตะวันออก = East Asia, The Great Tradition*. แปลโดย จำนงค์ ทองประเสริฐและคณะ. หน้า 596.

⁴ เมืองต้าตู คือ ชื่อของกรุงเป่ย์จิง (Beijing-ปักกิ่ง) ในสมัยราชวงศ์หยวน

⁵ John K. Fairbank. , Edwin O. Reischauer. & Albert M. Craig. (1976). *East Asia, Tradition and Transformation*. p.177.

⁶ เจมส์ บี พาร์สัน. ได้แบ่งระยะเวลาสมัยราชวงศ์หมิง เป็น 6 ช่วง ได้แก่ 1.ค.ศ.1368 – 1402 ช่วงการเสริมสร้างความมั่นคง 2. ค.ศ.1403 – 1449 ช่วงความมั่นคงยิ่งใหญ่มาก 3. ค.ศ.1450 – 1505 ช่วงที่เริ่มต้นเสื่อม 4. ค.ศ.1506 – 1566 ช่วงเสื่อม 5. ค.ศ.1567 – 1620 ช่วงการฟื้นตัว 6. ค.ศ.1621 –1644 ช่วงเสื่อมและสิ้นสุดราชวงศ์ (James B. Parsons. (1969). "The Ming Dynasty Bureaucracy : Aspects of Background Forces,". in *Chinese Government in Ming Time*. Edited by Charles O. Hucker. p.177.)

ด้านเศรษฐกิจ จักรพรรดิหงอู่ ดำเนินการแก้ปัญหาเงินเพื่อที่มีมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์หยวน โดยจัดตั้งโรงกษาปณ์ในทุกมณฑลเพื่อผลิตเงินเหรียญขึ้นมาใช้แทนเงินธนบัตร¹ ส่งเสริมการเกษตร โดยออกกฎหมายประกาศให้ประชาชนที่เข้าไปจับจองที่ดินว่างเปล่าเพื่อทำการเพาะปลูกได้รับสิทธิการเป็นเจ้าของที่ดิน ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีและไม่ต้องถูกเกณฑ์แรงงานในช่วงสามปีแรก ทำให้ประชาชนจำนวนมากเข้าจับจองที่ดินทำกิน ส่งผลให้พื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ผลผลิตข้าวเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจโดยทั่วไปดีขึ้น² รวมทั้งนำระบบหลี่เจีย (*Lijia system*) มาใช้ควบคุมดูแลท้องถิ่น ระบบนี้เป็นระบบที่ให้ชุมชนรับผิดชอบดูแลกันเอง โดยมีหัวหน้าชุมชนเป็นผู้ดูแลและรัฐบาลจะควบคุมชุมชนโดยผ่านหัวหน้าชุมชนอีกต่อหนึ่ง จัดทำทะเบียนที่ดินและสำมะโนประชากรเพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องของจำนวนที่ดินและจำนวนประชากร ซึ่งช่วยในประเมินผลการผลิต การกำหนดอัตราภาษี และจำนวนทหารในประเทศ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม จักรพรรดิหงอู่ พยายามลบล้างอิทธิพลของมองโกล เช่น ห้ามการแต่งกายแบบมองโกล ห้ามใช้ภาษาหรือชื่อแบบมองโกลและฟื้นฟูประเพณีของจีน เช่น ให้ประชาชนกลับไปแต่งกายแบบสมัยราชวงศ์ถัง นำลัทธิขงจื้อมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต รื้อฟื้นพิธีบูชาขงจื้อ และรื้อฟื้นระบบการสอบเข้ารับราชการตามแบบขงจื้อ³ ส่งเสริมให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาของรัฐ ทำให้โรงเรียนของรัฐและเอกชนได้รับการจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศในเวลาต่อมา และหลิว จื่อ (*Liu Zi*) ที่ปรึกษาของจักรพรรดิหงอู่ เสนอให้ใช้วิธีการสอบเข้ารับราชการแบบใหม่เรียกว่า *ปากู่เหวิน* (*Baguwen*) หรือ เรียงความแปดย่อหน้า (*eight-legged essays*) ซึ่งใช้มาจนถึงสมัยราชวงศ์ชิง (*Qing*) และยกเลิกไปเมื่อ ค.ศ. 1902⁴ อันี่ระบบการศึกษาตามหลักคำสอนของขงจื้อและการสอบเข้ารับราชการถือเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญวัฒนธรรมหนึ่งของจีนในยุคราชวงศ์

รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ เป็นยุคที่ราชวงศ์หมิงมีความรุ่งเรืองด้านการเมืองการทหารสูงสุด และจักรพรรดิหย่งเล่อได้รับการยกย่องว่าเปรียบเสมือนเป็นผู้ก่อตั้งราชวงศ์คนที่ 2⁵ จักรพรรดิหย่งเล่อ ขึ้นครองราชย์โดยการยึดอำนาจจากจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน (*Jianwen* ค.ศ. 1399-1402) ดังนั้นเพื่อรักษาอำนาจของตนเองไว้จักรพรรดิหย่งเล่อจึงใช้นโยบายการปกครองที่เข้มงวด ปฏิรูปหน่วยงานราชการและรูปแบบการทำงานใหม่ โดยได้ส่งเสริมให้มีรัฐบาลที่มั่นคง มีระบบราชการที่มีประสิทธิภาพและเข้าไปดูแลการทำงานของขุนนางอย่างเข้มงวดใกล้ชิด⁶ แต่งตั้งขุนนางและราชบัณฑิตที่มี

¹ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.131.

² *Ibid.* p.75.

³ เพ็ชร สุมิตร. (2518). *ประวัติศาสตร์อารยธรรมจีน*. หน้า 168. , Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.13. and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.69.

⁴ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.98.

⁵ Hok-Lam Chan.(1990). "The Chien-Wen, Yong-Lo,Hung-Hsi and Hsuan-Te Reigns,1399-1435," in *The Cambridge History of China Volume 7, The Ming Dynasty 1368 – 1644 Part 1*. Edited by Denis Twitchett and Frederick W. Mote. p.205.

⁶ *Ibid.*

ความรู้ความสามารถเป็นกลุ่มราชเลขาธิการเพื่อช่วยงานราชการแทนการให้ทำงานเอกสารอย่างเดียว และย้ายเมืองหลวงจากหนานจิงซึ่งอยู่ทางใต้ขึ้นมาอยู่ที่เป่ย์จิงทางภาคเหนือ รัชสมัยนี้เป็นช่วงที่อำนาจทางการทหารของราชวงศ์หมิงยิ่งใหญ่ที่สุด โดยจักรพรรดิหย่งเล่อได้นำทัพไปปราบปรามมองโกลถึง 5 ครั้ง ทำให้ชาวมองโกลเผ่าตาดาน(Tatan) หรือ ตาดาร์(Tatar) ที่อยู่ทางตะวันออกของมองโกลยอมถวายเครื่องบรรณาการให้จีน และเผ่าออยแอร์ต(Oirat) ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของมองโกลอ่อนแอลง ส่วนจีนมีความมั่นคงทางชายแดนภาคเหนือและมีกองทัพที่ยิ่งใหญ่สร้างความยำเกรงให้แก่อนารยชนเผ่าต่าง ๆ เป็นอันมาก¹

ผลงานสำคัญอีกประการในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ คือ การส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเล ตั้งแต่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย อ่าวเปอร์เซียและเมืองท่าชายฝั่งแอฟริกาตะวันออก ขบวนเรือนี้ออกเดินทางในสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ 6 ครั้ง ระหว่าง ค.ศ.1405-1422 และสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ 1 ครั้ง ระหว่าง ค.ศ. 1431-1433 ผู้นำการเดินทางคือ มหาขันทีเจิ้งเหอ (Zheng He) ซึ่งเป็นคนสนิทของจักรพรรดิหย่งเล่อ การเดินทางครั้งนี้เท่ากับเป็นการเรียกร้องบรรณาการของราชวงศ์หมิงและเป็นการบังคับให้ผู้นำรัฐถวายบรรณาการแก่จีน ทำให้มีผู้นำรัฐต่าง ๆ เดินทางมาถวายบรรณาการแก่ราชสำนักหมิงกว่า 30 แห่ง² ระบบบรรณาการรุ่งเรืองถึงขีดสุดและถือเป็นจุดสูงสุดของอำนาจของจีนในโพ้นทะเล³ ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการนี้ทำให้มีการติดต่อค้าขายระหว่างจีนกับรัฐต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้การค้าภายในประเทศเติบโตมากขึ้นด้วย โดยจากการผลิตเพื่อใช้เองในท้องถิ่นมาเป็นการผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะการค้าขายระหว่างจีนกับญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตามในสมัยนี้เศรษฐกิจของประเทศเริ่มประสบปัญหาเพราะมีรายจ่ายมากขึ้น ทั้งค่าใช้จ่ายในการทำสงคราม การก่อสร้างพระราชวังใหม่ที่เป่ย์จิง การบูรณะคลองต้ายูนเหอ(Dayunhe) หรือ คลองหลวง(Grand Canal) ซึ่งเป็นคลองขุดที่เป็นเส้นทางคมนาคมระหว่างภาคเหนือกับภาคใต้ และการส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเล เป็นต้น ทำให้รัฐบาลต้องขึ้นภาษีที่ดินและเกณฑ์สิ่งของจากประชาชนมากขึ้น สร้างความลำบากแก่ประชาชนและมีประชาชนจำนวนมากทิ้งที่ดินเพื่อหลบหนีการจ่ายภาษี⁴ ดังนั้นจักรพรรดิหงซี (Hongxi ค.ศ.1425–1426) จึงออกประกาศยกเลิกการเกณฑ์สิ่งของและยกเว้นภาษีให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ ยกเลิกภาษีให้ผู้ที่ค้างชำระเพื่อให้กลับมาขังที่ดินของตน และส่งขุนนางไปยังเมืองที่มีปัญหาเรื่องภาษีเพื่อหาทางแก้ไข เช่น เมืองซุโจว(Xuzhou) และ เมืองซ่งเจียง(Songjiang) ซึ่งรายงานเรื่องปัญหาภาษีนี้ได้กลายเป็นข้อมูลพื้นฐานของแผนการลดภาษีในสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ⁵

¹ *Ibid.* p.104.

² John K. Fairbank. (1992). *op.cit.* p.138.

³ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535,ตุลาคม-ธันวาคม). "เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า : การสำรวจทางทะเลของจีนสมัยต้นราชวงศ์หมิง(Ming)", *ราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 44.

⁴ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.281.

⁵ *Ibid.*

ด้านสังคมและวัฒนธรรม จักรพรรดิหย่งเล่อได้นำพระราชประเพณีโบราณเกี่ยวกับการบวงสรวงเทพยดาฟ้าดินกลับมาใช้อีกครั้ง นำหลักปรัชญาของ จู ซี (Zhu Xi) นักปราชญ์คนสำคัญของลัทธิขงจื้อในสมัยราชวงศ์ซ่ง(Song)มาเป็นหลักในการปกครองประเทศ รื้อฟื้นลัทธิเต๋าที่ถูกกดขี่ในสมัยมองโกลให้เป็นที่นิยมอีกครั้ง¹ รวบรวมงานสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หลักธรรมจรรยาและความรู้อื่นๆ จัดทำเป็นหนังสือ เรียกว่า *หย่งเล่อต้าเตี้ยน* (Yongle Dadian) หรือ *สารานุกรมหย่งเล่อ* ซึ่งถือเป็นแหล่งความรู้สำคัญของจีน รวบรวมและปรับปรุงตำราคลาสสิกของจีนขึ้นใหม่ให้มีมาตรฐานมากขึ้นสำหรับใช้ในโรงเรียนและในการสอบเข้ารับราชการ² ในด้านศิลปะ การย้ายเมืองหลวงไปยังเป่ย์จิงทำให้มีการรวบรวมช่างฝีมือแขนงต่าง ๆ ทั่วประเทศมาสร้างพระราชวังที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมซึ่งสืบทอดมาจนปัจจุบัน

รัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ เป็นสมัยที่ราชวงศ์หมิงมีความรุ่งเรืองอีกช่วงหนึ่ง โดยเฉพาะด้านสังคมและวัฒนธรรม จักรพรรดิซวนเต๋อดำเนินการปกครองตามแนวทางที่จักรพรรดิหงซีวางไว้ คือการยึดหลักคุณธรรมขงจื้อ ยกเลิกกฎหมายที่รุนแรง ห้ามการทรมานและลงโทษบุคคลโดยพลการ³ ปฏิรูปหน่วยงานต่างๆ ควบคุมการทำงานของขุนนางให้มีประสิทธิภาพปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง ส่งขุนนางออกไปดูแลราษฎรอย่างใกล้ชิด เริ่มระบบกึ่งปกครองตนเองของรัฐบาลท้องถิ่นโดยส่งขุนนางไปประจำตามมณฑลเพื่อคอยประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในมณฑล และประสานงานกับส่วนกลางทำให้การทำงานรวดเร็วยิ่งขึ้น⁴ รวมทั้งแก้ปัญหาการทุจริตในกองทัพโดยจัดทำบัญชีรายชื่อทหารขึ้นใหม่เพื่อให้รู้ข้อมูลที่แน่นอนทั้งจำนวนทหาร เงินเดือน การปันส่วนสิ่งของและอาหาร เป็นต้น⁵ จักรพรรดิซวนเต๋อ ยังได้ส่งเสริมให้ชนที่เรียนหนังสือเพื่อเข้ามาช่วยงานด้านเอกสาร โดยจัดตั้งโรงเรียนในวังขึ้นมาให้ชนที่ได้อ่านใน ค.ศ.1429⁶ ส่งผลให้ชนที่มีความรู้และเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น แม้ว่าในสมัยจักรพรรดิหงอู่ จะมีคำสั่งห้ามชนที่เรียนหนังสือและยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอย่างเด็ดขาด เพราะทรงเห็นตัวอย่างจากราชวงศ์ฮั่น(Han)และราชวงศ์ถังที่ปล่อยให้ชนที่เข้ามามีบทบาทในราชสำนักมากเกินไปจนเป็นสาเหตุหนึ่งของความเสื่อมของราชวงศ์⁷

จักรพรรดิซวนเต๋อ ได้ส่งเสริมศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ซึ่งผลงานของจิตรกรชาวจีนได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการของคนในชาติและชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นนิยมซื้อภาพวาดของจีนไปสะสมกันมาก⁸ ผลงานศิลปะที่มีชื่อเสียงและเป็นอาชีพที่สำคัญอีกอาชีพหนึ่งของประชาชนคือ การผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่แพร่หลายไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะที่เมืองจิ้งเต๋อเจิน(Jingdezhen)ใน

¹ *Ibid.* p.218-219. และ กำจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน*. หน้า 278.

² Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.219.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.* p.292.

⁵ *Ibid.* p.293.

⁶ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.234.

⁷ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.377.

⁸ กำจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *เล่มเดิม*. หน้า 280.

มณฑลเจียงซี(Jiangxi) ถือเป็นศูนย์กลางของการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของจีน มีทั้งโรงงานของรัฐบาลและเอกชน เครื่องปั้นดินเผาสมัยราชวงศ์หมิงที่มีความสวยงามและเป็นสินค้าออกที่สำคัญ คือ เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาว และในรัชสมัยนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นยุคแห่งความรุ่งเรืองในด้านเครื่องปั้นดินเผาสมัยราชวงศ์หมิง¹ ศิลปะและอาชีพที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง คือ การทอผ้าไหมประดับลวดลายลงบนผ้าซึ่งมีความสวยงามและเป็นที่ต้องการของราชสำนักและพ่อค้าต่างชาติมาก²

จักรพรรดิซวนเต๋อได้รับการยกย่องว่าเป็นจักรพรรดิที่มีความสามารถด้านการบริหารประเทศสนใจทุกข์สุขของราษฎร และสมัยนี้เป็นช่วงที่ราชวงศ์หมิงไม่มีปัญหาวิกฤติการณ์ที่ร้ายแรงทั้งภายในและภายนอก ไม่มีความขัดแย้งหรือต่อต้านนโยบายของรัฐ รัฐบาลมีประสิทธิภาพและมั่นคง ประชาชนมีความสงบสุขปลอดภัย ทำให้นักประวัติศาสตร์บางคนยกย่องว่ารัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อเป็นยุคทองของราชวงศ์หมิง แม้ว่าจะเป็นยุคเริ่มต้นการเข้ามามีบทบาทของชนที่กึ่งก็ตาม³

หลังรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ มีจักรพรรดิปกครองอีก 2 พระองค์แต่เป็น 3 รัชกาล⁴ คือ เจิงถง(Zhengtong ค.ศ.1436-1450) จิงไท่ (Jingtai ค.ศ.1450-1457) และเทียนชุ่น (Tianshun ค.ศ.1457-1464) นับตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเจิงถง การเมืองการปกครองของราชวงศ์หมิงเริ่มปรากฏปัญหาเพราะหวาง เจิน (Wang Zhen) ซึ่งเป็นขันทีที่ได้รับการศึกษาและเป็นอาจารย์ของจักรพรรดิเจิงถง เข้ามามีบทบาททางการเมืองและในราชสำนักทำให้ขุนนางส่วนใหญ่ไม่พอใจ การทำงานของรัฐบาลจึงเกิดปัญหา และในช่วงนี้จีนต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการทั้งจากภัยธรรมชาติ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการจลาจลของประชาชนที่เดือดร้อนจากปัญหาต่างๆ และการจลาจลของชนกลุ่มน้อยทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน รัฐบาลจึงต้องเข้าไปปราบปรามทำให้เสียงบประมาณและกำลังทหารเป็นจำนวนมาก ต่อมาใน ค.ศ.1449 ชาวมองโกลเผ่าออยเร็ดได้ยกทัพมารุกรานชายแดนตอนเหนือ จักรพรรดิเจิงถงนำทัพออกรบแต่กองทัพหมิงพ่ายแพ้และจักรพรรดิถูกมองโกลจับเป็นเชลย ภายหลังจึงได้รับการปล่อยตัวออกมาเพราะหมดความสำคัญ เนื่องจากจีนได้สถาปนาจักรพรรดิองค์ใหม่คือ จิงไท่ ขึ้นแทน การแพ้สงครามครั้งนี้ถือว่าเป็นภัยที่ร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่มีการตั้งราชวงศ์ ส่งผลให้อำนาจทางทหารของราชวงศ์หมิงเสื่อมลงโดยไม่อาจกลับไปยิ่งใหญ่เหมือนสมัยจักรพรรดิหงอู่หรือ หย่งเล่อ อีกเลย⁵

จักรพรรดิจิงไท่ พยายามสร้างความมั่นคงทางการเมืองขึ้นใหม่ โดยปฏิรูปการปกครอง เลือกคนที่มีความสามารถมาทำงาน ควบคุมไม่ให้ชนที่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง⁶ แต่ใน ค.ศ.1457 ขุนนางบางกลุ่มได้ร่วมกันก่อรัฐประหารให้จักรพรรดิเจิงถง กลับมาปกครองอีกครั้งในชื่อ รัชกาลเทียนชุ่น ทำให้

¹ แหล่งเดิม. หน้า 334.

² เพ็ชรี สุมิตร. (2518). ประวัติศาสตร์อารยธรรมจีน. หน้า 177.

³ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.304.

⁴ จักรพรรดิเจิงถงถูกมองโกลจับตัวไปหลังแพ้สงคราม ใน ค.ศ.1449 ต่อมาได้รับการปล่อยตัวและกลับมาครองราชย์อีกครั้งในชื่อรัชกาลเทียนชุ่น

⁵ ทวีป วรติลก. (2538). เล่มเดิม. หน้า 462.

⁶ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.332.

ชนที่กลับมาใช้อำนาจอีกครั้ง ปัญหาต่างๆ เช่น ความอ่อนแอทางการทหาร การแก่งแย่งอำนาจในหมู่ขุนนางและชนที่มีมากขึ้น และยังคงประสบปัญหาอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การปกครองด้วย เช่น ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาประชาชนค้างชำระภาษีซึ่งเป็นผลมาจากอัตราภาษีที่สูงขึ้นและการผลิตไม่ได้ผลเนื่องจากภัยธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาการทุจริตของขุนนาง เป็นต้น

หลังจากรัชสมัยจักรพรรดิเทียนชุ่น จีนประสบปัญหามากขึ้น เช่น การรุกรานจากมองโกลและแมนจูทางภาคเหนือ การก่อกวนจากโจรสลัดญี่ปุ่นบริเวณชายฝั่งทะเลทางใต้ของจีนซึ่งจีนไม่ได้หาทางตอบโต้หรือกำจัดโจรสลัดออกไป แต่จีนกลับถอนกำลังทหารออกจากชายฝั่งและจำกัดการค้าต่างประเทศให้เหลือเพียงแค่การค้ากับรัฐบรรณาการเท่านั้น การแก้ไขเช่นนี้ทำให้กลุ่มโจรเติบโตและคอยก่อกวนจีนมาตลอดรวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอทางการทหารของจีนด้วย ส่วนในประเทศเกิดโจรชุกชุมและเกิดปัญหาการก่อกวนไม่สงบของประชาชนในหลายพื้นที่ที่เดือดร้อนจากการปกครองที่กดขี่ของข้าราชการท้องถิ่นและเดือดร้อนจากปัญหาเศรษฐกิจ นอกจากนี้รัฐบาลยังอ่อนแอเนื่องจากจักรพรรดิบางองค์ไม่สนใจงานราชการและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขันที ในราชสำนักเกิดปัญหาการทุจริต เล่นพรรคเล่นพวก ปัญหาต่าง ๆ พอกพูนยิ่งขึ้นทำให้ความเชื่อถือที่มีต่อรัฐบาลลดน้อยลงและอำนาจของราชวงศ์หมิงไม่ยิ่งใหญ่เหมือนช่วงต้นราชวงศ์อีกต่อไป

ในการศึกษาจะศึกษาประวัติศาสตร์และความรุ่งเรืองของจีนสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น ตั้งแต่ ค.ศ. 1368-1464 ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ช่วงเวลานี้มีความสำคัญ เพราะเป็นระยะที่ราชวงศ์หมิงซึ่งเป็นราชวงศ์ของชาวจีนราชวงศ์สุดท้ายได้ปกครองและสร้างความยิ่งใหญ่มั่นคงให้กับจีน ในด้านการเมือง ราชวงศ์หมิงมีระบบการปกครองที่มั่นคง รัฐบาลสามารถรักษาและควบคุมอำนาจไว้ได้ ด้านการทหาร จักรพรรดิในต้นราชวงศ์อย่าง หงอู่ และ หย่งเล่อ ได้สร้างกองทัพที่ยิ่งใหญ่ ทำการขับไล่มองโกลและสร้างความมั่นคงให้แก่จีน จักรพรรดิชวन्दอ ได้สร้างรัฐบาลที่มีคุณภาพและสร้างสังคมที่สงบสุข ส่วนเศรษฐกิจเติบโตมากขึ้นทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมก่อนที่จะเริ่มประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติ ปัญหาภาษีและการไม่ส่งเสริมการค้าของรัฐบาลในสมัยหลังๆ และในต้นราชวงศ์หมิง ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของจีนได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้ง เช่น ประเพณีเกี่ยวกับลัทธิขงจื้อ รวมทั้งยังมีความเจริญในศิลปะแขนงต่าง ๆ อาทิ การผลิตเครื่องปั้นดินเผา การทอผ้าไหมที่มีลวดลายสวยงาม การวาดภาพ ตลอดจนการก่อสร้าง เช่น การสร้างพระราชวังที่กรุงเป่ย์จิง ความเจริญด้านเศรษฐกิจและศิลปะในสมัยต้นราชวงศ์หมิงนี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและการสร้างสรรค์งานศิลปะของราชวงศ์หมิงในเวลาต่อมา ส่วนความรุ่งเรืองทางการเมืองการปกครองในต้นราชวงศ์นั้น นับว่าเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ราชวงศ์หมิงสามารถรักษาอำนาจไว้ได้ยาวนาน แม้ว่าจะเกิดความเสื่อมทางการเมืองและการทหารมาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 15 แล้วก็ตาม

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเหตุการณ์ของราชวงศ์หมิงตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงที่รุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการเมือง และศึกษาต่อไปถึงช่วงเวลาที่ราชวงศ์หมิงเริ่มประสบปัญหาทางการเมืองในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 15 คือ ตั้งแต่การแพ้สงครามกับมองโกลเมื่อ ค.ศ. 1449 เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่าราชวงศ์หมิงมีความรุ่งเรืองขึ้นมาอย่างไร รุ่งเรืองด้านใดบ้าง และปัญหาความเสื่อมเริ่มขึ้นในสมัยใดเกิดจากสาเหตุอะไร เพื่อที่จะเข้าใจพัฒนาการและประวัติศาสตร์จีนในช่วงนี้มากขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368-1464) นั้นปรากฏว่ายังไม่มีนักวิชาการไทยคนใดทำการศึกษาวิจัยโดยตรง แต่มีงานวิจัยภาษาไทยประเภทบทความและงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของราชวงศ์หมิง เช่น

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535,ตุลาคม-ธันวาคม). "เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า : การสำรวจทางทะเลของจีนสมัยต้นราชวงศ์หมิง(Ming) ," . *ราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 37-50. งานวิจัยนี้สรุปว่า การส่งกองเรือออกสำรวจมีเหตุผลสำคัญสองประการ คือ . เพื่อติดตามหาจักรพรรดิเจี้ยนเหวินที่มีข่าวลือว่าหลบหนีไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงสงครามกลางเมือง และเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของราชวงศ์หมิงตลอดจนเรียกร้องบรรณาการจากรัฐต่าง ๆ ผู้เขียนเห็นว่าการสำรวจทางทะเลครั้งนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงจุดสูงสุดของอำนาจของจีนในโพ้นทะเลและแสดงถึงความก้าวหน้าทางวิทยาการของจีนที่เหนือกว่าชาติอื่นในเวลานั้น แต่การยุติการสำรวจทางทะเลทำให้ความก้าวหน้าต่าง ๆ หยุดชะงัก และการที่จีนไม่สนใจต่อการเป็นมหาอำนาจทางทะเล ไม่สนใจการค้ากับต่างชาติทำให้จีนล้าหลังและอ่อนแอลง น่านน้ำของจีนกลายเป็นเขตอิทธิพลของต่างชาติและในสมัยราชวงศ์ชิงความยิ่งใหญ่ของจีนในสายตาของต่างชาติก็หมดไป

Chan,Albert. (1982). *The Glory And Fall Of The Ming Dynasty*. Norman : University Of Oklahoma Press. งานวิจัยนี้ผู้เขียนได้ยกย่องว่ารัชสมัยจักรพรรดิหงอู่และหย่งเล่อเป็นช่วงเวลาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด หลังจากสองรัชกาลนี้แม้ว่าอำนาจทางการเมืองการทหารของราชวงศ์หมิงจะไม่ยิ่งใหญ่อีกแต่ก็มีบางรัชกาลที่ทำให้ราชวงศ์หมิงมีความมั่นคง เช่น รัชกาลชวนเต๋อ (ค.ศ.1425-1435) รัชกาลเจียจิง(*Jiajing*ค.ศ.1522-1566) และรัชกาลหลงชิง (*Longqing* ค.ศ.1567-1572) ซึ่งความมั่นคงของราชวงศ์เป็นช่วง ๆ นี้ ทำให้ราชวงศ์หมิงสามารถปกครองจีนต่อมาอีกนานอย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เขียนจะยกย่องจักรพรรดิหงอู่ แต่ผู้เขียนมองว่าบางทีความผิดพลาดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของราชวงศ์หมิงเกิดขึ้นจากจักรพรรดิหงอู่เช่นกัน กล่าวคือ จักรพรรดิหงอู่ เป็นผู้ทำให้สถาบันจักรพรรดิมีอำนาจสูงสุดและควบคุมกิจการทุกอย่างซึ่งการปกครองรูปแบบนี้จะต้องมีจักรพรรดิที่ยืนและมีความสามารถ แต่จักรพรรดิในระยะหลังละเลยงานราชการและอยู่ภายใต้อิทธิพลของขันที และผู้เขียนเห็นด้วยกับความคิดของขุนนางจีนคนหนึ่งในสมัยราชวงศ์หมิงที่กล่าวว่า สาเหตุความยุ่งยากของราชวงศ์หมิงที่สำคัญที่สุด คือ ความยากลำบากของประชาชนและการไม่มีการประสานกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และเห็นว่าประวัติศาสตร์ของจีนอาจจะเปลี่ยนไปถ้าราชสำนักหมิงสนใจติดต่อกับต่างชาติ เช่น อุตสาหกรรมและการค้าจะพัฒนาขึ้น วิทยาการต่าง ๆ จะเจริญขึ้น และยุคปัจจุบันของจีนอาจจะได้รับประโยชน์จากสมัยหมิง

Dreyer,Edward L.(1982). *Early Ming China, A Political History 1355-1435*. Stanford :Stanford University Press. งานวิจัยนี้ผู้เขียนได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของราชวงศ์หมิงตั้งแต่ก่อนตั้งราชวงศ์จนถึงสิ้นสุดรัชสมัยชวนเต๋อ โดยเห็นว่าราชวงศ์หมิงมีพื้นฐานมาจากการเป็นทหารและเมื่อตั้งราชวงศ์แล้วทหารมีบทบาทเหนือฝ่ายพลเรือนมาตลอด แต่ฐานะของทหารเริ่มตกต่ำเป็นครั้งแรกเมื่อกองทัพหมิงต้องถอนตัวออกจากเวียดนามใน ค.ศ. 1427 และเมื่อเข้าสู่ศตวรรษ 1430 ขุนนางลัทธิขงจื้อได้ขึ้นมามีบทบาทในราชสำนักแทนกองทัพจนสิ้นสุดราชวงศ์ ความคิดแบบขงจื้อมีบทบาท

มากในสังคมโดยเฉพาะการศึกษาและการสอบรับราชการ การตัดสินบุคคลพิจารณาจากผลของการสอบและการปฏิบัติตามคุณธรรมขงจื้อ ด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศเป็นความสัมพันธ์แบบปิดและเป็นไปตามประเพณีจีน คือ เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะรัฐบรรณาการ และเห็นว่าหลัง ค.ศ. 1435 สังคมจีนเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและไม่แตกต่างกับช่วงสิ้นสุดราชวงศ์ใน ค.ศ. 1644 มากนัก คือ ราชวงศ์หมิงไม่มีความคิดที่จะขยายดินแดน สถาปนักรทหารไม่มีการปรับปรุง นโยบายต่างประเทศยังเป็นแบบโดดเดี่ยว ขุนนางพลเรือนและชนที่มีบทบาทมากในราชสำนัก

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยของความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368-1464)
2. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และความรุ่งเรืองเรื่องด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368-1464)

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

1. ทำให้เข้าใจเหตุปัจจัยของความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368-1464)
2. ทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์และความรุ่งเรืองเรื่องด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ.1368-1464)

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยจะศึกษาประวัติศาสตร์และความรุ่งเรืองเรื่องด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของจักรวรรดิจีนสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น ระหว่าง ค.ศ.1368 -1464

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่องความรุ่งเรืองสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น (ค.ศ. 1368-1464) จะใช้วิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์และการศึกษาประวัติศาสตร์แบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งจะเป็นการวิจัยข้อมูลเอกสารเป็นหลัก เอกสารที่ใช้ศึกษาเป็นเอกสารชั้นรองทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

อาณัติสวรรค์ (Mandate of Heaven) หมายถึง ความเชื่อทางการเมืองของจีนที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว(Zhou ประมาณ 1122-256 ปี ก่อนคริสต์ศักราช) ซึ่งเชื่อว่า สวรรค์ได้มอบอำนาจให้กับจักรพรรดิ ซึ่งเปรียบเสมือนโอรสแห่งสวรรค์เป็นผู้ปกครอง แต่ถ้าไม่ปกครองด้วยคุณธรรม สวรรค์จะส่งสัญญาณเตือน เช่น การเกิดภัยธรรมชาติ การเกิดความเดือดร้อนในหมู่ประชาชน ถ้าผู้ปกครองไม่แก้ไขปัญหาหรือแก้ปัญหาไม่สำเร็จ และไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน เท่ากับว่าสวรรค์ถอนอาณัติและประชาชนมีสิทธิทำการปฏิวัติได้ เมื่อฝ่ายใดประสบชัยชนะเท่ากับว่าสวรรค์ได้มอบอำนาจให้แก่ฝ่ายนั้นเป็นผู้ปกครองคนใหม่

แหล่งศึกษาค้นคว้า

1. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. สถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. หอสมุดแห่งชาติ
5. หอสมุดสยามสมาคม

บทที่ 1

การสถาปนาราชวงศ์หมิงและการเสริมสร้าง

ความมั่นคง

1. การสถาปนาราชวงศ์หมิง

1.1 จีนสมัยปลายราชวงศ์หยวน (Yuan)

เมื่อเข้าสู่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 ราชวงศ์หยวน (ค.ศ.1271-1368) ของชนเผ่ามองโกล (Mongol) ต้องประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ปัญหาการแย่งชิงอำนาจภายในราชสำนัก ความขัดแย้งระหว่างเชื้อพระวงศ์ การทุจริตของขุนนาง ปัญหาเงินเฟ้อและปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นหลายครั้งในทศวรรษ 1340 เช่น ใน ค.ศ. 1344 แม่น้ำหวงเหอ (Huanghe) หรือแม่น้ำเหลือง (Yellow River) ได้ท่วมพื้นที่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำและเกิดตะกอนจำนวนมาก ทำให้คลองต้ายุนเหอ (Dayunhe) หรือคลองหลวง (Grand Canal) ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญที่เชื่อมระหว่างภาคใต้กับภาคเหนือ ดินเขิน และส่งผลเสียหายต่อระบบการชลประทานในพื้นที่แม่น้ำหวาย (Huai) ซึ่งเป็นแม่น้ำสายย่อยในเขตลุ่มแม่น้ำฉางเจียง (Changjiang) หรือแม่น้ำแยงซี (Yangzi) ¹ แต่ในปีต่อมากลับเกิดภาวะฝนแล้งอย่างรุนแรงทำให้พืชผลเสียหายและไม่สามารถทำการเกษตรได้ ภัยธรรมชาติทั้งสองครั้งทำให้ประชาชนจำนวนมากไร้ที่อยู่อาศัย เรือกสวนไร่นาเสียหาย เกิดโรคระบาด เกิดปัญหาอดอยากขาดแคลนอาหารส่งผลให้ประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่รัฐบาลไม่รีบช่วยเหลือทำให้ประชาชนไม่พอใจประกอบกับมีความรู้สึกต่อต้านราชวงศ์หยวนมานานแล้วว่าเป็นชาวต่างชาติ ดังนั้นประชาชนจึงรวมตัวกันก่อความไม่สงบขึ้นในหลายพื้นที่ในทศวรรษ 1350 โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำฉางเจียงเป็นบริเวณที่ปัญหารุนแรงมากกว่าบริเวณอื่นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันต่อมาได้กลายเป็นกลุ่มกบฏที่มุ่งต่อต้านและขับไล่ราชวงศ์หยวนซึ่งสร้างปัญหาให้กับรัฐบาลและส่งผลกระทบต่ออำนาจการปกครองของราชวงศ์หยวนมาก

1.2 กลุ่มกบฏต่อต้านราชวงศ์หยวน

กลุ่มกบฏต่อต้านรัฐบาลเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การช่วยเหลือชาวนาและคนยากจน รวมทั้งมุ่งขับไล่มองโกลออกไปจากแผ่นดินจีน กลุ่มกบฏที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 1350 มีหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มฮั่น ซานตง (Han Shandong) และ ฮั่น หลินเอ้อ (Han Liner) สองพ่อลูก ฮั่น ซานตง เป็นหัวหน้าสาขาของสมาคมดอกบัวขาว (White Lotus Society) ² ทางตอนเหนือของมณฑลหนานจื่อลี่ (Nanzhili) ³ ต่อมา ฮั่น ซานตง ประกาศตัวเป็นลูกหลานของจักรพรรดิหยูจิง

¹ Edward L. Dreyer. (1982). *Early Ming China, A Political History 1355 – 1435*. p.15.

² สมาคมดอกบัวขาว (White Lotus Society) เป็นสมาคมที่ก่อตั้งมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 5 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ความเชื่อเรื่องดินแดนบริสุทธิ์ (Pure land) และการเกิดใหม่ในดินแดนพระศรีอริยเมตไตรย์ ต่อมาเป็นสมาคมลับที่มุ่งฟื้นฟูราชวงศ์ซ่ง ขับไล่มองโกล

³ มณฑลหนานจื่อลี่ ปัจจุบัน คือ มณฑลอานฮุย (Anhui) และมณฑลเจียงซู (Jiangsu)

(Huizhong) แห่งราชวงศ์ซ่ง¹ หรือ ซ่ง (Song)² กลุ่มหลิว ฟู่ถง (Liu Futong) ทางตอนใต้ของมณฑลหูกว่าง (Huguang)³ ต่อมาได้ร่วมมือกับ อั้น หลินเอ๋อ และสนับสนุนให้ อั้น หลินเอ๋อประกาศตัวเป็นจักรพรรดิเสี่ยวหมิง (Xiaoming) แห่งราชวงศ์ซ่ง⁴ กลุ่มจาง ชื่อเฉิง (Zhang Shiqeng) ทางตะวันออกของมณฑลหนานจื่อลี่ จาง ชื่อเฉิง เคยเป็นพ่อค้าเกลือแต่ถูกโกงจากครอบครัวร่ำรวยจึงรวบรวมพรรคพวกและประชาชนในท้องถิ่นตั้งกลุ่มของตน และประกาศตัวเป็นเจ้าของเหมืองแห่งราชวงศ์โจว⁵ที่ยิ่งใหญ่ (Prince Qeng of The Great Zhou Dynasty)⁶ ต่อมากลุ่มนี้มีกำลังเข้มแข็งขึ้นและจัดตั้งเขตปกครองของตนเองเรียกว่ากลุ่มอู๋ (Wu)⁷ กลุ่มเหมิง อิงหยู (Peng Yingyu) ในมณฑลหูกว่าง เหมิง อิงหยูเคยเป็นพ่อค้าผ้าที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นและตั้งตัวเป็นจักรพรรดิซูโช่วหุย (Xushouhui) แห่งอาณาจักรเทียน (Tian) หรืออาณาจักรสวรรค์ ต่อมาเหมิง อิงหยู ถูก ลูกน้อง ชื่อ เฉิน โหย่วเหลียง (Qen Youliang) สังหาร เฉิน โหย่วเหลียง ตั้งตัวเป็นหัวหน้ากลุ่มฮั่น (Han) มีที่มั่นอยู่ในมณฑลเหอหนาน (Henan) กลุ่ม กว๋อ จื่อซิง (Guo Zixing) แห่งเมืองเฟิงหยาง (Fengyang) ทางตะวันออกของมณฑลหนานจื่อลี่ กว๋อ จื่อซิง ตั้งตัวเป็นเจ้าของเหมืองเกลือ (Quyong) และตกลงเป็นพันธมิตรกับหลิว ฟู่ถง⁸ กว๋อ จื่อซิง มีลูกน้องที่มีความสามารถมากคนหนึ่งชื่อ จู หยวนจาง (Zhu Yuanzhang) ซึ่งเป็นทั้งหลานชาย ลูกเขยและองค์รัชทายาทของกว๋อ จื่อซิง เมื่อ กว๋อ จื่อซิง เสียชีวิตใน ค.ศ. 1355 จู หยวนจาง ได้ขึ้นเป็นผู้นำแทนและขยายอำนาจออกไปอย่างกว้างขวาง

กลุ่มกบฏเหล่านี้ได้รับการเรียกขานว่า กองทัพแดง (The Red Army) เพราะทหารของกลุ่มมักจะสวมผ้าโพกศีรษะสีแดงในการปฏิบัติงาน⁹ กลุ่มกบฏนี้มีทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ บางกลุ่มได้ตั้งตัวเป็นเจ้าของ บางกลุ่มเป็นเพียงกบฏชาวนาธรรมดา การรวมตัวเป็นกลุ่มกบฏในระยะแรกมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือชาวนาและคนยากจนรวมทั้งต่อต้านรัฐบาลหยวน ทำให้พวกกบฏได้รับการต้อนรับและการร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี แต่ต่อมาพวกกบฏกลับขัดแย้งและแย่งอำนาจกันเองทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยเฉพาะการแย่งกันขยายอำนาจ ทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายและหัน

¹ ราชวงศ์ซ่ง แบ่งเป็น ซ่งเหนือ (Northern Song ค.ศ. 960-1126) และซ่งใต้ (Southern Song ค.ศ. 1127-1279)

² Albert Chan. (1982). *The Glory and Fall of The Ming Dynasty*. p.5.

³ มณฑลหูกว่าง ปัจจุบัน คือ มณฑลหูหนาน (Hunan) และ มณฑลหูเป่ย์ (Hubei)

⁴ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.6.

⁵ ราชวงศ์โจว (ประมาณ 1122-256 ปี ก่อนคริสต์ศักราช) เป็นยุคที่ปรัชญาจีนมีความเจริญสูงสุด เรียกว่ายุคปรัชญา 100 สำนัก สำนักที่สำคัญ 4 สำนัก ได้แก่ เต๋าเจี๋ย (ลัทธิเต๋า) หยูเจี๋ย (ลัทธิขงจื้อ) ม่อเจี๋ย และฝ่าเจี๋ย (นิติธรรมนิยม)

⁶ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.20.

⁷ *Ibid.* p.26.

⁸ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.6. and Edward L. Farmer. (1976). *Early Ming Government, The Evolution of Dual Capital*. p.34.

⁹ *Ibid.*

มาต่อต้านพวกกบฏ ทำให้รัฐบาลปราบปรามกบฏได้ง่ายขึ้น และกลุ่มกบฏหลายกลุ่มต้องถูกกำจัดไป
ทั้งโดยฝีมือของรัฐบาลและถูกกลุ่มอื่นขยายอำนาจเข้าครอง¹

1.3 การแย่งชิงอำนาจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ

ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1350 เป็นต้นมา กลุ่มกบฏต่างแข่งกันขยายอำนาจโดยผู้นำแต่ละกลุ่ม
ต้องการขึ้นเป็นจักรพรรดิตามความเชื่อเรื่องเทียนมิ่ง หรือ อาณัติแห่งสวรรค์ (Mandate of Heaven)²
ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว โดยเชื่อว่า สวรรค์ได้มอบอำนาจให้กับจักรพรรดิซึ่งเปรียบเสมือน
โอรสแห่งสวรรค์เป็นผู้ปกครอง แต่ถ้าไม่ปกครองด้วยคุณธรรม สวรรค์จะส่งสัญญาณเตือน เช่น การ
เกิดภัยธรรมชาติ การเกิดความเดือดร้อนในหมู่ประชาชน ถ้าผู้ปกครองไม่แก้ไขปัญหาหรือแก้ปัญหา
ไม่สำเร็จ และไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน เท่ากับว่าสวรรค์ถอนอาณัติและประชาชนมีสิทธิทำ
การปฏิวัติได้ เมื่อฝ่ายใดประสบชัยชนะเท่ากับว่าสวรรค์ได้มอบอำนาจให้แก่ฝ่ายนั้นเป็นผู้ปกครองคน
ใหม่ ในประวัติศาสตร์จีนความเชื่อเช่นนี้ได้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทำการปฏิวัติในทุกยุคทุกสมัย
สำหรับการต่อสู้ในช่วงนี้กลุ่มที่มีความเข้มแข็งและสามารถขยายอำนาจได้มากที่สุดมี 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มอู่ของ จาง ซื่อเฉิง กลุ่ม ฮั่น ของ เฉิน ไห่ยวเหลียง และกลุ่มหมิง (Ming) ของ จู หยวนจาง³

กบฏทั้งสามกลุ่มนี้ต่างแข่งกันขยายอำนาจและเกิดการต่อสู้กันหลายครั้ง ใน ค.ศ. 1355 กลุ่ม
อู่ ที่อยู่ทางตะวันออกของมณฑลหนานจื่อลี่ และ กลุ่มหมิง ที่อยู่ทางตะวันตกของมณฑลหนานจื่อลี่
ต่างแข่งกันขยายอำนาจลงมาทางใต้ของแม่น้ำฉางเจียง แต่ต้องปะทะกับกองทัพของรัฐบาลที่นำโดย
แม่ทัพ เฉิน เอเซิน (Qen Esen) ซึ่งไม่สามารถสกัดกั้นพวกกบฏไว้ได้⁴ ระหว่าง ค.ศ. 1356 –
1357 กลุ่มหมิงและกลุ่มอู่ ต่อกันบริเวณเมืองหนานจิง (Nanjing – นานกิง) และเมืองซูโจว (Xuzhou)
ในมณฑลเจ้อเจียง (Zhejiang) ซึ่งเป็นเขตที่กลุ่มอู่ขยายอำนาจเข้าไปได้ก่อน แต่กลุ่มหมิงมีแม่ทัพที่มี
ความสามารถ คือ ซู ต้า (Xu Da) ทำให้กลุ่มหมิงสามารถยึดเมืองต่าง ๆ ได้หลายเมือง เช่น เมือง
หนานจิง เมืองเจิ้งเจียง (Zhengjiang) เมืองฉางโจว (Changzhou) และ เมืองหยางโจว (Yangzhou)
เป็นต้น⁵ จู หยวนจาง ได้เลือกเมืองหนานจิงเป็นฐานที่มั่นของกลุ่ม ทำให้กลุ่มหมิงได้เปรียบกลุ่มอื่น
ในเรื่องฐานที่มั่น เนื่องจากเมืองหนานจิงเป็นเมืองที่มีชัยภูมิที่ดี มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดเมืองหนึ่ง
ของจีน และมีพลเมืองหนาแน่นซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งเสบียงอาหารและเป็นฐานกำลังได้ดี นอกจากนี้
เมืองหนานจิงยังเป็นเมืองที่อยู่ตอนกลางของประเทศทำให้สามารถควบคุมเส้นทางคลองต้าหยุนเหอ
ได้สะดวก และเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของจีนมาหลายสมัยทำให้มีผลดีทางด้านจิตใจ

¹ Ibid.

² เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *คู่อารยธรรมตะวันออก เล่ม 3 = East Asia, the Great Tradition*. แปลโดย จ้านงค์ ทองประเสริฐและคณะ หน้า 596.

³ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.26.

⁴ Ibid. p.34.

⁵ Ibid. p.36.

เมื่อกลุ่มหมิงมีความเข้มแข็งมากขึ้นทำให้ เ ฉิน โห่ยวเหลียง แห่งกลุ่มฮั่นหัวนเกรงจึงขอเป็นพันธมิตรกับกลุ่มอู่ของจาง ซื่อเฉิง เพื่อร่วมกันต่อสู้กับกลุ่มหมิง แต่ จาง ซื่อเฉิง ปฏิเสธ¹ และสิ่งที่ เ ฉิน โห่ยวเหลียง หัวนเกรงได้เกิดขึ้นเมื่อกองทัพเรือของ เ ฉิน โห่ยวเหลียง พ่ายแพ้กองทัพเรือของ จู หยวนจาง ในการรบที่มณฑลเจียงซี (Jiangxi) เมื่อ ค.ศ.1361 สองปีต่อมา เ ฉิน โห่ยวเหลียง รวบรวมทหารกว่า 600,000 คน ต่อสู้กับกลุ่มหมิงที่ทะเลสาบโป๋หยาง(Boyang) ในมณฑลเจียงซี การรบครั้งนี้เป็นสงครามครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มกบฏซึ่งกองทัพของ จู หยวนจาง เป็นฝ่ายชนะ เ ฉิน โห่ยวเหลียง เสียชีวิต ส่วนลูกชายของเ ฉิน โห่ยวเหลียงได้รวบรวมผู้คนจำนวนหนึ่งหลบหนีไปแต่ถูกจับกุมได้ในปีต่อมาและถือเป็นการสิ้นสุดอำนาจของกลุ่มฮั่น²

หลังจากกำจัดกลุ่มฮั่นได้แล้ว กองทัพกลุ่มหมิงได้ยกไปตีมณฑลเจียงซูและเมืองซูโจวในมณฑลเจ้อเจียงซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของกลุ่มอู่ และสามารถยึดได้ใน ค.ศ. 1367 จาง ซื่อเฉิง ถูกจับและนับเป็นการสิ้นสุดอำนาจของกลุ่มอู่ ในปีเดียวกันนี้ จู หยวนจาง ส่งกองทัพลงใต้เพื่อปราบปรามกลุ่มที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น ทำให้ ฟาง กว๋อเจิน (Fang Guozhen) ซึ่งมีอำนาจอยู่ในมณฑลฝูเจี้ยน (Fujian) มณฑลกว่างตง (Guangdong) และกว่างซี (Guangxi) ได้ยอมแพ้ต่อกองทัพกลุ่มหมิง และเมื่อถึงต้น ค.ศ. 1368 จีนตอนใต้เกือบทั้งหมดได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของ จู หยวนจาง³

1.4 การขับไล่มองโกลและสถาปนาราชวงศ์หมิง

เมื่อกลุ่มหมิงยึดครองภาคกลางและภาคใต้ได้แล้ว จู หยวนจาง ได้วางแผนขยายอำนาจขึ้นไปยึดครองภาคเหนือไว้ 4 ชั้นตอน คือ ขยายอำนาจเข้าสู่มณฑลซานตง (Shandong) ปราบปรามความวุ่นวายในมณฑลเหอหนาน ยึดครองเมืองต้าตูและขยายอำนาจสู่มณฑลซานซี (Shanxi) และมณฑลส่านซี (Shaanxi)⁴ โดยกองทัพภายใต้การบัญชาการของ ชู ต้า และ ชาง หยู่ชุน (Chang Yuchun) จำนวน 250,000 คน ได้ยกขึ้นเหนือเพื่อเข้าตีเมืองต้าตู (Dadu) เมืองหลวงของราชวงศ์หยวน ขณะที่กองทัพกลุ่มหมิงกำลังยกพลขึ้นเหนือ ในวันที่ 23 มกราคม ค.ศ.1368 จู หยวนจาง ได้ประกาศสถาปนาราชวงศ์หมิง(Ming) และตั้งตนเป็นจักรพรรดิ เรียกพระนามตามชื่อรัชกาลว่า จักรพรรดิหงอู่ (Hongwu ค.ศ.1368-1398)⁵

ส่วนกองทัพที่ยกขึ้นเหนือสามารถยึดมณฑลซานตงได้ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1368 และบุกเข้ายึดเมืองต้าตูได้สำเร็จในวันที่ 14 กันยายน ค.ศ.1368 จักรพรรดิท็อกซอน ทิมูร์(Toghon Temur) และรัชทายาทหลบหนีออกจากพระราชวังและหนีไปถึงมองโกลเลียได้⁶ จักรพรรดิหงอู่เปลี่ยนชื่อเมืองต้าตู เป็น เมืองเป่ย์ผิง (Beiping) หรือสันติสุขทางเหนือซึ่งต่อมาคือเมืองเป่ย์จิง (Beijing- ปักกิ่ง)

¹ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.8.

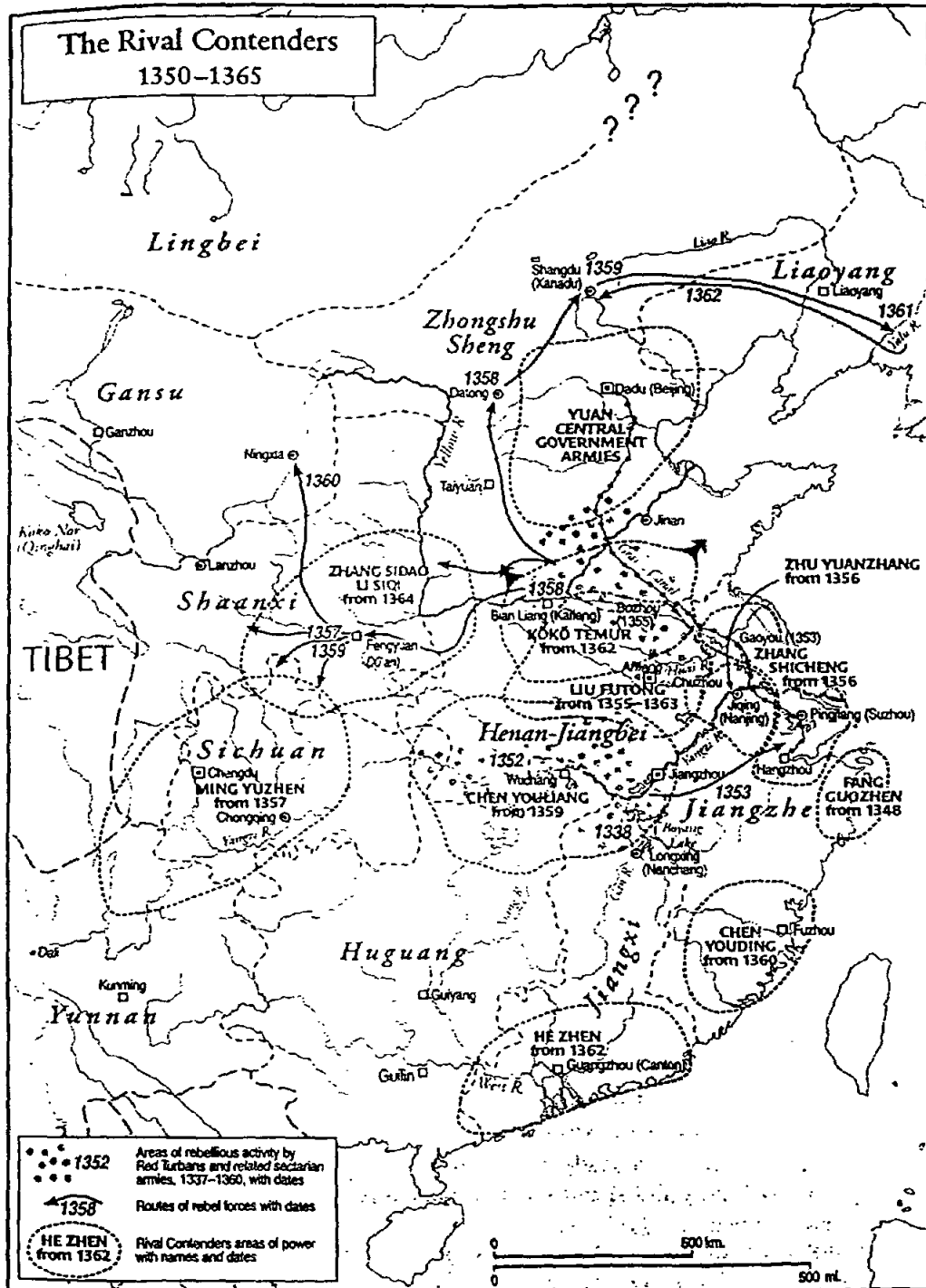
² *Ibid.* and Edward L. Farmer. (1976). *loc.cit.*

³ *Ibid.*

⁴ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.63.

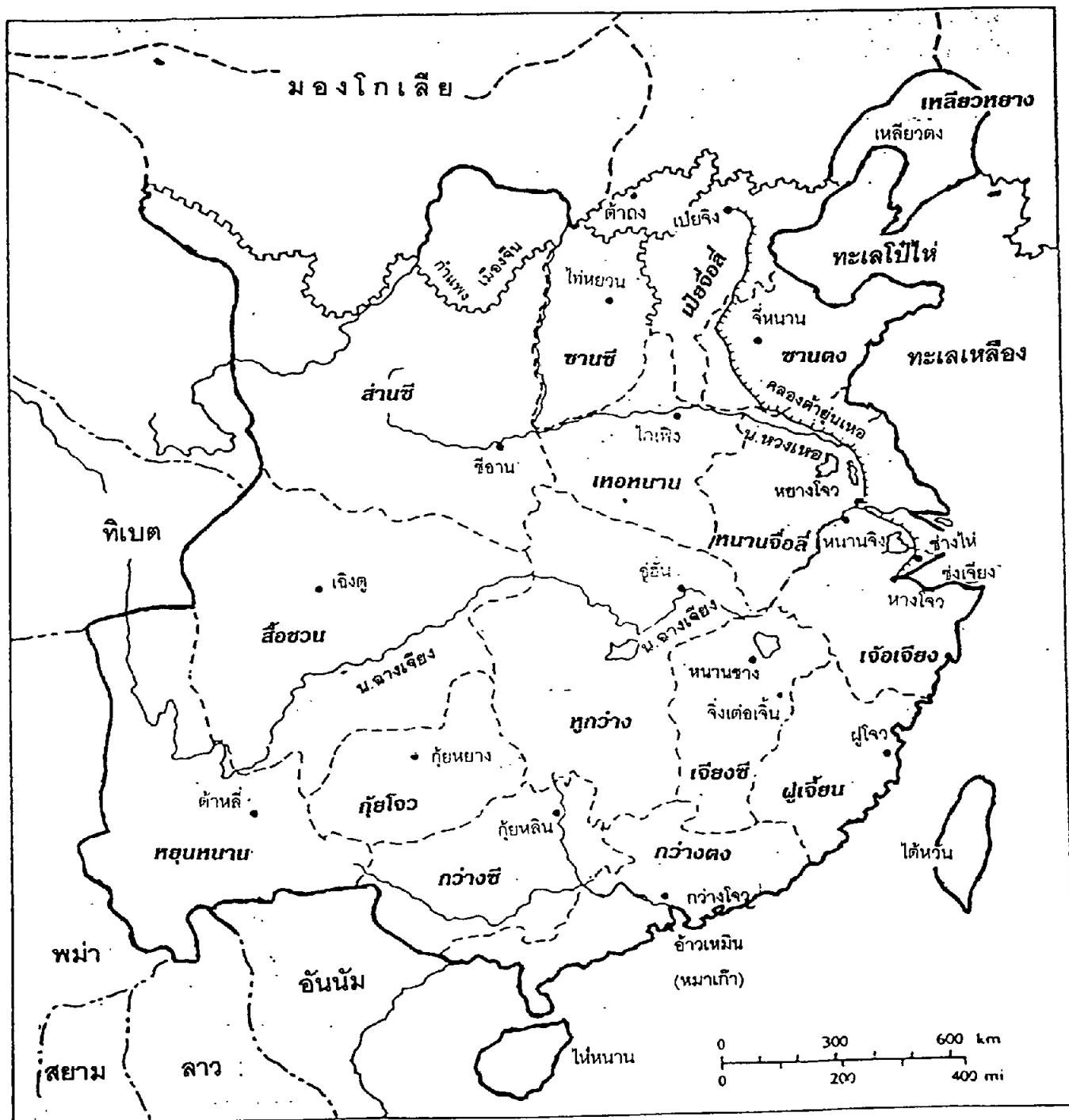
⁵ คำว่า หมิง หมายถึง ความสว่างสดใส ส่วนคำว่า หงอู่ หมายความว่า อำนาจทางทหารที่ยิ่งใหญ่กว้างไกล

⁶ Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

แผนที่ 1 กลุ่มกบฏในจักรวรรดิฉิน ระหว่าง ค.ศ.1350 - 1365

ที่มา : Frederick W. Mote. (1999). *Imperial China 900 - 1800*. p.531

แผนที่ 2 จักรวรรดิหมิง

ที่มา : ปรับปรุงจาก John K. Fairbank. (1992). *China, A New History*. p.131

จักรวรรดิหมิงที่ดั่งขึ้นมาใหม่นี้ครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ของประเทศจีนได้เกือบทั้งหมดมีเพียงมณฑลสือชาน (Sichuan) ทางตะวันตก และมณฑลหยุนหนาน (Yunnan) ทางใต้เท่านั้นที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิหมิง แต่จะยึดได้ใน ค.ศ. 1371 และ ค.ศ. 1382 ตามลำดับ

1.4.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้จักรพรรดิหงอู่ประสบความสำเร็จ

จักรพรรดิหงอู่ หรือ จู หยวนจาง เกิดเมื่อ ค.ศ. 1328 ในตระกูลชาวนายากจน ข้อมูลบางแหล่งระบุว่าเขาเกิดทางตอนเหนือของมณฑลหนานจื่อลี่¹ บางแหล่งระบุว่าบ้านเกิดของเขาอยู่ใกล้กับเมืองเฟิงหยาง ทางตะวันตกของมณฑลหนานจื่อลี่² บางแหล่งระบุว่าเขาที่เกิดเมืองเหาโจว (Haozhou) ในมณฑลเหอหนาน³ บิดามารดาและพี่ชายของเขาเสียชีวิตจากปัญหาทุพภิกขภัยเมื่อ ค.ศ. 1344 จู หยวนจาง จึงออกบวชแต่ปัญหาทุพภิกขภัยรุนแรงมากขึ้นและวัดถูกทำลายระหว่างการจลาจล เขาจึงสึกออกมาและไปอาศัยอยู่กับญาติห่างๆ คนหนึ่งชื่อ กว๋อ จื่อซิง ซึ่งตั้งตัวเป็นหัวหน้ากบฏที่เมืองเฟิงหยาง จู หยวนจาง จึงเข้าร่วมกลุ่มกบฏเมื่ออายุ 25 ปี ด้วยความสามารถและมีความเป็นผู้นำ จู หยวนจาง จึงได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นและได้แต่งงานกับบุตรสาวบุญธรรมของกว๋อ จื่อซิง เมื่อกว๋อ จื่อซิง เสียชีวิตใน ค.ศ. 1355 จู หยวนจาง ได้ขึ้นเป็นผู้นำกลุ่มกบฏ สามารถขยายอำนาจปราบปรามกบฏกลุ่มอื่นๆ ขับไล่มองโกลออกไปจากแผ่นดินจีน และสถาปนาราชวงศ์หมิงขึ้นในที่สุด

ปัจจัยที่ทำให้จักรพรรดิหงอู่ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากครอบครัวชาวนายากจนสามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งจักรพรรดิของจักรวรรดิจีนได้นั้นมีหลายประการ ได้แก่

1. ความสามารถในการขยายอำนาจของกลุ่มหมิง เมื่อขึ้นเป็นผู้นำกลุ่มใน ค.ศ. 1355 จู หยวนจาง ได้ปราบปรามกบฏกลุ่มอื่น และยึดครองดินแดนต่าง ๆ ไว้ภายใต้การปกครองของตนได้เป็นจำนวนมาก เช่น ยึดเมืองหนานจิงไว้เป็นฐานที่มั่นเมื่อ ค.ศ. 1357 ปราบกลุ่มเงิน โหย่วเหลียง ได้เมื่อ ค.ศ. 1363 ปราบกลุ่มจาง ซื่อเจิง ได้เมื่อ ค.ศ. 1367 ขยายอำนาจลงไปทางใต้ และขับไล่มองโกลออกไปจากจีนเมื่อ ค.ศ. 1368 และตั้งตนเป็นจักรพรรดิได้ในที่สุด

2. บุคลิกลักษณะส่วนตัวของ จู หยวนจาง ที่เป็นคนมีความสามารถ และเป็นผู้นำที่เข้มแข็งเด็ดขาด⁴ ตัวอย่างเช่น เมื่อกองทัพกลุ่มหมิงยึดเมืองอู่โจว (Wuzhou) ได้ จู หยวนจาง ต้องการให้สะสมข้าวไว้เป็นเสบียงอาหารและห้ามนำมาทำเป็นสุรา แต่บุตรชายของแม่ทัพ หู ด้าไห่ (Hu Dahai) ซึ่งกำลังบัญชาการรบอยู่ที่มณฑลเจ้อเจียง ฝ่าฝืนคำสั่ง จึงถูกลงโทษประหารชีวิต แม้ว่าจะมีผู้ขอร้องให้ลดโทษให้ แต่ จู หยวนจาง ไม่ยอมและกล่าวว่า เขายอมให้ หู ด้าไห่ กลับมาต่อต้านเขาดีกว่าที่จะเห็นคำสั่งของเขาถูกฝ่าฝืน⁵ นอกจากนี้การที่ จู หยวนจาง เป็นคนที่มีความรู้เพราะได้เรียนหนังสือในช่วงที่ออกบวช ทำให้เขาได้รับการยอมรับนับถือจากพวกบัณฑิตซึ่งเป็นผู้ช่วยที่สำคัญของเขา

¹ *Ibid.* p.22.

² Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.30.

³ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.6

⁴ *Ibid.* p.7.

⁵ *Ibid.* p.10.

3. การได้รับอิทธิพลจากบุคคลในประวัติศาสตร์ จู หยวนจาง ชื่นชมและถือเอา หลิว บัง (Liu Bang) หรือ ฮั่นเกาจู่ (Hangaoju) ผู้ก่อตั้งราชวงศ์ฮั่น (Han 206 ปี ก่อนคริสต์ศักราช - ค.ศ.220) เป็นแบบอย่าง เนื่องจาก หลิว บัง เป็นชาวนาไ้การศึกษาที่ขึ้นเป็นผู้นำกบฏชาวนาต่อสู้กับการปกครองที่โหดร้ายของราชวงศ์ฉิน (Qin 221-207 ปี ก่อนคริสต์ศักราช) จนสามารถตั้งตนเป็นจักรพรรดิได้ ทำให้ จู หยวนจาง ซึ่งมีพื้นฐานชีวิตเหมือน หลิว บัง และเป็นผู้นำกบฏชาวนาต่อสู้กับราชวงศ์หยวน ได้รับแรงบันดาลใจจากการต่อสู้ของ หลิว บัง¹

4. การมีผู้ช่วยที่มีความสามารถและเหมาะสมกับงาน ด้านการทหาร จู หยวนจาง มีแม่ทัพที่มีความสามารถอย่าง ซู ต้า และ ชาง หยู่ซุน ทำให้กลุ่มหมิงมีชัยชนะเหนือกลุ่มอื่น ๆ และขับไล่มองโกลออกไปได้ ด้านการเมือง จู หยวนจาง เลือkBัณฑิตขงจื้อมาเป็นที่ปรึกษา เช่น เทา อัน (Tao An) ผู้แนะนำให้ใช้เมืองหนานจิงเป็นที่มั่นของกลุ่ม² หลิว จื่อ (Liu Zi) บัณฑิตชั้นจิ้นซือ (Jinshi) ซึ่งเป็นบัณฑิตชั้นสูงสุด และ ซ่ง เหลียน (Song Lien) ซึ่งเคยทำงานในราชบัณฑิตสภาของราชสำนักหยวน³ บัณฑิตเหล่านี้ให้คำแนะนำและหลักการ 3 ข้อ ได้แก่ การสร้างกำแพงเมืองให้เข้มแข็ง การสะสมเสบียงอาหาร และการไม่รับตั้งตัวเป็นเจ้า⁴ ซึ่ง จู หยวนจาง ปฏิบัติตามหลักการนี้อย่างเคร่งครัด

5. การรู้จักจังหวะและรอโอกาส ในระยะแรกที่ยังไม่เข้มแข็ง จู หยวนจาง ได้ยอมโอนอ่อนให้กับผู้มีกำลังมากกว่าเพื่อจะได้ไม่ต้องทำศึกหลายด้านและหาทางขยายอำนาจเข้ายึดครองดินแดนที่อยู่ใกล้ๆ ก่อน เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของกลุ่มและเพื่อให้ดินแดนรอบเมืองหนานจิงเป็นปราการป้องกันการโจมตีของทหารรัฐบาล ขณะเดียวกันได้สร้างกองทัพให้เข้มแข็งและจัดตั้งเขตการปกครองของตน รวมทั้งจับดาตูก่อการต่อสู้ระหว่างกลุ่มอื่นๆ อย่างใกล้ชิด เมื่อเห็นเมืองใดอ่อนแอก็จะเข้ายึดเมืองนั้น ดังนั้นหลังจากขึ้นเป็นผู้นำกลุ่มไม่นาน จู หยวนจาง ได้กลายเป็นผู้นำที่มีอำนาจที่สุดคนหนึ่งในเขตลุ่มแม่น้ำฉางเจียงตอนใต้⁵

6. การรู้จักใช้สถานการณ์ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เมื่อขึ้นเป็นหัวหน้า จู หยวนจาง ต้องประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาความขัดแย้งภายในระหว่างกลุ่มของ จู หยวนจาง กับกลุ่มบุตรชายของ กว้อ จื่อซิง และปัญหาการไม่ยอมรับกลุ่มกบฏของประชาชนที่เบื่อหน่ายการแย่งชิงอำนาจของพวกกบฏ ดังนั้นเมื่อ หลิว ฟง หัวหน้ากลุ่มกบฏทางตอนใต้ของมณฑลหูกว่างซึ่งเป็นพันธมิตรกับ กว้อ จื่อซิง ประกาศให้ ฮั่น หลินเอ๋อ ขึ้นเป็นจักรพรรดิเสี่ยวหมิงแห่งราชวงศ์ซ่ง จู หยวนจาง ได้

¹ เมื่อขึ้นเป็นจักรพรรดิแล้ว จักรพรรดิหงอู่ มักจะเปรียบเทียบกับตนเองกับ ฮั่นเกาจู่ อยู่เสมอว่า ในประวัติศาสตร์จีน มีเพียงเขาและ ฮั่นเกาจู่ เท่านั้นที่ต่อสู้มาจากชนชั้นชาวนาจนได้เป็นจักรพรรดิ และศึกษาข้อดีข้อเสียในการปกครองของ ฮั่นเกาจู่ เป็นบทเรียนในการปกครองของตนด้วย (Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.10 , 151-152).

² Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.33.

³ ทวีป วรดิลก. (2538). *ประวัติศาสตร์จีน*. หน้า 428.

⁴ Albert Chan. (1892). *op.cit.* p.7

⁵ *Ibid.*

ให้การสนับสนุน อัน หลินเอ๋อ ด้วย ในเวลานั้นประชาชนรู้สึกต่อต้านราชวงศ์หยวนซึ่งเป็นชาวต่างชาติ การต่อต้านมองโกลและฟื้นฟูราชวงศ์ซึ่งทำให้ จู หยวนจาง มีชื่อเสียงมากขึ้น¹

7. การมีระเบียบวินัยของกองทัพกลุ่มหมิง จู หยวนจาง ให้ความสำคัญกับการรักษาระเบียบวินัยของกองทัพ² เพราะเข้าใจถึงความลำบากของประชาชนที่ต้องถูกขุนนางหรือผู้มีอำนาจกดขี่ข่มเหง อีกทั้งกองทัพที่มีระเบียบวินัยจะทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนด้วย จู หยวนจางเคยกล่าวไว้ว่าเมื่อกองทัพของเขาเข้ายึดเมืองหนานจิง เขาได้รักษาระเบียบวินัยอย่างดีทำให้กองทัพไม่ได้รับการต่อต้านจากประชาชนและสิ่งที่จะทำให้ปกครองได้ดีที่สุดก็คือการเอาชนะใจประชาชน เมื่อเมืองอื่นได้ยินกิตติศัพท์ของกลุ่มหมิง เมืองเหล่านั้นจะเต็มใจเข้าร่วมกับกลุ่มของเขา และสิ่งที่เขาจะยินดีมากที่สุดคือ เมื่อเขาได้ยินว่ากองทัพของเขาเข้ายึดเมืองได้โดยปราศจากการต่อสู้³

8. การสร้างศรัทธาในหมู่ประชาชน นอกจากจะให้ความช่วยเหลือและปกครองดินแดนที่ยึดมาได้เป็นอย่างดีแล้ว จู หยวนจางได้ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในตัวของเขาโดยอาศัยความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยมีการสร้างเรื่องเล่าและตำนานมากมายเกี่ยวกับ จู หยวนจาง เช่น มีเรื่องเล่าว่าขณะที่มารดาของเขากำลังตั้งครรภ์ได้ฝันว่ามีนักบวชในลัทธิเต๋า 2 คนมอบลูกแก้วให้หลังจากนั้นก็ให้กำเนิดจู หยวนจาง และในคืนที่จู หยวนจาง ถือกำเนิดท้องฟ้าเหนือบ้านของเขาได้กลายเป็นสีแดงเหมือนไฟ หรือเรื่องที่ จู หยวนจาง มองเห็นเด็กกลุ่มหนึ่งเรียกเขาว่า จักรพรรดิ แต่เมื่อเขาตะโกนเรียกเด็ก ๆ ก็หายตัวไป เรื่องเหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากในหมู่คนธรรมดาเพราะพวกเขาเกิดความเชื่อว่า จู หยวนจาง ถูกส่งมาจากสวรรค์ให้มาช่วยเหลือพวกเขา⁴

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ จู หยวนจาง สามารถก้าวจากชนชั้นสามัญชนขึ้นมาเป็นจักรพรรดิแห่งจักรวรรดิจินได้ในที่สุด

2. การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างความมั่นคงในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่

หลังจากขึ้นปกครองประเทศ จักรพรรดิหงอู่ต้องเผชิญกับปัญหาที่ต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วนได้แก่ ปัญหาความเดือดร้อนของชาวนาและคนยากจนที่เกิดจากความอดอยาก ไม่มีที่ทำกินและถูกขูดรีดภาษี รวมทั้งปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญมากเนื่องจากเป็นเรื่องที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาล เพราะถ้าประชาชนยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลพวกเขาอาจจะก่อความไม่สงบหรือรวมตัวกันก่อกบฏดังที่ผ่านมา ดังนั้นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจึงเป็นสิ่งที่ต้องจัดการเป็นอันดับแรก ก่อนจะดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับราชวงศ์เป็นอันดับต่อมา

¹ Ibid.

² Ibid. p.9.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

2.1 การแก้ไขปัญหาน้ำในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่

2.1.1. การส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ปลายทศวรรษ 1340 ปัญหาทุพภิกขภัยกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงของประเทศจีน ประชาชนโดยเฉพาะชาวนาและคนยากจนเดือดร้อนจากความอดอยากและขาดแคลนอาหาร รวมทั้งอาหารมีราคาแพงทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถซื้อได้ ส่งผลให้มีคนเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากการขาดอาหารเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ชาวนายังประสบปัญหาไม่มีที่ดินทำกินและถูกขูดรีดภาษี จักรพรรดิหงอู่เป็นผู้หนึ่งที่ประสบปัญหานี้จึงมีความเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดีและได้หาทางแก้ไขปัญหาดังแต่สมัยที่ยังเป็นเพียงหัวหน้ากบฏ โดยส่งเสริมให้ทหารและประชาชนในความปกครองของเขาทำการเพาะปลูกเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนอาหาร

ชาวนาเป็นชนชั้นที่มีมากที่สุด在中国 จักรพรรดิหงอู่ มีพื้นฐานมาจากชาวนาเช่นกัน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญต่อภาคเกษตรกรรมและการดูแลสุขภาพชีวิตของชาวนาเป็นพิเศษ¹ รวมทั้งได้ส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาของชาวนา โดยหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น จัดทำสามะโนประชากรทั่วประเทศใน ค.ศ.1370² ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องเกี่ยวกับจำนวนประชากรและแรงงานของประเทศ กระจายแรงงานวัยฉกรรจ์ไปทำนากึ่งที่ดินว่างเปล่าบางแห่งในมณฑลเหอหนานและมณฑลหนานจื่อลี่ และจ้างอาสาสมัครมาทำนาในที่นาที่ถูกทิ้งร้างรอบเมืองหลายแห่งในภาคเหนือ โดยอาสาสมัครแต่ละคนจะได้รับที่ดินคนละ 15 โหม่ว(1โหม่ว(mou) ประมาณ 1.66 ไร่) สำหรับทำนาและที่ดินอีก 2 โหม่ว สำหรับปลูกพืชผลชนิดอื่น³ ออกกฤษฎีกาประกาศให้ประชาชนที่เข้าจับจองที่ดินว่างเปล่าเพื่อทำการเพาะปลูกได้รับสิทธิการเป็นเจ้าของที่ดิน ได้รับยกเว้นการเสียภาษีและไม่ถูกเกณฑ์แรงงานในช่วงสามปีแรก แต่ถ้าจำเป็นต้องเก็บภาษีรัฐบาลจะเก็บในอัตราที่ต่ำและเก็บเท่าที่จำเป็น ทำให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าจับจองที่ดินทำการเกษตรกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวนารับจ้างในบริเวณที่ราบลุ่มตอนล่างของแม่น้ำฉางเจียงแถวเมืองซ่งเจียง(Songjiang) เมืองหูโจว(Huzhou) และเมืองหางโจว(Hangzhou) ได้อพยพไปยังบริเวณลุ่มแม่น้ำหวย เพื่อจับจองที่ดินว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก และออกกฤษฎีกากำหนดให้ชาวนาที่มีที่ดิน 5-10 โหม่ว สงวนที่ดินไว้ปลูกฝ้ายอย่างน้อยครึ่งโหม่วซึ่งถือเป็นการเร่งรัดการผลิตผ้าฝ้ายของช่างฝีมือด้วย รวมทั้งส่งเสริมการชลประทาน โดยสร้างแหล่งเก็บน้ำและคลองส่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร โครงการชลประทานนี้ทำให้น้ำซึ่งมีเนื้อที่ถึง 100,000 ฉิง (1 ฉิง(qing) ประมาณ 4 ไร่) มีน้ำไว้ใช้เพียงพอต่อความต้องการ⁴

การส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาของชาวนาและปัญหาขาดแคลนอาหารของจักรพรรดิหงอู่ นับว่าประสบความสำเร็จ เพราะจากบันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิงหรือหมิงซือ(Mingshi) บันทึกไว้ว่า ในช่วงต้นราชวงศ์หมิงพื้นที่การเกษตรเพิ่มขึ้นจากสมัยราชวงศ์หยวนถึง 8,804,623 ฉิง⁵

¹ Ibid. p.75.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.125.

³ Albert Chan. (1982). *loc.cit.*

⁴ ทวีป วรติลก. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 430.

⁵ Albert Chan. (1982). *loc.cit.*

และผลผลิตข้าวเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวเลขปริมาณข้าวที่ถูกส่งจากมณฑลเหอหนานไปยังภาคเหนือ ใน ค.ศ. 1403 มีจำนวน 1,500,000 หาบ¹ (1 หาบ (picul) เท่ากับ 60.48 กิโลกรัม) และระหว่าง 5 รัชกาลแรก (ค.ศ.1368-1435) เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นเพราะที่ดินถูกนำมาใช้ประโยชน์ และประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะทำการเกษตร ทำให้ผลผลิตข้าวเพิ่มมากขึ้นจนล้นยุ้งฉาง²

2.1.2 การแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ

ในสมัยปลายราชวงศ์หยวน รัฐบาลไม่สามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินได้ และมีการพิมพ์ธนบัตรออกมามากเกินไปทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ดังนั้นรัฐบาลหยวนจึงผลิตเหรียญทองแดงออกมาใช้ แต่เงินไม่มีมูลค่าที่แน่นอน ทำให้ในปลายราชวงศ์หยวนปัญหาการเงินโดยเฉพาะปัญหาเงินเฟ้อรุนแรงมากขึ้น³ จักรพรรดิหงอู่ พยายามแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อตั้งแต่ก่อนขึ้นครองราชย์ โดยจัดตั้งโรงกษาปณ์ขึ้นที่เมืองหนานจิงเป็นแห่งแรก และเมื่อครองราชย์ จักรพรรดิหงอู่ สั่งให้สร้างโรงกษาปณ์ขึ้นทุกมณฑลและผลิตเหรียญมูลค่าต่าง ๆ ออกมาใช้ แต่การใช้เงินเหรียญมีปัญหาตามมาเพราะการพกพาเหรียญจำนวนมาก ๆ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการซื้อขาย พ่อค้าส่วนใหญ่จึงนิยมใช้เงินกระดาษ⁴ นอกจากนี้เงินเหรียญยังขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการในท้องตลาด ดังนั้นรัฐบาลจึงพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้อีกครั้งใน ค.ศ.1374

ปัญหาความไม่สะดวกในการพกพาเงินเหรียญไม่ใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้รัฐบาลตัดสินใจพิมพ์ธนบัตร แต่อาจจะเกิดจากปัญหาขาดแคลนทองแดง เนื่องจากในช่วงก่อน ค.ศ.1374 รัฐบาลมีความต้องการทองแดงจำนวนมากมาผลิตเป็นเหรียญจึงประกาศให้ประชาชนนำเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากทองแดงมามอบให้ทางการ เพื่อรัฐจะได้นำทองแดงมาใช้⁵ การขาดแคลนเหรียญทองแดงในท้องตลาดส่วนหนึ่งเกิดจากการค้าขายทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านที่ต่างต้องการเงินเหรียญของจีน ทำให้เงินเหรียญไหลออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจักรพรรดิหงอู่ จึงประกาศห้ามส่งเงินเหรียญออกนอกประเทศ⁶ และให้พิมพ์ธนบัตรออกมาใช้ การผลิตธนบัตรออกมาทำให้เพิ่มความสะดวกในการใช้มากขึ้น และรัฐบาลได้ส่งเสริมการใช้ธนบัตร โดยห้ามใช้เงิน(silver)และทอง(gold)เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ทำให้ธนบัตรถูกนำมาใช้ในธุรกิจทุกชนิด และกำหนดให้จ่ายภาษีการค้าเป็นเหรียญทองแดงในอัตราร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือให้จ่ายเป็นธนบัตร⁷

¹ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.158.

² Albert Chan. (1982). *loc.cit.*

³ *Ibid.* p.131

⁴ คำว่า เงินกระดาษ (paper money) ในที่นี้น่าจะไม่ใช้ธนบัตร เนื่องจากเมื่อตั้งราชวงศ์หมิง จักรพรรดิหงอู่ ได้ยกเลิกการใช้ธนบัตรเพราะเกรงว่าธนบัตรจะเสื่อมค่าจนเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นอีก ดังนั้นเงินกระดาษที่พ่อค้าใช้อาจจะเป็นตัวแลกเปลี่ยนที่สามารถพกพาได้สะดวกและสามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินเหรียญได้เมื่อต้องการจะใช้

⁵ Albert Chan. (1982). *op.cit.* . p.132.

⁶ ทวีป วรติลก. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 460.

⁷ Albert Chan. (1982). *loc.cit.*

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลจะส่งเสริมการใช้ธนบัตรมากกว่าเงินเหรียญ แต่เมื่อถึง ค.ศ.1390 ค่าของธนบัตรกลับตกลงมาก ในมณฑลเจ้อเจียง ธนบัตรมีค่าเพียง 1 ใน 4 ของมูลค่าจริง และประชาชนโดยเฉพาะทางตอนใต้ของแม่น้ำฉางเจียงยังนิยมใช้เงินเหรียญมากกว่า โดยกล่าวกันว่า เหรียญทองแดงมีค่ามากกว่าธนบัตร ส่วนพวกเจ้าหน้าที่เก็บภาษีได้ฉวยโอกาสเรียกเอาธนบัตรใหม่ที่ยังมีค่าจากประชาชน แล้วส่งธนบัตรเก่าที่เสื่อมค่าแล้วเข้าคลังแทน¹ สถานการณ์ย่ำแย่ลงเมื่อค่าของธนบัตรตกลงถึงร้อยละ 50 ใน ค.ศ.1393 ดังนั้นเพื่อที่จะรักษาค่าของธนบัตรและรักษาการใช้ธนบัตรไว้ รัฐบาลจึงตัดสินใจยกเลิกการใช้เหรียญทองแดงเมื่อ ค.ศ.1394 และออกประกาศให้ประชาชนนำเหรียญทองแดงทั้งหมดไปแลกเปลี่ยนธนบัตรที่ทางการพิมพ์ออกมาใหม่ แต่คำสั่งของรัฐบาลไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเพราะประชาชนยังเชื่อถือและนิยมใช้เงินเหรียญมากกว่า ในบางมณฑล พ่อค้าไม่มั่นใจในระบบการเงินจึงกำหนดราคาสินค้าเป็นเงิน (silver) และ ทอง (gold)² และแม้ว่าจะพยายามสร้างความมั่นคงการเงิน แต่ตลอดรัชสมัยนี้ระบบการเงินของจีนยังไม่เรียบร้อย ภาวะเงินเฟ้อและความไม่เชื่อมั่นในระบบเงินตรายังคงมีอยู่ ขณะเดียวกันจักรพรรดิหงอู่ได้พยายามรักษาการใช้ธนบัตรไว้อย่างเต็มที่

2.2 การเสริมสร้างความมั่นคงในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่

หลังจากสถาปนาราชวงศ์หมิงขึ้นแล้ว เหตุการณ์ภายในของจีนยังไม่เข้าสู่ภาวะสงบสุข โดยทันทีเพราะยังคงมีอิทธิพลของพวกมองโกลหลงเหลืออยู่ รวมทั้งยังมีกองทัพของมองโกลตั้งอยู่หลายแห่ง เมืองของจีนซึ่งสร้างปัญหาให้แก่ราชวงศ์หมิงมาก ส่วนภายในประเทศยังคงมีกลุ่มต่อต้านภายในที่รัฐบาลต้องปราบปรามเช่นกัน ในด้านการปกครองนั้นจักรพรรดิหงอู่ตระหนักดีว่า สาเหตุความเสื่อมอำนาจการปกครองของราชวงศ์หยวนเกิดจากการขาดอำนาจของจักรพรรดิ การแย่งอำนาจกันเองของขุนนางทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร และความอ่อนแอของหน่วยการปกครองส่วนกลาง³ ดังนั้นจักรพรรดิหงอู่ จึงพยายามวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับราชวงศ์ของเขาโดยใช้ทั้งวิธีการกำจัดอิทธิพลของมองโกล จัดระบบการปกครองและสร้างความมั่นคงทางสังคมควบคู่กัน วิธีการเสริมสร้างความมั่นคงของจักรพรรดิหงอู่ มีดังนี้

2.2.1 การขจัดอิทธิพลมองโกลและการขับไล่มองโกล

สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จักรพรรดิหงอู่ได้กระทำเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับราชวงศ์ที่ดั่งใหม่ คือ พยายามลบล้างอิทธิพลทุกอย่างของมองโกล โดยหลังจากครองราชย์ได้เพียง 2 เดือน จักรพรรดิหงอู่ได้ออกประกาศห้ามประชาชนประพฤติปฏิบัติตามประเพณีมองโกล เช่น ห้ามใช้คำหรือชื่อในภาษามองโกลซึ่งเคยเป็นที่นิยมในสมัยราชวงศ์หยวน ห้ามแต่งกายแบบมองโกล ห้ามประกอบพิธีไสยศาสตร์ตามแบบพุทธศาสนานิกายลามะของมองโกล⁴ และฟื้นฟูประเพณีอื่นๆ ของจีนโดยการนำลัทธิขงจื้อกลับมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของชาวจีนเหมือนกับที่เคยเป็นมาในสมัยราชวงศ์ฮั่น ราชวงศ์ถัง (Tang ค.ศ.618-907) และราชวงศ์ซ่ง เช่น ให้ประชาชนกลับไปแต่งกายเหมือนกับสมัย

¹ *Ibid.*

² *Ibid.*

³ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.19.

⁴ เฟ็ชี่ สุมิตร. (2518). *ประวัติศาสตร์อารยธรรมจีน*. หน้า 168

ราชวงศ์ถัง กำหนดกฎระเบียบและพิธีต่าง ๆ ในราชสำนักตามแบบราชวงศ์ถัง รื้อฟื้นระบบการสอบเข้ารับราชการตามแบบขงจื้อ รื้อฟื้นพิธีบูชาขงจื้อ¹ สนับสนุนนักเขียนและฟื้นฟูวรรณกรรมตามประเพณีขงจื้อซึ่งไม่เป็นที่นิยมในสมัยราชวงศ์หยวน² และใช้นโยบายผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติโดยประกาศให้ชาวมองโกลและชาวเส้ามู่(Semu) ซึ่งเป็นพวกที่อพยพมาจากประเทศทางตะวันตกของจีน รวมถึงชาวยุโรปที่อาศัยอยู่ในประเทศจีนต้องสมรสกับชาวจีนเท่านั้นห้ามสมรสกับคนเชื้อชาติเดียวกัน³ การที่จีนมีนโยบายเช่นนี้ออกมาน่าจะเป็นเพราะความกังวลเรื่องความแตกต่างทางเชื้อชาติในประเทศว่าจะสร้างปัญหาความแตกแยก ความพยายามที่จะลบล้างอิทธิพลของมองโกลยังไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะเมื่อสิ้นยุคปีแรกในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ รายงานของทางการระบุว่าประชาชนในเมืองหลวงยังคงยึดมั่นในการปฏิบัติแบบมองโกล เช่น ยังนิยมการประกอบพิธีไสยศาสตร์ สืบต่อมาจักรพรรดิหงอู่ ออกประกาศว่าถ้าประชาชนยังปฏิบัติตามแบบมองโกลจะถูกลงโทษอย่างหนัก⁴ หลังจากมีประกาศนี้ออกมาประกอบกับความเข้มงวดของทางการทำให้อิทธิพลต่าง ๆ ของมองโกลลดน้อยลงลงที่สุดในที่สุด

นอกจากขจัดอิทธิพลมองโกลแล้ว การขับไล่มองโกลออกไปจากเขตแดนจีนและการทำลายอำนาจของมองโกลยังเป็นนโยบายสำคัญในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ เพราะหลังจากที่ตั้งราชวงศ์ หมิงขึ้นแล้วกองทัพของมองโกลยังคงตั้งมั่นอยู่ที่เมืองอิงฉาง(Yingqiang) ในเขตมองโกเลียใน และยังคงควบคุมมณฑลชานซีซึ่งมีอาณาเขตติดกับมองโกเลียในไว้ได้ กองทัพหมิงจึงตั้งมั่นอยู่ตามชายแดนเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการโจมตีจากกองทัพมองโกล⁵ รวมทั้งหาโอกาสทำลายอำนาจของมองโกลโดยใน ค.ศ.1370-1371 กองทัพหมิงที่มี ชู ต้า เป็นแม่ทัพได้บุกไปโจมตีเมืองคาราคอรุม(Karakorum) เมืองหลวงสมัยเจงกิสข่าน (Genghis Khan) ทำให้มองโกลอ่อนแอลง⁶ หลังจากนั้นกองทัพหมิงยังยึดมณฑลชานซีและมณฑลสือชวน ได้เมื่อ ค.ศ.1371 ยึดมณฑลหยุนหนานและมณฑลกุ้ยโจวทางตะวันตกเฉียงใต้ได้เมื่อ ค.ศ. 1382 รวมถึงเมืองอื่น ๆ ที่ยังมีกองทัพของมองโกลตั้งอยู่ได้อีกหลายเมือง และสามารถขับไล่กองทัพมองโกลออกไปทางตะวันตกเฉียงใต้จนสุดเขตแดนจีน ทำให้ราชวงศ์หมิงมีความมั่นคงขึ้นแม้ว่ามองโกลจะเป็นปัญหาแก่จักรวรรดิจีนมาตลอด

จักรพรรดิหงอู่ ไม่ได้ใช้วิธีการทางทหารกวาดล้างมองโกลเพียงอย่างเดียว แต่ยังใช้นโยบายต่าง ๆ ทั้ง การข่มขู่ การซื้อตัว เช่น ในบริเวณที่มีเชื้อพระวงศ์หรือขุนนางมองโกลซ่อนตัวอยู่ทางการจีนได้หว่านล้อมให้ยอมสวามิภักดิ์ต่อจีน โดยจีนจะมอบตำแหน่งและเงินตอบแทนให้⁷ หรืออาจจะให้โอกาสค้าขายตามบริเวณชายแดนเพื่อแลกกับการช่วยกองทัพหมิงกวาดล้างมองโกลด้วยกัน

¹ แหล่งเดิม. และ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.13. and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.69.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.14.

³ *Ibid.* p.69 and Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.5

⁴ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.132.

⁵ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.71.

⁶ *Ibid.* p.73.

⁷ Jonh K. Fairbank. (1992). *China, A New History.* p.129.

เอง กล่าวได้ว่าจีนใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครองกับพวกมองโกลเผ่าต่างๆ ทำให้พวกมองโกลแตกแยกกันเพื่อผลประโยชน์ของจีน นอกจากนี้จีนได้พยายามสร้างความเป็นมิตรกับชาวมองโกลที่กระจัดกระจายอยู่ตามชายแดนเพื่อเอาไว้ต่อต้านกับชาวมองโกลเสียนอกที่อยู่บริเวณทุ่งหญ้าด้วย¹

2.2.2 การวางรากฐานการปกครอง

ในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ บ้านเมืองยังไม่มั่นคงนักเพราะกลุ่มอำนาจเก่า คือ มองโกลและกลุ่มต่อต้านภายในยังคงก่อความวุ่นวายให้แก่ทางการ ดังนั้นนอกจากจะดำเนินการเพื่อขจัดอิทธิพลของมองโกลออกไป จักรพรรดิหงอู่ ได้เร่งสร้างความมั่นคงและขยายอำนาจให้แก่ราชวงศ์โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะรักษาและควบคุมให้ส่วนกลางมีอำนาจสูงสุดและเหนือรัฐอื่น² ระบบการปกครองจึงเน้นเรื่องการควบคุมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและสร้างความเข้มแข็งทางการทหาร โดยรับรูปแบบการปกครองมาจากราชวงศ์ถังและราชวงศ์หยวน แต่ได้ปรับรูปแบบบางอย่างให้เป็นระบบของราชวงศ์หมิงเอง³

การปกครองในสมัยราชวงศ์หมิงแบ่งออกเป็นการปกครองส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น แยกการบริหารออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายพลเรือน (The Board of Civil Administration) ฝ่ายกลาโหม(The Board of Military) และฝ่ายตรวจตราควบคุม(The Board of Censors)⁴

1. ฝ่ายพลเรือน รับรูปแบบมาจากราชวงศ์ถัง แบ่งการบริหารออกเป็น 6 กระทรวง มีเสนาบดีกระทรวงเป็นผู้ดูแล ได้แก่
 - กระทรวงมหาดไทย(The Board of Civil Office) หรือ หลี่บู๊ (Libu) ดูแลงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการพลเรือน การคัดเลือกข้าราชการจะมาจากการสอบตามระบบขงจื้อ
 - กระทรวงภาษีอากร (The Board of Revenues) หรือ หูบู๊ (Hubu) ดูแลงานด้านการสำมะโนประชากร การเงินและภาษีของรัฐ
 - กระทรวงพิธีกรรม (The Board of Rites) หรือ ลีบู๊ (Libu) ดูแลงานด้านการศึกษา ศาสนา และพระราชพิธีต่าง ๆ
 - กระทรวงยุทธนาธิการ (The Board of Wars) หรือ บิงบู๊ (Bingbu) ดูแลด้านการทหาร การสงคราม
 - กระทรวงยุติธรรม (The Board of Justice) หรือ ซิงบู๊ (Xingbu) ดูแลด้านการรักษากฎหมายและความสงบภายใน
 - กระทรวงโยธาธิการ (The Board of Public Works) หรือ กงบู๊ (Gongbu) ดูแลด้านการเกณฑ์แรงงานและงานสาธารณะ เช่น การสร้างถนน สร้างกำแพง สร้างเขื่อน และขุดคูคลอง เป็นต้น

¹ เอ็ดวิน โอ. ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค. แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 653.

² John K. Fairbank. (1992). *loc.cit.*

³ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.12.

⁴ เอ็ดวิน โอ. ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค. แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 602.

2. ฝ่ายกลาโหม ผู้บัญชาการสูงสุดของฝ่ายทหาร ได้แก่ องค์จักรพรรดิ รองลงมา คือ กองบัญชาการทั้งห้า ประกอบด้วย กองบัญชาการซ้าย,ขวา,กลาง,หน้าและหลัง ระบบควบคุมทหารที่ราชวงศ์หมิงใช้เรียกว่า ระบบเว่ยไส่ (*Weiso system*) ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

3. ฝ่ายตรวจตราควบคุม หน่วยงานที่ควบคุมดูแลฝ่ายนี้ คือ สำนักตรวจตราควบคุม หรือ *ดูฉาหยวน (Duchayuan)* สำนักตรวจตราควบคุมเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ทุกกระทรวงจะมีข้าราชการฝ่ายตรวจตราควบคุมทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงาน สำนักตรวจตราควบคุมซึ่งตั้งอยู่ในเมืองหลวงจะมีข้าราชการตำแหน่งผู้ตรวจราชการซึ่งขึ้นตรงต่อจักรพรรดิ ทำหน้าที่ตรวจราชการทั่วประเทศจำนวน 110 คน โดยคัดเลือกจากข้าราชการชั้นผู้น้อยที่อายุยังไม่มาก เป็นผู้ที่มีความสามารถและซื่อสัตย์ ผู้ตรวจราชการเหล่านี้จะถูกส่งออกไปตรวจราชการตามมณฑลต่าง ๆ เป็นเวลา 1 ปี โดยดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น ดูแลเรื่องระเบียบพิธีต่าง ๆ ตรวจสภาพยุ่งฉาง สภาพโรงเรียนและวัด รับรายงานจากขุนนางท้องถิ่นและรับคำร้องทุกข์จากราษฎร ตำแหน่งผู้ตรวจการนี้ได้รับอำนาจจากองค์จักรพรรดิ สามารถถวายรายงานต่อจักรพรรดิได้โดยตรง มีสิทธิทัณฑ์หวง ดักเดือนและลงโทษขุนนางที่ถูกตรวจสอบได้

อย่างไรก็ตาม อำนาจของผู้ตรวจตราควบคุมมีจำกัด เพราะจะอยู่ในตำแหน่งนี้ประมาณ 9 ปี หรือน้อยกว่า หลังจากนั้นต้องเข้ารับตำแหน่งเดิมก่อนที่จะมาเป็นผู้ตรวจการ และความมั่นคงในหน้าที่ยังต้องขึ้นอยู่กับจักรพรรดิด้วย เพราะถึงแม้ว่าผู้ตรวจราชการเหล่านี้จะขึ้นตรงต่อองค์จักรพรรดิ แต่ก็ไม่ได้รับสิทธิพิเศษใดๆ ทำให้มีการวิจารณ์ว่าขุนนางที่เป็นผู้ตรวจตราควบคุมเหล่านี้เป็นเหมือนข้าราชการส่วนใหญ่ที่สนใจความปลอดภัยของตนเอง ต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น บางครั้งก็รับสินบน และกลัวภัยอันตรายถ้าจะสอบสวนขุนนางที่มีอิทธิพลจึงไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่¹ และขุนนางในหน่วยงานนี้มักจะเข้าไปพัวพันกับการทุจริตหลายครั้ง ทำให้หน่วยงานนี้ได้ถูกปฏิรูปหลายครั้ง

ระบบการปกครองส่วนกลาง

ในการบริหารงานส่วนกลาง จักรพรรดิเป็นผู้มีอำนาจบริหารสูงสุดตามหลักการของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์(Absolute Monarchy) หน่วยงานที่มีอำนาจรองลงมา คือ องค์การเสนาบดีกลาง (Central Chancellery) มี *เจิงเซียง (Chengxiang)* หรือ *อัครมหาเสนาบดี(Chief Councilor)*² เป็นหัวหน้าองค์การซึ่งควบคุมดูแลหน่วยงานราชการทั้งหมดโดยตรง และเป็นตัวกลางในการติดต่อระหว่าง

¹ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 603.

² คำว่า *อัครมหาเสนาบดี* ในภาษาอังกฤษมีผู้ใช้แตกต่างกัน เช่น Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.80. ใช้คำว่า *Senior Prime minister* และ *Chief Councilor*. Jung-pang Lo. (1969). "Policy Formulation and Decision-Making on Issues Respecting Peace and War," in *Chinese Government in Ming Times*. Edited by Charles O. Hucker. p.44. ใช้คำว่า *Chief Councilor* และ *Prime minister*. Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.16. ใช้คำว่า *Prime minister*. Edwin O. Reischauer. & John K. Fairbank. (1960). *East Asia, The Great Tradition*. p. 299 ใช้คำว่า *Prime minister*. Brain Hook.(ed). (1991). *The Cambridge Encyclopedia of China*.p.196-197. ใช้คำว่า *Senior Chancellor*, *Chief Counsellor* และ *Prime minister*.

จักรพรรดิกับขุนนาง ทำให้ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่มีอำนาจและอิทธิพลสูงสุดในประเทศ ขณะที่จักรพรรดิมีอำนาจแต่เพียงในนามเท่านั้น อัครมหาเสนาบดีในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ คือ หู เว่ยยุง (*Hu Weiyung*) ซึ่งเป็นที่ปรึกษาคนสำคัญของจักรพรรดิหงอู่ ตั้งแต่สมัยที่ยังไม่ขึ้นครองราชย์ หู เว่ยยุง มีอำนาจและอิทธิพลมาก จักรพรรดิหงอู่ จึงระแวง เพราะ หู เว่ยยุง เป็นคนมีนิสัยทะเยอทะยาน และเกรงว่าจะคิดก่อกบฏ¹ ประกอบกับมีข่าวลือว่าจะมีการทำรัฐประหารในต้น ค.ศ. 1380² จักรพรรดิหงอู่ จึงตัดสินใจกวาดล้างบุคคลที่พระองค์คิดว่าเป็นอันตรายต่อราชบัลลังก์ โดยมี หู เว่ยยุง เป็นเป้าหมายหลัก บรรดาญาติพี่น้องและพรรคพวกของ หู เว่ยยุง ตลอดจนขุนนางจำนวนมากได้ถูกกำจัดไปด้วย เช่น หัวหน้าสำนักตรวจตราควบคุมชื่อ เฉิน หมิง (*Qen Ning*) และรองหัวหน้าชื่อ ตู เจีย (*Tu Jie*) ถูกปลด สำนักตรวจตราควบคุมถูกปฏิรูปใหม่ ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารประจำภาคถูกยกเลิกเหลือเพียงตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพ 5 คือ กองบัญชาการซ้าย, ขวา, กลาง, หน้า และ หลัง ที่สำคัญคือได้ยกเลิกตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีและองค์กรเสนาบดีกลางพร้อมทั้งห้ามตั้งตำแหน่งนี้ขึ้นมาอีก³ การกวาดล้างครั้งนี้มีผู้ถูกลงโทษประหารชีวิต ประมาณ 15,000 คน และระหว่าง ค.ศ. 1380-1394 จักรพรรดิหงอู่ ใช้นโยบายการปกครองอย่างเข้มงวดรุนแรงโดยได้ประหารชีวิตและปลดขุนนางอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ตลอดระยะเวลา 14 ปี มีผู้ถูกประหารชีวิตประมาณ 40,000 คน เมื่อรวมกับผู้ที่ถูกปลดและได้รับผลกระทบแล้วมีนับแสนคน⁴ ผลที่ตามมาคือการสูญเสียบุคคลากรจำนวนมากและกลายเป็นยุคสมัยแห่งความหวาดกลัว

หลังเหตุการณ์นี้ทำให้จักรพรรดิมีอำนาจการปกครองโดยตรงและมีอำนาจบริหารสูงสุดไม่ต้องสั่งการผ่านอัครมหาเสนาบดีอย่างแต่ก่อน ดังนั้นการปกครองของจีนในสมัยนี้จึงเป็นการปกครองที่มีลักษณะสมบูรณาญาสิทธิราชย์มากกว่าสมัยราชวงศ์ก่อนๆ การตัดสินใจทุกเรื่องต้องขึ้นอยู่กับจักรพรรดิแต่เพียงผู้เดียว โดยมีเสนาบดีกระทรวงเป็นผู้ช่วยทำให้เสนาบดีกระทรวงกลายเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจสูงสุดรองจากจักรพรรดิ แต่เสนาบดีเหล่านี้ไม่ได้เป็นผู้นำในรัฐบาลกลางเหมือนอัครมหาเสนาบดี เพราะอำนาจและการตัดสินใจทั้งหมดเป็นของจักรพรรดิ และจักรพรรดิได้ควบคุมอำนาจโดยให้เสนาบดีทำรายงานเรื่องต่างๆ ถึงจักรพรรดิโดยตรงทุกเรื่อง⁵ ชาร์ลส์ ฮัคเกอร์ (*Charles Hucker*) ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์หมิงพบว่า ในแต่ละวันจักรพรรดิหงอู่ ได้รับหนังสือราชการประมาณ 1,600 ฉบับ ออกหนังสือคำสั่งและเอกสารต่าง ๆ ประมาณ 3,391 ฉบับ ใน 10 ชั่วโมงจะตรวจ

¹ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.73.

² *Ibid.* p.80.

³ ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 436.

⁴ Jonh K. Fairbank. (1992). *op.cit.*. p.130. , Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.80. and John Jr. D. Langlois. (1990). "The Hung-Wu Reign, 1368-1398," in *The Cambridge History of China Volume 7, The Ming Dynasty 1368-1644 Part 1*. Edited by Denis Twitchett . & Frederick W. Mote. p.140.

⁵ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p. 105.

เอกสาร 200 ฉบับ แต่ละฉบับใช้เวลาประมาณ 3 นาที¹ ดังนั้นจึงเป็นภาระที่หนักมาก ทำให้จักรพรรดิหงอู่ ตั้งสำนักราชเลขาธิการ (Grand Secretariat)² หรือ เทียนเก้อ สวยซือ (Tiange Xueshi) เพื่อมาช่วยในการทำงาน เช่น จดกระแสรับสั่ง ร่างพระราชกฤษฎีกาหรือพระบรมราชโองการ เป็นต้น ต่อมาจักรพรรดิหย่งเล่อ (Yongle ค.ศ. 1403-1425) เปลี่ยนชื่อเรียกราชเลขาธิการเป็น เนยเก้อ (Neige) ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่ชั้นไม่สูงนักแต่การได้ทำงานใกล้ชิดกับจักรพรรดิและต่อมาจักรพรรดิหลายองค์ไม่มีความสามารถ ไม่สนใจทำงานเหมือนจักรพรรดิหงอู่ ทำให้ตำแหน่งนี้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นในต้นรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ ยึดรูปแบบของราชวงศ์หยวน เรียกว่า ระบบจงชู ซิงเซิง (Zhongshu Xingsheng) โดยแบ่งการปกครองตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ แต่ละเขตมีอำนาจในการดูแลกิจการภายในของตนเอง แต่อำนาจสูงสุดจะขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง ใน ค.ศ. 1376 จักรพรรดิหงอู่ ได้ยกเลิกระบบของราชวงศ์หยวนและจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามแบบราชวงศ์ถัง³ การปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้⁴

1. เส้น (Sen) หรือ มณฑล (provinces) ในสมัยราชวงศ์หมิงมี 15 มณฑล ได้แก่ มณฑลเป่ย์จื่อลี่, ซานตง, ซานซี, ส่านซี, เหอหนาน, หานานจื่อลี่, เจ้อเจียง, เจียงซี, ผู้เจี้ยน, หุกว่าง, สือชวน, กว่างตง, กว่างซี, กุ้ยโจว (Guizhou) และ หยุนหนาน⁵
2. ผู้ (Fu) หรือเมือง (จังหวัด - prefectures) ในสมัยราชวงศ์หมิง มี 159 ผู้

¹ Jonh K. Fairbank. (1992). *loc.cit.*

² คำว่า ราชเลขาธิการ นี้ อัลเบิร์ต จีน, เอ็ดเวิร์ด แอล ฟาร์มเมอร์, เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และจอห์น เค แฟร์แบงก์. ใช้คำว่า Grand Secretariat. เหมือนกัน

³ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.26.

⁴ สำหรับหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการแต่ละคนให้ข้อมูลที่มีความแตกต่างกันออกไป เช่น เขียน ชีววิทย์ แยกออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ เส้น(จังหวัด), ผู้, โจว และเสี้ยน (เขียน ชีววิทย์. (2517). *วิวัฒนาการการปกครองของจีน*. หน้า 60.) อัลเบิร์ต จีน แยกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ผู้ (prefectures), โจว (second-class prefectures) และเสี้ยน (districts) (Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.26.) เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. แยกออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ เส้น(province), ผู้ (prefectures), โจว (subprefectures) และ เสี้ยน(districts) (เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และจอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 606.) ส่วน เจมส์ บี พาร์สันส์ แยกออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เส้น (province) , ผู้ (prefectural) , โจว (subprefectures), เสี้ยน(county 1) และ ตำบล (county 2) (James B. Parsons. (1969). "The Ming Dynasty Bureaucracy : Aspects of Background Forces,". in *Chinese Government in Ming Time*. Edited by Charles O. Hucker. p.175.)

⁵ ในสมัยราชวงศ์ชิง (Qing ค.ศ.1644-1911) แบ่งออกเป็น 18 มณฑล โดย มณฑลหุกว่าง แยกเป็น มณฑลหูหนาน และ มณฑลหูเป่ย์ มณฑลหนานจื่อลี่ แยกเป็น มณฑลเจียงซู และมณฑลอานฮุย มณฑลส่านซี แยกเป็น มณฑลส่านซี และ มณฑลกานซู (Gansu) มณฑลเป่ย์จื่อลี่ เปลี่ยนชื่อเป็น มณฑลเหอเป่ย์

3. โจว (Zhou) หรือ เขต (second-class prefectures) ในสมัยราชวงศ์หมิง มี 234 โจว โจว เป็นหน่วยปกครองพิเศษที่เริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงและไม่ได้จัดตั้งขึ้นทั่วไป แต่จะจัดขึ้นในบางพื้นที่ เช่น เขตดูแลการค้าเกลือ เขตรักษาความสงบ และเขตเก็บภาษี¹
4. เสี่ยน (Xian) หรือ อำเภอ (districts) ในสมัยราชวงศ์หมิงมี 1,171 เสี่ยน

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างการปกครองเหมือนกับส่วนกลาง คือ แบ่งออกเป็น ฝ่ายพลเรือน ฝ่ายทหารส่วนภูมิภาคและฝ่ายตรวจตราควบคุม ในแต่ละมณฑลมีข้าราชการฝ่ายพลเรือนเป็นหัวหน้าสูงสุด ข้าราชการทุกระดับในส่วนท้องถิ่นจะได้รับการแต่งตั้งไปจากส่วนกลางและขึ้นตรงต่อองค์จักรพรรดิ หลักสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ จะไม่ให้ขุนนางทำหน้าที่ในท้องถิ่นของตนเพื่อความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะอาจเกิดการสมรู้ร่วมคิดหรือลำเอียงเข้าข้างญาติพี่น้องเพื่อนฝูงได้² และในแต่ละท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ตรวจราชการที่เป็นตัวแทนจากสำนักตรวจตราควบคุมที่เมืองหลวงอีกชั้นหนึ่ง ทำให้ส่วนกลางโดยเฉพาะจักรพรรดิมีอำนาจมั่นคงยิ่งขึ้น เพราะหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและการตรวจตราควบคุมส่วนท้องถิ่นขึ้นตรงต่อองค์จักรพรรดิโดยตรงโดยสรุป การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ขุนนางส่วนท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้งไปจากส่วนกลางและไม่ให้ขุนนางทำหน้าที่ในท้องถิ่นของตนเพื่อความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่
2. รัฐบาลส่วนกลางพยายามรักษาอำนาจไว้มากที่สุดโดยการกำหนดให้มีหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด เพียงพอแก่ความต้องการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน
3. รัฐบาลกลางควบคุมส่วนท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานโดยมีสมรรถภาพที่สุด โดยส่งผู้ตรวจราชการไปตรวจสอบเป็นประจำทั้งนี้เพื่อจูงใจให้ประชาชนเลื่อมใสรัฐบาลมากยิ่งขึ้น³

2.2.3 การควบคุมอำนาจทางทหาร

ราชวงศ์หมิงมีพื้นฐานมาจากกบฏชาวนาที่ต้องต่อสู้แย่งชิงอำนาจกับกลุ่มอื่นมาตั้งแต่แรก ดังนั้นการทหารจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก และเนื่องจากยังมีอันตรายรอบด้านทั้งจากพวกมองโกลและจากอำนาจที่ยังไม่มั่นคงของราชวงศ์ ดังนั้นระบบทหารที่จักรพรรดิหวู่ จะนำมาใช้จึงต้องเป็นไปเพื่อรักษาความเข้มแข็งของกองทัพและต้องหลีกเลี่ยงระบบที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชากับทหารในบังคับซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อจักรพรรดิในภายหลังหากมีการคิดทรยศ⁴

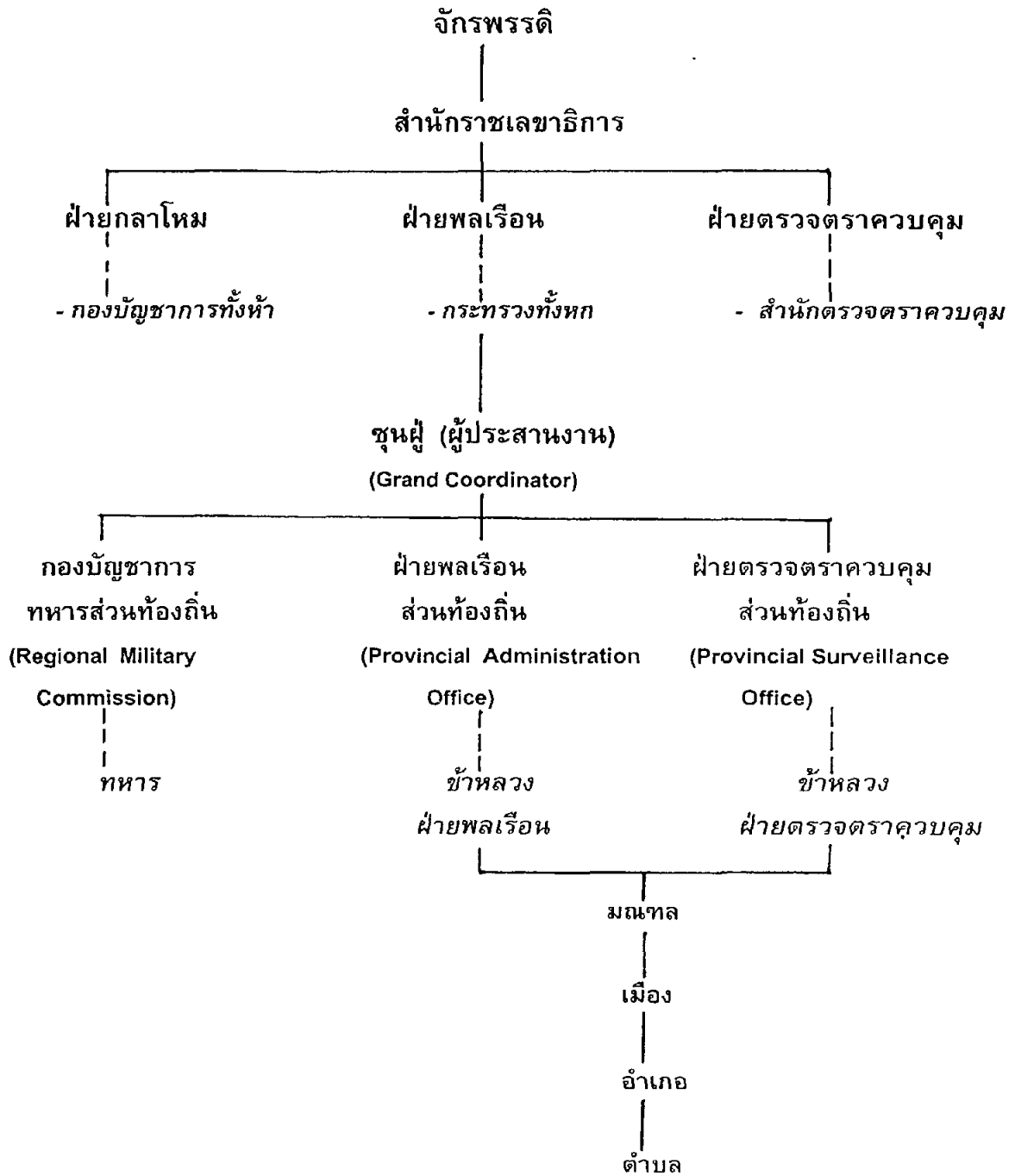
ระบบทหารที่ราชวงศ์หมิงใช้ คือ ระบบเว่ยโส่ Wei หมายถึงการรักษา การป้องกัน ส่วน so มาจากคำว่า qenhu so หมายถึง กองทัพ หลักของระบบเว่ยโส่ คือ ในเขตการปกครองเขตหนึ่ง ๆ มีเขตทหารเรียกว่า “โส่” และ 2 โส่ ขึ้นไปเรียกว่า “เว่ย” เขตทหารเหล่านี้ตั้งขึ้นตามจุดยุทธศาสตร์สำคัญในแต่ละท้องที่ แต่ละ “เว่ย” มีผู้บังคับบัญชาหนึ่งคนซึ่งขึ้นตรงต่อผู้คุมทะเบียนทหาร

¹ โจว เป็นหน่วยปกครองพิเศษที่จัดตั้งขึ้นในบางพื้นที่เท่านั้น

² เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แพร่เบงค์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 607.

³ เซียน ธีววิทย์. (2517). *เล่มเดิม*. หน้า 61.

⁴ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.40.

แผนผัง 1 โครงสร้างการปกครองพื้นฐานสมัยราชวงศ์หมิง

ที่มา : ปรับปรุงจาก Charles O. Hucker. (1978). *China to 1850, A Short History*. p.137.

ประจำการที่ราชอาณาจักร ตำแหน่งผู้คุมนี้เรียกว่า “อู่จุน ไตวตุ้ฝู” (*Wujun Doudufu*) แต่ตำแหน่งนี้ไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาโดยตรง เพราะต้องรับคำสั่งจากกระทรวงยุทธนาธิการซึ่งเสนาบดีกระทรวงยุทธนาธิการมีหน้าที่ในการระดมพลและบัญชาการในสงคราม¹ ระบบทหารที่จักรพรรดิหวู่ยู่ นำมาใช้เป็นการเลียนแบบจากระบบทหารของราชวงศ์หยวน โดยจัดตั้งกองทัพไปประจำตามจุดยุทธศาสตร์และจัดระบบภายในของทหารอย่างมีลำดับขั้นเพื่อความสะดวกในการควบคุมอำนาจ² ผู้บัญชาการสูงสุดของฝ่ายกลาโหม คือ องค์จักรพรรดิ รองลงมาคือ ผู้บัญชาการกองทหารทั้งห้า ได้แก่ กองบัญชาการซ้าย, ขวา, กลาง, หน้า และ หลัง (Left, Right, Central, Front and Rear Chief Military Commission)³ และมีกระทรวงยุทธนาธิการซึ่งดูแลเรื่องการเกณฑ์ทหารและการสงครามอีกฝ่ายหนึ่ง

นอกจากจัดทหารประจำการตามเขตสำคัญทางยุทธศาสตร์แล้ว ยังมีมาตรการป้องกันการสะสมอำนาจของผู้บัญชาการทหารประจำเขต โดยใช้วิธีสับเปลี่ยนหมุนเวียนให้ไปประจำตามเขตต่าง ๆ ไม่ให้อยู่ประจำเขตใดเขตหนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บัญชาการทหารใกล้ชิดสนิทสนมกับทหารในเขตของตนเกินไป เพราะอาจทำให้เกิดความคิดที่จะก่อกบฏเหมือนที่มักเกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง และราชวงศ์ซ่งได้⁴ ดังนั้นพวกแม่ทัพจึงไม่อาจจะสร้างอิทธิพลส่วนตัวภายในกองทัพของตนให้มากขึ้นได้และยังป้องกันไม่ให้แม่ทัพเป็นส่วนหนึ่งในเขตทหารของตนเพราะจะต้องถูกโยกย้ายอยู่เสมอ⁵ ในเรื่องการระดมกำลังนั้นกระทรวงกลาโหมจะส่งระดมพลเมื่อเกิดสงคราม เมื่อสงครามสิ้นสุดหรือในยามสงบ ทหารกองหนุนจะกลับไปยังภูมิลำเนาของตนเพื่อทำการผลิต โดยรัฐบาลจะจัดสรรที่ดินทำกินให้คนละ 40-50 ไหม่ว รวมทั้งจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ พันธุ์พืชและปศุสัตว์ให้ด้วย

นอกจากนี้รัฐบาลยังได้กำหนดเขตทหารประจำการและทหารที่ทำหน้าที่การผลิตควบคู่ไปด้วยอย่างชัดเจน กล่าวคือ บริเวณชายแดนจะมีทหารประจำการที่ทำหน้าที่เป็นทหารอย่างเต็มจำนวนร้อยละ 30 ทหารที่ทำหน้าที่การผลิตไปด้วยจำนวนร้อยละ 70 ส่วนเขตตอนในราชอาณาจักรทหารประจำการมีจำนวนร้อยละ 20 ทหารที่ทำหน้าที่การผลิตไปด้วยจำนวนร้อยละ 80⁶ สาเหตุที่อัตรากำลังทหารเป็นเช่นนี้เพราะว่าบริเวณชายแดนเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ และพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนเขตตอนในของประเทศ โดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำฉางเจียงซึ่งเป็นแหล่ง

¹ *Ibid.*

² John K. Fairbank. (1992). *op.cit.* p.129.

³ กองบัญชาการซ้าย ดูแล เขตทหารในมณฑลชานตง มณฑลเจ้อเจียง มณฑลกว่างตง กองบัญชาการขวา ดูแล มณฑลส่านซี มณฑลสือชวนและมณฑลเจียงซี กองบัญชาการกลาง ดูแล มณฑลเหอหนานและมณฑลหนานจื่อลี่ กองบัญชาการหน้า ดูแล มณฑลหูกว่าง มณฑลฝูเจี้ยน มณฑลกว่างซี กองบัญชาการหลัง ดูแล มณฑลเป่ย์จื่อลี่ (*Beizhili*) มณฑลชานซี

⁴ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.41.

⁵ Hok-Lam Chan. (1990). "The Chien-Wen, Yong-Lo, Hung-Hsi and Hsuan-Te Reigns, 1399-1435," in *op.cit.* Edited by Denis Twitchett & Frederick W. Mote. p.207.

⁶ *Ibid.*

อาหารหลักของประเทศมาตั้งแต่อดีต และจากข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินที่บ้านทีกเมื่อ ค.ศ. 1393 ระบุจำนวนที่ดินสำหรับทำการเพาะปลูกในระบบเว่ยไสว่ามีจำนวน 8,507,623 ไร่¹ ซึ่งเป็นที่ดินที่สามารถผลิตอาหารเลี้ยงกองทัพได้เพียงพอ ดังนั้นระบบเว่ยไสจึงทำให้อาณาจักรมีกำลังทหารพร้อม ไม่มีปัญหาเรื่องเสบียงอาหารและประชาชนไม่ต้องแบกรับภาระการดูแลทหารซึ่งเป็นจุดประสงค์ประการหนึ่งของจักรพรรดิหงอู่ ที่ไม่ต้องการให้ประชาชนเดือดร้อน ระบบที่ให้ทหารรับผิดชอบและควบคุมการผลิตอาหารนี้เป็นระบบที่ใช้กันมาตั้งแต่ก่อนสมัยราชวงศ์ฮั่น เรียกว่า ระบบทุนเทียน (Tuntian System) หรือ ระบบอาณานิคมทหาร (Colony-field System) กล่าวได้ว่าที่ระบบเว่ยไสประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งเป็นเพราะการนำระบบทุนเทียนเข้ามาเป็นส่วนประกอบ²

กองทัพในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ มีความยิ่งใหญ่มากและเป็นกองทัพที่มีประสิทธิภาพสูงมาตั้งแต่ก่อนตั้งราชวงศ์ ตัวเลขใน ค.ศ. 1392 ระบุว่า กองทัพหมิงมีทหารระดับนายทหารทั่วประเทศจำนวน 16,489 คน และพลทหารจำนวน 1,198,434 คน แบ่งเป็นทหารในเมืองหลวงจำนวน 206,280 คน ทหารตามมณฑลต่าง ๆ จำนวน 992,154 คน³ จากจำนวนประชากรใน ค.ศ. 1391 ประมาณ 60 ล้านคน⁴ ผลงานสำคัญของกองทัพสมัยจักรพรรดิหงอู่ ในการสร้างความมั่นคงให้กับจีนมีมากมาย เช่น ใน ค.ศ. 1370 – 1371 ชู ต้า ได้นำทหารประมาณ 150,000 คน บุกข้ามทะเลทรายโกบี (Gobi) ไปโจมตีเมืองคาราคอรัมและรุกคืบหน้าไปถึงด้านเหนือของภูเขาฮาโบลอนอยในไซบีเรียซึ่งยังไม่เคยมีกองทัพจีนในสมัยใด ๆ เคยยกไปถึง⁵ เฟิง เซิง (Feng Sheng) นำทหารประมาณ 50,000 คน บุกยึดมณฑลกานซู หลี่ เหวินจง (Li Wenzhong) นำทหารประมาณ 50,000 คน บุกโจมตีแมนจูเรียและเมืองอิงฉางโดยมี อู่ เจิน (Wu Zhen) ยกทัพเรือไปเป็นกองหนุนที่แหลมเหลียวตง (Liaodong)⁶ และยกทัพไปถึงเมืองฮามิ (Hami) ในเอเชียกลางใน ค.ศ. 1391 ทำให้อิทธิพลทางทหารของจีนขยายออกไปได้กว้างไกลที่สุดเท่าที่เคยมีมานับตั้งแต่สิ้นสุดราชวงศ์ถัง⁷ จีนมีความมั่นคงมากขึ้นและแสดงถึงความยิ่งใหญ่ทางการทหารในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่

2.2.4 การเรียกร้องบรรณาการจากรัฐต่าง ๆ

ความเชื่อดั้งเดิมของจีนเชื่อว่าจักรพรรดิจีนเป็นโอรสสวรรค์ เป็นผู้แทนติดต่อระหว่างมนุษย์กับสวรรค์และในระบบรัฐบรรณาการจักรพรรดิจีนเป็นเสมือนผู้ปกครองสูงสุดของทุกรัฐ ดังนั้นหลังจากขึ้นครองราชย์จักรพรรดิหงอู่ได้ส่งคณะทูตเดินทางไปยังรัฐต่าง ๆ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงการขึ้นครองราชย์

¹ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.81.

² Albert Chan. (1982). *loc.cit.* and Romeyn Taylor. (1969). "Yuan Origins of the Wei-so System," in *op.cit.* Edited by Charles o. Hucker. p.28.

³ Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

⁴ Timothy Brook. (1998). *The Confusions of Pleasure, Commerce and Culture in Ming China.* p.28.

⁵ ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 426. และ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.74.

⁶ Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

⁷ ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 427.

และเรียกทรงบรรณาการจากรัฐเหล่านั้น โดยใน ค.ศ. 1368 จักรพรรดิหงอู่ ได้ส่งคณะทูตเดินทางไปยังเกาหลี เวียดนาม จัมปาและญี่ปุ่น ส่งคณะทูตเดินทางมายังรัฐในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ซวา และสยาม ซึ่งจีนเรียกว่า เสียนหลอ ใน ค.ศ. 1370 ซึ่งการเดินทางมาครั้งนี้ราชทูตจีน ชื่อ ลู่ ซงจุน (*Lu Congjun*) ได้นำพระบรมราชโองการของจักรพรรดิ ผ้าไหมและปฏิทินหลวงมามอบให้ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยาด้วย¹ หลังจากนั้นคณะทูตจากเมืองต่าง ๆ ได้นำเครื่องราชบรรณาการมามอบให้จีน เช่น เกาหลี เวียดนามและจัมปา ใน ค.ศ. 1369 ญี่ปุ่น สยาม เขมร และสุมาตรา ใน ค.ศ. 1371 เกาะลิวฉิว(ริวกิว) ใน ค.ศ. 1372 อาณาจักรที่ส่งเครื่องราชบรรณาการมากที่สุดในรัชกาลจักรพรรดิหงอู่ ได้แก่ เกาหลีและลิวฉิว ประเทศละ 20 ครั้ง จัมปา 19 ครั้ง สยาม 18 ครั้งและเวียดนาม 14 ครั้ง²

สำหรับประเทศต่าง ๆ ที่ส่งบรรณาการมาให้จีนนั้นต่างมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป รัฐใดที่อยู่ใกล้อำนาจทางทหารของจีนอย่างเช่น เกาหลีและเวียดนาม ระบบบรรณาการจะมีความสำคัญต่อการเมืองมากเพราะถ้าแข็งข้อต่อจีน จีนสามารถส่งทหารเข้าโจมตีได้ง่ายและการที่ทั้งสองรัฐนี้รับอารยธรรมจากจีนและเป็นเมืองขึ้นของจีนมาก่อนทำให้มีความใกล้ชิดกันมากกว่ารัฐที่อยู่ไกลจากอำนาจทางทหารของจีน อย่างเช่น สยาม เขมร ซึ่งจุดประสงค์ในการถวายเครื่องบรรณาการของรัฐที่อยู่ห่างไกลเหล่านี้ คือ มุ่งเรื่องการทำตามประเพณีและผลประโยชน์ในเรื่องสิทธิที่จะได้ค้าขายกับจีนและสิ่งของที่จีนจะให้ตอบแทนกลับมามากกว่าเหตุผลทางการเมือง

นอกจากนี้ความสัมพันธ์ในลักษณะรัฐบรรณาการเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การค้าทางทะเลระหว่างจีนกับรัฐต่าง ๆ เติบโตมากในช่วงต้นรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ ต่อมาในช่วงปลายรัชกาลได้เกิดปัญหาหลาย ๆ ประการ เช่น ปัญหาโจรสลัดญี่ปุ่นก่อวินาศกรรมบริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ของจีน³ ปัญหาเงินเหรียญของจีนจำนวนมากไหลออกนอกประเทศส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของจีน⁴ และปัญหารัฐต่าง ๆ เช่น สยาม ส่งบรรณาการมากกว่าที่กำหนดไว้คือ 3 ปีต่อครั้ง ทำให้ราชสำนักจีนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการต้อนรับดูแลเป็นจำนวนมาก และบางครั้งมีพ่อค้าแอบอ้างตัวเป็นทูตเพื่อจะได้เข้ามาค้าขายในจีนโดยไม่ต้องเสียภาษี⁵ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้จักรพรรดิหงอู่ ได้หันมาใช้นโยบายโดดเดี่ยวส่งผลให้การติดต่อระหว่างจีนกับรัฐอื่น ๆ ลดน้อยลง⁶

¹ สิบแสง พรหมบุญ. (2525). *ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย ค.ศ. 1282-1853 = Sino-Siamese Tributary Relations, 1282-1853*. บรรณาธิการโดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. หน้า 86.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.116.

³ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 640.

⁴ ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 460.

⁵ สิบแสง พรหมบุญ. (2525). *เล่มเดิม*. หน้า 90-93.

⁶ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.199.

2.2.5 การสร้างความมั่นคงด้านสังคมและวัฒนธรรม

จักรพรรดิหงอู่ ได้พยายามสร้างความมั่นคงด้านสังคมและวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นทั่วจักรวรรดิ โดยแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.2.5.1 การฟื้นฟูการศึกษาแบบขงจื้อ

จักรพรรดิหงอู่ให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการมาก เพราะก่อนที่จะล้มล้างจักรวรรดิมองโกลนั้น จักรพรรดิหงอู่ตระหนักดีว่ารัฐบาลของเขายังไม่ได้รับความเชื่อถือ ดังนั้นเขาจึงนำบัณฑิตลัทธิขงจื้อซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการยกย่องในสังคมจีนมาเป็นที่ปรึกษาและมีความคิดที่จะฝึกฝนบุคคลเข้ารับราชการมาตั้งแต่ ค.ศ.1365 ซึ่งเป็นเวลาก่อนขึ้นครองราชย์ถึง 3 ปี¹ โดยจัดตั้งสถาบันการศึกษาเรียกว่า *ราชวิทยาลัย* หรือ *กว่อจื่อเจี้ยน (Guozijian)* ขึ้นและคัดเลือกคนหนุ่มมาเข้าเรียนนักศึกษาในราชวิทยาลัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ นักศึกษาที่รัฐบาลส่งเรียนซึ่งจะมาจากครอบครัวของข้าราชการและนักศึกษาที่มาจากครอบครัวสามัญชน² เมื่อขึ้นครองราชย์จักรพรรดิหงอู่ ได้สนับสนุนให้ตั้งโรงเรียนของรัฐขึ้นในทุกมณฑลทำให้มีโรงเรียนของเอกชนเกิดขึ้นตามมาเป็นจำนวนมาก³ การเรียนในราชวิทยาลัยจะเป็นการศึกษาตามลัทธิขงจื้อและมีการสอบไล่ประจำปีผู้ที่สอบผ่านจะได้รับการแต่งตั้งเป็นข้าราชการ ส่วนผู้ที่สอบตกต้องอยู่เรียนในสถาบันต่อไป สำหรับสถานศึกษาที่นับว่าสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในบรรดาสถานศึกษาทั้งหลาย คือ ราชบัณฑิตยสถาน *ฮานหลิน (Hanlin Academy - ฮั่นหลิน)* หรือ *ฮานหลินหยวน (Hanlinyuan)* ซึ่งเป็นที่รวมของบัณฑิตชั้นจิ้นซือที่ได้รับการคัดเลือกมาอย่างดี ราชบัณฑิตฮานหลินทำงานเกี่ยวกับด้านอักษรศาสตร์สำหรับราชสำนัก ราชบัณฑิตฮานหลินบางคนได้รับเลือกให้เป็นอาจารย์ของบรรดาพระโอรส เป็นที่ปรึกษางานราชการต่อองค์จักรพรรดิ และราชเลขาธิการส่วนใหญ่จะเลือกมาจากราชบัณฑิตฮานหลิน

นอกจากคัดเลือกข้าราชการจากนักศึกษาในสถาบันแล้ว ยังใช้วิธีการสอบคัดเลือกข้าราชการตามระบบเก่า โดยแบ่งการสอบออกเป็น 3 ระดับ ระดับแรก คือ ระดับอำเภอ จัดสอบ 3 ปีต่อครั้ง ผู้สอบผ่าน เรียกว่า *ซิ่วไฉ (Xiucai)* ระดับที่สอง คือ ระดับจังหวัด จัดสอบ 3 ปีต่อครั้งที่ตัวเมืองจังหวัด ผู้สอบผ่านเรียกว่า *จูเหริน (Juren)* ระดับที่สาม คือ ระดับประเทศ จัดสอบที่เมืองหลวงทุก ๆ 3 ปี และเป็น การสอบที่มีพิธีการต่าง ๆ มากมาย ผู้สอบผ่านความรู้ทางวิชาการจะได้รับการสัมภาษณ์จากองค์จักรพรรดิเป็นขั้นสุดท้าย ถ้าสอบผ่านจะได้เป็นบัณฑิตชั้นสูงสุด เรียกว่า *จิ้นซือ (Jinshi - จอหงวน)* และได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง วิชาที่ใช้สอบจะเป็นความรู้ในสาขาต่าง ๆ ทั้งอักษรศาสตร์และรัฐศาสตร์

ใน ค.ศ.1368 หลิว จื่อ ที่ปรึกษาของปรึกษาของจักรพรรดิหงอู่ ได้เสนอวิธีการสอบระบบใหม่สำหรับสอบเข้ารับราชการและใช้บังคับในโรงเรียนทุกแห่งเรียกว่า *ปากู่เหวิน (Baguwen)* หรือ เรียงความ 8 ย่อหน้า (eight-legged essays) เป็นข้อสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนเรียงความที่มีแบบแผนตายตัว คือ มี 8 ย่อหน้าโดยใช้ตัวหนังสือไม่เกิน 700 ตัว แต่ละย่อหน้าต้องเชื่อมโยงกันเป็นขั้นตอน

¹ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.95-96.

² *Ibid.* p.97.

³ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม.* หน้า 619.

และต้องยกข้อความในตำราคลาสสิกของขงจื้อมาอ้างอิงไว้ด้วย เนื้อหาที่เขียนส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายการปกครอง การบริหารบ้านเมืองและการแก้ปัญหาต่าง ๆ วิธีการศึกษาและการสอบแบบนี้ทำให้การศึกษาจีนมีแบบแผนอย่างเดียวกัน คือ เป็นไปตามตำราและขาดความคิดสร้างสรรค์ทำให้สังคมไม่ก้าวหน้า¹ ระบบ**ปากู่เหวิน**ใช้ตลอดสมัยราชวงศ์หมิงและมีการยกเลิกใน ค.ศ.1902 สมัยราชวงศ์ชิง²

การสอบคัดเลือกข้าราชการถูกยกเลิกใน ค.ศ.1373 เพราะจักรพรรดิหงอู่ สงสัยว่าจะมีการทุจริตและข้าราชการที่ผ่านการสอบไม่มีความสามารถในการทำงานจริง จึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการให้ข้าราชการท้องถิ่นเสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาให้รัฐบาลกลางแต่งตั้ง แต่ระบบนี้ไม่ได้ผล เพราะทำให้มีการทุจริตเล่นพรรคเล่นพวกและได้คนที่มีคุณสมบัติไม่ตรงกับงาน ดังนั้นจึงถูกยกเลิกไป และหันมาใช้วิธีการสอบคัดเลือกอีกครั้งใน ค.ศ. 1382 และจักรพรรดิหงอู่ เห็นว่าที่ผ่านมาผู้สมัครสอบส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การทำงานจริงมาก่อนดังนั้นจึงให้มีการฝึกงานก่อนที่จะได้รับตำแหน่ง³ ซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2.5.2 ประมวลกฎหมายราชวงศ์หมิง

ความคิดเรื่องการร่างกฎหมายมีขึ้นตั้งแต่ ค.ศ.1364 ก่อนที่จะมีการสถาปนาราชวงศ์หมิง ร่างกฎหมายฉบับแรกมีจำนวนถึง 285 มาตรา และมีหมายเหตุที่เขียนเพิ่มขึ้นอีก 145 ข้อ พร้อมกับได้เขียนคำอธิบายของข้อกฎหมายกำกับไว้ด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน⁴ ประมวลกฎหมายฉบับแรกนี้ร่างขึ้นด้วยความร่วมมือของบัณฑิตจำนวนกว่า 20 คน โดยอาศัยพื้นฐานจากประมวลกฎหมายราชวงศ์ถัง แต่แทนที่จะลอกประมวลกฎหมายจากราชวงศ์ถังมาทั้งหมด ราชวงศ์หมิงกลับเลือกรับแต่สิ่งที่ใช้แล้วได้ผลเท่านั้น⁵ กฎหมายสมัยหมิงนี้เป็นกฎหมายที่เข้มงวดทั้งนี้เพราะจักรพรรดิหงอู่มีความเห็นว่า กฎหมายของราชวงศ์หยวนไม่ได้ยึดตามประเพณีของจีน แต่ใช้กฎเกณฑ์ง่าย ๆ ทำให้ข้าราชการที่ไม่ซื่อสัตย์ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวและทำผิดต่อประชาชน⁶ อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายของหมิงฉบับแรกนี้ใช้ไม่ได้ผลเพราะจากการสำรวจใน ค.ศ.1369 พบว่าประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจข้อกฎหมาย ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงกฎหมายขึ้นใหม่

การปรับปรุงกฎหมายมีขึ้นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1373 ซึ่งจักรพรรดิหงอู่ได้ให้ความสนใจและร่วมเสนอความคิดเห็นด้วย โดยทุกครั้งที่เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเสนอร่างกฎหมายมาตราที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ขึ้นไป จักรพรรดิหงอู่จะนำไปติดบนกำแพงพระราชวังและแสดงข้อคิดเห็นส่วนตัวไว้ด้วย⁷ การปรับปรุงกฎหมายมีขึ้นอีกหลายครั้ง เช่น ใน ค.ศ.1378 และ ค.ศ.1385 การที่มีการปรับ

¹ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 616.

² Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.98.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.* p.34.

⁵ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 612.

⁶ Albert Chan. (1982). *loc.cit.*

⁷ *Ibid.* p.35.

ปรุ่กฏหมายหลายครั้งแสดงให้เห้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจข้อกฎหมายและเพิกเฉยต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นทางการจึงเกิดความคิดที่จะช่วยให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายมากขึ้น โดยรวบรวมเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นบันทึกไว้เป็นตัวอย่างให้แก่ประชาชน เรียกว่า *ต้าเก้ว (Dagao)* หรือ แดงการณั และพิมพ์ออกเผยแพร่ครั้งแรกใน ค.ศ.1385 รวมทั้งได้จัดพิมพ์ภาคผนวกของ*ต้าเก้ว*อีก 2 ชุดในปีต่อมา *ต้าเก้ว*ถูกเผยแพร่โดยการสอนในโรงเรียนและพิมพ์ขายทั่วไป แม้แต่นักโทษในคุกยังได้อ่าน*ต้าเก้ว*¹

การปรับปรุงกฎหมายมีขึ้นอีกใน ค.ศ.1387 และ 1389 โดยใน ค.ศ.1389 นี้ *จู ยุ่นเหวิน (Zhu Yunwen)* หรือต่อมาคือ จักรพรรดิเจี้ยนเหวิน (*Jianwen* ค.ศ.1399-1402) ได้เข้าร่วมปรับปรุงกฎหมายด้วย *จู ยุ่นเหวิน* ได้เสนอความเห็นว่ เมื่อมีความขัดแย้งในเรื่องที่เกี่ยวข้งกับความสัมพันธ์ทั้งห้า จะต้องมีการตัดสินอย่างยุติธรรมตามหลักคุณธรรมซึ่งจักรพรรดิเห็นด้วย ทำให้มีการปรับปรุงกฎหมายตามความเห็นนี้และเมื่อขึ้นครองราชย์จักรพรรดิเจี้ยนเหวินยังคงให้ความสำคัญเรื่องประมวลกฎหมาย แต่จะเน้นหลักการปกครองด้วยคุณธรรมมากกว่าปกครองด้วยกฎหมาย³

หลังจากที่มีการปรับปรุงอยู่หลายครั้ง ประมวลกฎหมายของราชวงศ์หมิงได้ถูกประกาศใช้ทั่วจักรวรรดิอย่างเป็นทางการ เมื่อ ค.ศ. 1397 เรียกว่า *ต้าหมิงลู่ (Da Ming Lu)* หรือกฎหมายของหมิงที่ยิ่งใหญ่ แบ่งออกเป็น 7 หมวดใหญ่ ได้แก่

1. หมวดเบ็ดเตล็ด เกี่ยวข้องกับการบอกประโยชน์ของประมวลกฎหมายทั้งหมด
2. หมวดพลเรือน เกี่ยวข้องกับระบบของรัฐบาล หน้าที่ของผู้ปกครองและขุนนาง
3. หมวดการคลัง เกี่ยวข้องกับการสำรวจประชากร ภาษีที่ดินและการสมรส
4. หมวดพิธีการ เกี่ยวข้องกับประเพณีของสังคมและศาสนา
5. หมวดการทหาร เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายทหาร การดูแลความมั่นคง การข่าวและการป้องกันพระราชวัง
6. หมวดอาญา เกี่ยวข้องกับการรักษากฎหมายและลงโทษผู้กระทำผิด
7. หมวดงานสาธารณะ เกี่ยวข้องกับงานสาธารณะต่าง ๆ เช่น การสร้างเขื่อน สร้างกำแพง ขุดคูคลอง ซ่อมแซมอาคารสถานที่

รูปแบบของ*ต้าหมิงลู่*มีพื้นฐานมาจากความคิดแบบขงจื้อ เน้นความสัมพันธ์ของครอบครัว มีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด มีการแปลความหมายเพื่อให้เข้าใจตรงกันและสาระสำคัญของ*ต้าหมิงลู่*ยังเป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายของจีนจนกระทั่งสิ้นยุคคริสต์ศตวรรษที่ 19 ตัวอย่างกฎหมายข้อหนึ่งของ*ต้าหมิงลู่* ที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มงวด เช่น กฎหมายห้ามเล่นการพนันเพื่อเอาเงิน โดยระบุไว้ว่า “...ใครก็ตามที่เล่นการพนันต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกัน แต่ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกลงโทษเป็น 2 เท่าของ

¹ *Ibid.* p.36. and Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.189.

² ความสัมพันธ์ทั้งห้า คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง บิดากับบุตร สามีกับภรรยา เพื่อนกับเพื่อน และผู้ใหญ่กับเด็ก

³ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.34. and John Jr. D. Langlois. (1990). *op.cit.* p.178.

คนทั่วไป...”¹ ในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ การควบคุมความสงบเรียบร้อยในสังคมและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเข้มงวดมาก เพราะจักรพรรดิต้องการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในจักรวรรดิและในราชวงศ์โดยเร็ว แต่ในรัชสมัยต่อมาได้มีการผ่อนคลายความเข้มงวดของกฎหมายลง โดยเฉพาะในรัชสมัยที่จักรพรรดิทรงนับถือลัทธิขงจื้ออย่างเคร่งครัด

2.2.5.3 การควบคุมประชากร

การทำสำมะโนประชากรครั้งแรกในสมัยราชวงศ์หมิงมีขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1370 โดยทะเบียนบ้านของแต่ละครอบครัวจะระบุจำนวนสมาชิก ชื่อ เพศ อายุ และอาชีพ ซึ่งจัดทำเป็น 2 ชุด แยกไว้ที่บ้านและที่อำเภอสำหรับใช้ตรวจสอบเปรียบเทียบกัน การสำรวจครั้งนี้ทำขึ้นเพื่อสำรวจจำนวนประชากรของประเทศหลังสงคราม สำรวจจำนวนแรงงาน จำนวนที่ดินและจำนวนทหารของประเทศ ต่อมาจักรพรรดิหงอู่ ได้นำระบบกลุ่มรับผิดชอบร่วมกันและการทำสำมะโนประชากรมาใช้ควบคุมประชากรในจักรวรรดิซึ่งเชื่อมโยงไปถึงระบบการจดทะเบียนทหารด้วย โดยใช้ระบบต่าง ๆ ดังนี้²

1. จัดทำหวงเซ้อ (*Huangce*) หรือ ทะเบียนปกเหลือง (Yellow Registers) ใน ค.ศ.1381 เพื่อบันทึกรายละเอียดของประชากรในแต่ละครอบครัวตั้งแต่เรื่องอายุ เพศ อาชีพ ทรัพย์สิน และจำนวนแรงงาน สำหรับประชากรของจีนจากการสำรวจครั้งนี้มีจำนวน 59,873,305 คน³ ทะเบียนบ้านที่บันทึกรายละเอียดต่างๆ นี้จะแยกประชากรออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ หมินจี (*Minji*) หรือ สามัญชนทั่วไปโดยเฉพาะชาวนา เจียงจี (*Jiangji*) หรือ กลุ่มช่างฝีมือ และ จุนจี (*Junji*) หรือ กลุ่มทหาร นอกจากนี้ยังมีชนชั้นพิเศษอีก 2 กลุ่ม คือ แพทย์และบัณฑิต (Scholar) ทะเบียนของกลุ่มทหารแพทย์และบัณฑิตจะถูกแยกบันทึกไว้ต่างหากไม่รวมอยู่ในทะเบียนปกเหลือง⁴ การจัดทำทะเบียนของแต่ละครอบครัวอย่างละเอียดนี้จะช่วยให้ทางการได้ข้อมูลที่ถูกต้องของจำนวนประชากรและแรงงาน รวมทั้งสะดวกในการเรียกเกณฑ์แรงงานด้วย อนึ่ง ในระยะแรกทะเบียนของชนชั้นพ่อค้ายังรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกับชาวนา ต่อมาเมื่อการค้าขายตัวมากขึ้นจึงได้แยกทะเบียนของพ่อค้าออกต่างหาก ในทะเบียนพ่อค้าจะบันทึกชื่อและประเภทของสินค้าที่จำหน่าย จักรพรรดิหงอู่สนับสนุนเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง และสนับสนุนการค้าเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ดังนั้นพ่อค้าจึงได้รับอนุญาตให้ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและเดินทางค้าขายได้อย่างเสรี แต่ต้องมีใบอนุญาตค้าขายอย่างถูกต้อง⁵

2. จัดทำหยูหลิน ฎูเซ้อ (*Yulin Tuce*) หรือ ทะเบียนเกล็ดปลา (Fish – scale Chart and Registers) ใน ค.ศ.1387 ซึ่งเป็นบันทึกการสำรวจที่ดินทำกินในอาณาจักรโดยมีแผนที่และโฉนดที่ดินเป็นหลักฐาน ตลอดจนสำรวจคุณภาพของที่ดินซึ่งจะช่วยในประเมินผลการผลิตและกำหนดอัตราภาษี

¹ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.74.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.123.

³ Timothy Brook. (1998). *op.cit.* p.27.

⁴ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.126.

⁵ Timothy Brook. (1998). *op.cit.* p.66 – 67.

และที่เรียกชื่อทะเบียนนี้ว่าทะเบียนเกลือปลา นั้นเนื่องมาจากรูปของแผ่นที่ในโหนดที่ดินมีรูปร่างคล้ายกับเกลือปลา¹

3. จัดระบบการเก็บภาษีแบบเหลียงจาง (*Liangzhang*) หรือ ระบบหัวหน้าภาษี (*Tax Captain*) ระบบนี้เริ่มใช้มาตั้งแต่ ค.ศ. 1371 โดยกำหนดให้ครอบครัวที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนมากที่สุดในท้องถิ่นรับผิดชอบการเก็บภาษีจากชาวนาในท้องถิ่นของตนให้ได้ตามจำนวนที่รัฐบาลกำหนด แต่ระบบนี้ได้ถูกยกเลิกไปเมื่อ ค.ศ. 1382 การที่ระบบนี้ถูกยกเลิกอาจจะเกิดจากการที่ชาวนาไม่มีเงินหรือผลผลิตมาจ่ายภาษี ทำให้หัวหน้าภาษีไม่สามารถเก็บภาษีได้ตามจำนวนที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 1385 ระบบเหลียงจางได้ถูกนำกลับมาใช้อีกครั้ง

4. นำระบบหลี่เจีย (*Lijia System*) มาใช้ใน ค.ศ. 1381 เพื่อการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนในการดูแลท้องถิ่นของตน ระบบนี้จะแบ่งพลเมืองในท้องถิ่นออกเป็นชุมชน แต่ละชุมชนแบ่งเป็น 110 ครอบครัว เรียกว่า หลี่เจีย ใน 110 ครอบครัวแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครอบครัวที่ร่ำรวยที่สุดในกลุ่ม 10 ครอบครัว เรียกว่า เจีย ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชุมชน ใน 10 ครอบครัวนี้จะเป็นตัวแทนชุมชนในการติดต่อกับทางการครอบครัวละ 1 ปี ซึ่งหัวหน้าที่มีหน้าที่ติดต่อกับทางการ เรียกว่า เจียโส่ว (*Jiashou*) ส่วน 100 ครอบครัวที่เหลือเรียกว่า หลี่ ในแต่ละหลี่ มีหัวหน้า เรียกว่า หลี่จาง (*Lizhang*) และ 100 ครอบครัวนี้แบ่งเป็นหมู่บ้าน ๑ ละ 10 ครอบครัว แต่ละหมู่บ้านที่จัดหาแรงงานให้ได้ตามความต้องการของชุมชน ซึ่งในแต่ละปีจะใช้แรงงานในงานสาธารณะต่าง ๆ เช่น สร้างถนน สร้างกำแพง ซุดคูคลอง สร้างเขื่อน รวมถึงงานรับใช้ส่วนราชการและทหารในท้องถิ่น เช่น แยกหาม ส่งสิ่งของ เป็นต้น อนึ่งบุคคลที่เป็นแม่ข่ายและเป็นกำพร้าจะได้รับยกเว้นไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน² ในระบบนี้ชุมชนจะต้องดูแลรับผิดชอบปัญหาและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชนของตนเอง รักษากฎหมาย ประเพณี ช่วยเหลือกันดูแลของส่วนรวม เช่น ศาลเจ้า โรงเรียน ยุงฉาง³

การนำระบบหลี่เจียมาใช้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการสร้างความมั่นคงขึ้นในท้องถิ่นโดยให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลกันเองโดยมีรัฐควบคุมอยู่เบื้องบน และเพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะมีแรงงานใช้ตามต้องการอย่างแน่นอน⁴ แต่ในระบบนี้หัวหน้าชุมชนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการจัดหาแรงงานให้รัฐซึ่งจะเกณฑ์มาจากประชากรที่อยู่ในระบบหลี่เจียของตน ตัวอย่างเช่น เมื่อรัฐจะสร้างกำแพงเมือง ทางทหารต้องการแรงงานและอิฐที่ใช้ในการก่อสร้าง ในระบบหลี่เจีย หัวหน้าชุมชนหรือ เจียโส่ว จะรับผิดชอบจัดหาสิ่งที่รัฐต้องการ โดย เจียโส่ว จะมอบหมายให้ หลี่จาง หรือ หัวหน้าของครอบครัว 100 ครอบครัว รับผิดชอบเกณฑ์แรงงานและผลิตอิฐที่ใช้ในการสร้างกำแพง ดังนั้นอิฐแต่ละก้อนบนกำแพงเมืองที่เมืองหนานจิง จึงมีชื่อบุคคลปรากฏอยู่ เช่น ชื่อของ ลู่ หลี่ (*Lu Li*) ซึ่งเป็นช่างทำอิฐในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ ชื่อของ ซี จุนเหิง (*Xi Junweng*) ซึ่งเป็นหลี่จาง และชื่อ

¹ ทวีป วรดิลก. (2538). เล่มเดิม. หน้า 437.

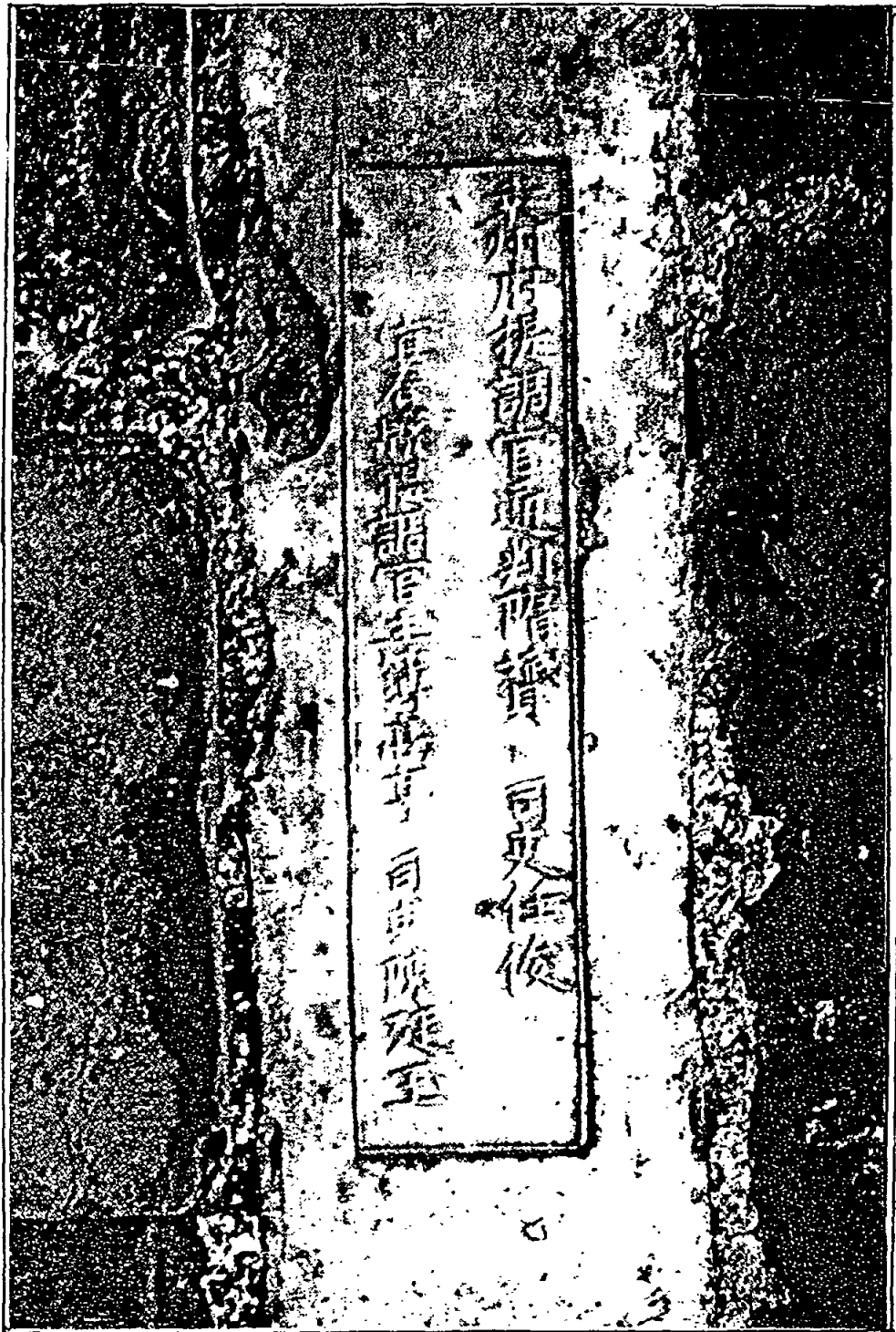
² *Ibid.* p. 125.

³ ทวีป วรดิลก. (2538). เล่มเดิม. หน้า 438.

⁴ Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

ของ ฟาง เจาจาง(Fang Chaozhang) ซึ่งเป็นเจียโซ่ว¹ การจารึกชื่อลงบนก้อนอิฐนี้ทำให้ตรวจสอบได้ว่าอิฐก้อนนั้น ๆ เป็นแรงงานของใคร อยู่ในกลุ่มของหัวหน้าคนใดและอยู่ในชุมชนใด ระบบหลี่เจียนี้ช่วยให้รัฐบาลควบคุมประชากรในแต่ละท้องถิ่นได้โดยสะดวกทั้งเรื่องการเกณฑ์แรงงาน และการเก็บภาษี

¹ Timothy Brook. (1998). *op.cit.* p. 22-24.

ภาพประกอบ 1 ก้อนอิฐที่มีชื่อของช่างทำอิฐ และชื่อหัวหน้าชุมชน
เพื่อใช้ตรวจสอบว่าเป็นแรงงานของใคร จากชุมชนใด

ที่มา : The General Office of the Nanjing Municipal People's Government.(ed).
(1988). *Nanjing Scenes*. p.17

บทที่ 2

สมัยแห่งความรุ่งเรืองทางการเมืองการทหาร

1. สงครามกลางเมือง : การขึ้นสู่อำนาจของจักรพรรดิหย่งเล่อ

เมื่อสิ้นรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ รัชทายาทซึ่งเป็นพระราชนัดดาของจักรพรรดิหงอู่ขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามว่า จักรพรรดิเจี้ยนเหวิน แต่บรรดาโอรสองค์อื่นๆของจักรพรรดิหงอู่ ไม่พอใจเพราะเห็นว่า จักรพรรดิเจี้ยนเหวิน ซึ่งมีพระชนม์เพียง 21 ชันษา ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารประเทศและไม่เคยมีเกียรติประวัติใดๆ มาก่อน¹ ต่างจากบรรดาพระโอรสของจักรพรรดิหงอู่ที่เคยร่วมต่อสู้และมีบทบาทในกองทัพ โดยเฉพาะ จู ดี (Zhu Di) หรือ เจ้าเอี้ยน (Yen Wang - เอี้ยนหวาง- อ๋อง) โอรสองค์ที่ 4 ของจักรพรรดิหงอู่ ซึ่งมีพระชนม์ 39 ชันษา เจ้าเอี้ยนเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพบกประจำภาคเหนือที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเป่ย์ผิง มีหน้าที่สำคัญ คือ ป้องกันการรุกรานของมองโกล เจ้าเอี้ยนคิดว่าตนมีความเหมาะสมที่จะเป็นจักรพรรดิมากกว่าในฐานะนักปกครองและแม่ทัพที่คุมกองทัพสำคัญ²

จักรพรรดิเจี้ยนเหวินได้ปฏิรูปหน่วยงานต่างๆ เช่น ลดจำนวนหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนกันในกระทรวง ภาชีอการและกระทรวงยุติธรรม รวมตำแหน่งหัวหน้าของสำนักงานตรวจตราควบคุมจาก 2 คนเหลือ 1 คน ส่งเสริมบัณฑิตขงจื้อให้เข้ามามีบทบาทในรัฐบาล และพยายามตัดทอนอำนาจของเจ้านายองค์อื่น โดยเฉพาะเจ้านายที่คุมกองทัพอยู่ในมณฑลต่างๆ³ เขตของเจ้านายเหล่านี้จะปกครองแบบกึ่งปกครองตนเอง โดยขึ้นตรงต่อองค์จักรพรรดิ เจ้านายเหล่านี้ได้รับเงินปี ได้สิทธิพิเศษเหนือองค์กรในท้องถิ่นและมีกองทัพอยู่ภายใต้การดูแลจำนวนหนึ่ง คือ จำนวน 3,000 – 15,000 คน⁴ ส่วนเจ้านายบางองค์ที่ดูแลเขตที่สำคัญมาก ๆ จะคุมทหารจำนวน 3,000 – 80,000 คน⁵ กลุ่มเจ้านายเหล่านี้จึงมีความสำคัญทางการเมืองมาก ทำให้จักรพรรดิเจี้ยนเหวิน หาทองเล็ดอำนาจ โดยสังขัยเจ้านาย 5 องค์ ออกจากเขตปกครองและไม่ยอมให้มีทหารอยู่ในบังคับบัญชา รวมทั้งเตรียมถอดเจ้าเอี้ยน ออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารภาคเหนือ เจ้าเอี้ยนจึงยกทัพลงมาตีเมืองหนานจิง เมื่อ ค.ศ.1401 ทำให้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้น ในที่สุดกองทัพของ

¹ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.186.

² ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 443.

³ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.188. จักรพรรดิหงอู่ ได้ส่งโอรส 9 องค์ ไปครองเมืองที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีหน้าที่สำคัญ คือ ป้องกันการรุกรานจากต่างชาติ โดยเฉพาะจากมองโกลและรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น และส่งโอรสอีก 10 องค์ไปปกครองเมืองสำคัญทั่วประเทศ เช่น จู ชง (Zhu Shong) หรือ เจ้าฉิน (Qin Wang) โอรสองค์ที่ 2 ได้ครองเมืองซีอาน(Xian) ในมณฑลส่านซี จู กัง(Zhu Gang) หรือ เจ้าจิ้น(Jin Wang) โอรสองค์ที่ 3 ครองเมืองไท่หยวน(Taiyuan)ในมณฑลซานซี

⁴ Albert chan. (1982). *loc.cit.*

⁵ Hok-Lam Chan. (1990). *loc.cit.*

เจ้าเอี้ยนสามารถบุกยึดเมืองหนานจิงไว้ได้ ส่วนจักรพรรดิเจี้ยนเหวินหายสาบสูญไป และมีเรื่องเล่าลือกันต่อมาว่าจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน ได้ออกบวชแล้วหลบหนีไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาเจ้าเอี้ยนขึ้นครองราชย์ในชื่อรัชกาลจักรพรรดิหย่งเล่อ (Yongle ค.ศ. 1403-1425)

2. การสร้างความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง

จักรพรรดิหย่งเล่อขึ้นครองราชย์โดยการยึดอำนาจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างอำนาจให้มั่นคงโดยเร็ว สิ่งแรกที่จักรพรรดิหย่งเล่อทำ คือ ให้รางวัลแม่ทัพและทหารที่ช่วยเหลือพระองค์และสร้างกลุ่มขุนนางทหารที่เป็นลูกน้องของตนขึ้นมาแทนกลุ่มเก่า¹ โดยใช้วิธีเลื่อนตำแหน่งแม่ทัพของเขาให้สูงขึ้น เช่น แต่งตั้งแม่ทัพฉิว ฟู่ (Chiu Fu) และแม่ทัพจู เหนิง (Zhu Neng) เป็นขุนนางชั้นสูงสุด และแต่งตั้งขุนนางทหารอีก 13 คน เป็นขุนนางชั้นรอง² รวมทั้งเลื่อนตำแหน่งให้แม่ทัพชาวมองโกลที่สวามิภักดิ์ต่อราชวงศ์หมิงและร่วมอยู่ในกองทัพของเจ้าเอี้ยน เช่น อู๋ หยุนเจิง (Wu Yunzheng) หรือ ปาทู ทิมูร์ (Batu Temur) ฮ้อ เจิน (Huo Zhen) หรือ คร็อกโฮชิน (Khorghochin) การเลื่อนตำแหน่งให้ขุนนางทหารนี้เป็นการสร้างกำลังใจในกลุ่มทหารที่รับใช้จักรพรรดิ และเป็นการแสดงให้เห็นว่าจักรพรรดิพิจารณาขุนนางตามความสามารถไม่ได้ แบ่งแยกว่าเป็นขุนนางชาวจีนหรือมองโกล³

สำหรับฝ่ายพลเรือน จักรพรรดิหย่งเล่อ ได้รื้อฟื้นระบบต่าง ๆ ที่ถูกละเลยในช่วงสงครามกลางเมือง เช่น การเลื่อนตำแหน่งขุนนาง การปรับปรุงหน่วยงาน โดยมีขุนนางและบัณฑิตที่รับราชการมาตั้งแต่รัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ ให้การสนับสนุน ในจำนวนนี้มีหลายคนที่มีส่วนช่วยจักรพรรดิหย่งเล่อชิงบัลลังก์ด้วย⁴ หน่วยงานต่าง ๆ ในฝ่ายพลเรือนยังคงมีหน้าที่เหมือนเดิม แต่บางหน่วยงานมีการปรับปรุงโดยยึดหลักว่าจะต้องรักษาโครงสร้างพื้นฐานที่มีมาตั้งแต่ต้นราชวงศ์ แก้วไขข้อบกพร่อง และเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นในสิ่งที่จำเป็น⁵ ซึ่งสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปจากรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ คือ การเพิ่มหน้าที่ของราชการ

ราชการหรือเน่ยเก้อ ตั้งขึ้นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ.1382 ในระยะแรกมีหน้าที่เพียงแต่ช่วยงานด้านเอกสารของจักรพรรดิเท่านั้น เช่น ร่างเอกสาร จัดแยกเอกสาร และจดกระแสรับสั่งของจักรพรรดิ เมื่อขึ้นครองราชย์ จักรพรรดิหย่งเล่อได้แต่งตั้งราชการขึ้นใหม่ 7 คน ได้แก่ เชี่ย จิน (Xie Jin) ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะราชการ หลวง ฮวย (Huang Hui) , หู เอี้ยน (Hu Yen) , หู กว่าง (Hu Guang) , หยาง หรง (Yang Rong) , หยาง ชีอฉี (Yang Shiqi) และ จิน โหย่วจื้อ (Jin Youzi) ราชการเหล่านี้ล้วนแต่

¹ *Ibid.* p.206.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.175.

³ Hok-Lam Chan. (1982). *loc.cit.*

⁴ *Ibid.* p.208.

⁵ *Ibid.*

เป็นบัณฑิตชั้นจิ้นซือ และเป็นคนรุ่นใหม่ที่ยังมีอายุไม่มาก แต่มีประสบการณ์ในการทำงาน แม้ว่าเกือบทุกคนจะเคยทำงานอยู่ในรัชสมัยจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน แต่ด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสมจึงได้รับแต่งตั้งเป็นคณะราชเลขาธิการ จักรพรรดิหย่งเล่อได้เพิ่มหน้าที่ของราชเลขาธิการโดยให้เป็นที่ปรึกษาของจักรพรรดิ ติดต่อประสานงานกับราชบัณฑิตฮานหลิน กำหนดนโยบายหรือตัดสินใจเรื่องบางเรื่องร่วมกับเสนาบดีกระทรวง¹ รัชสมัยนี้ราชเลขาธิการมีหน้าที่และบทบาทมากขึ้น เช่น จักรพรรดิหย่งเล่อให้ราชเลขาธิการเสนอความคิดเรื่องการแต่งตั้งรัชทายาท หรือเมื่อจักรพรรดิหย่งเล่อไม่ได้ประทับอยู่ในเมืองหลวง จักรพรรดิได้มอบหมายให้รัชทายาทเป็นผู้สำเร็จราชการ พร้อมกับให้ราชเลขาธิการและเสนาบดีกระทรวงที่ไม่ต้องตามเสด็จเป็นที่ปรึกษาของรัชทายาท² ซึ่งจักรพรรดิหย่งเล่อมักจะใช้เวลาอยู่ทางภาคเหนือมากกว่าอยู่ที่เมืองหลวง ดังนั้นการปรึกษาราชการร่วมกันระหว่างรัชทายาทและคณะราชเลขาธิการจึงกลายเป็นเรื่องปกติ และทำให้คณะราชเลขาธิการมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นด้วย

ลักษณะเด่นประการหนึ่งของรัฐบาลในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ คือ รัฐบาลและขุนนางในรัชสมัยนี้มีความเสถียรภาพมากกว่ารัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ แม้ว่าจักรพรรดิหย่งเล่อจะโยกย้ายหรือจำคุกขุนนางบางคน แต่ในรัชสมัยนี้ไม่มีการปลดหรือการกำจัดขุนนางครั้งใหญ่เหมือนที่เกิดขึ้นในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ และจำนวนขุนนางที่รับราชการเป็นเวลานานมีมากกว่ารัชสมัยจักรพรรดิหงอู่³ การที่รัฐบาลมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ขุนนางที่อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลานานและมีบทบาทต่อการเมืองการปกครองในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ มีหลายคน เช่น

- ลู่ เจิน (Lu Zhen) เสนาบดีกระทรวงพิธีกรรมระหว่าง ค.ศ.1409-1424

- เจี้ยน อี้ (Jian Yi) เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยระหว่าง ค.ศ. 1402-1424⁴ แต่ข้อมูลบางแหล่งระบุว่า เจี้ยน อี้ อยู่ในตำแหน่งนี้ตั้งแต่ ค.ศ.1402-1435 และเป็นขุนนางที่อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดคนหนึ่ง⁵ กระทรวงมหาดไทยดูแลด้านการแต่งตั้ง การโยกย้าย การเพิ่มลดตำแหน่งของขุนนางและเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขุนนาง ดังนั้น เจี้ยน อี้ จึงเป็นขุนนางที่มีอิทธิพลมากคนหนึ่ง

- เชี่ย หยวนจี (Xia Yuanji) เสนาบดีกระทรวงภาชีอากรระหว่าง ค.ศ. 1402-1421 ในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ เชี่ย หยวนจี เคยดูแลเรื่องการสำมะโนประชากร การกำหนดอัตราภาษี การสะสมเสบียงอาหารและทำงานร่วมกับกระทรวงยุทธานธิการในเรื่องงบประมาณของทหาร

¹ Ibid. p.209.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.213.

³ Ibid. p.212.

⁴ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.211.

⁵ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.215.

- จิ้น จง (*Jin Zhong*) เสนาบดีกระทรวงยุทธนาธิการระหว่าง ค.ศ.1404-1415 จิ้น จง เป็นขุนนางที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของรัชทายาทร่วมกับ เจี้ยน อี้ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยและราชเลขาธิการ 2 คน คือ หวง ฮวย และ หยาง ซื่อฉี¹

- ฟาง ปิ่น (*Fang Bin*) ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของรัชทายาทร่วมกับ จิ้น จง ฟาง ปิ่น อยู่ในตำแหน่งระหว่าง ค.ศ. 1409-1421

- ซ่ง หลี (*Song Li*) และ อู๋ จง (*Wu Zhong*) เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ ระหว่าง ค.ศ. 1405-1422 และ 1407-1416 ตามลำดับ² ซ่ง หลี มีผลงานสำคัญ คือ ควบคุมดูแลการขุดลอกคลองตั๋ยุ๋่นเหอ ใน ค.ศ. 1411³ และดูแลเรื่องการย้ายเมืองหลวงไปยังเมืองเป่ย์คิง⁴ ส่วน อู๋ จง ต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็น เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมระหว่าง ค.ศ.1416-1421

ขุนนางเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งเป็นระยะเวลาสั้น แต่ใน ค.ศ. 1421 ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ขุนนางหลายคนต้องถูกลงโทษ กล่าวคือ จักรพรรดิหย่งเล่อ วางแผนจะทำสงครามครั้งที่ 3 กับมองโกล แต่เซี่ย หยวนจี เสนาบดีกระทรวงภาชีอากร อู๋ จง เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ และ ฟาง ปิ่น เสนาบดีกระทรวงยุทธนาธิการ คัดค้าน โดยมีความเห็นว่าจะสร้างภาระให้แก่ประชาชนที่มีความลำบากอยู่แล้ว ทำให้จักรพรรดิหย่งเล่อไม่พอพระทัยจึงสั่งลงโทษเสนาบดีทั้งสามคน โดย ฟาง ปิ่น ถูกประหารชีวิต เซี่ย หยวนจี และ อู๋ จง ถูกจำคุกจนกระทั่งสิ้นรัชกาลจักรพรรดิหย่งเล่อ จึงได้รับการปล่อยตัว⁵ จะเห็นว่าในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ มีกระทรวงถึง 4 กระทรวงจาก 6 กระทรวงที่มีเสนาบดีเพียงคนเดียวตลอดรัชกาล คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงภาชีอากร กระทรวงพิธีกรรม และกระทรวงโยธาธิการ และเสนาบดีบางคนได้รับราชการต่อมาในรัชสมัยจักรพรรดิหงซี⁶ การที่ขุนนางรับราชการเป็นเวลานานย่อมแสดงให้เห็นว่าระบบราชการและรัฐบาลมีความมั่นคงซึ่งสะท้อนถึงความมั่นคงของราชวงศ์ด้วย

¹ *Ibid.* p.213.

² การที่ขุนนาง 2 คน ได้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงเดียวกันพร้อมกัน อาจจะเป็นเพราะในระยะเวลาสั้นหน้าที่ของกระทรวงนั้นๆมีมาก เช่น รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อมีสงครามหลายครั้ง กระทรวงยุทธนาธิการจึงมีภาระหน้าที่มาก ส่วนกระทรวงโยธาธิการมีหน้าที่สำคัญ คือ การสร้างเมืองหลวงใหม่และการบูรณะคลองตั๋ยุ๋่นเหอ ทำให้จักรพรรดิแต่งตั้งเสนาบดีกระทรวงขึ้นมาช่วยงานกัน หรือเสนาบดีคนหนึ่งอาจจะรับผิดชอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรงก็เป็นได้

³ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.216.

⁴ Hok - lam chan. (1990). *op.cit.* p.211.

⁵ *Ibid.* and Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

⁶ Hok - lam chan. (1990). *loc.cit.* and Edward L. Dreyer. (1982). *Ibid.* p.217.

ส่วนขุนนางทหารในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ ถือเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและมีอิทธิพลสูงเพราะจักรพรรดิให้การสนับสนุน ขุนนางทหารเหล่านี้ได้รับค่าจ้างไม่มากนัก¹ แต่จะได้รับตำแหน่งที่ทำให้มีสถานะภาพสูงและมีคุณค่ามากกว่าผลประโยชน์ที่เป็นวัตถุ เพราะพวกเขาจะได้รับความไว้วางใจจากจักรพรรดิและไม่ต้องถูกขุนนางฝ่ายพลเรือนควบคุม² แต่ก็ไม่สามารถสร้างอิทธิพลส่วนตัวได้เพราะถูกควบคุมด้วยระบบเว่ยไส่ การที่จักรพรรดิหย่งเล่อได้นำกองทัพออกรบด้วยพระองค์เองหลายครั้งและยกย่องให้เกียรติบุคคลที่รับใช้เขา ทำให้กองทัพกลายเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดและจงรักภักดีต่อจักรพรรดิ รวมทั้งเป็นฐานอำนาจที่มั่นคงของจักรพรรดิหย่งเล่อตลอดรัชกาล นอกจากนี้จะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับทหารแล้วจักรพรรดิหย่งเล่อได้ปรับโครงสร้างและหน่วยงานในกองทัพเพื่อให้อำนาจของตนมีความมั่นคงมากขึ้นและเพื่อป้องกันการต่อต้านจากกลุ่มเจ้าที่มีกองทัพอยู่ภายใต้การดูแล การปฏิรูปกองทัพของจักรพรรดิหย่งเล่อมี 4 ประการ ได้แก่

1. ยกเลิก หูเว่ย (*Huweil*) หรือ กองทหารรักษาพระองค์ของเจ้าชาย (*Princely guards*) ใน ค.ศ. 1398 กองทหารรักษาพระองค์ของเจ้าชายมีจำนวน 30 หน่วย อยู่ในเขตของเจ้านายในส่วนภูมิภาค 20 หน่วย ทำให้กลุ่มเจ้านายเหล่านี้มีอิทธิพล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เจ้าเอี้ยนต่อต้านจักรพรรดิเจี้ยนเหวินได้สำเร็จ³ จากประสบการณ์ ทำให้จักรพรรดิหย่งเล่อยกเลิกกองทหารรักษาพระองค์ของพวกเจ้านายและไม่ยอมให้โอรสของตนคุมอำนาจทหารเหมือนรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่⁴ โดยเกรงว่าพวกเจ้านายที่มีกำลังทหารอาจจะก่อความวุ่นวายหรือคิดแย่งชิงบัลลังก์เหมือนที่พระองค์เคยกระทำและเมื่อสิ้นรัชกาลจักรพรรดิหย่งเล่อ กองทหารรักษาพระองค์จำนวน 30 หน่วย ถูกลดเหลือเพียง 4 หน่วย ซึ่ง 3 ใน 4 หน่วยนี้เป็นทหารรักษาพระองค์ของจักรพรรดิหย่งเล่อ มาก่อน เรียกว่า กองทหารเอี้ยนซาน (*Yenshan*) ส่วนกองทหารรักษาพระองค์ที่ถูกยกเลิกนี้จักรพรรดิได้นำไปรวมอยู่ในกองทัพประจำภาคเหนือ ซึ่งเป็นกองทัพภายใต้การบัญชาการของจักรพรรดิหย่งเล่อในสมัยที่เป็นเจ้าเอี้ยน

2. ย้าย จิงเว่ย (*Jingwei*) หรือกองทหารประจำเมืองหลวง (*Capital guards*) จากเมืองหนานจิง ขึ้นไปประจำที่เมืองเป่ย์ผิง ในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ ทหารที่ประจำอยู่ในเมืองหลวงมีทั้งหมด 41 หน่วย เป็นทหารรักษาพระองค์ของจักรพรรดิ 20 หน่วย อีก 21 หน่วย อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บัญชาการทหาร 5 คน ซึ่งจักรพรรดิหย่งเล่อได้ย้ายทหารกองนี้ไปยังเมืองเป่ย์ผิงและตั้งเป็นหน่วยทหารหน่วยหนึ่งในกองทัพประจำภาคเหนือ โดยมีหน้าที่เป็นหน่วยทหารประจำราชสำนัก (*Imperial guards*) หรือ ซินฉวน

¹ ค่าจ้างที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นข้าวสาร นอกจากนี้ยังจ่ายค่าจ้างเป็นธนบัตร เหรียญทองแดง หรือสิ่งของอื่น ๆ ตามการกำหนดของทางการและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (Lien-sheng Yang. (1969). "Ming Local Administration," in *op.cit.* Edited by Charles O. Hucker. p.19.

² Hok-lam chan. (1990). *loc..cit.*

³ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.186.

⁴ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.245.

(Chinquan) ทำให้กองทัพภาคเหนือเป็นกองทัพที่ใหญ่ที่สุดในจักรวรรดิ¹ มีทหารประมาณ 190,800 นาย² การโยกย้ายนี้ดำเนินไปจนถึง ค.ศ.1421 จึงเสร็จสมบูรณ์ โดยกองทัพที่เมืองเป่ย์จิง³ (Beijing – ปักกิ่ง) ในรัชสมัยนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ทหารจากหน่วยเยี่ยนชาน ทหารจากเมืองหนานจิง และทหารจากกองทัพประจำภาคเหนือ⁴

3. ตั้ง จิงอิ่ง (Jingying) หรือค่ายฝึกทหารประจำเมืองหลวง (Capital training camps) การตั้งค่ายฝึกทหารประจำเมืองหลวงของจักรพรรดิหย่งเล่อ มีขึ้นใน ค.ศ.1415 หลังสงครามครั้งที่ 2 กับมองโกล โดยจักรพรรดิหย่งเล่อต้องการขยายรูปแบบการรบและแก้ปัญหาทหารในระบบเว่ยไส่ ซึ่งทหารส่วนใหญ่เป็นชาวนาที่ไม่มีความรู้ในเรื่องการต่อสู้ให้ได้รับการฝึกที่ถูกต้อง⁵ โดยมีคำสั่งให้ทหารทั้งในภาคเหนือและภาคใต้เข้ารับการฝึกในเมืองเป่ย์จิง ค่ายฝึกนี้เรียกอีกอย่างว่า ซันด้าอิ่ง (Sandaying) หรือ 3 ค่ายใหญ่ (Three great camps) ซึ่งแบ่งการฝึกออกเป็น 3 หน่วยคือ หน่วยทหารราบ หน่วยทหารม้า และหน่วยทหารปืนใหญ่ การฝึกนี้จะอยู่ภายใต้การดูแลของขันทีและขุนนางทหารระดับสูงอีก 2 คน⁶

4.ตั้ง เบี่ยนเฉิน (Bienchen) หรือ กองทหารประจำชายแดน (Border Defense Commands) กองทหารนี้ถูกจัดตั้งขึ้นในจุดยุทธศาสตร์สำคัญตามแนวกำแพงฉางเฉิง (Changcheng) หรือกำแพงเมืองจีน จากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก วิธีนี้ได้ปรับปรุงมาจากวิธีการตั้งกองทหารประจำตามจุดยุทธศาสตร์ของจักรพรรดิหงอู่ ซึ่งจักรพรรดิหย่งเล่อนำมาใช้และเพิ่มจุดที่มีกองทัพประจำการมากขึ้น โดยเลือกเมืองที่อยู่ใกล้ชายแดนหรือเมืองที่อยู่ทางใต้ของกำแพงฉางเฉิง 9 แห่ง ได้แก่ เมืองเหลียวตง(Liaodong) เมืองจีโจว (Jizhou) เมืองชานฟู (Xuanfu) เมืองต้าถง (Datong) เมืองซานกวน (Sanguan) เมืองหยู่หลิน (Yulin) เมืองหนิงเซีย (Ningxia) เมืองกานซู(กานโจว) (Ganzhou) และเมืองกู่หยวน (Guyuan)⁷ กองทัพในเมืองเหล่านี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บัญชาการทหารประจำภาคซึ่งขึ้นต่อองค์จักรพรรดิ ทำให้จักรพรรดิสามารถควบคุมอำนาจทหารไว้ได้ และการปรับโครงสร้างกองทัพนี้ทำให้กองทัพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การขยายอำนาจของจักรพรรดิหย่งเล่อ

นโยบายหนึ่งที่แตกต่างกันของจักรพรรดิหงอู่และจักรพรรดิหย่งเล่อ คือ การให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ภายในและภายนอกจักรวรรดิ จักรพรรดิหงอู่เน้นสร้างความมั่นคงและกำจัดศัตรูภายในก่อนที่จะ

¹ Ibid. p.244.

² Ibid. p.246.

³ ใน ค.ศ. 1403 จักรพรรดิหย่งเล่อ เปลี่ยนชื่อจากเมืองเป่ย์ผิง เป็น เมืองเป่ย์จิง

⁴ Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.249. and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.194.

⁵ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.193.

⁶ Ibid. p.192. and Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.247.

⁷ Ferderick W. Mote. (1999). *Imperial China 900-1800.* p.694.

เน้นนโยบายด้านชายแดน¹ เพราะรัชสมัยของจักรพรรดิหยังอู่เป็นระยะเริ่มแรกของราชวงศ์ที่ยังไม่มีความมั่นคงมากนัก ขณะที่รัชสมัยจักรพรรดิหยังเล่อ ภายในราชอาณาจักรมีความมั่นคงแล้ว แต่บริเวณชายแดนยังถูกคุกคามอยู่ ดังนั้นจักรพรรดิหยังเล่อ จึงเน้นการขยายอิทธิพลออกสู่ชายแดนและรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยบริเวณที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงและการขยายอิทธิพลของจักรพรรดิหยังเล่อ ได้แก่ ชายแดนภาคตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ ชายฝั่งทะเลตอนใต้และชายแดนภาคเหนือ²

ชายแดนตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ บริเวณมณฑลสือชว่น มณฑลหยุนหนาน มณฑลกุ้ยโจว มณฑลกว่างซี ตอนใต้ของมณฑลหูกว่างและประเทศเวียดนาม ประชากรบริเวณนี้ส่วนใหญ่ไม่ใช่ชาวฮั่นหรือชาวจีนแท้ และบริเวณนี้มักจะเกิดการปะทะกันระหว่างชนกลุ่มน้อยและชาวฮั่นทำให้ทางการต้องส่งทหารมาปราบปรามอยู่เสมอ ราชสำนักหมิงจัดการปกครองเขตนี้โดยยึดหลักว่าจะต้องสร้างความสงบและปราบปรามการก่อกวนของชนกลุ่มน้อย บริเวณนี้อยู่ห่างไกลและไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับราชสำนักจึงถูกควบคุมด้วยระบบบรรณาการ ชนกลุ่มน้อยในมณฑลสือชว่น มณฑลกว่างซีและมณฑลหยุนหนานได้มอบบรรณาการให้กับราชสำนักหมิงตั้งแต่ ค.ศ.1394³ เขตชายฝั่งทะเลตอนใต้ ได้แก่ บริเวณมณฑลกว่างตง มณฑลฝูเจี้ยน เมืองท่าชายฝั่งของมณฑลเจ้อเจียง รวมถึงประเทศเวียดนาม บริเวณนี้เป็นเขตที่ชาวต่างชาติที่มาจากทะเลจะเข้าถึงก่อนเขตอื่นและมักจะถูกโจมตีจากโจรสลัดญี่ปุ่นอยู่เสมอ

เขตชายแดนภาคเหนือ ได้แก่ บริเวณตอนเหนือของมณฑลชานตง มณฑลเป่ย์จื่อลี่ เมืองบางเมืองของมณฑลชานซีและมณฑลส่านซี บริเวณชายแดนภาคเหนือเป็นพื้นที่ที่อันตรายที่สุดจากการบุกรุกของมองโกลและเป็นเขตที่มีการเตรียมพร้อมทางทหารตลอดแนวชายแดน ประชากรในเขตนี้ส่วนมากไม่ใช่ชาวฮั่น⁴ ทั้ง 3 เขตนี้เป็นเขตที่รัฐบาลกลางเน้นเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยและหาทางขยายอิทธิพล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือซึ่งอยู่ห่างไกลและมีอันตรายจากศัตรูสำคัญ คือ มองโกล ในการขยายอำนาจออกไปยังดินแดนต่าง ๆ นั้น จักรพรรดิหยังเล่อใช้ทั้งวิธีการทูต คือ การสร้างความสัมพันธ์ในระบบรัฐบรรณาการ การติดต่อค้าขาย และวิธีการทหาร คือ การยกทัพไปปราบปรามมองโกลและการยึดครองเวียดนาม

3.1 การปราบปรามมองโกล

ชาวมองโกลที่อยู่ทางตอนเหนือและทางตะวันตกของจีนได้แยกออกเป็นหลายเผ่ากระจัดกระจายอยู่ในดินแดนมองโกลเลีย เช่น เผ่ายูเรียงไฮ้ (*Urianghai*) หรือ อุหลียงฮา (*Wuliangha*) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของเมืองเป่ย์มิง⁵ เผ่าตาดาร์ (*Tatar*) หรือ ตาดาน (*Tatan*) ซึ่งอยู่บริเวณทุ่งหญ้าทาง

¹ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.104.

² *Ibid.*

³ *Ibid.* p.9.

⁴ *Ibid.* p.10.

⁵ *Ibid.* p.108.

ตะวันออกของมองโกลเลียใกล้กับแม่น้ำเคอรูเลน(Kerulen) เผ่าออยเรียด(Oirat) หรือเผ่าวาลา (Wala) ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของมองโกลเลียบริเวณเทือกเขาอัลไต และอาณาจักรมองโกลของติมูร์ (Timur) หรือ ทามาเลน (Tamarlane) ซึ่งอยู่ไกลออกไปทางตะวันตกของจีนในเขตเอเชียกลาง ติมูร์เป็นเชื้อสายของเจงกิสข่านและเป็นผู้ปกครองที่มีอำนาจสามารถขยายอำนาจไปยังรัสเซียตอนใต้ เปอร์เซีย เมโสโปเตเมีย และภาคเหนือของอินเดีย¹ ติมูร์วางตัวเป็นศัตรูกับจีนโดยประหารราชทูตจีนที่ส่งมาจากจักรพรรดิหงอู่และจักรพรรดิหย่งเล่อ รวมทั้งยกทัพบุกจีนใน ค.ศ.1405 แต่ติมูร์เสียชีวิตระหว่างทางทำให้ต้องยกทัพกลับไป² ในช่วงนี้มองโกลเผ่าต่างๆ ไม่มีความสามัคคีกัน ต่างแข่งกันขยายอำนาจและไม่ได้อยู่รวมกันเป็นปึกแผ่นเหมือนสมัยของเจงกิสข่าน

นอกจากนี้ชาวมองโกลบางกลุ่มได้ยอมมอบบรรณาการให้แก่จีน บางกลุ่มยอมอยู่ภายใต้การปกครองของจีนโดยอพยพเข้ามาอยู่ทางภาคเหนือของจีน ซึ่งชาวมองโกลบางคนได้เข้าร่วมกับกองทัพจีนและบางคนเข้ารับราชการในราชสำนักหมิงด้วย ขณะที่จีนได้ดำเนินนโยบายเพื่อให้มองโกลแตกแยกกันเอง เช่น เสนอผลประโยชน์ทางการค้าให้กับเผ่าที่ยอมเป็นพันธมิตรกับจีน โดยเป็นความสัมพันธ์ในระบบรัฐบรรณาการ หรือ มอบตำแหน่งให้กับหัวหน้าเผ่าที่สวามิภักดิ์ต่อจีน เช่น ใน ค.ศ.1404 เอ็งเคอ ติมูร์ (Engke Timur) ผู้ปกครองเมืองฮามียอมรับตำแหน่ง หวาง หรือ เจ้า จากจีนและมีรัฐเล็กๆ ในเอเชียกลาง รวมถึงเผ่าออยเรียดที่อยู่ทางตะวันตกของมองโกลได้ยอมสวามิภักดิ์ต่อจีนด้วย โดยใน ค.ศ.1409 มาห์มุด (Mahmud) ไท่ผิง (Taiping) และปาตู โปลอด (Batu Bolod) ผู้นำสามคนของเผ่าออยเรียดได้ยอมรับตำแหน่งเจ้าจากราชสำนักหมิง³ แต่พวกมองโกลยังคงคุกคามจีนอยู่เสมอ โดยเผ่าดาวตาร์ที่อยู่ทางตะวันออกของมองโกลเลียมักจะเข้ามาก่อวุ่นวายแดนของจีนและปล้นเสบียงอาหารตลอดจนถึงของจากชาวจีนที่อยู่ตามชายแดน

จักรพรรดิหย่งเล่อ มีบทบาทสำคัญอยู่ในกองทัพตั้งแต่รัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ โดยมีตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารประจำภาคเหนือ มีหน้าที่สำคัญ คือ รักษาความปลอดภัยของชายแดนภาคเหนือและป้องกันการรุกรานจากมองโกล จักรพรรดิหย่งเล่อตระหนักถึงอันตรายจากมองโกลมาโดยตลอดและจุดมุ่งหมายสำคัญของจักรพรรดิหย่งเล่อหลังขึ้นครองราชย์ คือ การกลับขึ้นไปยังภาคเหนือและนำทัพออกปราบปรามพวกมองโกล⁴ การให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางเหนือเห็นได้จากการที่จักรพรรดิหย่งเล่อ ตัดสินใจย้ายเมืองหลวงจากเมืองหนานจิง ซึ่งอยู่ทางใต้ขึ้นไปอยู่ที่เมืองเป่ย์ผิงซึ่งอยู่ทางเหนือ โวล์ฟกัง ฟรังเกอ (Wolfgang Franke) นักประวัติศาสตร์ชาวเยอรมัน มีความเห็นว่า การที่จักรพรรดิหย่งเล่อย้ายเมือง

¹ *Ibid.*, Edwin O. Reischauer. & John K. Fairbank. (1960). *East Asia, The Great Tradition*. p.326. and Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.223.

² Hok-Lam Chan. (1990). *loc.cit.* and Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.110.

³ Hok-Lam Chan. (1990). *Ibid.* and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.176.

⁴ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.175.

หลงขึ้นไปทางเหนือเพราะมีฐานอำนาจอยู่ในภาคเหนือ และรู้ว่าถ้าภาคเหนือของจีนมั่นคงจะทำให้จีนปลอดภัยจากอนารยชนที่อยู่นอกกำแพงฉางเฉิง¹ ส่วน เอ็ดเวิร์ด แอล ฟาร์มเมอร์ เห็นว่าเมืองเป่ย์ผิงเป็นเมืองสำคัญเพราะเป็นเมืองชายแดนที่กั้นระหว่างจีนกับมองโกลรวมถึงพวกแมนจูด้วย และเห็นว่าการที่ศูนย์กลางทางการเมืองอยู่ห่างจากอำนาจทหารที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนอาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงแก่ราชบัลลังก์ ทำให้จักรพรรดิหย่งเล่อตัดสินใจย้ายเมืองหลงขึ้นไปทางเหนือ²

นโยบายที่สำคัญของจักรพรรดิหย่งเล่อ คือ การป้องกันอันตรายจากมองโกลและหาทางปราบปรามมองโกล โดยนอกจากจะใช้วิธีสร้างความแตกแยกในกลุ่มชาวมองโกลและดึงมาเป็นพวกของจีนแล้ว จักรพรรดิหย่งเล่อยังได้นำกองทัพไปปราบปรามมองโกลถึง 5 ครั้ง สงครามครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1410 สาเหตุเกิดจากการที่จีนไม่พอใจที่ราชทูตของจีนถูกฆ่าขุนปุนยาสิ้อรื่อ(Khan Bunyashiri) แห่งเผ่าตาดาร์สังหารและไม่พอใจที่กองทัพของขุนปุนยาสิ้อรื่อต่อสู้กับกองทัพจีน ทำให้แม่ทัพฉิว ฟู่และแม่ทัพอีก 4 คนเสียชีวิตจากฝีมือของอาลูไต(Aludai) หัวหน้าคนหนึ่งในเผ่าตาดาร์³ กองทัพหมิงได้ยกข้ามแม่น้ำเคอรูเลนเข้าไปในดินแดนมองโกลและมีชัยชนะเหนือกองทัพมองโกล ขุนปุนยาสิ้อรื่อหนีไปทางตะวันตกของมองโกลเลีย ส่วนอาลูไตหนีไปทางตะวันออกจนถึงพรมแดนระหว่างมองโกลเลียและแมนจูเรีย

ชัยชนะในสงครามครั้งนี้ทำให้ชายแดนภาคเหนือของจีนมีความปลอดภัยขึ้น ส่วนเผ่ามองโกลเกิดความแตกแยกและแข่งขันสร้างอำนาจ โดยใน ค.ศ.1412 มาห่มุด หัวหน้าคนหนึ่งของเผ่าฮอดเรียดทางตะวันตกของมองโกลเลียซึ่งเป็นผู้ที่ยอมมอบบรรณาการให้กับจีน ได้สังหารขุนปุนยาสิ้อรื่อและตั้งตนเป็นขานคนใหม่ของชนเผ่ามองโกลอยู่ที่เมืองคาราคอรุม และยกทัพมาตีเผ่าตาดาร์ที่มี อาลูไตเป็นผู้นำ ต่อมาใน ค.ศ.1413 อาลูไตได้ยอมมอบบรรณาการให้จีนและยอมรับตำแหน่งเจ้าเหอหนิง (Hening Wang) จากจีนเพื่อให้จีนช่วยเหลือเมื่อเผ่าตาดาร์ต่อสู้กับเผ่าฮอยเรียด ปลาย ค.ศ.1413 อาลูไตได้แจ้งข่าวว่ามาห่มุดจะยกทัพมาโจมตีจีน สงครามครั้งที่ 2 จึงเกิดขึ้นใน ค.ศ.1414 จักรพรรดิหย่งเล่อนำทัพมาถึงแม่น้ำเคอรูเลนในมองโกลเลียและสามารถมีชัยชนะเหนือกองทัพของมาห่มุด แม้ว่ามาห่มุดจะหนีไปได้ แต่ใน ค.ศ.1416 มาห่มุดเสียชีวิตลง อาลูไตจึงขยายอำนาจมาทางมองโกลเลียตะวันตกและเลิกส่งบรรณาการให้จีนพร้อมกับยกทัพมาโจมตีชายแดนจีน ใน ค.ศ.1421

สงครามครั้งที่ 3 เกิดขึ้นใน ค.ศ.1422 โดยจักรพรรดิหย่งเล่อนำทัพไปถึงเมืองซาหุหยวน (Shahuyuan) ในบริเวณแม่น้ำเคอรูเลน กองทัพมองโกลพ่ายแพ้แต่อาลูไตหลบหนีไปได้ ต่อมาอาลูไตยกทัพมาโจมตีชายแดนของจีนอีกใน ค.ศ.1423 จักรพรรดิหย่งเล่อจึงนำทัพมาตีตอบโต้ ทำให้กองทัพของเผ่า

¹ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.135.

² *Ibid.* p.137.

³ *Ibid.* p.110. , Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.177. and Hok-Lam Chan. (1990).

ปกครองเวียดนามมาตั้งแต่ ค.ศ.1225 หลังยึดอำนาจ เลอ ฉิวลี ยังให้เชื้อพระวงศ์ของราชวงศ์จินเป็นจักรพรรดิต่อไป แต่เป็นเพียงในนามเท่านั้นเพื่อเวียดนามจะได้รักษาความสัมพันธ์กับจีนไว้ ระหว่างที่จีนกำลังวุ่นวายจากสงครามกลางเมืองอยู่นั้น เลอ ฉิวลี ได้ถือโอกาสตั้งตนเป็นจักรพรรดิใน ค.ศ.1400 และมอบให้บุตรชายขึ้นครองราชย์แทนและได้รับการรับรองจากจักรพรรดิหย่งเล่อ ใน ค.ศ. 1403 โดยที่ไม่รู้ว่า เลอ ฉิวลี แย่งอำนาจจากผู้ปกครองเดิม

ต่อมา เจิน เกียนบินห์ (*Tran Thienbinh*) อ้างตัวเป็นเชื้อพระวงศ์ของราชวงศ์จินและเดินทางไปร้องทุกข์ต่อจักรพรรดิหย่งเล่อใน ค.ศ.1404 จักรพรรดิหย่งเล่อ จึงมีพระบรมราชโองการให้ เลอ ฉิวลี และบุตรชายคืนบัลลังก์ให้ราชวงศ์เดิม แต่ เลอ ฉิวลี ได้โจมตีกองทัพจีนที่อัญเชิญพระบรมราชโองการมาและสังหารเจิน เกียนบินห์ การกระทำนี้เท่ากับเป็นการทำทลายอำนาจของจีน ดังนั้นจักรพรรดิหย่งเล่อจึงแต่งตั้ง จาง ฟู่ (*Zhang Fu*) และ มู่ เซิง (*Mu Sheng*) เป็นแม่ทัพมาโจมตีเวียดนามใน ค.ศ.1406 และสามารถยึดเมืองหลวงตลอดจนเมืองสำคัญของเวียดนามไว้ได้ในเวลาไม่นาน เลอ ฉิวลีกับบุตรชายถูกจับและถูกส่งไปลงโทษที่เมืองหนานจิง ต่อมาจักรพรรดิหย่งเล่อประกาศให้ เวียดนามมีฐานะเป็นมณฑลหนึ่งของจีนเมื่อ ค.ศ.1407 เรียกว่า มณฑลเจียวจื่อ (*Jiaozhi*) ซึ่งเป็นชื่อที่จีนเคยเรียกเวียดนามมาก่อน¹

หลังจากถูกยึดครอง ชาวเวียดนามบางกลุ่มได้รวมตัวกันต่อต้านจีน โดยมีพวกที่สืบเชื้อสายราชวงศ์จินและเชื้อสายเลอ ฉิวลี เป็นผู้นำในการปลุกระดมชาวเวียดนาม ทำให้การต่อสู้ระหว่างจีนกับชาวเวียดนามดำเนินต่อไป² ตั้งแต่ ค.ศ.1410 เป็นต้นมา จีนต้องทำสงครามกับมองโกลและจีนให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของภาคเหนือและอันตรายจากมองโกลมากกว่าเวียดนาม ดังนั้นจึงทุ่มเทกำลังไปทางเหนือ แต่ในเวียดนามยังมีการปะทะกันระหว่างทหารจีนกับชาวเวียดนามอยู่เรื่อย ๆ โดยมีผู้นำกบฏชาวเวียดนามคนหนึ่งสร้างปัญหาให้กับจีน คือ เลอ เล่ย (*Le Lo'i*) คอยรวบรวมผู้คนต่อต้านจีนอยู่เสมอ

หลังสิ้นรัชกาลหย่งเล่อ ปัญหาระหว่างจีนกับเวียดนามยังดำเนินต่อไป จนถึง ค.ศ.1427 จีนต้องเสียดินแดนที่ได้มาส่วนมากไปเพราะกลุ่มกบฏที่นำโดย เลอ เล่ย มีกำลังเข้มแข็งขึ้นจักรพรรดิซวนเต๋อ (*Xuande* ค.ศ.1426-1436) เห็นว่าถ้าปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไปจีนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายและกำลังทหารมากขึ้น ขณะที่ยังต้องระวังภัยจากมองโกลและชนกลุ่มน้อยที่มักจะทำก่อกวนไม่สงบอยู่เสมอ ดังนั้นใน ค.ศ.1427 จีนจึงเจรจายุติสงครามกับเวียดนามและถอนทหารออกจากเวียดนามในต้น ค.ศ.1428³ โดยจีน

¹ *Ibid.* p.208. and Hok-Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.230.

² โจเซฟ บัตตินเจอร์ เห็นว่า การปกครองของจีนสมัยราชวงศ์หมิงที่มีต่อเวียดนามอาจเป็นการปกครองที่เลวร้ายที่สุดที่เวียดนามเคยประสบ โดยเวียดนามถูกกดขี่ขูดรีดต่าง ๆ เช่น ถูกเกณฑ์แรงงานไปทำเหมืองแร่ ทำป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลของเวียดนามให้แก่จีน ถูกเก็บภาษีจากผลผลิตทางการเกษตรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกชนิดและใช้มาตรการรุนแรงเข้มงวดในการปกครอง. (โจเซฟ บัตตินเจอร์ .(2522). *เล่มเดิม* . หน้า32.)

³ โจเซฟ บัตตินเจอร์. (2522). *เล่มเดิม*. หน้า 33.

ตกลงให้เวียดนามส่งบรรณาการให้จีนเหมือนที่เคยปฏิบัติมาในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่¹ ถึงแม้ว่าจีนจะไม่ประสบความสำเร็จกับการยึดครองเวียดนามและต้องถอนตัวออกมาในที่สุด แต่เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกองทัพจีนและนโยบายขยายอำนาจของจักรพรรดิหย่งเล่อ เพราะในช่วงนี้กองทัพจีนต้องทำสงครามกับมองโกลหลายครั้งพร้อมกับต้องส่งทหารไปปราบปรามความวุ่นวายในเวียดนามด้วย

3.3 การสำรวจทางทะเล : ความรุ่งเรืองของระบบบรรณาการ

ผลงานสำคัญประการหนึ่งของจักรพรรดิหย่งเล่อที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่และความก้าวหน้าของจีนสมัยราชวงศ์หมิง² ได้แก่ การส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเลไปยังดินแดนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาสมุทรอินเดีย ตะวันออกกลาง และเมืองท่าในชายฝั่งตะวันออกของแอฟริกา ในการสำรวจทางทะเลนี้ จักรพรรดิหย่งเล่อต้องการขยายอำนาจทางการเมือง แต่ไม่มีจุดประสงค์ที่จะเข้ายึดครองหรือขยายอำนาจทหารไปยังรัฐอื่น ๆ ต่างจากนโยบายที่มีต่อมองโกลและเวียดนาม แม้ว่าจะมีการใช้กำลังทหารในบางครั้งแต่โดยภาพรวมแล้วการสำรวจนี้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย³ สาเหตุของการสำรวจทางทะเลของจักรพรรดิหย่งเล่อ ไม่ชัดเจนนัก แต่อาจสรุปสาเหตุสำคัญของการสำรวจทางทะเลได้ดังนี้ ประการแรก เพื่อสืบข่าวของจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน ที่หายสาบสูญไปในช่วงสงครามกลางเมืองและมีข่าวลือว่าทรงปลอมเป็นพระภิกษุหลบหนีมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁴ การที่จักรพรรดิเจี้ยนเหวินหายไปโดยไร้ร่องรอยและมีข่าวลือเช่นนี้ทำให้จักรพรรดิหย่งเล่อวิตกมาก เพราะจักรพรรดิเจี้ยนเหวินเคยประกาศไว้ว่าจะกลับมายึดอำนาจคืน⁵ ดังนั้นจักรพรรดิหย่งเล่อจึงส่งกองเรือมาค้นหา แม้ว่าเหตุผลนี้จะเป็นเพียงข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์เท่านั้น⁶ แต่เป็นเหตุผลที่มีความเป็นไปได้เพราะเรื่อง

¹ ทวีป วรติลก. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 450.

² อัลเบิร์ต จัน เห็นว่า เรื่องที่ประสบความสำเร็จที่สุดของจักรพรรดิหย่งเล่อ คือ การขยายอำนาจลงไปในทางทะเลตอนใต้ โดยการส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเล แม้ว่าจุดประสงค์ของการกระทำนี้จะไม่ชัดเจนก็ตาม (Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.387.)

³ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.195.

⁴ *Ibid.* p.198.

⁵ วุฒิชัย มุลศิลป์. (2535, ตุลาคม - ธันวาคม). "เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า : การสำรวจทางทะเลสมัยต้นราชวงศ์หมิง(Ming)," *ราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 39.

⁶ เดร์เยอร์ เห็นด้วยกับข้อสันนิษฐานนี้ และได้อ้างความเห็นของ คาร์ริงตัน กู๊ดริจ (Carrington Goodrich) และ ฟาง เฉออิง (Fang Qaoying) ในหนังสือ *Dictionary of Ming Biography*. (1976). หน้า 397-404. และความเห็นของ จาง ทิงหยู (Zhang Tingyu) จาก *Mingshi* หรือ *บันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง* (Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.199.) ส่วน ฮอก-ลัม จัน ก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน (Hok-Lam Chan . (1990). *op.cit.* p. 232.)

นี้มีความสำคัญต่อบลลังก์ของจักรพรรดิหย่งเล่อมาก แม้เมื่อสิ้นสุริยราชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อก็ยังมีผู้แอบอ้างตัวเป็นจักรพรรดิเจี้ยนเหวินทำให้มีผู้ถูกประหารชีวิตไปเป็นจำนวนมาก¹

สาเหตุของการสำรวจทางทะเลประการต่อมา คือ เพื่อประกาศถึงความยิ่งใหญ่ของราชวงศ์หมิง เพื่อให้จีนอยู่ในฐานะผู้นำทางการเมืองและทางวัฒนธรรมของรัฐต่างๆ เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ในระบบรัฐบรรณาการ เพื่อขยายการค้า² และเพื่อเสริมสร้างชื่อเสียงเกียรติยศส่วนตัวของจักรพรรดิหย่งเล่อ³ การที่จักรพรรดิหย่งเล่อขึ้นครองราชย์ด้วยการชิงอำนาจ อาจจะทำให้เขาต้องการพิสูจน์ว่าเขาเป็นโอรสสวรรค์ เป็นผู้ปกครองที่ชอบธรรม โดยทำให้อาณาจักรต่างๆ ยอมรับในอำนาจของเขา และการที่จักรพรรดิหย่งเล่อเห็นประโยชน์ของการทูต การค้า และสนใจในสิ่งแปลกๆ ทั้งหลาย ทำให้เกิดความคิดที่จะส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเล ความสนใจนี้เกิดจากการที่พระองค์เห็นการติดต่อกับชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการที่มีราชทูตจากดินแดนต่างๆ นำเครื่องบรรณาการและของแปลกๆ มาถวายจักรพรรดิหงู่ ในช่วงต้นราชวงศ์หมิง⁴ แต่ในช่วงปลายรัชกาล จักรพรรดิหงู่ ได้ใช้นโยบายโดดเดี่ยวทำให้การติดต่อกับต่างชาติน้อยลง จักรพรรดิหย่งเล่อจึงฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตกับต่างชาติเพื่อให้อาณาจักรต่างๆ กลับมาจงรักภักดีและยอมรับอำนาจของจีน แม้ว่าหลายอาณาจักรจะยินดียอมรับอำนาจของจีนเพื่อจะได้ประโยชน์ในการค้าขายกับจีนมากกว่าจะยอมรับเพราะเหตุผลทางการเมือง นอกจากนี้การเดินทางเรือยังเพื่อแสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวยจากต่างแดน โดยจะเห็นได้จากชื่อเรือของ เจิ้ง เหวอ (Zheng He) ที่ใช้ชื่อว่า เรือเป่าฉวน (Baoshuan) หรือเรือมหาสมบัติ รวมทั้งเพื่อศึกษาแผนการของทีมูร์และมองโกลเผ่าอื่นๆ ที่อยู่ทางตะวันตกของเอเชีย⁵

การสำรวจทางทะเล นำโดย มหาขันที เจิ้ง เหวอ ซึ่งเคยเป็นคนสนิทของจักรพรรดิหย่งเล่อมาก่อน เจิ้ง เหวอ มีชื่อเต็มว่า หม่า เหวอ (Ma He) เกิดเมื่อ ค.ศ. 1371 ที่เมืองคุนหยาง (Kunyang) ในมณฑลหยุนหนาน ครอบครัวของเขาคือชนเผ่าหุย นับถือศาสนาอิสลามและบิดาเคยไปแสวงบุญที่นครเมกกะ⁶ ทำให้เจิ้ง เหวอ มีความใฝ่ฝันในเรื่องการเดินทางมาก เมื่อเจิ้ง เหวอ อายุ 12 ปี กองทัพหมิงได้ยกเข้ายึดมณฑล

¹ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.198.

² ด่วน ลีเซิง. (2538). "ขันทีแต่ฮั่ว นักเดินเรือทะเลบันลือโลกสมัยราชวงศ์หมิง," ใน *พลิกต้นตระกูลไทย*. ถอดความโดย ช. ศรีจิวราย., Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.199. and Hok-Lam Chan. (1990). *loc.cit.*,

³ Ma Huan. (1997). *Yingyai Shenglan : The Overall Survey of The Ocean's Shores (1433)*. Translated From The Chinese Text, Edited by Feng Ch'eng-Chein. p.1.

⁴ Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

⁵ Hok-Lam Chan. (1990). *loc.cit.*

⁶ Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *The Eunuchs in the Ming Dynasty*. p.154.

หยุนหนาน และกวาดต้อนประชาชนไปเป็นจำนวนมากรวมถึง เจิ้ง เหว ด้วย¹ สำหรับประวัติในช่วงต่อจากนี้ของ เจิ้ง เหว มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน บางแหล่งระบุว่า เจิ้ง เหว ถูกเกณฑ์ไปอยู่ในกองทัพของนายพลฟู โหย่วเต๋อ (Fu Youde) และประจำอยู่ที่เมืองเป่ย์ผิง 3 ปี ต่อมาถูกส่งไปเป็นขันทีอยู่ในตำหนักของเจ้าชายจู่ ตี² บางแหล่งระบุว่า เมื่อเจิ้ง เหว ถูกกวาดต้อนไปกับกองทัพหมิง เขาถูกทำให้เป็นขันทีเพื่อรับใช้เจ้าชาย จู่ ตี³ ที่เมืองหนานจิงและเป็นทีโปรดปรานของเจ้าชาย จู่ ตี⁴ จึงส่งเสริมให้ เจิ้ง เหว ได้เรียนหนังสือและความรู้ทางทหาร เมื่อขึ้นครองราชย์จักรพรรดิหย่งเล่อได้แต่งตั้งให้เจิ้ง เหว เป็นขันทีที่ผู้ดูแลกิจการภายในพระราชวัง รวมทั้งพระราชทานนามว่า “เจิ้ง เหว” ให้ด้วย⁵ บางแหล่งระบุว่า เจิ้ง เหว เข้าไปรับใช้เจ้าชายจู่ ตี⁶ เมื่ออายุ 20 ปี และได้รับการศึกษาทั้งด้านอักษรศาสตร์และการทหาร ต่อมาจักรพรรดิหย่งเล่อได้แต่งตั้งให้เป็นมหาดานันที (Grand eunuch) ดูแลขันทีทั้งหมด และได้รับพระราชทานแซ่ “เจิ้ง” จากจักรพรรดิ เมื่อ ค.ศ.1404⁷

เจิ้ง เหว เป็นคนสนิทของจักรพรรดิหย่งเล่อ และเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด มีความสุขุมรอบคอบ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เคยเกียจคร้านด้านงานใด ๆ และมีบุคลิกดี ไม่มีขันทีคนไหนเทียบได้⁸ นอกจากนี้ เจิ้ง เหว เคยมีความดีความชอบในการร่วมกองทัพของเจ้าเอี้ยนเมื่อทำสงครามกับมองโกลและในสงครามกลางเมือง⁹ เคยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลกองทัพเรือจำนวนประมาณ 100,000 คน เพื่อปราบโจรสลัดญี่ปุ่น และเคยได้รับแต่งตั้งจากจักรพรรดิหย่งเล่อให้เป็นตัวแทนเดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อพระราชทานรางวัลให้โชกุนอาชิกางะ (Ashikaga) ที่พยายามปราบโจรสลัดญี่ปุ่น¹⁰ ดังนั้นจักรพรรดิหย่งเล่อจึงเลือก เจิ้ง เหว เป็นผู้บัญชาการกองเรือในการสำรวจทางทะเล

เจิ้ง เหว เป็นผู้นำในการเดินเรือทั้งหมด 7 ครั้งระหว่าง ค.ศ. 1405-1433 เป็นการเดินทางในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ 6 ครั้ง คือใน ค.ศ.1405-1407, ค.ศ. 1407-1409, ค.ศ.1409-1411, ค.ศ. 1413-1415, ค.ศ. 1417-1419 และ ค.ศ.1421-1422 กองเรือที่ออกสำรวจทางทะเลนี้ถือเป็นกองเรือขนาดใหญ่ที่ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเกาจง(Gaozong ค.ศ.1126-1162) แห่งราชวงศ์ซ่งใต้ ซึ่งได้สร้างกองเรือขนาดใหญ่เพื่อการค้า เพื่อควบคุมทะเลจีนตะวันออกและเพื่อป้องกันแม่น้ำฉางเจียง จากการรุกรานของชนเผ่าทางเหนือ ต่อมาในยุปลายแห่งราชวงศ์หยวน ได้สร้างกองเรือเพิ่มและนำไปโจมตี

¹ Ma Huan. (1997). *op.cit.* p.5. , ต้วน ลีเซิง. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 168-170. และ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535, ตุลาคม – ธันวาคม). *เล่มเดิม.* หน้า 40.

² ต้วน ลีเซิง. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 170-171. , Louise Levathes. (1996). *When China Rule the Sea.* p.58. and Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* . p.155.

³ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535, ตุลาคม-ธันวาคม). หน้าเดิม.

⁴ Ma Huan. (1997). *op.cit.* p. 5-6. and Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *loc.cit.* .

⁵ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535, ตุลาคม-ธันวาคม). หน้าเดิม. และ ต้วน ลีเซิง. (2538). *เล่มเดิม.* หน้า 171.

⁶ Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* p.156.

⁷ *Ibid.* p.157.

ญี่ปุ่น ใน ค.ศ.1274 และ ค.ศ.1281 โจมตีจัมปาใน ค.ศ.1282 ตีลิวฉิว (ริวกิว) ใน ค.ศ.1291 และตีชวา ใน ค.ศ.1292 ซึ่งการยกทัพเรือมาไกลถึงชวಾಯ่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพอันยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือนี้¹

อยู่ที่ใช้ต่อเรือสำหรับออกสำรวจมีอยู่หลายแห่ง เช่น อยู่ต่อเรือหลงเจียง (Longjiang) ที่เมืองหนานจิง ซึ่งเป็นอยู่ต่อเรือหลัก และอยู่ต่อเรือที่เมืองฉวนโจว(Chuanzhou) เมืองซูโจว และเมืองหางโจว โดยต่อเรือจำนวนกว่า 2,000 ลำ ระหว่าง ค.ศ.1405-1419 รวมถึงเรือขนาดใหญ่อย่างเรือเป่าฉวนของ เจิ้ง เหวอ ซึ่งมีความยาว 440 ฟุต กว้าง 180 ฟุตด้วย² เรือเหล่านี้เป็นเรือขนาดใหญ่มีความยาวระหว่าง 370-440 ฟุต กว้าง 150-180 ฟุต มีระวางขับเคลื่อน 3,000 ตัน เสาเรือ 4-5 ตัน สูง 90 ฟุต แต่ละส่วนน้ำเข้าไม่ได้ มีห้องต่าง ๆ 50 ห้อง บรรทุกได้ 450-500 คน การเดินทางครั้งแรกใน ค.ศ.1405-1407 มีเรือประมาณ 317 ลำ ประกอบด้วยเรือขนาดใหญ่บรรทุกของมีค่าจำพวก ผ้าไหม ผ้าแพร เหยียดทองแดง ทอง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเหล็ก เป็นต้น สิ่งของเหล่านี้จัดไว้เพื่อเป็นของขวัญสำหรับผู้นำรัฐ เพื่อค้าขายและแลกเปลี่ยนกับสินค้าพื้นเมือง จำนวน 62 ลำ และเรือขนาดย่อมอีก 255 ลำ แยกเป็น เรือบรรทุกม้า เรือบรรทุกเสบียง อาหาร เรือทหาร และเรือสำหรับใช้ต่อสู้อยู่³ ผู้ร่วมเดินทางมีทั้ง ชั้นที่ 70 คน แพทย์ 180 คน โหระ 5 คน ทหารและลูกเรือรวมแล้วประมาณ 27,800 คน⁴

การเดินทางครั้งที่ 1-3 เป็นการเดินทางไปยังอาณาจักรต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอินเดีย เช่น จัมปา ชวา มะละกา มัชปาหิต อูรุษยา สุมาตรา จนถึงลังกาและเมืองกาลิภัตทางชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ ด้านความสัมพันธ์กับไทยในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ่นั้น จีนและไทยมีการติดต่อกันทางการทูตกันมากกว่าสมัยที่ผ่านมา โดยคณะทูตจีน 2 ชุด เดินทางมากรุงศรีอยุธยาหรือที่จีนเรียกว่า เสียนหลอ ครั้งแรกใน ค.ศ. 1403 และไทยส่งคณะทูตไป 1 ชุด ก่อนที่จะมีการแลกเปลี่ยนคณะทูตกันอีกหลายครั้ง⁵ ใน ค.ศ. 1408 เจิ้ง เหวอ ได้นำกองเรือออกสำรวจครั้งที่ 2 และเดินทางมาถึงอยุธยาในเดือน 9 ค.ศ. 1408 ใน ค.ศ. 1411 เจิ้ง เหวอ ออกเดินเรือครั้งที่ 3 เข้ามายังดินแดนตอนใต้ของไทยอีกครั้งหนึ่งด้วย⁶

การเดินทางครั้งที่ 4 ของ เจิ้ง เหวอ ยังแวะที่เดิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลังกาและอินเดีย แต่ครั้งนี้ได้เดินทางไปถึงเมืองเบงกอล และเกาะมัลดีฟ ในมหาสมุทรอินเดีย เมืองฮอร์มุซในอ่าวเปอร์เซีย เมืองท่า 3 แห่งในแอฟริกาตะวันออกเฉียงใต้ไปถึงเมืองมาลินดีทางตอนใต้ของชายฝั่งแอฟริกาตะวันออกเฉียงใต้ และมิกองเรือส่วนหนึ่งแยกเดินทางไปยังนครเมกกะด้วย การเดินทางครั้งนี้สร้างความตื่นตะลึงและตระหนก

¹ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.198.

² *Ibid.* p 200.

³ Shih-Shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* p.161.

⁴ John K. Fairbank. (1992). *op.cit.* p.137. and Ma Huan. (1997). *op.cit.* p.10.

⁵ สืบแสง พรหมบุญ. (2525). *เล่มเดิม.* หน้า 97.

⁶ *แหล่งเดิม.* หน้า 101.

ตกใจแก่ผู้ปกครองรัฐต่างๆ มาก เพราะเกรงว่าจะทำให้ผลประโยชน์ทางการค้าและอำนาจของตนหมดไป ดังนั้นจึงมีทูตจากอาณาจักรต่างๆ นำบรรณาการมาถวายราชสำนักหมิงรวม 18 แห่ง ซึ่งเหตุการณ์นี้ถือเป็นจุดสูงสุดของอำนาจจีนในโพ้นทะเล¹ การเดินทางครั้งที่ 5-6 ยังคงเป็นการเดินทางไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแอฟริกาตะวันออกเพื่อนำทูตกลับไปส่งและรับทูตจากที่ต่างๆ มาจีน บรรณาการที่อาณาจักรต่างๆ มอบให้เช่น ของมีค่า ของพื้นเมืองและสัตว์ในทวีปแอฟริกา เช่น สิงห์โต ยีราฟ เสือดาว นกกระจอกเทศ ทำให้จักรพรรดิหย่งเล่อพอพระทัยมากเพราะทรงโปรดของแปลกๆ อยู่แล้ว² การเดินทางครั้งที่ 6 ใน ค.ศ.1424 เป็นการเดินทางครั้งสุดท้ายในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ

การเดินทางนี้มีจุดประสงค์ในเรื่องการขยายความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้า แต่บางครั้งก็กองเรือของเจิ้ง เหวอ ได้ใช้กำลังในบางแห่งด้วย เช่น ในการเดินทางครั้งแรก เจิ้ง เหวอ ได้ปราบโจรสลัดชาวจีนที่ยึดเมืองปาเล็มบังและคุมช่องแคบมะละกากลางได้ ชัยชนะของเจิ้ง เหวอ สร้างความประทับใจแก่ผู้นำของอาณาจักรในช่องแคบมะละกามาก ในการเดินทางครั้งที่ 2 และครั้งที่ 4 กองเรือของเจิ้ง เหวอ มีชัยชนะและสามารถจับกษัตริย์ลังกาและสุมาตราได้³ หลังจากจักรพรรดิหย่งเล่อสวรรคต จักรพรรดิหงซี ได้ยกเลิกการสำรวจทางทะเลเพราะทรงนับถือลัทธิขงจื้ออย่างเคร่งครัดจึงไม่สนใจการค้าและการติดต่อกับต่างชาติ และตามคติความเชื่อของจีนเชื่อว่าจีนเป็นประเทศที่ดีที่สุดในโลก ไม่จำเป็นต้องเดินทางออกไปนอกแผ่นดินจีน แต่เมื่อจักรพรรดิชว่นเต๋อ ขึ้นครองราชย์ได้โปรดให้ เจิ้ง เหวอ ทำการสำรวจทางทะเลต่อไป

การเดินทางครั้งที่ 7 ระหว่าง ค.ศ.1431-1433 เจิ้ง เหวอ ได้นำกองเรือขนาดใหญ่จำนวน 100 ลำ พร้อมลูกเรือ 27,500 คน เดินทางไปยังอาณาจักรต่างๆ ประมาณ 20 แห่ง เช่น จัมปา ขวา มะละกา ฮอร์มุซ และม็องเรียวบางส่วนแยกไปเมกกะด้วย การเดินทางครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายเพราะหลังจากเดินทางกลับมาเพียง 1 ปี เจิ้ง เหวอ ได้เสียชีวิตใน ค.ศ.1434 ขณะมีอายุ 63 ปี และในปีต่อมาจักรพรรดิชว่นเต๋อ ก็สวรรคต จักรพรรดิองค์ใหม่ คือ เจิ้งถง (Zhengtong ค.ศ.1436-1450) ไม่สนับสนุนการเดินทางเรือและออกคำสั่งห้ามต่อเรือใหม่ ส่วนพวกขุนนางและพวกผู้ดีที่ไม่เห็นด้วยกับการเดินเรือมาตั้งแต่แรก เพราะเห็นว่าสิ้นเปลืองไม่เกิดประโยชน์และเป็นภาระกระทำที่เหลวไหลของพวกชั้นที่ก็ได้ตัดค่านไม่ให้มีการส่งกองเรือออกไปอีก ลูกเรือจำนวนมากถูกปลด เรือถูกปล่อยทิ้งและการต่อเรือไม่ได้รับความสนใจอีก แผนที่การเดินทางเรือถูก หลิว ต้าเซี่ย (Liu Daxia) เสนาบดีกลาโหมเผ่าทึงและโจมตีการเดินทางเรือว่าใช้เงินจำนวนมากมหาศาลโดยไม่เกิดประโยชน์⁴ บันทึกการเดินทางครั้งสุดท้ายถูกทำลาย⁵

¹ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535). หน้าเดิม.

² กรุงศรีอยุธยา เคยส่งช้าง นกแก้ว และนกยูง มาถวายจักรพรรดิหย่งเล่อ เมื่อ ค.ศ. 1407 ทำให้ทรงพอพระทัยมาก (Louise Levathes. (1996). *op.cit.* p.105.)

³ Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* p.161.

⁴ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535). เล่มเดิม. หน้า 48. และ Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* p.164.

⁵ John K. Fairbank. (1992). *op.cit.* p.138

สาเหตุที่ทำให้การเดินเรือต้องยุติลง ประการแรก ได้แก่ ปัญหาการเงิน การเดินทางแต่ละครั้ง ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงทั้งค่าใช้จ่ายในการต่อเรือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แม้ว่ากองเรือจะนำสินค้าไปขาย และมีการค้าขายกับอาณาจักรต่างๆ แต่การค้าไม่ใช่จุดประสงค์หลักของการเดินทาง จุดประสงค์หลัก คือ การสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตและการแสดงให้ชาติต่างๆ เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของราชวงศ์หมิง จีนอาจได้ประโยชน์จากการนำสินค้าไปขายและจากบรรณาการที่ได้รับ แต่จีนก็ต้องให้ตอบแทนและต้องให้มากกว่าที่ได้รับด้วยเพื่อแสดงความใจกว้าง ความยิ่งใหญ่และความร่ำรวยของจีน ยังมีการถวายบรรณาการมากเท่าไร จีนยังต้องใช้จ่ายมากขึ้น¹ นอกจากนี้ในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ มีการสร้างพระราชวังใหม่ที่ เป่ย์จิงและมีสงครามหลายครั้งกับมองโกลและเวียดนามทำให้ต้องใช้จ่ายมาก ส่วนการเดินทางของเจิ้ง เหว่ ถูกมองว่าเป็นเรื่องไร้ประโยชน์และฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะ เซี่ย หยวนจี้ เสนาบดีกระทรวงภาชีอากรเป็นผู้หนึ่งที่ต่อต้านและโจมตีการเดินทางของ เจิ้ง เหว่ อย่างหนัก²

สาเหตุประการที่สองมาจากทัศนคติของขุนนางและพวกผู้ดีที่มีแนวคิดอนุรักษนิยม จึงไม่เห็นด้วยกับการทำการค้าและการติดต่อกับต่างชาติ³ ประกอบกับความไม่พอใจและความรู้สึกเหยียดหยามที่พวกขุนนางและบัณฑิตมีต่อชนชั้นที่ ทำให้ไม่สนใจกิจกรรมที่มีชนชั้นที่เป็นผู้นำกลับมามองว่าเป็นเรื่องเหลวไหล⁴ และการที่พวกชนชั้นที่มีกิจการค้าที่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัวจึงถูกขุนนางและบัณฑิตมองว่าเป็นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวผิดหลักคุณธรรมขงจื้อด้วย ประการสุดท้าย เป็นเพราะพวกมองโกลเริ่มเข้มแข็งและคุกคามจีนอีกครั้ง จีนจึงต้องหันไปสนใจเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของบ้านเมืองมากกว่าเรื่องอื่น

การยุติการสำรวจทางทะเลที่ดำเนินมาเป็นเวลาถึง 28 ปี (ค.ศ.1405-1433) ถูกมองว่าเป็นการกระทำที่เสียเปล่า⁵ เพราะการที่ราชวงศ์หมิงสามารถต่อเรือขนาดใหญ่และเดินทางได้ไกลเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของจีนที่เหนือชาติอื่นในสมัยนั้น จะเห็นว่าการเดินเรือของราชวงศ์หมิงก้าวหน้ากว่ายุโรปเกือบศตวรรษ เพราะหลังจากที่จีนยุติการสำรวจทางทะเลใน ค.ศ.1433 อีก 65 ปีต่อมา วาสโก ดา กามา (Vasco Da Gama) นักเดินเรือชาวโปรตุเกส จึงได้เดินทางอ้อมแหลมกู๊ดโฮปมาถึงฝั่งตะวันตกของแอฟริกาและเดินทางขึ้นเหนือข้ามมหาสมุทรอินเดียมาถึงอินเดียขึ้นฝั่งที่เมืองกาลิกันตีใน ค.ศ.1498 ด้วยเรือเพียง 4 ลำ กับลูกเรือเพียง 170 คน⁶ ซึ่งต่างจากกองเรือขนาดใหญ่ของ

¹ ในขณะที่ระบบบรรณาการเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการติดต่อกับชาวต่างชาติอื่นกับจีน แต่ในความคิดของจีนกลับมองว่าระบบบรรณาการเป็นเพียงรูปแบบการเมืองอย่างหนึ่งเท่านั้น และเป็นรูปแบบการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจที่เหนือกว่ารัฐอื่นๆ ของจีน (เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 650).

² Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* p.163.

³ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p. 200

⁴ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535). *เล่มเดิม*. หน้า 48.

⁵ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 649.

⁶ Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *loc.cit.*

เจิ้ง เหอ มาก การที่จีนเลิกสนใจเรื่องการเดินเรือทำให้การพัฒนาต่าง ๆ หยุดชะงัก กองทัพเรือลดความสำคัญและความเข้มแข็งลงไป เป็นเหตุให้โจรสลัดตามชายฝั่งอาละวาดมากขึ้น ตรงกันข้ามกับยุโรปที่มีการส่งเสริมและแข่งขันกันในการสำรวจทางทะเล จนทำให้ยุโรปเข้ามามีอำนาจในทวีปเอเชียและจีนต้องเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบต้องเสียทั้งดินแดน เสียทั้งทรัพย์สินและศักดิ์ศรีเมื่อยุโรปเข้ามามีอำนาจในแผ่นดินจีนสมัยราชวงศ์ชิง

เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว นับว่าการสำรวจทางทะเลของราชวงศ์หมิงประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายหลักในเรื่องการแสดงความยิ่งใหญ่ของจีนต่ออาณาจักรต่าง ๆ โดยเฉพาะจุดประสงค์ด้านการเมืองที่ต้องการแสดงความยิ่งใหญ่ของราชวงศ์หมิงและนำรัฐต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นรัฐบริวารการของจีนอีกครั้ง หลังจากที่มีการติดต่อบริเวณระหว่างจีนกับอาณาจักรอื่นลดลงในปลายรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ เพราะเมื่อกองเรือเดินทางไปที่ใด จะต้องมิผู้แทนจากเมืองนั้นมอบบรรณาการให้จีนมากมายและชื่อเสียงของจีนก็แผ่ไปไกล การสำรวจทางทะเลนี้ทำให้มีรัฐต่าง ๆ มากกว่า 30 แห่งเดินทางมาถวายบรรณาการให้จีน¹ อาจกล่าวได้ว่าระบบบรรณาการในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่รุ่งเรืองถึงขีดสุด แม้กระทั่งญี่ปุ่นที่เคยกระทบกระทั่งกับจีนในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ และได้ตัดความสัมพันธ์กันไปก็ได้อีกกลับมาถวายบรรณาการให้จีนอีกครั้ง ผู้ที่ร่วมไปกับคณะของ เจิ้ง เหอ หลายคนได้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเส้นทางและอาณาจักรที่เดินทางไปถึง ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาก บันทึกที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่ หยิงหยยา เซิงหล่า่น (Yingyai Shenglan) หรือ ทัศนาวจรดินแดนโพ้นทะเล ของ หม่า ฮวน (Ma Huan) เขียนเมื่อ ค.ศ.1433² เรื่อง ซิงฉา เซิงหล่า่น (Xingqa Shenglan) หรือ การค้นพบที่นำพิศวงโดยกองเรือสุขุบจักรวาล ของ เฟย์ ซิน (Fei Xin) ซึ่งร่วมเดินทางในการสำรวจครั้งที่ 4 โดยเขียนขึ้นเมื่อ ค.ศ.1436³ ส่วนตัวของ เจิ้ง เหอ ก็ได้

¹ John K. Fairbank. (1992). *loc.cit.*

² หม่า ฮวน เป็นบันทึกที่ร่วมเดินทางในการออกสำรวจครั้งที่ 4 , 6 และ 7 ในฐานะล่าม และเขียนบันทึกเล่าเรื่องของอาณาจักรที่เดินทางไปถึง ตั้งแต่เรื่องภูมิศาสตร์ ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนพืชและสัตว์ บันทึกบางส่วนของ หม่า ฮวน ที่แปลเป็นภาษาไทย ได้แก่ เรื่อง "ประเทศเสียน หลอ (Hsien Lo) (สยาม,ประเทศไทย) (Siam,Thailand)," และ "การสำรวจชายฝั่งมหาสมุทรทั้งหมดโดยสังเขป เมืองนครจ้าน (ประเทศจัมปา, เวียดนามตอนกลาง,) จาก การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (หยิงหยยา เซิง หล่า่น) = Yingyai Shenglan : The Overall Survey of The Ocean's Shores (1433). แปลโดย สุพรรณณี กาญจนรัชชิตติ. ในวารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่19 ฉบับที่ 1-2 พ.ศ.2539-2540 และ ปีที่13 ฉบับที่ 1 พ.ศ.2533 ตามลำดับ

³ นอกจากนี้ยังมีนวนิยายเรื่อง ซานเป่า ไท่เจียน ซีหยาง จี้ ถังซู เอี้ยนอี่ (Sanbao Taijian Xiyang Ji Tongsu Yanyi) หรือ บันทึกซานเป่าท่องทะเลย่านตะวันตก ของ หลอ เม่าถัง (Lou Maotang) นักประพันธ์ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 และ ซีหยาง ฟานกั๋ว (Xiyang Fangou) หรือ เรื่องเล่าเกี่ยวกับอาณาจักรทางตะวันตก ของ กง เจิน (Gong Zhen) เป็นต้น

รับการยกย่องจากผู้นำรัฐที่ได้เดินทางไป¹ ส่วนจุดประสงค์ที่จะค้นหาจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน ไม่ประสบความสำเร็จ แต่การค้นหาคงจะเป็นเพียงแคในการเดินทางครั้งแรกเท่านั้น เทียวต่อมาคงจะเลิกค้นหาแล้ว เพราะกองเรือเดินทางไปไกลถึงตะวันออกกลาง² ในด้านการขยายการค้าถือว่าไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เพราะค่านิยมของรัฐบาลหมิงไม่ให้ความสำคัญกับการค้า แม้ว่าในการเดินเรือแต่ละครั้งจะนำสินค้าไปขายด้วยและเป็นช่วงที่การค้าทางทะเลของจีนรุ่งเรืองมาก แต่การติดต่อค้าขายที่เกิดขึ้นมีไม่มากนักถ้าเทียบกับการเดินทางไปเมืองต่าง ๆ มากมายทำให้การเดินทางของ เจิ้ง เหวอ ไม่คุ้มค่าเมื่อมองในแง่เศรษฐกิจ การที่รัฐบาลจีนไม่สนใจการค้าเป็นเพราะการยึดถือลัทธิขงจื้อที่ถือว่าพ่อค้าเป็นชนชั้นล่างไม่ได้รับการยกย่องและรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากการเก็บภาษีที่ดินไม่ใช่ภาษีการค้า

อย่างไรก็ตามการเดินทางเรือไปจนถึงแอฟริกาแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของจีนและความยิ่งใหญ่ของจีนที่เหนือกว่าอาณาจักรอื่นในยุคเดียวกัน แต่ถ้ามองว่าการเดินเรือนี้เป็นเรื่องของการเสียเวลาและเงินทองโดยเปล่าประโยชน์ เพราะจีนไม่สนใจจะพัฒนาการเดินทางเรือต่อ ทำให้ความเจริญก้าวหน้าด้านนี้หมดลงและในเวลาต่อมาจีนต้องล่าหลังยุโรปแทนที่จะมีการสานต่อการเดินเรือ ซึ่งอาจจะทำให้จีนกลายเป็นมหาอำนาจทางทะเลไม่ใช่ยุโรปนั้น³ คงต้องพิจารณาด้วยว่า จีนไม่มีจุดประสงค์ในการสำรวจทางทะเลเหมือนยุโรปที่ต้องการค้นพบโลกใหม่และต้องการขยายเส้นทางการค้า ตลอดจนผลประโยชน์ต่าง ๆ แต่จุดประสงค์ของจีนเน้นเรื่องการทูต การสร้างความสัมพันธ์กับรัฐต่าง ๆ เป็นหลัก ขณะที่สภาพสังคมจีนในขณะนั้นมีแนวคิดอนุรักษนิยม ขุนนางที่นับถือลัทธิขงจื้อต่างไม่เห็นด้วยกับการทำการค้าและการสำรวจทางทะเล อีกทั้งผู้นำในการเดินทางก็มีความคิดต่างกัน เจิ้ง เหวอ เป็นนักการทูต เป็นข้าราชการ ไม่ใช่พ่อค้า การเดินทางก็ทำตามคำสั่งจักรพรรดิแม้จะมีผลประโยชน์การค้าส่วนตัวบ้าง แต่ไม่เหมือนการสำรวจทางทะเลของชาวยุโรปในศตวรรษที่ 15⁴ ที่ต้องการค้นหาเส้นทางการค้าใหม่ ๆ และต้องการสินค้าจากทวีปเอเชียโดยเฉพาะเครื่องเทศและพริกไทย เนื่องจากสินค้าเหล่านี้เมื่อไปถึงยุโรปจะมีราคาแพงมากเพราะต้องขนส่งผ่านหลายเมือง ชาวยุโรปโดยเฉพาะโปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ ต่างคิดหาวิธีที่จะไปถึงแหล่งสินค้าโดยไม่ต้องผ่านมาทางอิตาลีหรือผ่านพ่อค้าคนกลางชาวมุสลิมในตะวันออกกลางอีก นอกจากนี้ในการเดินทางของ วาสโก ดา กามา ใน ค.ศ. 1498 ได้นำทรัพย์สินสมบัติและของมีค่าต่าง ๆ

¹ เจิ้ง เหวอ เป็นที่รู้จักกันในชื่อ ซานเป่า ไทเจียน (*Sanbao Taijian*) และมหาขันที ซานเป่า (*The Grand Eunuch Sanbao*) คำว่า ซานเป่า หมายถึง แก้วสามประการหรือรัตนไตร ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เจิ้ง เหวอ ถูกขนานนามว่า ซำป้อ หรือ ซำปอกง (*Sambo Kong*) เรื่องราวการเดินทางของ เจิ้ง เหวอ กลายเป็นตำนานและชื่อของ เจิ้ง เหวอ ได้ถูกนำไปตั้งเป็นชื่อต่าง ๆ เช่น หลวงพ่อโตหรือซำปอกง ที่วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่าวซำป้อ หรือ อ่าวซำปอกงในประเทศไทย บ่อน้ำซำป้อในมะละกา ร่องน้ำซำป้อในชวา และชิงซำป้อในไต้หวัน เป็นต้น

² วุฒิชัย มุลศิลป์. (2535). *เล่มเดิม*. หน้า 39.

³ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แพร้แบงก์. (2511). *หน้าเดิม*.

⁴ *แหล่งเดิม*. หน้า 650.

กลับไปยังโปรตุเกสเป็นจำนวนมากจึงยิ่งกระตุ้นให้นักเดินเรือคนอื่นๆ มุ่งมั่นทำการออกสำรวจยิ่งขึ้น แม้ว่าการยุติการสำรวจทางทะเลของจีนจะเป็นสิ่งที่น่าเสียดายเมื่อมองย้อนกลับไป แต่ด้วยสภาพการณ์และความคิดของสังคมในสมัยนั้น การเลิกสำรวจทางทะเลเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในราชสำนักเห็นด้วย

4. เมืองหลวงใหม่ : ความรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรมและผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

เมื่อขึ้นครองราชย์จักรพรรดิหย่งเล่อได้ตัดสินใจย้ายเมืองหลวงจากเมืองหนานจิงขึ้นไปอยู่ที่เมืองเป่ย์ผิง และใน ค.ศ.1403 ได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป่ย์ผิง เป็น เป่ย์จิง แปลว่า เมืองหลวงทางเหนือ เหตุผลสำคัญของการย้ายเมืองหลวงมาจากปัจจัยทางการเมืองของจักรพรรดิหย่งเล่อที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางเหนือและอันตรายจากมองโกลเป็นพิเศษ การย้ายเมืองหลวงขึ้นมาทางเหนือถูกวิจารณ์ว่าไม่เหมาะสมเพราะเมืองเป่ย์จิงอยู่ใกล้ชายแดนเกินไป คือ อยู่ห่างจากกำแพงฉางเฉิงเพียง 40 ไมล์ (ประมาณ 70 กิโลเมตร) แต่อยู่ห่างจากศูนย์กลางเศรษฐกิจและประชากรที่อยู่ทางใต้เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้การที่เมืองเป่ย์จิงต้องอาศัยอาหารที่ส่งมาจากทางใต้โดยการขนส่งมาตามเส้นทางคลองต้าหยุนเหอ นั้นนับว่าไม่เหมาะสมนักถ้าเส้นทางขนส่งไม่สามารถใช้ได้ด้วยเหตุสุดวิสัยต่างๆ¹ แม้ว่าการย้ายเมืองหลวงไปยังกรุงเป่ย์จิงจะเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการเมืองเป็นสำคัญ แต่การย้ายเมืองหลวงครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของราชวงศ์หมิงด้วย

4.1 เมืองหลวงใหม่ : ความรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรม

การสร้างเมืองหลวงใหม่ที่กรุงเป่ย์จิงเริ่มขึ้นใน ค.ศ.1406 โดยจักรพรรดิหย่งเล่อได้มอบหมายให้ขุนนาง เช่น ช่ง หลี เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ เซี่ย หยวนจี เสนาบดีกระทรวงภาชีอากร และ หลิว กวน (Liu Guan) ผู้ช่วยของหัวหน้าสำนักตรวจตราควบคุม เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการสร้างเมืองหลวงใหม่ ตั้งแต่เรื่องการเกณฑ์แรงงาน การจัดหาอุปกรณ์การก่อสร้าง เสนิยอาหาร การขนส่งและการสร้างพระราชวัง เป็นต้น แรงงานในการก่อสร้างถูกเกณฑ์มาจากทั่วประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ช่างฝีมือประมาณ 250,000 คน รวมทั้งช่างฝีมือชาวเวียดนามอีกประมาณ 7,000 คน² ในจำนวนนี้มีขันทีชาวเวียดนาม ชื่อ จ้วน อัน (Juan An) ซึ่งเป็นหัวหน้าสถาปนิกคนหนึ่งได้รับมอบหมายให้สร้างสระน้ำ ประตูป้อมและวัง³ ต่อมาได้รับผิดชอบการสร้างพระตำหนักในรัชสมัยจักรพรรดิเจิ้งถงด้วย⁴ แรงงานพวกต่อมา คือ ทหาร และ

¹ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 657. และ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.116.

² Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.239.

³ ดาฮิสูเกะ มิตามูระ. (2534?). *ขันทีจีน = Chinese Eunuchs*. แปลโดย วินัย พงศ์ศรีเพียร. หน้า 136.

⁴ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.241.

แรงงานไร้ฝีมือ ได้แก่ ชาวนาและนักโทษ ประมาณ 1,000,000 คน¹ การก่อสร้างในระยะแรกไม่คืบหน้า เพราะปัญหาหลายประการ เช่น ขาดผู้เชี่ยวชาญในการควบคุม ระบบการจัดการไม่ดีทำให้อุปกรณ์การก่อสร้างไม่เพียงพอ แรงงานถูกเอาเปรียบและได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ดังนั้นจักรพรรดิหย่งเล่อจึงออกประกาศห้ามขุนนางในกรุงเป่ย์จิงกดขี่ประชาชน กิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ในกรุงเป่ย์จิงที่ยังไม่จำเป็นให้หยุดไว้ชั่วคราว อนุญาตให้พักการก่อสร้างในฤดูหนาวและให้กลับมาทำงานในฤดูใบไม้ผลิ² และการต้องการแรงงานเพิ่มทำให้จักรพรรดิออกประกาศยกเว้นภาษีให้กับผู้ที่หนีทหารเป็นเวลา 3 ปี เพื่อให้ยอมกลับบ้านหรือกลับเข้ากรมกอง รวมทั้งส่ง *เซี่ย หยวนจี้* ไปดูแลเรื่องการจัดหาไม้ การผลิตอิฐ³ นอกจากนี้จักรพรรดิหย่งเล่อได้สอบถามถึงความคืบหน้าของการก่อสร้างและเสด็จไปดูการก่อสร้างที่กรุงเป่ย์จิงหลายครั้งทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี เมื่อถึง ค.ศ.1417 พระตำหนักและสถานที่สำคัญส่วนใหญ่เสร็จสมบูรณ์จนกระทั่ง ค.ศ.1421 การก่อสร้างเสร็จสิ้น จักรพรรดิหย่งเล่อประกาศให้กรุงเป่ย์จิงเป็นเมืองหลวงของประเทศอย่างเป็นทางการและประทับที่กรุงเป่ย์จิงจนสิ้นรัชกาล

เมืองหลวงใหม่ของราชวงศ์หมิงมีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งได้ขยายเมืองให้ใหญ่กว่าสมัยราชวงศ์หยวน มีกำแพงเมืองสูง 12 เมตร ยาวรอบเมือง มีประตูเมือง 9 ประตู อยู่ทางทิศใต้ 3 ประตู ทิศเหนือ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกอย่างละ 2 ประตู ทุกบานมีประตูชั้นนอกเป็นเครื่องป้องกันล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง ภายในเขตเมืองแบ่งเป็น 2 เขตใหญ่ คือ เขตที่อยู่อาศัยและย่านธุรกิจของชาวเมืองถัดเข้ามาตรงใจกลางเมือง คือ *กู่ก้ง (Gugong)* หรือพระบรมมหาราชวัง ที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 720,000 ตารางเมตร มีกำแพงสูง 10 เมตร ทาสีแดงกั้นล้อมรอบทั้งหมด กำแพงด้านทิศตะวันออกและตะวันตกยาว 960 เมตร ด้านทิศเหนือและทิศใต้ยาว 760 เมตร⁴ ภายในพระราชวังหรือที่รู้จักกันต่อมาในชื่อ *นครต้องห้าม* มีพระที่นั่งขนาดต่างๆ และอาคารจำนวนมาก บริเวณทิศเหนือ คือ เขตพระราชฐานชั้นในซึ่งเป็นที่ประทับของจักรพรรดิและเชื้อพระวงศ์ ส่วนอื่นจัดเป็นสถานที่ทางราชการ เช่น พระที่นั่งสำหรับพระราชพิธี สำหรับออกว่าราชการ และที่ทำการของขุนนาง

พระราชวังหลวงนี้ถือเป็นศูนย์กลางในการปกครองของประเทศจีนมาจนสิ้นสุดการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ภายในพระราชวังมีสถานที่สำคัญ เช่น พระที่นั่งความกลมกลืนสูงสุด หรือ *ไท่เหอเตี้ยน (Taihedian)* ซึ่งเป็นพระที่นั่งที่สำคัญและใหญ่โตที่สุดในพระราชวัง ใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบพระราชพิธีสำคัญ เช่น พระราชพิธีราชาภิเษก พระราชพิธีในวันเฉลิมพระชนมพรรษาและ

¹ ทวีป วรดิถก. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 445. และ กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2535). *ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน*. หน้า 303.

² Edward L. Farmer. (1976. *op.cit.* p.122.

³ *Ibid.* p.121.

⁴ *Ibid.* p.128. & กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2535). หน้าเดิม.

การประกาศพระบรมราชโองการสำคัญๆ ความยิ่งใหญ่สวยงามของพระที่นั่งไท่เหอเตี้ยน เห็นได้จากคำบรรยายนี้

พระที่นั่งแห่งแรกที่อยู่เบื้องหน้าสุด ชื่อ ไท่เหอเตี้ยน.....เป็นอาคารชั้นเดียวแต่มีความสูงทั้งหมดเทียบเท่าราวกับตึก 9 ชั้นมาตรฐานในสมัยปัจจุบัน มีพื้นที่ทั้งหมด 2,300 ตารางเมตร..... มีเสาไม้ทั้งหมด 6 แถวๆ ละ 12 ต้น.....จัดประดับตกแต่งเป็นมังกรโอบพันรอบรองรับอาบทองทั้งหมด...ราชบัลลังก์สร้างด้วยไม้แกะสลักลวดลายอันประณีต.....เบื้องบนเพดานเป็นไม้แกะสลักรูปมังกรเล่นแก้ว....หลังคาพระที่นั่งแบ่งเป็นสองชั้นมุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองทอง... พระทวารไม้ขนาดใหญ่สลักเป็นลายสีทองร่องชาตดูสุดใส พระที่นั่งไท่เหอเตี้ยนนี้นับเป็นสิ่งก่อสร้างด้วยไม้สมัยโบราณที่ใหญ่โตที่สุดในประเทศ.....¹

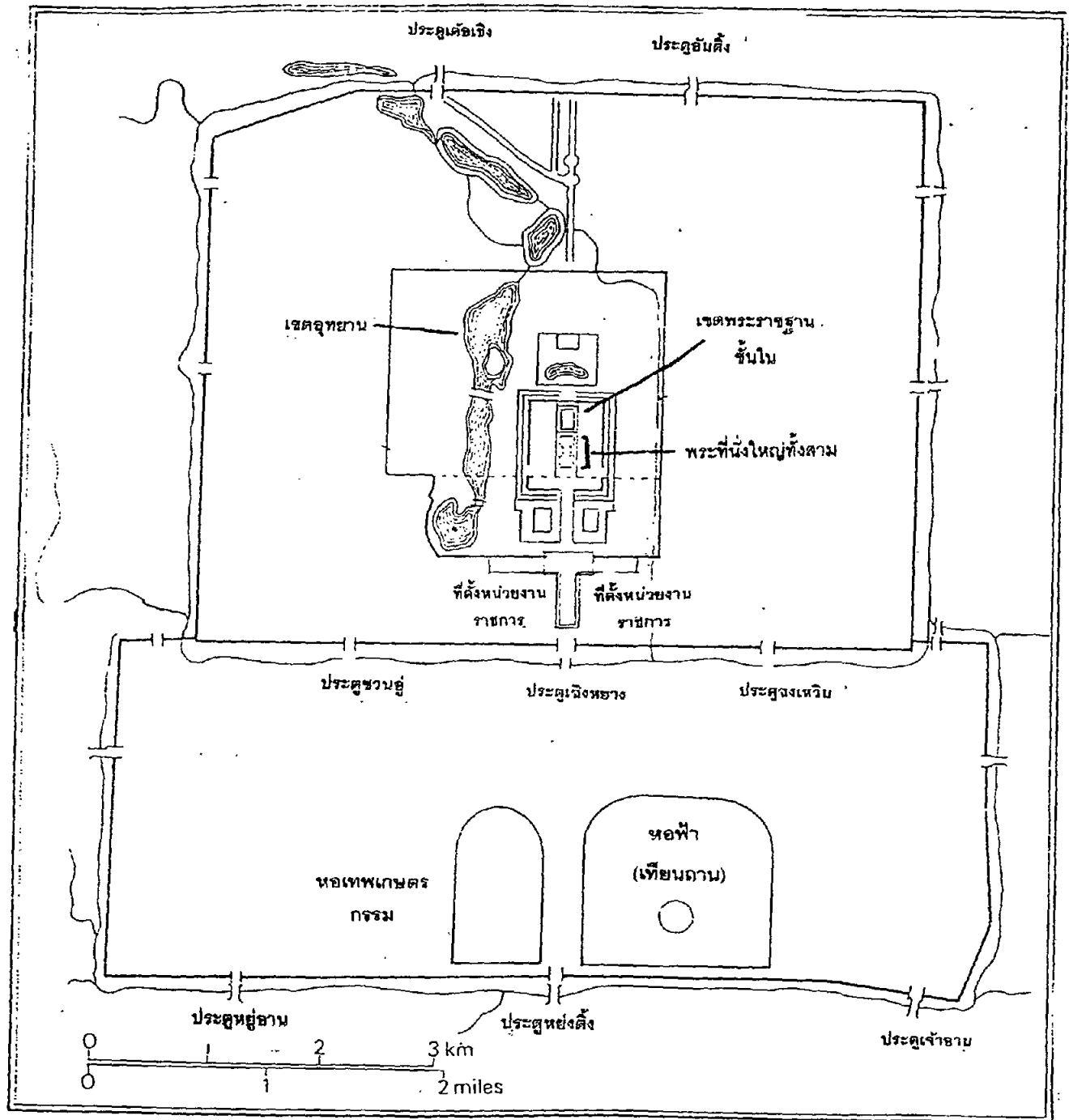
ถัดจากพระที่นั่งไท่เหอเตี้ยนเข้าไป คือ พระที่นั่งความกลมกลืนสมบูรณ์ หรือ จงเหอเตี้ยน (Zhonghedian) เป็นพระที่นั่งขนาดย่อมลงมาเล็กน้อย พระที่นั่งนี้เป็นที่ที่จักรพรรดิใช้ประทับพักก่อนเข้าสู่พระที่นั่งไท่เหอเตี้ยน และทุกปีก่อนการเสด็จไปบวงสรวงสวรรค์ที่หอฟ้า จักรพรรดิจะมาประทับที่พระที่นั่งจงเหอเตี้ยนเพื่อทบทวนคำบวงสรวง รวมทั้งใช้เป็นที่รับบรรณาการจากทูตรัฐต่าง ๆ² พระที่นั่งองค์ต่อมาคือ พระที่นั่งความกลมกลืนคงอยู่ หรือ เปาเหอเตี้ยน (Baohedian) ใช้เป็นสถานที่พระราชทานเลี้ยงและเฉลิมฉลองต่างๆ รวมถึงใช้เป็นสถานที่สอบคัดเลือกข้าราชการชั้นสุดท้ายโดยองค์จักรพรรดิ พระที่นั่ง 3 องค์นี้เรียกรวมว่า พระที่นั่งใหญ่ทั้งสาม หรือ ซันต้าเตี้ยน (Sandadian) ซึ่งถือเป็นเขตพระราชฐานชั้นนอกมีกำแพงกั้นระหว่างเขตพระราชฐานชั้นนอกกับที่ทำการของหน่วยงานต่างๆ ถัดจากพระที่นั่งเปาเหอเตี้ยนขึ้นไปทางเหนือ มีประตู ชื่อ ประตูเฉียนฉิง (Qianqing) เป็นประตูที่กั้นระหว่างเขตพระราชฐานชั้นในและชั้นนอก

สิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญอีกสิ่งหนึ่ง ได้แก่ เทียนถาน (Tiantan) หรือหอฟ้า ซึ่งอยู่ทางใต้ของกรุงเป่ย์จิง จักรพรรดิหย่งเล่อทรงเลื่อมใสศรัทธาขงจื้อและต้องการฟื้นฟูพระราชประเพณีโบราณของจีนขึ้นมาใหม่ ดังนั้นจึงได้สร้างสถานที่สำหรับประกอบพิธีบวงสรวงฟ้าหรือสวรรค์ซึ่งถือกันว่าเป็นผู้ปกครองสูงสุดของจักรวาล³ เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บนดลให้ประเทศและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขโดยพิธีบวงสรวงจะเริ่มในเวลาใกล้ฤดูหนาว เทียนถานสร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ.1420 มีบริเวณกว้าง 400,000 ตารางเมตร สถานที่สำคัญของเทียนถาน คือ ฉีเหนียนเตี้ยน (Qiniandian) หรือ หอสวด ซึ่งเป็นสถานที่ที่จักรพรรดิใช้ประกอบพิธีบวงสรวงฟ้าดินให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ฉีเหนียนเตี้ยน ใช้เวลาสร้างถึง 14 ปี และได้รับการยกย่องในด้านความสวยงามยิ่งใหญ่ทางสถาปัตยกรรม ตัวอาคารสร้าง

¹ กัจจร สุนพงษ์ศรี. (2535). เล่มเดิม. หน้า 305 – 311.

² วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). ตะลุยกินท่องถิ่นมังกร. หน้า 97.

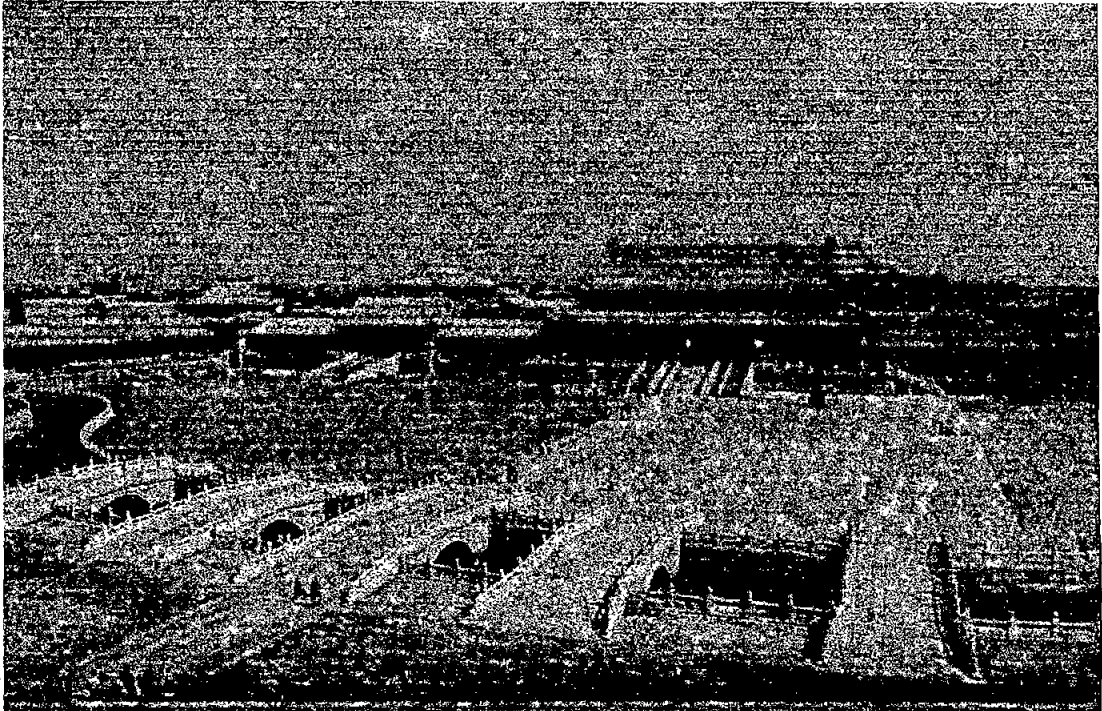
³ แหล่งเดิม. หน้า 111.

ภาพประกอบ 2 มังเมืองกรุงเป่ย์จิงและพระราชวังหลวง

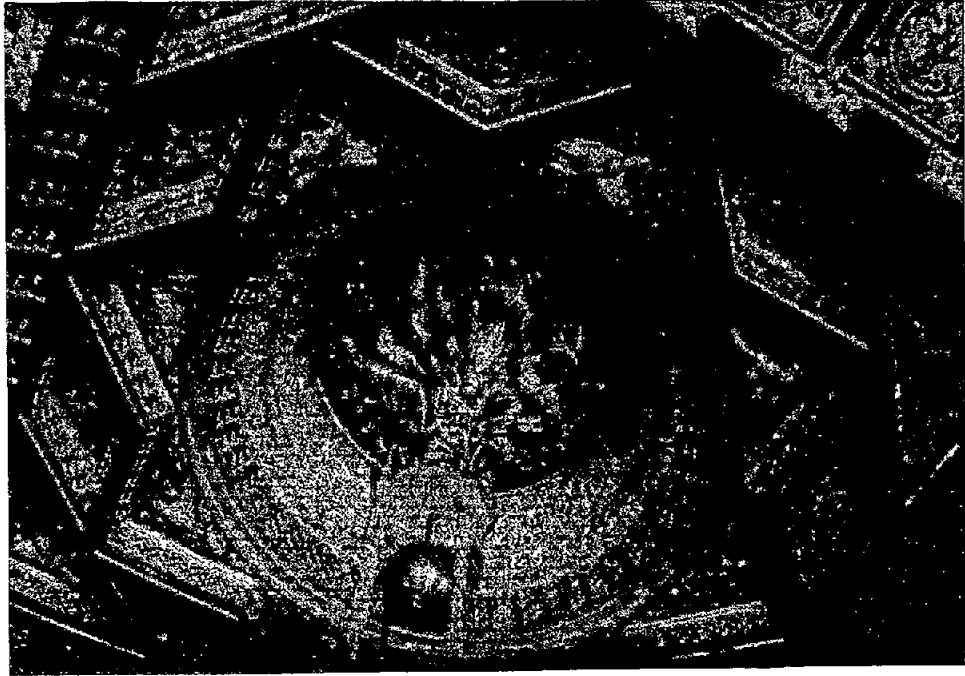
ที่มา : ดัดแปลงจาก Denis Twitchett & Frederick W. Mote. (ed). (1990). Cambridge

History of China Volume 7, The Ming Dynasty 1368 – 1644 Part 1. p.240

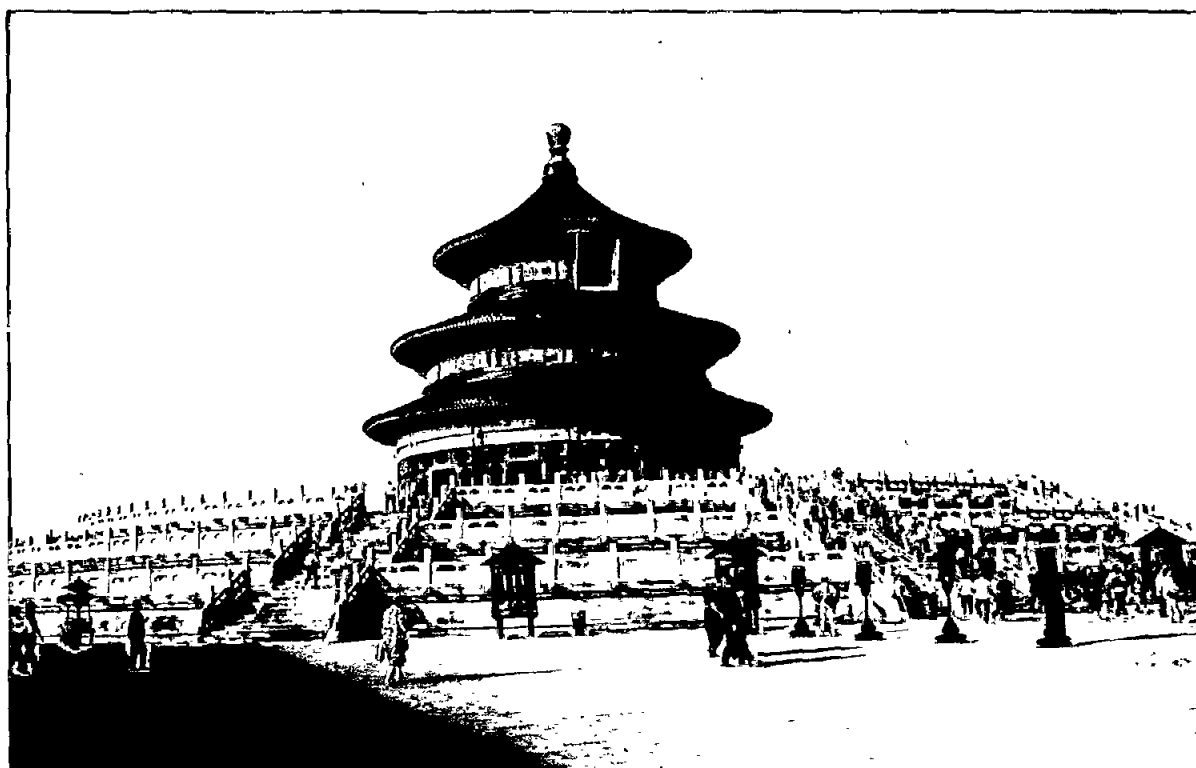
ภาพประกอบ 3 พระราชวังหลวง

ที่มา : วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). ตะลุยกจีน ท่องถิ่นมังกร. หน้า 44.

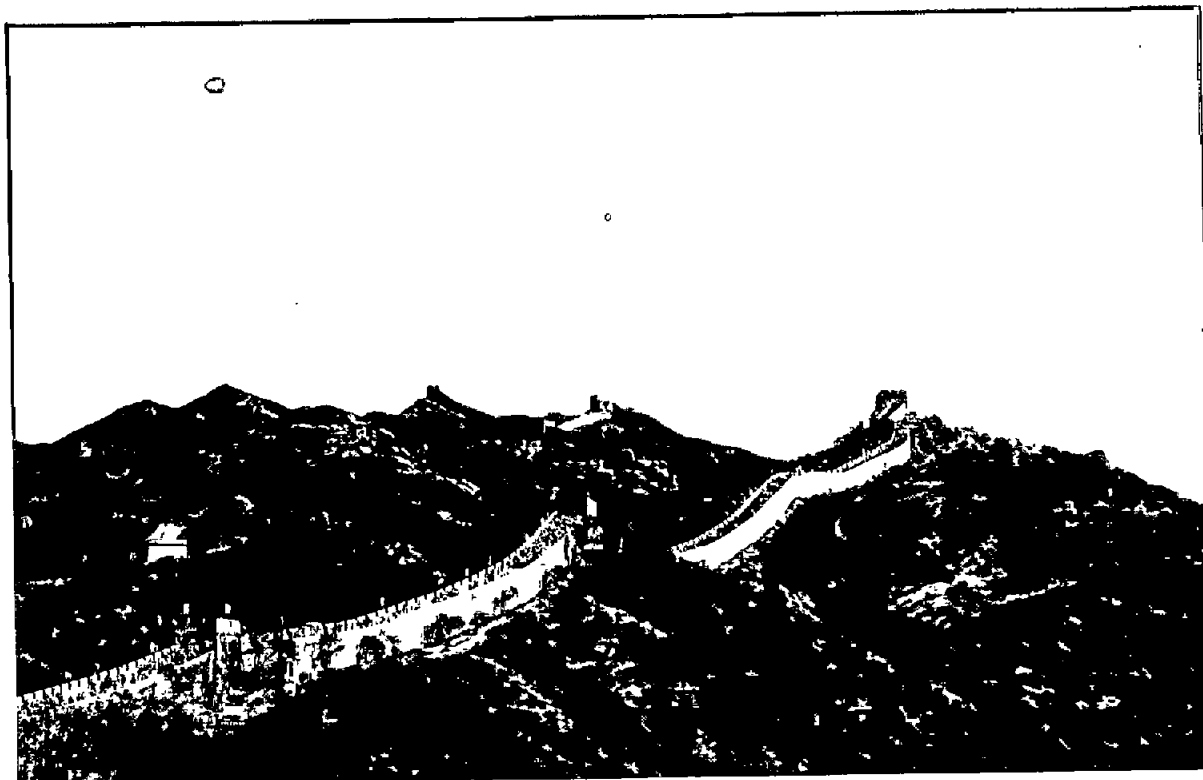

ภาพประกอบ 4 ลวดลายมังกรบนเพดานตำหนัก

ที่มา : วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). ตะลุยกิน ทองถิ่นมังกร. หน้า 46.

ภาพประกอบ 5 เทียนถานหรือหอฟ้า

ภาพประกอบ 6 กำแพงเมืองจีนที่ป่าดำหลังไถ่กรุงปักกิ่ง สร้างสมัยราชวงศ์หมิง

ด้วยไม้ทั้งหมด หลังคาทำเป็นสามชั้น มุงด้วยกระเบื้องสีน้ำเงินเข้มซึ่งเป็นสีที่แสดงถึงฟ้าหรือสวรรค์ ส่วนยอดเป็นสีทอง ภายในไม่มีชื่อและไม่ใช้ตะปูแม้แต่ตัวเดียว อาศัยเสาไม้ 28 ต้นเป็นโครงรับน้ำหนักหลังคา ตัวอาคารสูง 38 เมตร กลางศาลามีเสา 4 ต้น สูง 19.2 เมตร เรียกว่า เสามังกร ใช้เป็นเสาเอกที่แสดงถึงฤดูกาลทั้ง 4 ฤดูกาล เสาอีก 24 ต้น แบ่งเป็นวงกลม 2 ชั้น ๆ ละ 12 ต้น แทนความหมายของจำนวนเดือนใน 1 ปี และจำนวนเวลาใน 1 วัน (เงินแบ่งเวลาออกเป็น 12 ชั่วโมง 1 ชั่วโมง เท่ากับ 2 ชั่วโมง)¹ การก่อสร้างอาคารนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับฤดูกาลและธรรมชาติ ซึ่งเป็นคติสำคัญของลัทธิเต๋าที่เน้นการเข้าถึงธรรมชาติ พระราชวังหลวงและสถาปัตยกรรมอื่นๆ สมัยราชวงศ์หมิงได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ทางศิลปะและสถาปัตยกรรมที่ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบันและเป็นอนุสาวรีย์แห่งสถาปัตยกรรมที่ยากจะหาสิ่งใดเทียบได้²

4.2 เมืองหลวงใหม่ : ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

จักรพรรดิหย่งเล่อพยายามฟื้นฟูเศรษฐกิจซึ่งตกต่ำลงในช่วงสงครามกลางเมือง โดยประกาศให้ประชาชนที่อพยพหนีภัยสงครามกลับไปยังบ้านและที่ดินของตนภายใน 2 เดือน ยกเว้นภาษีให้เขตที่ถูกทำลายในช่วงสงครามเป็นเวลา 3 ปี เช่น มณฑลซานตง มณฑลเหอหนาน และเมืองเป่ย์จิง ส่วนในพื้นที่ที่ไม่ใช่เขตสงครามได้รับยกเว้นภาษี 1 ปี³ เป่ย์จิงเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งที่เสียหายมากทั้งชีวิตและทรัพย์สิน การฟื้นฟูจึงมีทั้งการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม โดยการอพยพครอบครัวบางส่วนจากมณฑลส่วนซีไปยังเมืองเป่ย์จิงเพื่อทดแทนประชากรที่เสียชีวิตและอพยพหนีภัยสงคราม เมื่อจักรพรรดิหย่งเล่อสร้างเมืองเป่ย์จิงเป็นเมืองหลวงใหม่ เศรษฐกิจในเมืองเป่ย์จิงรวมถึงเศรษฐกิจของประเทศก็ได้รับผลกระทบจากโครงการนี้

การย้ายเมืองหลวงถือเป็นเรื่องใหญ่และมีความสำคัญมากเพราะต้องย้ายทั้งรัฐบาล กองทัพและประชาชน การสร้างเมืองหลวงใหม่จึงมาพร้อมกับการสร้างสังคมและเศรษฐกิจ โดยหลังจากที่อพยพประชาชนบางส่วนจากมณฑลส่วนซีไปยังกรุงเป่ย์จิง ต่อมาประชาชนในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำฉางเจียงประมาณ 120,000 ครอบครัว ได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งในภาคเหนือ เมื่อ ค.ศ.1406⁵ โดยรัฐบาลได้กระจายประชาชนให้ไปตั้งหลักแหล่งในกรุงเป่ย์จิงและพื้นที่รอบ ๆ เมืองเพื่อสร้างเมืองขึ้นมาใหม่ แต่การเลือกเมืองหลวงใหม่ที่อยู่ทางภาคเหนือต้องประสบปัญหาสำคัญในเรื่องการจัดหาอาหารให้เพียงพอต่อจำนวนประชากร เพราะแหล่งอาหารของประเทศอยู่ทางใต้ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำฉางเจียงที่เปรียบ

¹ แหล่งเดิม. หน้า 111 – 112. และ กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2535). เล่มเดิม. หน้า 315.

² เอ็ดวิน โอ ไวส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). เล่มเดิม. หน้า 601. และ ทวีป วรดิกล. (2538). เล่มเดิม. หน้า 445.

³ Edward L. Farmer. (1976). *op.cit.* p.100.

⁴ *Ibid.*

⁵ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.184.

เสมือนอยู่ข้างอู่หน้าของประเทศ ส่วนภาคเหนือไม่อุดมสมบูรณ์เท่าทางใต้และประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้ง ดังนั้นอาหารส่วนใหญ่ที่ประชาชนในภาคเหนือใช้บริโภคจะถูกส่งมาจากทางใต้ และเมื่อมีการอพยพประชาชนให้มาอยู่ในภาคเหนือมากขึ้น การจัดหาเสบียงอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

แต่เดิมข้าวที่ถูกขนส่งมายังภาคเหนือใช้เส้นทาง 2 เส้นทางคือ ขนส่งเลียบชายฝั่งทะเลขึ้นไปทางเหนือ และขนส่งในเส้นทางคลองตั๋ยุ่นเหอ แต่เมื่อเกิดน้ำท่วมหลายครั้งทำให้คลองตื้นเขินไม่สามารถใช้การได้ดี การขนส่งข้าวจึงได้ใช้เส้นทางขนส่งทางทะเลผ่านแหลมเหลียวตงมากกว่า ใน ค.ศ.1409 จักรพรรดิหย่งเล่อเสด็จมายังกรุงเป่ย์จิงเป็นครั้งแรกหลังจากขึ้นครองราชย์ และสั่งให้ ช่ง หลี เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ รับผิดชอบดูแลการขุดลอกและบูรณะคลองตั๋ยุ่นเหอ เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขึ้นไปยังภาคเหนือ คลองตั๋ยุ่นเหอได้รับการบูรณะ 2 ขั้นตอน คือ การขุดลอกคลองที่ตื้นเขินและการสร้างเส้นทางใหม่ในภาคเหนือ ซึ่งเริ่มขึ้น ใน ค.ศ.1411 โครงการนี้ได้เกณฑ์แรงงานประมาณ 300,000 คน ทำงานตลอด 100 วัน ขุดลอกคลองเป็นระยะทางประมาณ 205 กิโลเมตรและสร้างประตูน้ำ 38 แห่ง หลังจากนั้นได้บูรณะเส้นทางในภาคใต้และเปิดใช้คลองตั๋ยุ่นเหอในเส้นทางที่เริ่มจากแม่น้ำฉางเจียงขึ้นไปถึงแม่น้ำหวงเหอ ใน ค.ศ.1415¹ การบูรณะคลองตั๋ยุ่นเหอส่งผลให้เมืองที่อยู่ในเส้นทางผ่านของคลองได้รับการพัฒนาด้านการคมนาคมและเศรษฐกิจไปด้วย และเมื่อการบูรณะเสร็จสมบูรณ์ คลองตั๋ยุ่นเหอได้เป็นเส้นทางหลักในการติดต่อค้าขายระหว่างภาคเหนือและภาคใต้ และเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งข้าวขึ้นไปยังภาคเหนือตลอดสมัยราชวงศ์หมิง นอกจากนี้ได้มีการขุดคลองเชื่อมกับแหลมซานตงทางตะวันตก เรียกว่า คลองฮุยถงเหอ (Huitonghe) เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมเมื่อขนส่งข้าวมาทางทะเล แต่ปัจจุบันคลองนี้เลิกใช้แล้ว²

การใช้เส้นทางน้ำเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมทำให้อุตสาหกรรมการต่อเรือได้รับการพัฒนามากขึ้น ประกอบกับในช่วงเวลาเดียวกันนี้จีนส่งกองเรือออกสำรวจทางทะเล ทำให้อุตสาหกรรมการต่อเรือเติบโตยิ่งขึ้น เรือที่ใช้บรรทุกสินค้าขนาดใหญ่จำนวน 3,000 ลำ ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ขนส่งภาษีข้าวขึ้นไปยังเมืองหลวง³ โดยมีอู่ต่อเรือจำนวนมากอยู่ที่เมืองหนานจิง เมืองฉวนโจว เมืองซูโจว เมืองหางโจว และอีกหลายเมืองในแถบมณฑลเจ้อเจียง มณฑลเจียงซี มณฑลหูกว่าง และมณฑลหนานจื่อลี่ ทำให้อุตสาหกรรมการต่อเรือเป็นอาชีพสำคัญอีกอาชีพหนึ่ง นอกจากนี้การค้าขายภายในประเทศได้เติบโตขึ้น เมื่อพ่อค้าต้องนำสินค้าไปขายในเมืองหลวงทำให้เส้นทางผ่านไปยังเมืองหลวงมีการค้าขายกันมากขึ้น การค้าในแถบลุ่มแม่น้ำฉางเจียงและมณฑลทางใต้ก็เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการเศรษฐกิจภายใน ตัวอย่างเช่น พ่อค้าใน 6 ตำบลทาง

¹ Hok – Lam Chan . (1990). *op.cit.* p.252.

² เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 671.

³ Hok – Lam Chan . (1990). *op.cit.* p.254

⁴ *Ibid.* p.251.

ตอนใต้ของมณฑลหนานจื่อสื้ได้รวมตัวกันอยู่รอบ ๆ เมืองหูยโจว (Huizhou) และขยายการค้าไปยังมณฑลอื่น ๆ โดยค้าขายสินค้าทุกชนิด เช่น ข้าว เกลือ ผ้า เครื่องปั้นดินเผา ไบชาและไหม เป็นต้น¹

เมืองที่เป็นศูนย์กลางการค้าในภาคกลาง คือ เมืองซูโจว เมืองหนานจิง ในมณฑลเจ้อเจียง ศูนย์กลางการค้าในภาคใต้ คือ เมืองกว่างโจว ในมณฑลกว่างตง ส่วนศูนย์กลางการค้าในภาคเหนือ คือ เมืองหลวงและเมืองไท่หยวน (Taiyuan) ในมณฑลซานซี และในช่วงปลายราชวงศ์การค้าทางเรือของจีนก็ได้พัฒนามากขึ้น อย่างไรก็ตามการสร้างเมืองหลวงใหม่ได้ทำให้ประชาชนเดือดร้อน เพราะต้องถูกเรียกเก็บภาษีมากขึ้น ถูกเกณฑ์แรงงานมาก่อสร้าง ถูกเกณฑ์สิ่งของที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่น ต้องผลิตอิฐจำนวนมากส่งให้ทางการทำให้ไม่มีเวลาสำหรับอาชีพของตนอย่างเต็มที่ และมีประชาชนบางส่วนหลบหนีออกจากที่ดินของตนเพื่อหลบหนีภาษีและการถูกเกณฑ์แรงงาน ซึ่งกลายเป็นปัญหาสำคัญในเวลาต่อมา

5. ความเจริญด้านภูมิปัญญา

นอกจากความยิ่งใหญ่ด้านการเมืองการสงคราม รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อควรได้รับการยกย่องว่าเป็นสมัยที่มีความเจริญทางภูมิปัญญาสมัยหนึ่ง เพราะได้มีการฟื้นฟูความเชื่อในลัทธิขงจื้อใหม่ (Neo-Confucianism) และนำปรัชญาของ จู ซี้ (Zhu Xi)² นักปราชญ์สำคัญในสมัยราชวงศ์ซ่งมาหลักในสังคม³ และมีการสร้างงานทางวิชาการจำนวนมาก จักรพรรดิได้สนับสนุนให้มีการรวบรวมตำราคลาสสิกและความรู้ทางอักษรศาสตร์ที่ใช้เป็นแนวทางในการฝึกฝนบัณฑิตและเป็นแนวทางที่มีมาตรฐานเดียวกันสำหรับเชื้อพระวงศ์และข้าราชการ⁴ หลังจากขึ้นครองราชย์จักรพรรดิหย่งเล่อได้สั่งให้ เหยา กวงเสี่ยว (Yao Guangxiao) และ เซี่ย จิ้น (Xia Jin) ราชบัณฑิตฮานหลิน ปรับปรุงงานชื่อ *บันทึกเหตุการณ์ในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่* หรือ *ไท่จูซือลู่* (Taizu Shilu) และได้ปรับปรุงงานเขียนต่าง ๆ อีกมากมาย แต่ผลงานที่นับว่ายิ่งใหญ่ที่สุดในด้านงานวิชาการ คือ งานที่ได้รวบรวมความรู้แขนงต่าง ๆ เข้าด้วยกันและจัดทำเป็นสารานุกรม โดยใน ค.ศ.1402 จักรพรรดิหย่งเล่อได้มอบหมายให้ เซี่ย จิ้นและราชบัณฑิตฮานหลินรวบรวมงานด้านอักษรศาสตร์ในอดีต ผลงานนี้เสร็จสมบูรณ์ใน ค.ศ.1403 และมีชื่อว่า *เหวินเซี่ยน ต้าเจิง*

¹ เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 673..

² จู ซี้ (ค.ศ.1130 – 1200) เป็นนักปราชญ์สมัยราชวงศ์ซ่งที่มีชื่อเสียงที่สุดในเรื่องการฟื้นฟูลัทธิขงจื้อ จู ซี้ เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความดีเป็นพื้นฐานอยู่แล้วและควรปรับปรุงให้ดีขึ้น ธรรมชาติก็เป็นสิ่งที่ดี ดังนั้นการประพฤติตามกฎธรรมชาติย่อมนำไปสู่ความสงบสุข จู ซี้ เชื่อในความสัมพันธ์ทั้ง 5 ในด้านการเมือง จู ซี้ ถือว่าประเทศเป็นครอบครัวใหญ่ อำนาจของจักรพรรดิเปรียบเสมือนอำนาจของบิดา รัฐบาลที่ดีจึงขึ้นอยู่กับความประพฤติและความจริงใจของผู้ปกครอง ความสำเร็จของรัฐบาลขึ้นอยู่กับความประพฤติของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่ดีต้องมีข้าราชการที่ประพฤติดีเป็นผู้ช่วย การคัดเลือกข้าราชการเลือกจากผู้สอบผ่านตามตำราขงจื้อ ซึ่งเป็นข้าราชการที่ได้รับการฝึกฝนอบรมตามแบบแผน (เพซรี สุมิตร. (2518). *เล่มเดิม*. หน้า 126-127.)

³ Hok – Lam Chan . (1990). *op.cit.* p.184.

⁴ *Ibid.* p.218.

(*Wenxian Dacheng*) หรือ *รวมวรรณกรรมฉบับสมบูรณ์ (Complete Collection of Literature)* แต่จักรพรรดิยังไม่พอใจและสั่งให้ปรับปรุงใหม่

การปรับปรุงครั้งนี้ทำโดย *เซีย จิ้น* และ *เหยา กวงเสี่ยว* โดยรวบรวมราชบัณฑิตฮานหลินและบัณฑิตจากราชวิทยาลัยจำนวน 2,169 คน ทำการปรับปรุงงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น¹ โดยได้รวบรวมความรู้และเรื่องราวต่างๆ เช่น ตำราคลาสสิก ประวัติศาสตร์ สถาบันต่างๆ กฎหมาย ศีลธรรมจรรยา การทหาร ปรัชญา ศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ วรรณคดี นวนิยายละคร เรื่องอ่านเล่น เรื่องเกี่ยวกับพืชและสัตว์ เป็นต้น ผลงานนี้เสร็จสมบูรณ์ใน ค.ศ.1407 เรียกว่า *หย่งเล่อต้าเตียน (Yongle Dadian)* หรือ *สารานุกรมหย่งเล่อ* มีจำนวนประมาณ 22,277 บท² แต่ไม่ได้จัดพิมพ์ทั้งหมดเพราะมีจำนวนมากและคงเหลือมาถึงปัจจุบันเพียง 700 บท³ เท่านั้น เพราะส่วนใหญ่ถูกทำลายโดยทหารอังกฤษและฝรั่งเศสที่บุกเข้าพระราชวังฤดูร้อนในสงครามฝิ่นครั้งที่ 2 หรือ สงครามเรือแอริโรว์ เมื่อ ค.ศ.1860

ใน ค.ศ.1409 ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือชื่อ *เซิงสวย ซินฟา (shengxue Xinfu)* หรือ *ระบบของความคิดและจิตใจในการเรียนรู้แบบนักปราชญ์ (The System of Mind and Heart in the Sages' Learning)* ซึ่งเป็นผลงานของจักรพรรดิหย่งเล่อ โดยได้รับคำแนะนำจากราชบัณฑิตฮานหลิน หนังสือนี้รวบรวมประเด็นความเชื่อเรื่องการเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดและจิตใจ ซึ่งเป็นความเชื่อสำคัญของนักปราชญ์สมัยราชวงศ์ซ่ง จักรพรรดิหย่งเล่อได้เขียนเรียงความเกี่ยวกับปรัชญาทางการปกครองเพื่อเป็นแนวทางให้ขุนนางของเขายึดปฏิบัติด้วย⁴ และได้ปรับปรุงงานเขียนสมัยราชวงศ์ซ่งอีก 2 เรื่อง คือ *ดี สวย (Di xue)* หรือ *การเรียนรู้ของจักรพรรดิ (Learning of Emperor)* เขียนโดย ฟาน จูหยู (Fan Juyu) และ *ต้าสวย เอี้ยนอี้ (DaxueYenyi)* หรือ *ความหมายที่กว้างไกลของการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ (Extended Meanings of the Great Learning)* เขียนโดย เจิน เต๋อซิว (Zhen Dexiu) งานเขียนทั้งสองเรื่องนี้ยึดตามแนวความคิดของ จู ซี และใช้เป็นแนวทางในการปกครองของจักรพรรดิมาตั้งแต่ราชวงศ์ซ่งและหยวน⁵

ใน ค.ศ. 1414 จักรพรรดิหย่งเล่อ มอบหมายให้ราชบัณฑิตฮานหลินรวบรวมคำสอนทั้งหมดของขงจื้อจากตำราคลาสสิกทั้งห้าและหนังสือทั้งสี่ที่ปรับปรุงขึ้นใหม่โดย จู ซี และนักปราชญ์คนอื่นๆ ในสมัย

¹ *Ibid.* p.220.

² *Ibid.* p.221. , ข้อมูลบางแหล่งระบุว่าจำนวน 22,938 บท (Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.601.) บางแหล่งระบุว่าจำนวน 22,000 บท 11,095 เล่ม (เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม.* หน้า 308.)

³ Hok – Lam Chan. (1990). *loc.cit.* , Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.* และบางแหล่งระบุว่าเหลือจำนวน 400 บท (เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *หน้าเดิม.*)

⁴ Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

⁵ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.218.

ราชวงศ์ซ่งและให้คัดเลือกปรัชญาของนักปราชญ์เหล่านี้มารวบรวมเป็นหัวข้อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ งานนี้เสร็จสมบูรณ์เมื่อ ค.ศ. 1415 และได้รับการจัดพิมพ์เป็นหนังสือ 2 เล่ม ชื่อ *อูจิง ซื่อซู่ ต้าฉวน (Wujing Sishu Daquan)* หรือ *หัวข้อสำคัญของตำราคลาสสิกทั้งห้าและหนังสือทั้งสี่ (Great Compendium of the Five Classics and the Four Books)* และ *ซิงหลี่ ต้าฉวน (Xingli Daquan)* หรือ *หัวข้อปรัชญาเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ (Great Compendium of the Philosophy of Human Nature)*

เหตุผลที่มีการรวบรวมงานเหล่านี้เกิดจากความจำเป็นที่จะต้องมีงานที่มีมาตรฐานของตำราคลาสสิกทั้งห้าและหนังสือทั้งสี่ สำหรับใช้ในโรงเรียนและในการสอบคัดเลือกข้าราชการ¹ รวมทั้งจักรพรรดิ *หย่งเล่อ* เชื่อว่าความคิดของนักปราชญ์สมัยราชวงศ์ซ่งจะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความคิดทางการเมืองหรืออาจจะกล่าวได้ว่า เมื่อการศึกษามีตำราที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ นักศึกษาจะถูกเตรียมตัวสำหรับการสอบเข้ารับราชการโดยผ่านการฝึกฝนเรียนรู้จากตำราแบบขงจื้อใหม่เล่มเดียวกัน ซึ่งจะสามารถควบคุมความคิดและอุดมการณ์ของผู้เรียนได้² โดยในการรวบรวมงานเหล่านี้ไม่มีการกล่าวถึงแนวความคิดที่ขัดแย้งกันซึ่งอาจจะทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างจนยากต่อการควบคุม ดังนั้นแม้ว่าจะมีการปรับปรุงหนังสือตำราเรียนให้ดีขึ้น แต่แนวความคิดหลักยังเหมือนเดิมและมีการจำกัดกรอบของความคิดทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความคิดที่ก้าวหน้าซึ่งส่งผลเสียต่อจีนในสมัยต่อมา

¹ *Ibid.* p.219. and Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

² Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.220. and Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.602.

บทที่ 3
สมัยแห่งความรุ่งเรืองด้านสังคม วัฒนธรรม
และความรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ

1. การปฏิรูปในรัชสมัยจักรพรรดิหงซี

แม้ว่าจักรพรรดิหงซีจะส่งเสริมให้ฟื้นฟูลัทธิประเพณีโบราณของจีนโดยเฉพาะลัทธิขงจื้อ แต่กล่าวได้ว่ารัชสมัยจักรพรรดิหงซีเป็นยุคแรกที่เริ่มต้นปฏิรูปการเมืองและสังคมให้เป็นไปตามแนวลัทธิขงจื้ออย่างแท้จริง จุดเด่นในรัชสมัยจักรพรรดิหงซี คือ การปกครองประเทศตามแนวลัทธิขงจื้อ พร้อมกับเน้นให้ขุนนางของเขาปฏิบัติตามด้วย¹ รัชสมัยนี้ได้ยกเลิกนโยบายหลายประการของรัชกาลก่อนและวางนโยบายการบริหารขึ้นใหม่² กล่าวคือ จักรพรรดิหงซีได้ยกเลิกการสำรวจทางทะเลของจักรพรรดิหย่งเล่อ ยกโทษและคืนตำแหน่งให้ขุนนางที่ถูกกลงโทษจากการมีความเห็นที่ขัดแย้งกับจักรพรรดิหย่งเล่อ ยกโทษให้ขุนนางที่เป็นฝ่ายของจักรพรรดิเจี้ยนเหวินในสงครามกลางเมือง ไม่สนใจการขยายอำนาจทางทหารและมีนโยบายย้ายเมืองหลวงกลับไปทางใต้

1.1 การปฏิรูปรัฐบาล

จักรพรรดิหงซีปฏิรูปรัฐบาลโดยการปรับโครงสร้างในฝ่ายราชเลขาธิการและปฏิรูปการบริหาร โดยได้รับคำแนะนำจากขุนนางระดับสูงและราชเลขาธิการ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในฝ่ายราชเลขาธิการ คือ การที่ราชเลขาธิการได้รับตำแหน่งอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น หยาง ซื่อฉี ได้เป็นหัวหน้าคณะราชเลขาธิการ (Senior Grand Secretary) และเสนาบดีกระทรวงกลาโหม หยาง หรง ราชเลขาธิการในรัชกาลก่อนได้เป็นราชเลขาธิการและเสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ นอกจากนี้จักรพรรดิหงซีได้ปล่อยขุนนางที่ถูกจักรพรรดิหย่งเล่อ ลงโทษออกจากคุกและคืนตำแหน่งขุนนางให้ เช่น หยาง ผู้ (Yang Pu) ได้รับตำแหน่งราชเลขาธิการและตำแหน่งในสำนักราชบัณฑิตฮานหลิน หวง ฮวย ได้รับตำแหน่งราชเลขาธิการและเสนาบดีกระทรวงภาษีอากร³ แต่ข้อมูลบางแหล่งระบุว่าราชเลขาธิการในรัชสมัยนี้ยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งสูงถึงขั้นเสนาบดี แต่ได้ดำรงตำแหน่งรองเสนาบดีหรือตำแหน่งอื่นที่อยู่ในระดับเดียวกัน⁴ อย่างไรก็ตามสิ่งที่เหมือนกันคือ ในรัชสมัยนี้ราชเลขาธิการได้รับตำแหน่งอื่นควบคู่ไปด้วยและทำให้ขุนนางกลุ่มนี้มีบทบาทโดยตรงในการบริหารงานและมีอิทธิพลทางการเมือง การที่จักรพรรดิหงซีมอบหมายตำแหน่งอื่นให้ราชเลขาธิการส่วนหนึ่งอาจมาจากการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเป็นการส่วนตัวระหว่างจักรพรรดิกับขุนนางบางคน เช่น หยาง ซื่อฉี, หยาง หรง, จิน ไท่ยวี่จื่อ และ หวง ฮวย เคยเป็นอาจารย์และที่ปรึกษาของจักรพรรดิหงซีในสมัยที่เป็นรัชทายาททำให้จักรพรรดิไว้วางใจและเชื่อมั่นพวกเขา และในการทำงาน จักรพรรดิมักจะถามความคิดเห็นหรือคำรับรองจากขุนนาง

¹ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.277. and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.223.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.222.

³ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.279.

⁴ Edward L. Dreyer. (1982). *loc.cit.*

เหล่านี้ในการตัดสินเรื่องสำคัญๆ ทำให้ขุนนางกลุ่มนี้มีความสำคัญมากขึ้น และเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น จากที่เคยมีหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาหรือกำหนดนโยบายบางเรื่องร่วมกับเสนาบดีกระทรวงในรัชสมัยจักรพรรดิหยงเล่อเท่านั้น

ส่วนการปฏิรูประบบการบริหารนั้น จักรพรรดิหงซีได้ยกเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กำหนดให้ขุนนางเกษียณอายุเมื่ออายุ 70 ปี ขุนนางที่ปฏิบัติงานผิดพลาดจะถูกลดตำแหน่ง ส่วนขุนนางที่จะได้เลื่อนตำแหน่งต้องมีผลงานและแสดงให้เห็นถึงความสามารถ นอกจากนี้จักรพรรดิหงซีได้สนับสนุนให้ขุนนางกล้าเสนอความคิดเห็นโดยไม่ต้องกลัวการถูกลงโทษแม้ว่าความเห็นจะขัดแย้งกับจักรพรรดิ¹ ส่วนการแต่งตั้งขุนนาง จักรพรรดิจะให้ความสำคัญกับลัทธิขงจื้อและความประพฤติส่วนตัวของขุนนางมากเป็นพิเศษ เช่น ใน ค.ศ. 1425 ฉวน จิ้น (*Chuan Jin*) ขุนนางชั้นผู้น้อยคนหนึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นราชเลขาธิการเพราะเป็นผู้ที่มีความกตัญญูต่อบิดามารดาของตนมาก แต่บางครั้งการแต่งตั้งขุนนางตามลัทธิขงจื้อก็มีข้อยกเว้น เช่น การแต่งตั้ง เจิ้ง เทอ ไปเป็นผู้บัญชาการป้องกันเมืองหนานจิง (*Grand Defender*)² ทั้งที่ขึ้นที่เป็นกลุ่มที่ถูกเหยียดหยามในสังคมจีน

1.2 การปฏิรูปสังคมและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

การปฏิรูปสังคมที่มีความโดดเด่นในรัชสมัยนี้ คือ การนำลัทธิขงจื้อมาเป็นหลักในการปกครองเพื่อสร้างความสงบสุขในสังคม โดยเฉพาะการลดความเข้มงวดรุนแรงของกฎหมายในรัชกาลก่อน โดยจักรพรรดิหงซีสั่งให้กระทรวงยุติธรรมและราชเลขาธิการคัดค้านคดีมาตัดสินใหม่ เพราะเห็นว่าในเมืองหลวงมีนักโทษที่ต้องโทษประหารจำนวนมากซึ่งอาจจะเป็นคนที่ถูกใส่ร้าย ทำให้บางคดีได้รับการลดโทษ บางคดีถูกยกฟ้อง และจักรพรรดิได้สั่งให้ฝ่ายตุลาการเขียนข้อความอธิบายรายละเอียดของกฎหมายหรือข้อบังคับให้ชัดเจนก่อนที่จะประกาศใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างฝ่ายปกครองกับประชาชน นอกจากนี้ยังสั่งห้ามการลงโทษนักโทษโดยพลการ รวมถึงห้ามลงโทษญาติพี่น้องของนักโทษด้วย ยกเว้นกรณีความผิดฐานเป็นกบฏ³

สำหรับด้านเศรษฐกิจ จักรพรรดิหงซี พยายามแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนที่ถูกเรียกเก็บภาษีจำนวนมากทั้งข้าว เงิน พืชผลทางการเกษตรและสิ่งของอื่นๆ รวมทั้งถูกเกณฑ์แรงงานไปใช้ในโครงการต่างๆ ในรัชสมัยจักรพรรดิหยงเล่อ ทำให้ประชาชนจำนวนมากละทิ้งถิ่นฐานเพื่อหลบหนีภาษีทำให้รายได้จากภาษีซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศสูญหายไปมาก และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นจึงออกประกาศยกเลิกการเกณฑ์สิ่งของจากประชาชน ยกเว้นภาษีที่ดินให้แก่ประชาชนที่เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ ยกเลิกภาษีที่ค้างชำระ ยกเลิกการเกณฑ์แรงงานเป็นเวลา 2 ปี เพื่อจูงใจให้ประชาชนกลับถิ่นฐานและทำการผลิตต่อไป รวมทั้งส่ง โจ้ว ก้าน (*Zhou Gan*) ซึ่งเป็นขุนนางฝ่ายปกครองในมณฑลกว่างซี ไปตรวจสอบเรื่องภาษีในมณฑลหนานจื่อลี่ และเมืองต่างๆ ในมณฑลเจ้อเจียง เช่น เมืองซูโจว และเมืองซ่งเจียง ซึ่งเป็นเมืองที่มีปัญหา⁴ แม้ว่าจักรพรรดิหงซีจะ

¹ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.280.

² *Ibid.* and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.224.

³ Hok – Lam Chan. (1990). *loc.cit.*

⁴ *Ibid.* p.281.

สิ้นพระชนม์ไปก่อน แต่รายงานเรื่องภาษีของ โจว กั๋น ได้เป็นพื้นฐานของแผนการแก้ปัญหาในรัชกาลต่อมา

รัชสมัยจักรพรรดิหงซี มีระยะเวลาไม่นาน คือ จาก ค.ศ.1425-1426 แต่นักประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงรัชสมัยนี้ว่าเป็นยุคแห่งความรุ่งเรืองของกลุ่มผู้ปกครองที่นับถือลัทธิขงจื้อ เป็นสังคมแบบโบราณ จริงจ้งและเน้นคุณธรรม โดยจักรพรรดิพยายามสร้างความสงบสุขมั่นคงในประเทศและช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากความขัดแย้งด้านการปกครองและปัญหาเศรษฐกิจจากโครงการต่าง ๆ ในรัชกาลก่อน¹ นโยบายและมาตรการหลายประการของจักรพรรดิหงซี เป็นหลักของการปกครองแบบขงจื้อ ซึ่งเป็นการต่อต้านความรุนแรงของยุคก่อนและกลุ่มขุนนางขงจื้อที่มีบทบาทในรัชสมัยนี้ได้มีบทบาทในรัฐบาลต่อมาถึงทศวรรษ 1440² และถือเป็นมรดกทางการเมืองที่สำคัญของจักรพรรดิหงซี

2. การสร้างความรุ่งเรืองทางสังคมและวัฒนธรรมในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ

รัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ อยู่ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1426 – 1435 และเป็นช่วงเวลาที่ราชวงศ์หมิงมีความเจริญทางด้านสังคมและวัฒนธรรมมากกว่าสมัยที่ผ่านมา แม้ว่าจะประสบปัญหาทางเศรษฐกิจที่สืบเนื่องมาจากรัชกาลก่อน แต่ได้มีการแก้ไขปัญหาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ด้านการเมือง ได้มีการปรับปรุงระบบราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังคงยึดหลักการปกครองแบบขงจื้อ ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีความเจริญทางศิลปะหลาย ๆ แขนงโดยมีองค์จักรพรรดิเป็นผู้สนับสนุน

2.1 การปรับปรุงระบบราชการ

การปกครองประเทศในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อมีหลักสำคัญเช่นเดียวกับรัชกาลก่อน คือ การปกครองด้วยคุณธรรมแบบขงจื้อและยังคงรักษาโครงสร้างหรือรูปแบบการปกครองแบบเดิม แต่มีการปรับปรุงสถาบันและหน่วยงานบางหน่วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการปรับปรุงระบบราชการในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อเป็นส่วนหนึ่งของแผนการปฏิรูปรัฐบาลและสังคมที่ต่อเนื่องมาจากรัชสมัยจักรพรรดิหงซี โดยมีการปรับปรุงหน่วยงานสำคัญ 3 หน่วย คือ สำนักตรวจตราควบคุม กองทัพ และการปกครองส่วนท้องถิ่น³

สำนักตรวจตราควบคุมเป็นหน่วยงานที่คอยตรวจสอบการทำงานของหน่วยราชการทุกหน่วยทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น จึงเป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกขุนนางที่มีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต แต่ปรากฏว่าในสำนักตรวจตราควบคุมมีการทุจริตเกิดขึ้นอยู่เสมอ และไม่มี การแก้ปัญหาอย่างจริงจังทำให้การทุจริตแพร่ไปทั่วทั้งฝ่ายตรวจตราควบคุม⁴ จักรพรรดิซวนเต๋อแก้ปัญหาโดยการปฏิรูปหน่วยงานและสร้างรูปแบบการทำงานขึ้นมาใหม่ เริ่มจากการแต่งตั้ง กู๋ จื่อ (Gu Zuo) ขุนนางที่ได้รับการยกย่องว่าซื่อสัตย์สุจริตเป็นหัวหน้าสำนักตรวจตราควบคุมคนใหม่ ปลดขุนนาง

¹ *Ibid.* p.283.

² Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.225.

³ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.291.

⁴ *Ibid.*

จำนวน 43 คน ของสำนักตรวจตราควบคุมในกรุงเบย์จิงและในเมืองหนานจิง เนื่องจากไร้ความสามารถ ส่วนผู้ที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นมาแทนต้องผ่านการทดสอบความสามารถก่อน และได้เพิ่มหน้าที่ของฝ่ายตรวจตราควบคุมอีก 2 ประการ คือ มีหน้าที่จัดทำบัญชีรายชื่อของทหารขึ้นใหม่และดูแลหน่วยทหารในมณฑลที่อยู่บริเวณชายแดน โดยผู้ตรวจตราควบคุมต้องเข้าไปตรวจตราการทำนาของทหาร แผนการก่อสร้าง ดูแลการเก็บภาษีในเขตมณฑลหนานจื่อลี่ และควบคุมการขนส่งข้าวไปยังเมืองหลวง หลังจากการปรับปรุงหน่วยงานใน ค.ศ.1428 ฝ่ายตรวจตราควบคุมกลายเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจและสามารถวิจารณ์การทำงานของหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเปิดเผย และในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อฝ่ายตรวจตราควบคุมได้ปลดและลดตำแหน่งขุนนางในหน่วยงานต่างๆ ประมาณ 240 แห่ง¹ รวมถึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่งและการคืนตำแหน่งให้ขุนนาง

ส่วนการปรับปรุงกองทัพ จักรพรรดิซวนเต๋อได้ปราบปรามการทุจริตในกองทัพโดยตั้งขุนนางฝ่ายพลเรือนเข้าไปปกครองและพยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆ เช่น ส่งคณะผู้ตรวจตราควบคุมไปตรวจสอบและหาวิธีปฏิรูปหน่วยทหารในมณฑลต่างๆ จัดทำบัญชีทะเบียนทหารขึ้นใหม่เพื่อนำข้อมูลที่ต้องการของจำนวนทหารในแต่ละหน่วยมาประเมินจำนวนเงินเดือน จำนวนการปันส่วนอาหารและสิ่งของ เพื่อแก้ปัญหาและป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นในกองทัพ ออกกฎระเบียบใหม่สำหรับการเกณฑ์ทหารและการลงโทษผู้ที่หนีทัพโดยเพิ่มกฎจาก 8 ข้อ เป็น 22 ข้อ เพื่อควบคุมทหารอย่างเข้มงวด² ออกประกาศว่าถ้ามีขุนนางทุจริตในระหว่างสงคราม ขุนนางคนนั้นจะถูกยึดทรัพย์ ถูกส่งไปเป็นทหารในสนามรบหรือทำงานรับใช้ในกองทัพโดยได้รับค่าจ้างเป็นอาหารและเสื้อผ้าเท่านั้น³ และจักรพรรดิได้ออกไปตรวจกองทัพบริเวณชายแดนภาคเหนือด้วยตัวเอง เพื่อให้กองทัพแต่ละหน่วยเร่งปรับปรุงและสร้างกองทัพของตนให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการปรับปรุงกองทัพไม่ได้ผลมากนัก เพราะกองทัพไม่มีระบบการบริหารที่ดี คุณธรรมของทหารเสื่อม กองทัพด้อยประสิทธิภาพและมีทหารหนีทัพจำนวนมาก

สาเหตุความตกต่ำของฝ่ายทหารถูกวิเคราะห์ว่าเกิดจากความล้มเหลวของระบบเว่ยโสไ่ในส่วนของการทำการผลิตอาหารของกองทัพที่สืบเนื่องมาจากรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ ซึ่งมีสงครามติดต่อกันหลายครั้งทำให้กองทัพไม่ได้หยุดรบและไม่ได้ทำการผลิต จึงต้องเรียกเก็บภาษีจากประชาชนมากขึ้นและทำให้ทหารมีประสบการณ์ในการทำการผลิตไม่มากนัก นอกจากนี้การใช้มาตรการผ่อนผันแก่ทหารชั้นผู้น้อยที่ทำผิด ทำให้ไม่ต้องถูกลงโทษตามกฎระเบียบส่งผลให้กองทัพอ่อนแอและขาดวินัย แม้ว่าจะมีกฎระเบียบที่เข้มงวดแต่จักรพรรดิซวนเต๋อเห็นว่า ทหารส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนน้อยจึงไม่ควรใช้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานโดยทั่วไปมาตัดสินความผิดของพวกเขา การด้อยประสิทธิภาพของกองทัพเพิ่มมากขึ้นซึ่งเห็นผลอย่างชัดเจนเมื่อจีนพ่ายแพ้สงครามกับมองโกล ใน ค.ศ. 1449

การปรับปรุงหน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยในรัชสมัยนี้ คือ การปรับปรุงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเริ่มระบบกึ่งปกครองตนเองของรัฐบาลท้องถิ่น ในระบบนี้ขุนนางจากส่วนกลางจะ

¹ *Ibid.* p.292.

² *Ibid.* p.294.

³ *Ibid.* p.293.

ได้รับแต่งตั้งให้เป็น *ขุนผู้* (*Xunfu*) หมายถึง ผู้ประสานงาน(Grand Coordinator) โดยไปประจำตามมณฑลต่าง ๆ และมีหน้าที่คอยประสานงานระหว่างฝ่ายปกครอง ฝ่ายทหารและฝ่ายตรวจตราควบคุมในส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประสานงานกับส่วนกลางเพื่อให้การทำงานมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น¹ ส่งคณะขุนนางไปดูแลการทำงานของส่วนท้องถิ่นและดูแลสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในมณฑลเจ้อเจียง มณฑลเหอหนาน มณฑลส่านซี มณฑลสือชวน มณฑลกานซู และให้รวบรวมข้อมูลด้านการป้องกันชายแดนในมณฑลที่อยู่ติดชายแดนด้วย

การปรับปรุงหน่วยงานต่างๆ ในรัชสมัยนี้ทำให้การบริหารงานก้าวหน้าขึ้น แม้ว่าบางหน่วยงานเช่นกองทัพจะยังคงมีปัญหาอยู่ก็ตาม และในรัชสมัยนี้ สถาบันที่มีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นอย่างเด่นชัดมี 2 สถาบัน คือ คณะราชเลขาธิการ และขันที คณะราชเลขาธิการเริ่มมีบทบาทในราชสำนักและในรัฐบาลเต็มที่ในรัชสมัยจักรพรรดิหงซี และมีความสำคัญยิ่งขึ้นในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ โดยเฉพาะ *หยาง ซื่อฉี*, *หยาง หรง* และ *หยาง ผู้* เป็นราชเลขาธิการที่มีบทบาทมาก และได้รับการเรียกขานควบคู่กันว่า *สามราชเลขาธิการแห่งหยาง* (*The Three Yang*)² ซึ่งมีบทบาทมาจนถึงทศวรรษ 1440 การที่ราชเลขาธิการมีความสำคัญเพิ่มขึ้น เนื่องจากราชเลขาธิการบางคนมีตำแหน่งเสนาบดี รองเสนาบดีหรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในรัฐบาล และเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่จักรพรรดิได้ เพราะราชเลขาธิการกลุ่มนี้ทำงานมาตั้งแต่รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ ราชเลขาธิการบางคนเคยเป็นอาจารย์ เป็นที่ปรึกษาของทั้งจักรพรรดิหงซีและจักรพรรดิซวนเต๋อมาก่อน ทำให้จักรพรรดิให้การยกย่องให้อำนาจ ให้ความไว้วางใจและเชื่อมั่นในคณะราชเลขาธิการมาก

ส่วนขันทีเข้ามามีบทบาทในราชสำนักจากการสนับสนุนของจักรพรรดิซวนเต๋อ ซึ่งส่งเสริมให้ขันทีได้เรียนหนังสือ โดยตั้งโรงเรียนในวัง หรือ *เนยชูถัง* (*Neishutang*) ขึ้นใน ค.ศ. 1429³ และคัดเลือกบัณฑิตจากสำนักราชบัณฑิตฮานหลินมาสอนขันทีจำนวน 200 – 300 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป⁴ ทำให้ขันทีที่มีความรู้และความสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น แม้ว่าจักรพรรดิหงอู่ จะได้กำหนดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดเพื่อควบคุมไม่ให้ขันทีเกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น จำกัดจำนวนตำแหน่งและบรรดาศักดิ์ของขันทีให้มียศตำแหน่งได้สูงสุดเทียบเท่ากับขุนนางระดับสี่หรือต่ำกว่า ควบคุมความเป็นอยู่ส่วนตัว ห้ามขันทียุ่งเกี่ยวกับงานเอกสาร ควบคุมไม่ให้ขันทีได้เรียนหนังสือ ทำให้ขันทีกลัวกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ให้รางวัลหรือความดีความชอบใด ๆ แก่ขันที และสร้างป้ายเหล็กขนาดสูง 3 ฟุตไว้หน้าประตูวัง เมื่อ ค.ศ. 1384 โดยมีคำจารึกว่า “ห้ามขันทียุ่งเกี่ยวกับการเมือง ใครที่พยายามนำขันทีเข้ามาเกี่ยวข้องต้องถูกประหารชีวิต”⁵ แต่จักรพรรดิซวนเต๋อกลับให้การศึกษแก่ขันทีและนำขันทีเข้ามาช่วยงานราชการ ด้วยเหตุผลว่าไม่มีกลุ่มใดที่จะให้ความจงรักภักดีต่อ

¹ *Ibid.* p.292.

² *Ibid.* p.286.

³ Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.234.

⁴ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.32.

⁵ *Ibid.*, Edwin O. Reischauer. & John K. Fairbank. (1960). *op.cit.* p.315. and ดาอิสุ เกะ มิตามุระ. (2534?). *เล่มเดิม.* หน้า 205.

จักรพรรดิและจักรพรรดิไ้ววางใจมากไปกว่าชั้นที่¹ สาเหตุประการหนึ่งที่ชั้นที่ขึ้นมามีบทบาทเป็น เพราะหลังจากรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ จักรพรรดิองค์ต่อมาต่างเจริญวัยขึ้นมาในพระราชวังโดยมี ชั้นที่เป็นพี่เลี้ยง เป็นเพื่อนเล่น ทำให้มีความใกล้ชิดกันมาก แม้ว่าจักรพรรดิชนวนเต๋อจะสามารถควบคุมชั้นที่ไว้ได้ แต่ในรัชกาลต่อมาชั้นที่เข้ามามีบทบาทและยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น เมื่อจักรพรรดิบางองค์ละเลยหน้าที่ ปล่อยให้ชั้นที่ควบคุมกิจการในราชสำนัก ก่อนที่จะขยายไปมีบทบาททางการเมืองและพัฒนาขึ้นเป็นสถาบันที่เข้มแข็งแข่งกับพวกขุนนาง จนส่งผลเสียอย่างใหญ่หลวงต่อราชวงศ์หมิงและเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราชวงศ์หมิงเสื่อมลง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นความผิดพลาดที่ยิ่งใหญ่ของจักรพรรดิชนวนเต๋อ

2.2 การปฏิรูปเศรษฐกิจ

ในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ มีโครงการต่าง ๆ มากมายซึ่งล้วนแต่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลต้องเก็บภาษีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะภาษีที่ดินซึ่งเป็นรายได้สำคัญของรัฐบาลถูกเก็บเพิ่มถึงร้อยละ 10² สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนจำนวนมาก ส่งผลให้มีการค้างชำระภาษีและมีประชาชนจำนวนมากละทิ้งที่ดินเพื่อหลบหนีภาษี ทำให้รายได้ของรัฐบาลลดลง จักรพรรดิหงซี ได้หาทางแก้ไขโดยการลดภาษี ยกเลิกภาษีที่ค้างชำระและส่งขุนนางไปดูแลเรื่องภาษีในเขตที่มีปัญหา มากโดยเฉพาะในเขตเมืองทางใต้ของแม่น้ำฉางเจียง เช่น เมืองซูโจว และเมืองซ่งเจียง ที่ถูกเก็บภาษีรวมกันคิดเป็นอัตราร้อยละ 4 ของภาษีที่ดินทั่วประเทศ³ ซึ่งแผนการแก้ไขของจักรพรรดิหงซี ได้เป็นแนวทางให้จักรพรรดิชนวนเต๋อ ดำเนินการต่อมา การแก้ปัญหาหรือเรียกได้ว่าเป็นแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจในรัชสมัยจักรพรรดิชนวนเต๋อ แบ่งเป็นสองลักษณะ คือ การกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ในพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ และกำหนดมาตรการเก็บภาษีใหม่

จักรพรรดิชนวนเต๋อ ได้กำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ในพื้นที่ที่ประสบภัยธรรมชาติซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในบางพื้นที่ โดยลดภาษีที่ดินลงร้อยละ 20 – 40 ลดภาษีข้าวเป็นเวลา 3 ปี จัดการแจกอาหารและสิ่งของบรรเทาทุกข์ ตั้งคณะกรรมการพิเศษจากราชสำนักไปดูแลและช่วยเหลือพื้นที่ที่มีปัญหา โดยเป็นการประสานงานร่วมกับขุนนางท้องถิ่นและคอยควบคุมให้ขุนนางท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่⁴ ส่วนการกำหนดมาตรการเก็บภาษีใหม่นั้นเป็นผลมาจากอัตราภาษีที่สูงขึ้นและเก็บในอัตราที่ไม่เท่ากันในแต่ละพื้นที่ บริเวณที่อุดมสมบูรณ์จะถูกเก็บภาษีสูงกว่าที่อื่น ทำให้ประชาชนไม่พอใจและหลบหนีการจ่ายภาษีส่งผลให้รายได้ของรัฐบาลลดลงมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่เก็บภาษี ซึ่งบางแห่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ บางแห่งเป็นหัวหน้าชุมชนในระบบหลี่เจีย และยังมีปัญหาการทุจริตภาษีจากเจ้าหน้าที่ด้วย

ในบันทึกของ โจว ก้วน ขุนนางที่จักรพรรดิหงซีส่งไปตรวจสอบปัญหาภาษีในมณฑลเจ้อเจียง เมื่อ ค.ศ. 1426 ระบุว่า มีการค้างชำระภาษีจำนวนมากและที่ดินส่วนใหญ่ถูกทิ้งร้างเพราะประชาชน

¹ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.287.

² *Ibid.* p.295.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.* p.298.

อพยพหลบหนีภาระจากภาษี ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนเมืองและรายได้ของรัฐบาล โจว ก้าน เสนอให้ลดภาษีที่ดิน แกไขปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่เก็บภาษี ลงโทษขุนนางท้องถิ่นที่ทุจริต รวมทั้งให้ราชสำนักส่งขุนนางที่มีความสามารถด้านการเงินมาแก้ปัญหาการเงินในเมืองนั้น ๆ และตั้งคณะกรรมการพิเศษขึ้นมาดูแลปัญหาโดยตรง¹ จักรพรรดิซวนเต๋อเห็นด้วยกับการลดภาษี แต่ไม่สามารถลดหรือยกเลิกภาษีบางอย่างได้ทันที เพราะเกิดความเห็นที่ขัดแย้งกันโดยราชเลขาธิการ สนับสนุนการลดภาษี แต่เสนาบดีกระทรวงภาษีอากรคัดค้านเพราะเกรงว่าจะเกิดผลกระทบต่อ การคลังของประเทศ ทำให้ปัญหาภาษียังไม่มีแนวทางแก้ไขที่แน่นอนและยังเป็นปัญหาใหญ่ โดยมีข้อมูล ว่า ระหว่าง ค.ศ. 1422 – 1428 ในเมืองซ่งเจียง มีการค้างชำระภาษีข้าวรวมแล้วประมาณล้านกว่า หาบ (1 หาบ เท่ากับ 60.48 กิโลกรัม) นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในราชสำนักสูงขึ้นรัฐบาลจึงเรียกเก็บภาษี ข้าวมากขึ้น ทำให้มีการค้างชำระภาษีและอพยพออกจากที่ดินของตนมากขึ้นไปอีก²

รัฐบาลจึงเร่งแก้ปัญหา โดยใน ค.ศ. 1430 จักรพรรดิได้ประกาศลดภาษีที่ดินทั่วประเทศเป็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ประชาชนกลับสู่ที่ดินของตน และส่งขุนนางจากกระทรวงภาษีอากร ที่เชี่ยวชาญด้านการคลังและการบริหาร เช่น โจว เฉิน (Zhou Chen) และ คอง จ่ง (Kong Zhong) ไป ตรวจสอบและหาทางแก้ปัญหาในพื้นที่ที่มีปัญหารุนแรง เช่น ในมณฑลเจ้อเจียง และ มณฑลหนาน จื่อลี่ ปัญหาที่เกิดขึ้นนอกจากเรื่องการค้างชำระภาษี การอพยพออกของประชาชน และอัตราภาษี ที่สูงกว่าเขตอื่น ๆ แล้ว ยังมีปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของอัตราภาษีที่ดิน โดยที่ดินของขุนนางจะ เสียภาษีน้อยกว่าที่ดินของเอกชน และปัญหาการสมรู้ร่วมคิดกันระหว่างหัวหน้าชุมชนที่เป็นคนเก็บ ภาษีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดทำบัญชีปลอม เช่น ไม่บันทึกจำนวนที่ดินของหัวหน้าชุมชนลงใน ทะเบียนหรือบันทึกน้อยกว่าจำนวนที่ดินจริงเพื่อจะได้จ่ายภาษีน้อยลง หรือได้สิทธิจ่ายภาษีขั้นต่ำ โดยใช้ชื่อคนรับใช้หรือผู้เช่าเป็นเจ้าของ และจากสิทธิพิเศษที่ครอบครัวขุนนางและหัวหน้าชุมชนได้ รับ ทำให้เจ้าของที่ดินรายย่อยอาศัยพึ่งพิงเพื่อหลบเลี่ยงภาษีโดยโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแต่ในนามให้แก่ ขุนนางหรือหัวหน้าชุมชนแล้วจ่ายเงินให้เป็นการตอบแทน³

โจว เฉิน และ คอง จ่ง เสนอให้ลดภาษีเพื่อเป็นการแก้ปัญหาขั้นแรก แต่เสนาบดีกระทรวงภาษี อากรไม่เห็นด้วย ทั้งสองคนจึงเสนอให้ยกเลิกการเก็บภาษีที่ไม่จำเป็นและให้เร่งแก้ปัญหาการทุจริต ของเจ้าหน้าที่เก็บภาษี และ โจว เฉิน ได้เสนอมาตรการปฏิรูปการเก็บภาษีในท้องที่ที่เขารับผิดชอบ 5 ประการ ได้แก่ กำหนดจำนวนภาษีข้าวต่อหน่วยให้เป็นมาตรฐานเพื่อป้องกันการยกยอกจากเจ้า หน้าที่เก็บภาษี สร้างยุ้งฉางของหลวงขึ้นในทุกเมืองเพื่อเก็บภาษีข้าวโดยให้อยู่ในการดูแลของขุน นางท้องถิ่นซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้ภาษีข้าวที่เก็บได้แล้วไปอยู่ในยุ้งฉางส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ ถ้า เก็บภาษีได้เกินเป้าหมาย จำนวนที่เกินจะใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการขนส่งข้าวไปยังเมืองหลวงและเก็บไว้ ในยุ้งฉางของหลวงเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน สร้างยุ้งฉางของหลวงขึ้นในเมืองหลวงของทุกมณฑลเพื่อ เก็บข้าวไว้สำหรับบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติหรือในภาวะอดอยาก และปรับระบบการ

¹ *Ibid.* p.295.

² *Ibid.*

³ เอ็ดวิน โอ โรล์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 678.

จ่ายภาษีใหม่ โดยให้จ่ายได้เป็นข้าว เงิน ทอง หรือผ้าฝ้าย เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสิ่งทอในภาคใต้ รวมทั้งเพิ่มความสะดวกให้แก่ประชาชนและรัฐบาลในการจ่ายและเก็บภาษี¹

รัฐบาลพอใจมาตรการเหล่านี้มาก แต่ยังคงถูกคัดค้านจากเสนาบดีกระทรวงการคลังและขุนนางท้องถิ่นบางแห่ง เหตุผลที่เสนาบดีการคลังคัดค้านนั้นอาจจะเกรงว่าการเปลี่ยนแปลงระบบการเก็บภาษีและการยกเลิกภาษีบางอย่างจะทำให้รายได้ของรัฐบาลลดลง ส่วนขุนนางท้องถิ่นบางคนอาจจะมีผลประโยชน์ในระบบการเก็บภาษีแบบเดิม ทำให้เกรงว่าผลประโยชน์ของตนจะหมดไปก็ว่าได้ แม้ว่าจะมีการคัดค้านบ้างแต่ใน ค.ศ.1433 จักรพรรดิได้อนุมัติให้ลดภาษีในเมืองซูโจว ลง 1 ใน 4 ของอัตราเดิม และขยายการลดภาษีไปอีกหลายมณฑล กล่าวได้ว่าแผนการจัดเก็บภาษีแบบใหม่ของ โจว เฉิน ประสบความสำเร็จในเรื่องการลดภาระภาษีของประชาชน แต่ก็ส่งผลให้รายได้ของรัฐบาลลดลงเช่นกัน โดยลดลงจากรัชสมัยจักรพรรดิหงซี ร้อยละ 8 ลดลงจากรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ ร้อยละ 5² ซึ่งรัฐบาลได้พยายามลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลงเพื่อแก้ปัญหาภาษีของประชาชนก่อน และการแก้ปัญหาในรัชสมัยนี้ทำให้จักรพรรดิซวนเต๋อได้รับการชื่นชมจากนักประวัติศาสตร์ว่าให้ความสำคัญและทำเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน³ นอกจากนี้มาตรการของ โจว เฉิน ได้เป็นแนวทางให้เกิดการปฏิรูประบบการเก็บภาษีอีกครั้งในคริสต์ศตวรรษที่ 16⁴

2.3 ความรุ่งเรืองด้านศิลปะ

สมัยราชวงศ์หมิงเป็นสมัยที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นช่วงที่ศิลปวิทยาเจริญมากสมัยหนึ่ง⁵ โดยเฉพาะในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อ นับเป็นสมัยที่ศิลปะได้รับการส่งเสริมและรุ่งเรืองมาก จักรพรรดิซวนเต๋อได้รับการยอมรับว่าเป็นจิตรกรและกวีที่มีความสามารถองค์หนึ่ง รวมทั้งทรงให้การอุปถัมภ์ศิลปินและส่งเสริมงานศิลปะ แม้ว่าในรัชสมัยนี้จะไม่มีการสถาปندانศิลปะโดยเฉพาะ แต่องค์จักรพรรดิได้อุปถัมภ์จิตรกรและบัณฑิตที่มีลายมือสวยให้มีตำแหน่งหน้าที่ในราชสำนักและสนับสนุนการผลิตงานศิลปะ⁶ ผลงานศิลปะที่ได้รับความนิยมและรุ่งเรืองมากในสมัยนี้คือ การผลิตเครื่องปั้นดินเผาและงานจิตรกรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการผลิตเพื่อราชสำนักแล้ว งานศิลปะเหล่านี้ต่างเป็นที่ต้องการในท้องตลาดและกลายเป็นสินค้าที่สำคัญของราชวงศ์หมิง⁷

¹ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.297.

² *Ibid.*

³ *Ibid.* p.298.

⁴ การปฏิรูปภาษีครั้งนี้ เรียกว่า การเก็บภาษีแบบรวบยอด (Single Whip) หรือ อี้เถียวเปี่ยน (Yitiaobien) โดยลดการชำระภาษีจากสิ่งของเป็นการชำระด้วยเงิน และแก้ไขความยุ่งยากที่ต้องจ่ายภาษีหลายรายการ โดยรวมจ่ายเป็นรายการเดียว ยกเลิกการจ่ายภาษีทางอ้อมที่จ่ายผ่านหัวหน้าชุมชนมาเป็นการจ่ายโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจ่ายต่อหน้าชาวบ้านด้วยกัน โดยเจ้าหน้าที่จะมอบใบรับเงินให้ ส่วนเงินภาษีที่จ่ายไป เจ้าหน้าที่จะจัดส่งไปยังเมืองหลวง (เอ็ดวิน โอ โรลส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม.* หน้า 676 – 683.)

⁵ เพชรี สุมิตร. (2518). *เล่มเดิม.* หน้า 177.

⁶ Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.625.

⁷ กำจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *เล่มเดิม.* หน้า280.

การผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้รับความนิยมในจีนมานานแล้ว ในสมัยราชวงศ์ซ่ง จีนได้พัฒนาวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผาถึงขั้นสูงสุด คือ เนื้อเครื่องปั้นดินเผาบางจนสามารถมองเห็นสิ่งที่บรรจุอยู่ข้างในได้¹ และในสมัยราชวงศ์หมิงการผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีคุณภาพมีอยู่หลายแห่ง แต่แหล่งที่ถือเป็นศูนย์กลางและมีชื่อเสียงที่สุดอยู่ที่เมืองจิ่งเต๋อเจิน (*Jingdezhen*) ในมณฑลเจียงซี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงที่สุดในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง² ในช่วงต้นราชวงศ์หมิง การค้าในระบบรัฐบรรณาการ การสำรวจทางทะเล การติดต่อค้าขายกับต่างชาติและการส่งออกเครื่องปั้นดินเผาเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว³ และทำให้เมืองจิ่งเต๋อเจินกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ใหญ่ที่สุดในโลก⁴ เครื่องปั้นดินเผาจากเมืองจิ่งเต๋อเจินเป็นที่รู้จักกันดีทั้งในและนอกประเทศ⁵ จนมีคำกล่าวที่ว่า “เครื่องปั้นดินเผาสมัยราชวงศ์หมิงที่วิจิตรงดงามที่สุดทำในจิ่งเต๋อเจิน”⁶

ราชสำนักหมิงได้ตั้งโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผาของรัฐบาลขึ้นที่เมืองจิ่งเต๋อเจิน เพื่อผลิตภาชนะรูปแบบต่างๆ ไว้ใช้ในราชสำนัก ไว้เป็นเครื่องราชบรรณาการแก่ต่างชาติและส่งเป็นสินค้าออกราคาแพงไปยังต่างประเทศ เช่น ส่งไปขายยังเกาหลี ญี่ปุ่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และรัฐในเอเชียกลาง⁷ จากบันทึกสมัยราชวงศ์หมิง จำนวนโรงงานเครื่องปั้นดินเผาของราชสำนักในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ มีประมาณ 20 แห่ง ในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อเพิ่มขึ้นเป็น 58 แห่ง⁸ โรงงานของราชสำนักมีการจัดการผลิตอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับการจัดการโรงงานในปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็นแผนกต่างๆ เช่น แผนกขึ้นรูปทำตัวภาชนะ แผนกเคลือบ แผนกวาดตกแต่งและแผนกเผา เป็นต้น บรรดาช่างฝีมือส่วนมากสืบทอดเชื้อสายกันมาในตระกูลซึ่งได้รับการฝึกหัดมาตั้งแต่เด็กจึงมีฝีมือและความชำนาญมาก⁹ ช่างที่มีฝีมือเยี่ยมที่สุดจะได้รับการคัดเลือกมาผลิตงานสำหรับจักรพรรดิ

นอกจากโรงงานเครื่องปั้นดินเผาของราชสำนักแล้ว ที่เมืองจิ่งเต๋อเจินยังมีโรงงานของเอกชนอีกจำนวนมาก โรงงานหลายแห่งมีขนาดใหญ่และได้รับหน้าที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้ราชสำนักด้วย เช่น ใน ค.ศ.1436 โรงงานเครื่องปั้นดินเผาฟูเหลียง (*Fuliang*) ได้รับคำสั่งให้ผลิตเครื่องปั้นดินเผา 50,000 ชิ้น¹⁰ การที่เมืองจิ่งเต๋อเจินและเมืองอื่นๆ ในมณฑลเจียงซีกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เพราะบริเวณนี้มีดินขาวหรือดินเกาลิน (*Kaolin*) ที่มีคุณภาพสูงสำหรับทำภาชนะ มีแร่ธาตุ

¹ วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). *เล่มเดิม*. หน้า 79.

² Anthony Du Boulay. (1963). *Chinese Porcelain*. p.39.

³ Li Zhiyan. & Cheng Wen. (1984). *Chinese Pottery and Porcelain*. p.81.

⁴ Brain Hook.(ed). (1991). *op.cit*. p.203.

⁵ Albert Chan. (1982). *op.cit*. p.83.

⁶ Li Zhiyan. & Cheng Wen. (1984). *loc.cit*.

⁷ Brain Hook.(ed). (1991). *loc.cit*.

⁸ Albert Chan. (1982). *op.cit*. p.82.

⁹ กำจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *เล่มเดิม*. หน้า 333.

¹⁰ Albert Chan. (1982). *op.cit*. p.83.

ที่เหมาะสม มีไม้สำหรับเป็นเชื้อเพลิงที่อุดมสมบูรณ์และอยู่ในทำเลที่เหมาะสม คือ อยู่ใกล้เมืองท่าที่อยู่
ในมณฑลฝูเจี้ยนและมณฑลกว่างตง รวมทั้งสามารถขนส่งผ่านแม่น้ำฉางเจียงไปยังคลองต้าหยุนเหอขึ้น
ไปถึงภาคเหนือได้สะดวก¹

เครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงมากในสมัยต้นราชวงศ์หมิง คือ เครื่องปั้นดินเผาสีขาว (White
Porcelain) และสีน้ำเงินขาว (Blue and White Porcelain) เครื่องปั้นดินเผาสีขาวมีชื่อเสียงมาตั้งแต่
สมัยราชวงศ์ซ่ง แต่เครื่องปั้นดินเผาสีขาวของราชวงศ์หมิงมีความโดดเด่นมากขึ้น เครื่องปั้นดินเผาสี
ขาวในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อเป็นสีขาวเกือบบริสุทธิ์และเคลือบน้ำยาจนเป็นมันเงา มีประกายของสี
ชมพูหรือเหลืองอ่อนซึ่งเกิดจากน้ำยาเคลือบเมื่อผ่านการเผา การเคลือบเงาจนออกเป็นสีเช่นนี้รู้จักกัน
ในชื่อ "Sweet White"² การตกแต่งลวดลายจะไม่ใช้วิธีวาดแต่ใช้วิธีขีดหรือปั้นเป็นลวดลาย ซึ่งทำให้
มีพื้นผิวสวยแปลกอยู่ภายใต้้น้ำยาเคลือบใสคล้ายกระจก วิธีแบบนี้เรียกว่า แบบอันฮัว (Anhua) นับ
เป็นเครื่องเคลือบชั้นสูงสุดของรัชกาลจักรพรรดิหย่งเล่อ³ เครื่องปั้นดินเผาสีขาวได้รับการพัฒนาไปอีก
ขั้นในรัชสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อ โดยได้รับการยกย่องในเรื่องความสวยงาม พื้นผิวเรียบลื่น มันเงา
เหมือนเนื้อหยก และ เครื่องปั้นดินเผาสีขาวที่ผลิตที่เมืองเต๋อฮัว (Dehua) มณฑลฝูเจี้ยนได้รับการยก
ย่องว่าขึ้นถึงระดับสูงสุด มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ความมันเงาคุณุ่มนวลสวยงามและสีขาวปน
เหลืองเป็นสิ่ง⁴

ส่วนเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียง ได้รับความนิยมและผลิตมากที่สุดสมัยหมิง คือ เครื่องปั้น
ดินเผาสีน้ำเงินขาว⁵ เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาวรับรูปแบบวิธีมาจากราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หยวน ใช้
วิธีปั้นภาชนะดินเผาสีขาว วาดตกแต่งลายด้วยสีน้ำเงิน และเคลือบน้ำยาใสทับลายสีน้ำเงิน ซึ่งช่างใน
รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อได้พัฒนารูปแบบให้หลากหลายและสวยงามขึ้น แต่เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงิน
ขาวที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ดีที่สุดและสวยงามที่สุดคือเครื่องปั้นดินเผาในรัชสมัย
จักรพรรดิชว่นเต๋อ⁶ เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาวสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อมีความงดงามเป็นพิเศษ
เพราะมีการนำสีฟ้าปนน้ำเงินหรือที่เรียกว่าสีน้ำเงินมุฮัมหมัดจากเปอร์เซียมาเป็นสีผสม⁷ สีน้ำเงิน
มุฮัมหมัดนี้เป็นแร่ธาตุโคบอลต์สีน้ำเงินแก่ สีนี้ทำให้เครื่องปั้นดินเผาดูสดใสและเรียบง่าย แต่งงดงาม
เปรียบเสมือนภาพวาดธรรมชาติของจีนที่ดูสวยงามกลมกลืน⁸ ลวดลายที่นิยมวาดบนเครื่องปั้นดินเผา
สมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อถึงกลางศตวรรษที่ 15 ส่วนมากเป็นลายมังกรและดอกไม้ นอกจากนี้เครื่องปั้น

¹ Brain Hook. (1991). *loc.cit.*

² Li Zhiyan. & Cheng Wen. (1984). *op.cit.* p.82. และ กัจจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *เล่มเดิม.*
หน้า 334.

³ กัจจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *แหล่งเดิม.* และ Anthony Du Boulay. (1963). *op.cit.* p.58.

⁴ Li Zhiyan. & Cheng Wen. (1984). *loc.cit.*

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.* p.83. และ กัจจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *หน้าเดิม.*

⁷ Li Zhiyan. & Cheng Wen. (1984). *loc.cit.*

⁸ Li Zhiyan. & Cheng Wen. (1984). *op.cit.* p.83.

ดินเผาสีขาวและน้ำเงินขาวแล้ว ในรัชสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อได้เริ่มสร้างเครื่องปั้นดินเผาแบบเคลือบสีต่าง ๆ เช่น สีแดง สีเหลือง¹ แต่ผลงานไม่ดีเหมือนสีน้ำเงินขาวเพราะเพิ่งเริ่มทำ หลังจากรัชสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อ เครื่องปั้นดินเผาได้รับการพัฒนามีการเพิ่มสีสันและวิธีการใหม่ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในรัชสมัยจักรพรรดิเฉิงฮัว (Chenghua ค.ศ.1465 - 1488) อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผามีความรุ่งเรืองมากขึ้น การผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบ 3 สี ได้เริ่มขึ้น คือ ตัวภาชนะสีขาว วาดลายด้วยสีน้ำเงิน เคลือบหน้ายาสีแดงและสีเขียว ต่อมาได้พัฒนาเป็นการทำเครื่องเบญจรงค์และพัฒนาถึงขั้นสูงสุดในสมัยราชวงศ์ชิง²

ศิลปะอีกประเภทที่ได้รับการส่งเสริมในรัชสมัยนี้ คือ จิตรกรรม จักรพรรดิชว่นเต๋อเป็นจักรพรรดิที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นจิตรกรองค์หนึ่งในประวัติศาสตร์จีน โดยมีฝีมือในการวาดภาพสัตว์³ การที่จักรพรรดิให้การสนับสนุนศิลปะทำให้มีการสร้างสรรค์งานศิลปะมากขึ้น ผลงานจิตรกรรมได้รับการส่งเสริม และเป็นต้องการของคนภายในและนอกประเทศ โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นนิยมซื้อภาพจิตรกรรมของจีนไปสะสมกันมาก⁴ งานจิตรกรรมในระยะแรกยังมีรูปแบบเหมือนกับงานในสมัยราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หยวน แต่ค่อย ๆ พัฒนาจนมีเอกลักษณ์ของตนเองเมื่อเข้าสู่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 15⁵

จิตรกรที่มีฝีมือในรัชสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อคนหนึ่ง ได้แก่ ไท่ จิน (Tai Jin) ซึ่งรับราชการในราชสำนักแต่ถูกปลดเนื่องจากวาดภาพที่ผิดกฎ คือ วาดภาพชาวประมงใส่เสื้อสีแดงซึ่งถือว่าเป็นสีสำหรับคนในราชสำนักเท่านั้น ไท่ จิน ได้รับยกย่องให้เป็นผู้นำของจิตรกรในแถบมณฑลเจ้อเจียง ที่เรียกว่า จิตรกรสำนักหรือสกุลเจ้อ (Zhe School)⁶ ในช่วงที่รับราชการ ไท่ จิน จะวาดภาพตามแบบสมัยราชวงศ์ถัง คือ วาดภาพคนและวาดอย่างเรียบง่ายถูกต้องตามแบบแผน หลังออกจากราชการ ไท่ จิน วาดภาพโดยรับอิทธิพลจากจิตรกรสมัยราชวงศ์ซ่ง แต่มีเอกลักษณ์ของตนเองมากขึ้น คือ เป็นภาพที่แฝงจินตนาการ มีความอิสระ ภาพส่วนใหญ่จะเป็นภาพทิวทัศน์ ภาพชีวิตชนบท⁷

การที่ศิลปะได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังในรัชสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อ ทำให้หลังรัชสมัยนี้จึงมีศิลปินที่มีชื่อเสียงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น เสิน โจว (Shen Zhou) ซึ่งเคยรับราชการแต่ลาออกมาใช้ชีวิตในชนบท เสิน โจว ได้รับการยกย่องว่าเป็นบัณฑิต เป็นนักกวี เป็นผู้ที่มียุติธรรมแห่งยุค⁸ และเป็นจิตรกรที่มีชื่อเสียงที่สุดในศิลปินกลุ่มสำนักหรือสกุลอู๋ (Wu School) ซึ่งอยู่บริเวณเมืองอู๋เซี่ยน

¹ Anthony Du Boulay. (1963). *loc.cit.*

² กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2531). หน้าเดิม.

³ Ferderick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.625.

⁴ กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2531). เล่มเดิม. หน้า 280.

⁵ แหล่งเดิม. หน้า 281.

⁶ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.105.

⁷ กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2531). เล่มเดิม. หน้า 282.

⁸ แหล่งเดิม. หน้า 288.

(Wuxian) ในมณฑลหนานจื่อสี่¹ ภาพวาดของ เส้น ไจว มีลักษณะเข้มแข็ง ไม่พิถีพิถันเรื่องการจัดภาพให้สวยงามตามหลักเกณฑ์ ไม่ชอบบรรยายสีหลายสี ภาพจะมีลักษณะเฉพาะ คือ ขอบปล่อยพื้นที่ให้ดูว่างเปล่า ใช้ฟู่กันอย่างอิสระคล้ายการเขียนตัวอักษร ภาพต้นไม้จะมีลักษณะผอมสูง เส้น ไจว ได้รับการยกย่องว่าเป็นจิตรกรสมัยหมิงคนแรกที่เริ่มวาดภาพชีวิตทั่ว ๆ ไป²

ดังกล่าวมาแล้วว่า รัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อเป็นช่วงที่ราชวงศ์หมิงมีความเจริญทางสังคมและวัฒนธรรมมากกว่าสมัยที่ผ่านมา เหตุการณ์บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย มีการปรับปรุงระบบราชการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความพยายามแก้ปัญหาภาษี ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ส่งเสริมงานศิลปะโดยเฉพาะการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งได้รับการยกย่องเรื่องคุณภาพและความสวยงาม รวมทั้งเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งเพราะมีการผลิตและส่งออกไปขายกันอย่างแพร่หลาย ในบันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิงกล่าวถึงจักรพรรดิซวนเต๋อว่าเป็นจักรพรรดิที่มีชื่อเสียงองค์หนึ่งของราชวงศ์ เป็นผู้ปกครองที่ยึดถือลัทธิขงจื้อ มีความสามารถ มีความรับผิดชอบ สนใจปัญหาของประชาชน ให้ความสำคัญเรื่องความยุติธรรม เช่น ห้ามการลงโทษโดยพลการ ให้มีการสอบสวนคดีที่ร้ายแรงหลาย ๆ ครั้งเพื่อความถูกต้อง มีรัฐบาลที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ แต่ส่วนใหญ่จะทำตามคำแนะนำของราชเลขาธิการและขุนนางอาวุโส³ การที่รัชสมัยนี้สังคมโดยรวมสงบสุข ไม่มีวิกฤตการณ์ที่รุนแรงทั้งภายในภายนอก ไม่มีการต่อต้านรัฐบาล รัฐบาลมีประสิทธิภาพ การปฏิรูปหน่วยงานได้ผลดี ทำให้นักประวัติศาสตร์กล่าวถึงรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อว่าเป็นยุคทองของราชวงศ์หมิง แม้ว่าจะเป็นช่วงที่ทำให้ชนชั้นที่เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองก็ตาม⁴

อย่างไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์บางคน เช่น เฟรดเดอริค โมต (Frederick W. Mote) เสนอความเห็นที่แตกต่างไป โดยเห็นว่า จักรพรรดิซวนเต๋อเป็นจักรพรรดิที่ฉลาด แต่ชีวิตในราชสำนักของจักรพรรดิซวนเต๋อมีความเป็นอยู่ที่หรูหราต่างจากรัชกาลก่อน ๆ และจักรพรรดิซวนเต๋อเป็นจักรพรรดิที่เสเพล ปราศจากศีลธรรม เช่น ส่งขันทีไปยังมณฑลภาคใต้หลายครั้งเพื่อเกณฑ์และคัดเลือกหญิงสาวเข้ามาเป็นสนม เป็นนางรำ เป็นนักดนตรี จักรพรรดิซวนเต๋อต้องการเป็นจักรพรรดิแห่งเกาหลีเพื่อจะได้บรรณาการเป็นหญิงสาว เมื่อขุนนางตักเตือนก็ไม่ใส่ใจ โมต เห็นว่าการกระทำของจักรพรรดิซวนเต๋อมีทั้งน่ายกย่อง เช่น เรื่องการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม แต่มีข้อบกพร่องโดยเฉพาะการสนับสนุนให้ชนชั้นที่เข้ามามีบทบาทในราชสำนัก ซึ่งส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ในรัชกาลต่อมา⁵

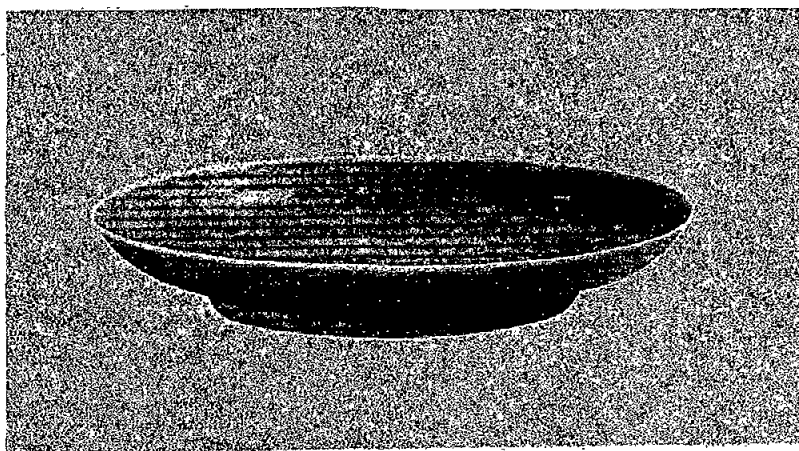
¹ แห่สงเดิม. หน้า 285. และ Albert Chan. (1982). *loc.cit.*

² กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2531). *เล่มเดิม*. หน้า 288.

³ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p. 303 – 304. and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.226.

⁴ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.304. and Edward L. Dreyer. (1982). *op.cit.* p.236.

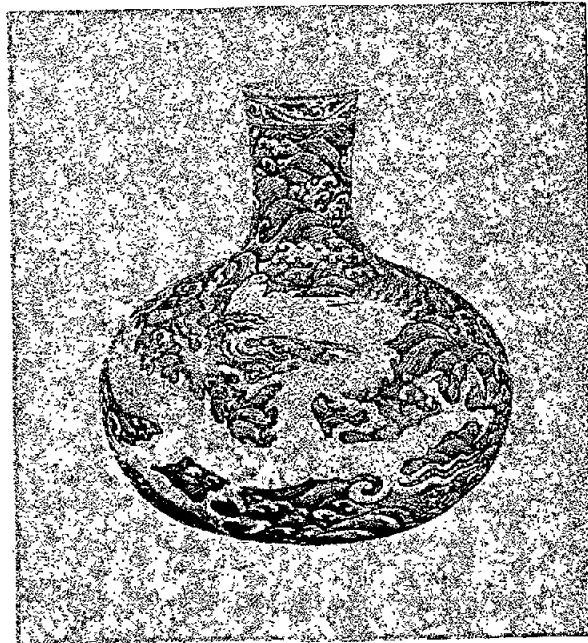
⁵ Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.625 – 626.

ภาพประกอบ 7 จานดินเผา ผลงานช่างในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ

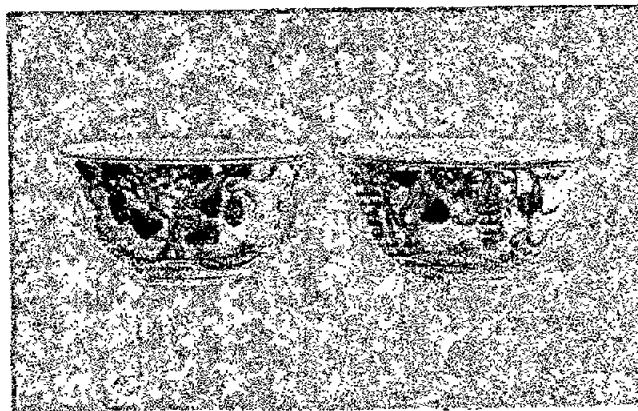
ที่มา : Li Zhiyan & Cheng Wen. (1982). *China Pottery and Porcelain*.

p.143 ภาพหมายเลข 47.

ภาพประกอบ 8 เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาว ลายมังกรเล่นคลื่น
ผลงานช่างในรัชสมัยจักรพรรดิชวันเต๋อ

ที่มา : Li Zhiyan & Cheng Wen. (1982). *China Pottery and Porcelain*.
p.142 ภาพหมายเลข 46.

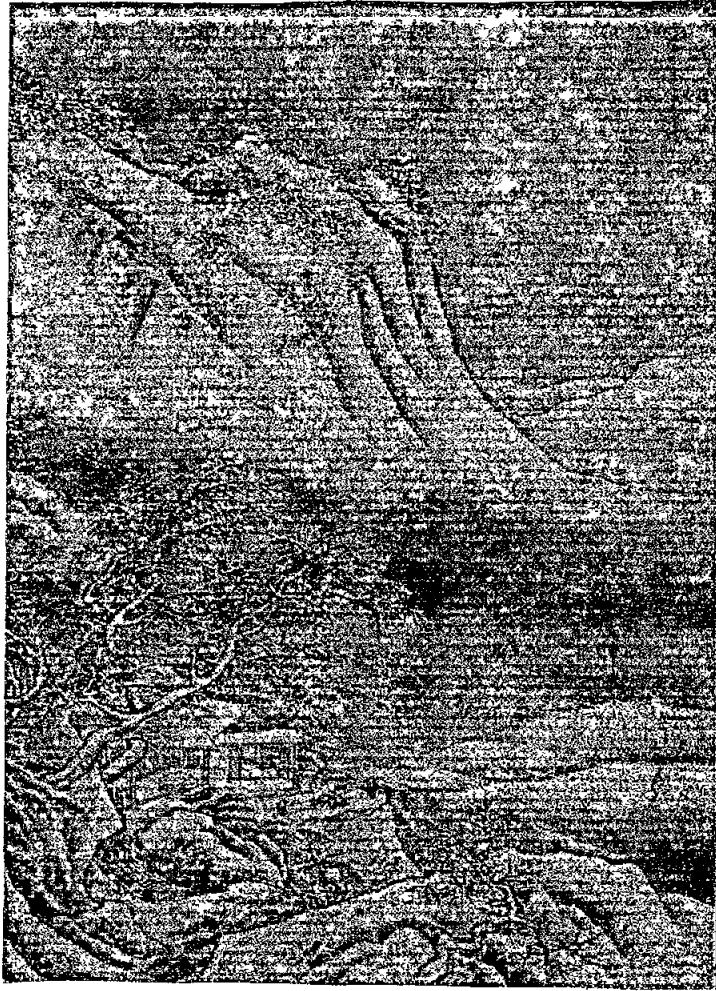

ภาพประกอบ 9 เครื่องปั้นดินเผาในรัชสมัยจักรพรรดิเจิงฮั่ว
มีรูปแบบและสีสันมากขึ้น

ที่มา : Li Zhiyan & Cheng Wen. (1982). *China Pottery and Porcelain*.
p.143 ภาพหมายเลข 48.

ภาพประกอบ 10 “แมว” โดย จักรพรรดิซวนเต๋อ
ที่มา : วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). คัมภีร์จีน. หน้า 31.

ภาพประกอบ 11 “ทิวทัศน์” โดย ไท่ จิน
ที่มา : วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). คัมภีร์จีน. หน้า 47.

ภาพประกอบ 12 “อ่านหนังสือในฤดูใบไม้ร่วง” โดย เสิน โจว
ที่มา : วุฒิชัย มุลศิลป์. (2540). คัมภีร์จีน. หน้า 31.

3. ความรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น

3.1 พื้นฐานเศรษฐกิจของราชวงศ์หมิง

สังคมในสมัยราชวงศ์หมิงเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นชาวนา และรายได้จากภาษีที่ดินถือเป็นรายได้หลักของประเทศ¹ รองลงมาคือ รายได้จากภาษีเกลือ ภาษีเหล้า ภาษีชา และภาษีการค้า² การเกษตรเป็นอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมมาตั้งแต่รัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ โดยรัฐบาลได้สนับสนุนให้ประชาชนเข้าจับจองที่ดินว่างเปล่าเพื่อทำการเพาะปลูก ยกเว้นภาษี เก็บภาษีในอัตราที่ต่ำและส่งเสริมการชลประทาน ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรและผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น³ หลังรัชกาลจักรพรรดิหงอู่ รัฐบาลยังคงสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม เช่น ลดภาษีเมื่อเกิดภัยพิบัติ และช่วยเหลือชาวนาที่เดือดร้อนจากปัญหาถูกเก็บภาษีแพง เป็นต้น นอกจากอาชีพทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนแล้ว อาชีพที่สำคัญอาชีพอื่นๆ ของประชาชนในสมัยนี้ ได้แก่ การผลิตเครื่องปั้นดินเผา⁴ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับไหม และการค้าขาย

3.1.1 อุตสาหกรรมเกี่ยวกับไหม

อาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไหมเป็นอาชีพหลักของประชาชนอีกอาชีพหนึ่งที่เติบโตและได้รับการพัฒนามานานแล้ว⁵ ในสมัยราชวงศ์ซ่งใต้และราชวงศ์หยวน อุตสาหกรรมไหมเติบโตมากโดยเฉพาะในเมืองหนานจิง ถือเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมไหมของประเทศ⁶ ในสมัยราชวงศ์หมิง อุตสาหกรรมไหมได้รับการสนับสนุนและเติบโตมากขึ้น จักรพรรดิหงอู่สนับสนุนให้ประชาชนปลูกต้นหม่อนที่ใช้เลี้ยงตัวไหม และมีประกาศในช่วงปลายรัชกาลจักรพรรดิหงอู่ว่า ให้ทุกครัวเรือนปลูกต้นหม่อนให้ได้ 200 ต้น ใน 2 ปี และให้เพิ่มเป็น 600 ต้น ในปีที่ 3⁷ จากประกาศนี้แสดงให้เห็นการเติบโตของอุตสาหกรรมไหมในประเทศ โดยเฉพาะในเมืองหนานจิงมีโรงงานและร้านค้ามากกว่าร้อยแห่งเป็นโรงงานและร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับไหมถึง 20 แห่ง โดยโรงงานทอผ้าที่ใหญ่ที่สุดเป็นของรัฐบาล⁸ นอกจากที่เมืองหนานจิงแล้ว การผลิตไหมได้กระจายอยู่แทบทุกมณฑล โดยเฉพาะมณฑลทางตอนใต้ของแม่น้ำฉางเจียง เช่น มณฑลเจ้อเจียง มณฑลหนานจื่อลี่ รวมถึงมณฑลสี้อชวนทางตะวันตก และมณฑลชานซีทางเหนือด้วย

¹ เอ็ดวิน โอ ไรส์เซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511). *เล่มเดิม*. หน้า 651.

² Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.130.

³ การส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ ดูในบทที่ 1 หัวข้อ 2.1.1

⁴ ความเจริญของการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ดูในบทที่ 3 หัวข้อ 2.3

⁵ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.75.

⁶ The General Office of the Nanjing Municipal People's Government.(ed).(1988). *Nanjing Scenes*. p.18.

⁷ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.76.

⁸ The General Office of the Nanjing Municipal People's Government.(ed).(1988).

ราชสำนักต้องการผ้าไหมสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้เป็นบรรณาการ และเป็นสินค้าที่มีราคาแพง นอกจากนี้ชนชั้นสูงในราชสำนัก ขุนนาง และพวกผู้ดีต่างนิยมเครื่องแต่งกายที่ทำจากไหม รวมถึงสะสมผ้าไหมที่เป็นงานศิลปะ เช่น ผ้าไหมที่มีการทอลวดลายต่างๆ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับไหมเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีมากที่สุด ในสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ดึงดูดพ่อค้าต่างเมืองและต่อมาคือพ่อค้าจากยุโรปให้เข้ามาค้าขาย¹ ความต้องการผ้าไหมมีสูง ดังนั้นจึงมีการปลูกต้นหม่อนแทบทุกพื้นที่ มีการประเมินว่าที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ 1 โหม่ว ปลูกหม่อนได้ประมาณ 160 ชั่ง ต่อปี (1 ชั่ง = 600 กรัม) และเมื่อขายใบหม่อนได้จะได้กำไรมากกว่าที่ลงทุน 1 เท้า² ทำให้ชาวนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะชาวนาที่อยู่ทางตอนใต้ของแม่น้ำฉางเจียงได้ปลูกหม่อนควบคู่กับการปลูกข้าว และจากบันทึกของทางการในมณฑลเจ้อเจียง ระบุว่า ชาวเมืองส่วนใหญ่ในแถบทะเลสาบไท่หู (Taihu) มีอาชีพเพาะเลี้ยงตัวไหม ในเวลา 3-4 เดือน ของแต่ละปี ชาวเมืองจะใช้เวลาในการเลี้ยงไหมและทอผ้า แต่ละครัวเรือนแทบจะไม่มีการติดต่อกันเพราะต้องทำการผลิตผ้าไหม³

เนื่องจากผ้าไหมมีราคาแพงและถูกกำหนดให้เป็นเครื่องใช้สำหรับชนชั้นสูงเท่านั้น⁴ ประชาชนส่วนใหญ่จึงใช้ผ้าฝ้ายเป็นเครื่องแต่งกาย ทำให้การปลูกฝ้ายและการทอผ้าฝ้ายเป็นอาชีพอีกอย่างหนึ่งของประชาชน การปลูกฝ้ายจะปลูกในเขตที่คุณภาพของดินไม่ดีพอสำหรับปลูกข้าว แต่บางครั้งชาวนาจะสงวนที่ดินส่วนหนึ่งไว้ปลูกฝ้าย ศูนย์กลางการผลิตผ้าฝ้ายจะอยู่ที่เมืองช่งเจียงและเมืองชางไห่ (Shanghai – เซี่ยงไฮ้)⁵

3.1.2 การค้าขาย

ประเพณีของจีนที่นับถือลัทธิขงจื้อถือว่าพ่อค้าเป็นชนชั้นที่ต่ำสุดในสังคม⁶ ทำให้อาชีพพ่อค้าได้รับการดูหมิ่นจากชนชั้นสูงและบัณฑิต แต่พ่อค้าก็มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและเป็นอาชีพที่มีฐานะดีทำให้มีผู้สนใจประกอบอาชีพค้าขายมากขึ้น ในสมัยราชวงศ์หมิงจำนวนพ่อค้าได้เพิ่มมากขึ้น เมื่อจักรพรรดิหงอู่ส่งเสริมการค้าเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยอนุญาตให้มีค้าขายอย่างอิสระ พ่อค้าสามารถเดินทางไปค้าขายยังเมืองต่างๆ ได้ แต่ต้องมีใบอนุญาตค้าขายที่ทางการออกให้⁷ และจากภาวะเงินเฟ้อในสมัยราชวงศ์หยวนทำให้จักรพรรดิหงอู่ให้ความสำคัญกับเรื่องการควบคุมราคาสินค้ามาก การควบคุมนี้ไม่ใช่การกำหนดราคาแต่เป็นเพียงต้องการให้มีการค้าขายในราคาที่ยุติธรรม โดยมีการกำหนดบทลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายราชวงศ์หมิงว่า พ่อค้าที่ค้าขายอย่างไม่ถูกต้องจะถูกลงโทษเท่ากับข้อหารับสินบนซึ่งเป็นโทษหนัก เมื่อมีปัญหาเรื่องราคาสินค้าจะมีการกำหนดราคา

¹ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.77.

² *Ibid.*

³ *Ibid.*

⁴ ใน ค.ศ.1381 จักรพรรดิหงอู่ได้ออกกฎหมายห้ามพ่อค้าใช้เครื่องแต่งกายที่ทำจากไหม (Timothy Brook. (1998). *op.cit.* p.69.)

⁵ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.78.

⁶ ชนชั้นในสังคมตามคติขงจื้อ แบ่งเป็น 4 ชนชั้น คือ บัณฑิต ชาวนา ช่างฝีมือ และพ่อค้า

⁷ Timothy Brook. (1998). *op.cit.* p.67.

ยุติธรรมโดยขุนนางท้องถิ่น¹ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะส่งเสริมการค้าเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ แต่จักรพรรดิหงอู่ให้ความสำคัญกับภาคเกษตรกรรมมากกว่าและต้องการให้เป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง² จักรพรรดิหงอู่ไม่ห้ามการค้าขาย แต่เห็นว่าการค้าควรอยู่เฉพาะในเขตเมืองไม่ควรขยายออกไปยังชนบท³

การค้าภายในประเทศขยายตัวมากขึ้น เมื่อจักรพรรดิหย่งเล่อย้ายเมืองหลวงไปยังกรุงเป่ย์จิง และบูรณะเส้นทางคมนาคมในคลองต้าหยุนเหอเพื่อใช้เป็นเส้นทางขนส่งอาหารขึ้นไปยังเมืองหลวง ทำให้พ่อค้าล่องเรือนำสินค้าไปขายยังเมืองหลวงจำนวนมากส่งผลให้เศรษฐกิจในเส้นทางผ่านขยายตัวตามไปด้วย⁴ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมต่อเรือเพื่อใช้ขนส่งสินค้ามีการเติบโตมากขึ้น ประกอบกับมีการต่อเรือเพื่อออกสำรวจทางทะเลและสร้างกองทัพเรือขนาดใหญ่ทำให้อุตสาหกรรมต่อเรือเติบโตและพัฒนามากในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ แต่การเลิกสำรวจทางทะเลและไม่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงบริเวณชายฝั่งทะเลทำให้การต่อเรือลดลง อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นในการขนส่งอาหารทางเรือไปยังกรุงเป่ย์จิงทำให้การค้าภายในประเทศขยายตัวและการต่อเรือยังคงมีอยู่แม้จะลดลง โดยในรัชสมัยจักรพรรดิเทียนชุ่น (Tianshun ค.ศ. 1457 – 1464) มีการต่อเรือเพิ่มขึ้นกว่า 10,000 ลำ⁵

นอกจากการค้าภายในขยายตัวแล้ว ระหว่างรัชกาลจักรพรรดิหย่งเล่อถึงรัชกาลจักรพรรดิซวนเต๋อ การค้ากับต่างประเทศของจีนเติบโตมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการสำรวจทางทะเลทำให้มีการบรรทุกสินค้าไปขายยังรัฐต่างๆ และมีพ่อค้าจากต่างประเทศเดินทางมาค้าขายกับจีนเพิ่มขึ้น เมื่อการค้าเติบโตขึ้นทำให้พ่อค้ามีฐานะร่ำรวยและมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย เมื่อเปรียบเทียบกับชาวนา พ่อค้ามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า พ่อค้าไม่ต้องอยู่ติดกับที่ดิน มีอิสระในการโยกย้าย ไม่ต้องเสียภาษีที่ดิน ไม่ต้องกังวลกับปัญหาหน้าท่วมหรือฝนแล้ง และบางครั้งพ่อค้าสามารถสร้างฐานะได้ในเวลาไม่นาน ทำให้คนส่วนใหญ่ต้องการเป็นพ่อค้า เห็นได้จากคำกล่าวที่กล่าวถึงชาวบ้านในเมืองหยางโจวว่า “ชาวบ้านในชุมชนบริเวณแม่น้ำหวยและแม่น้ำฉางเจียงต่างปรารถนาจะประกอบอาชีพค้าขายและไม่ทำการเกษตร เพราะครอบครัวของพ่อค้าส่วนใหญ่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าอาชีพอื่น”⁶ ฐานะที่ร่ำรวยทำให้อำนาจทางสังคมของพ่อค้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเชื่อในสังคมจีนที่กำหนดชนชั้นพ่อค้าไว้เป็นชนชั้นล่างสุดในสังคม ดังนั้นจึงมีการควบคุมและขัดขวางการขยายอำนาจในสังคมของพ่อค้า เช่น ใน ค.ศ. 1381 จักรพรรดิหงอู่ได้ออกกฎหมายห้ามพ่อค้าใส่เสื้อผ้าที่ทำจากผ้าไหม ซึ่งถือเป็นเครื่องแต่งกายของชนชั้นสูง การออกกฎหมายนี้เปรียบเสมือนการควบคุมฐานะของชนชั้นพ่อค้าให้แตกต่างจากชนชั้นสูง แม้ว่าพ่อค้าบางคนอาจจะมั่งคั่งกว่าขุนนางหรือพวกผู้ดีบางคนก็ตาม

¹ *Ibid.*

² *Ibid.* p.65.

³ *Ibid.* p.69.

⁴ การขยายตัวทางการค้าจากการย้ายเมืองหลวง ดูในบทที่ 2 หัวข้อ 4.2

⁵ Albert Chan. (1982). *op.cit.* p.383.

⁶ Timothy Brook. (1998). *op.cit.* p.70.

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการค้าจะขยายตัวและประชาชนนิยมประกอบอาชีพค้าขายมากขึ้น แต่ทัศนคติในสังคมแบบขงจื้อและการมีรัฐบาลที่เคร่งครัดในลัทธิขงจื้อทำให้รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญกับการค้า โดยเฉพาะการค้ากับต่างประเทศ ซึ่งจีนติดต่อกับรัฐอื่นในลักษณะรัฐบรรณาการและจีนให้ความสำคัญกับการเมืองมากกว่าการค้า นอกจากนี้การฟื้นฟูลัทธิขงจื้อใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นบ่อเกิดของแนวความคิดในสมัยราชวงศ์หมิงและเป็นการฟื้นฟูแนวความคิด ประเพณี ตลอดจนค่านิยมแบบดั้งเดิม ซึ่งเหยียดหยามอาชีพค้าขาย ดังนั้นการติดต่อกับต่างชาติจึงเป็นหน้าที่ของชั้นที่ แต่การที่ชั้นที่เป็นกลุ่มที่ถูกเหยียดหยามทำให้เกิดกิจการใดๆ ที่ชั้นที่เป็นผู้นำจึงไม่ได้รับความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมนั้นคือ การค้า

3.1.3 แหล่งการค้า

เมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของจีนจะอยู่ในบริเวณภาคกลางของประเทศ ซึ่งเป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์และมีประชากรหนาแน่น เป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมและความเจริญ เช่น บริเวณเมืองหนานจิง เมืองซูโจว และเมืองหางโจว เป็นต้น นอกจากนี้ในมณฑลชานซีฝ่งทะเลทางใต้อย่างมณฑลกว่างตงและมณฑลฝูเจี้ยนก็เป็นศูนย์กลางการค้าและการติดต่อกับต่างชาติที่มาจากทะเล

ในเมืองใหญ่แต่ละเมืองจะมีตลาดขายสินค้าหลากหลายชนิดอยู่กลางเมืองและมีแหล่งขายสินค้าประเภทต่างๆ แยกกันออกไป อาทิ ในเมืองหนานจิง แหล่งขายผลไม้ที่มีชื่อเสียงจะอยู่ที่ถนนซันซาน (Sanshan Street Market) แหล่งขายผักและปลาอยู่ที่ตลาดด้านประตูทิศเหนือ แหล่งขายสิ่งทอซา เกลือ พริกไทย อยู่ที่ตลาดนอกประตูชิงเหลียง (Qingliang Gate) แหล่งขายถ่านหินอยู่ที่ตลาดหลงเจียง แหล่งขายข้าวอยู่ที่ตลาดด้านทิศตะวันออก เป็นต้น¹

แหล่งขายสินค้าในเมืองใหญ่จะมีสินค้าราคาแพงและเป็นสินค้าประเภทสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เครื่องตกแต่งบ้าน ไหมคุณภาพสูง เครื่องประดับสตรี สินค้าหลายชนิดผลิตเพื่อขายภายในเมืองบางเมืองและขายเฉพาะในเมืองใหญ่ อย่างเมืองหนานจิง เมืองซูโจว และเมืองเป่ย์จิงหลังจากที่เป็นเมืองหลวง บุคคลในราชสำนักเป็นผู้ซื้อรายสำคัญและต้องการสินค้าที่มีคุณภาพสูง ผลิตภัณฑ์บางชนิดจะผลิตจากโรงงานของราชสำนักโดยเฉพาะ เช่น เครื่องถ้วยสำหรับใส่สุรา ซึ่งเป็นที่นิยมในราชสำนักของจักรพรรดิฉินไท่ เครื่องถ้วยนี้ผลิตโดยช่างฝีมือชาวมุสลิมจากมณฑลหยุนหนานที่เดินทางมาทำงานในโรงงานของราชสำนักโดยเฉพาะ เครื่องถ้วยชนิดนี้เรียกว่า จิงไท่หลาน (Jingtai lan) แปลว่าสีฟ้าครามของยุคฉินไท่² บางครั้งราชสำนักหรือชนชั้นสูงจะซื้อผลงานที่ผลิตจากช่างฝีมือเยี่ยมที่ผลิตในแหล่งเฉพาะ เช่น ชื่อไหมจากเมืองซูโจว ชื่อเครื่องปั้นดินเผาจากเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ชื่อเครื่องเย็บปักถักร้อยจากเมืองหางโจว ชื่อกระดาษจากเมืองซีซาน (Xishan) ซึ่งอยู่ในมณฑลหนานจื่อลี่ เป็นต้น³

¹ Ibid. p.74.

² Ibid. p.75.

³ Ibid. p.76.

บทที่ 4

สมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง

ช่วงเวลาที่เราเรียกว่า สมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง¹ ในสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้นอยู่ในสมัยรัชกาลจักรพรรดิเจิงถง (Zhengtong ค.ศ.1436 – 1450) รัชกาลจักรพรรดิเจิงไท่ (Jingtai ค.ศ.1450 – 1457) และรัชกาลจักรพรรดิเทียนชุ่น (Tianshun ค.ศ.1457 –1464) ระยะเวลาการเมืองการปกครองของราชวงศ์หมิงประสบปัญหาหลายประการส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบสุขของบ้านเมือง บางปัญหาทำให้เกิดสถานการณ์ที่ตึงเครียดและเป็นอุปสรรคต่อการปกครองบ้านเมือง อาทิ การพ่ายแพ้สงครามต่อมองโกลซึ่งนับเป็นวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่ตั้งราชวงศ์² ปัญหาเกี่ยวกับการครองราชย์ของจักรพรรดิ 2 องค์ 3 รัชกาล ปัญหาการขึ้นมามีอำนาจของขันที และปัญหาภัยธรรมชาติและการก่อความไม่สงบในพื้นที่ต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้การเมืองการปกครองของราชวงศ์หมิงอ่อนแอลง และเป็นจุดเริ่มต้นความเสื่อมของราชวงศ์ ดังนั้นช่วงเวลานี้จึงเป็นช่วงที่มีความสำคัญ เพราะจะแสดงให้เห็นถึงจุดเปลี่ยนของประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง จากความมั่นคงทางการเมืองการปกครองมาสู่ความอ่อนแอและความวุ่นวาย ซึ่งทำให้ราชวงศ์หมิงเริ่มอ่อนแอลง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้จะชี้ให้เห็นว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ความรุ่งเรืองทางการเมืองการปกครองในรัชสมัยก่อนถึงสิ้นสุดลง

1. การเมืองการปกครองในรัชสมัยจักรพรรดิเจิงถง

จักรพรรดิเจิงถง ขึ้นครองราชย์เมื่อ ค.ศ. 1436 ขณะมีพระชนม์เพียง 8 ชันษา จึงต้องมีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ขึ้นทำหน้าที่แทน คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประกอบด้วย จางไท่โฮ่ว (Zhang Taihou- ไทเฮา) ซึ่งเป็นพระอัยยิกา (ย่า) ของจักรพรรดิ ราชเลขาธิการ 3 คน ได้แก่ หยางหรง, หยาง ซื่อฉี, หยาง ผู้ และขันทีอาวสุไกรมพิธี 3 คน ได้แก่ หวาง จิ้น (Wang Jin) ฟาน หง (Fan Hong) และ จิ้น อิง (Jin Ying)³ ในต้นรัชกาล อำนาจการบริหารอยู่ในความรับผิดชอบของคณะผู้สำเร็จราชการ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าปฏิบัติหน้าที่ได้ดี เพราะ จางไท่โฮ่ว เป็นผู้หญิงที่ฉลาด เข้มแข็ง มีอิทธิพล ได้รับความนับถือจากข้าราชการ รวมทั้งเคยร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมาตั้งแต่รัชกาลก่อน⁴ ส่วนราชเลขาธิการทั้งสามคนเป็นขุนนางที่ซื่อสัตย์และรับราชการมานานทำให้ได้รับความ

¹ การที่เรียกช่วงเวลานี้ว่า สมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในรัชสมัยที่ผ่านมา

² ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 462.

³ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.306.

⁴ *Ibid.* p.305. and Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.626.

เคารพนับถือจากขุนนางทั่วไป¹ อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ชั้นที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะ หวาง เจิน (Wang Zhen) ซึ่งเป็นชั้นที่ที่ได้รับการศึกษาด้านอักษรศาสตร์และการปกครองจากโรงเรียนในวังที่ตั้งขึ้นในรัชสมัยจักรพรรดิชว่นเต๋อ ใน ค.ศ.1436 หวาง เจิน ได้รับแต่งตั้งให้ทำงานในกรมพิธีซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องต่างๆ ในราชสำนักและได้เป็นอาจารย์ของจักรพรรดิ² ทำให้มีความสนิทสนมใกล้ชิดและเป็นผู้ที่จักรพรรดิเชื่อถือไว้วางใจที่สุด หวาง เจิน เริ่มมีอิทธิพลต่อองค์จักรพรรดิและมีบทบาทในราชสำนักมากขึ้น ทำให้จางไท่โฮ่ว ไม่ไว้ใจ ดังนั้น ใน ค.ศ.1437 จางไท่โฮ่ว จึงสั่งให้ หวาง เจิน ฆ่าตัวตาย แต่จักรพรรดิได้ขอชีวิตไว้³ จางไท่โฮ่วจึงสั่งห้าม หวาง เจิน ยุ่งเกี่ยวกับจักรพรรดิอีกและจับตาดู หวาง เจิน อย่างใกล้ชิด⁴

สถานการณ์การเมืองได้เปลี่ยนไปเมื่อ หยาง หรง ถึงแก่กรรมใน ค.ศ.1440 และ จางไท่โฮ่ว สิ้นพระชนม์ใน ค.ศ.1442 ส่วน หยาง ซื่อฉี ซึ่งมีอายุ 75 ปี และ หยาง ผู้ อายุ 70 ปี ได้ลาออกจากราชการและถึงแก่กรรมใน ค.ศ.1444 และ 1446 ตามลำดับ หลังจากนั้นราชสำนักเกิดการแตกแยกขุนนางแบ่งเป็นกลุ่มเป็นพวก⁵ จักรพรรดิได้ออกกว่าราชการเองและแต่งตั้ง หวาง เจิน เป็นหัวหน้ากรมพิธีซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดในราชสำนักสำหรับชั้นที่ พร้อมกับมอบหมายให้ดูแลกิจการอื่น ๆ ด้วย ทำให้ หวาง เจิน มีอำนาจขึ้นมารวดเร็วและมีอิทธิพลต่อจักรพรรดิยิ่งงมมาก⁶ ซึ่งส่งผลกระทบต่อราชวงศ์ในเวลาต่อมา

ในรัชกาลนี้ ชาวมองโกลเผ่าออยแอตมีความเข้มแข็งมากขึ้น หัวหน้าเผ่าออยแอต ชื่อ เออเซน (Esen) ซึ่งเป็นบุตรของอาลู่ไต สามารถขยายอำนาจได้เหนือชาวมองโกลเผ่าอื่นๆ และขยายอิทธิพลไปถึงเกาหลี⁷ ใน ค.ศ.1449 เออเซน ส่งทูตมาถวายบรรณาการแก่จีนพร้อมกับนำม้ามาขายด้วย แต่ฝ่ายจีนพยายามกดราคาทำให้เออเซนไม่พอใจถือว่าเงินดูหมิ่น จึงยกเลิกการส่งบรรณาการเคลื่อนทัพมายังชายแดนจีน⁸ การที่เออเซนตัดสินใจทำสงครามกับจีนไม่ได้เกิดจากเหตุผลเรื่องการดูหมิ่นเพียงเหตุผลเดียว แต่เกิดจากความต้องการของเออเซนที่จะเป็นข่านที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมองโกล⁹ ประกอบกับความมั่นใจในประสิทธิภาพของกองทัพที่สามารถขยายอิทธิพลไปทั่วมองโกลเลีย

¹ ทวีป วรดิลก. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 461.

² Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.306.

³ *Ibid.* p.307.

⁴ Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

⁵ ทวีป วรดิลก. (2538). *หน้าเดิม*.

⁶ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.308. and Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.627.

⁷ Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.* and เอ็ดวิน โอ โรสเซอร์ และ จอห์น เค แฟร์แบงก์. (2511).

เล่มเดิม. หน้า 661.

⁸ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.322.

⁹ Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

จักรพรรดิเจิงถง ซึ่งมีพระชนม์ 21 ชันษา ได้ถูก หวาง เจิน สนับสนุนให้ทรงนำทัพออกรบด้วยตัวเอง ขณะนั้นกองทัพจีนมีชัยชนะในการปราบกบฏกรรมกรเหมืองแร่ที่มณฑลฝูเจี้ยน ทำให้จักรพรรดิและที่ปรึกษาเชื่อมั่นในความเข้มแข็งของกองทัพ ประกอบกับจักรพรรดิได้รับการปลุกฝังความคิดเรื่องความเป็นทหารมาตั้งแต่เล็ก จักรพรรดิเจิงถงจึงตัดสินใจนำทัพออกรบด้วยตัวเอง โดยมี หวาง เจิน เป็นที่ปรึกษา และไม่ยอมฟังคำทัดทานของขุนนางที่หรือแม่ทัพที่มีประสบการณ์การทำสงครามมาก่อน¹

หวาง เจิน วางแผนให้จักรพรรดิเดินทัพผ่านไปบริเวณบ้านเกิดของตนเพื่อเสริมสร้างเกียรติยศชื่อเสียงแก่ตัวเขาเอง และเป็นผู้วางแผนเลือกเส้นทางและแผนการรบทั้งที่ไม่มีประสบการณ์ทางทหาร² ผลปรากฏว่ากองทัพหมิงจำนวนประมาณ 100,000 คน ถูกกองทัพมองโกลล้อมและตีแตกที่ป้อมทุมู (Tumu) ทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลเหอเป่ย์³ หวาง เจิน ถูกสังหารโดยขุนนางจีนด้วยกัน ส่วนจักรพรรดิเจิงถงถูกกองทัพมองโกลจับได้ กองทัพมองโกลพยายามรุกต่อมายังกรุงเป่ย์จิง แต่ หยู ฉีเยิน (Yu Qian) รองเสนาบดีกระทรวงกลาโหมสามารถระดมกำลังทหารมาต้านทานไว้ได้จนมองโกลถอยทัพกลับไป⁴ เออเชนได้เรียกค่าไถ่ตัวจักรพรรดิเป็นเงินจำนวนหนึ่งพร้อมกับเรียกร้องเมืองต้าถง หรือเมืองชวณฝูเมืองใดเมืองหนึ่งจากจีน เหล่าขุนนางมีความเห็นขัดแย้งกันเรื่องจะต้องยอมมอบเมืองให้มองโกลในที่สุด หยู ฉีเยิน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับไล่มองโกลและเป็นขุนนางที่มีอิทธิพลคนหนึ่งได้สนับสนุนให้เจ้าเฉิง (Cheng Wang) พระอนุชาของจักรพรรดิขึ้นครองราชย์แทน และตั้งเมืองหลวงอยู่ที่กรุงเป่ย์จิงเช่นเดิม⁵ แม้ว่าจะมีขุนนางบางคนเสนอให้ย้ายเมืองหลวงกลับไปยังเมืองหนานจิง⁶ ความเห็นนี้ได้รับการยอมรับจากขุนนางส่วนใหญ่ จักรพรรดิองค์ใหม่มีพระนามว่าจักรพรรดิเจิงไท่

เมื่อมองโกลไม่สามารถเรียกธำมรงค์จากจีนได้และจีนได้ตั้งจักรพรรดิองค์ใหม่ขึ้นมาเท่ากับว่าธำมรงค์เก่าหมดความหมาย เออเชนจึงยกทัพกลับพร้อมกับนำจักรพรรดิเจิงถงไปด้วย ต่อมาจีนได้ส่งหยาง ซาน (Yang Shan) หัวหน้าสำนักตรวจตราควบคุม เป็นทูตไปเจรจาขอให้มองโกลปล่อยตัวจักรพรรดิเจิงถง การเจรจามีขึ้นหลายครั้งและเออเชนได้ตกลงปล่อยตัวจักรพรรดิเจิงถงในที่สุด โดยได้ค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งและข้อตกลงในเรื่องการกลับมาเป็นรัฐบรรณาการของจีนตามเดิม⁷ ซึ่งจะทำให้ได้ค้าขายและได้ติดต่อกับจีนตามเดิม เมื่อกลับมา อดีตจักรพรรดิได้รับการปฏิบัติอย่างดี แต่หมดบทบาทและความสำคัญ ต้องประทับอยู่เงียบ ๆ ในพระตำหนักแห่งหนึ่ง เหตุผลที่ว่าทำไมจีนจึงไม่สนใจความเป็นความตายขององค์จักรพรรดิที่ถูกศัตรูจับตัวไป แต่กลับตั้งจักรพรรดิองค์ใหม่ขึ้นมา อาจพิจารณาได้ว่า

¹ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.322. and Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.628.

² Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.323.

³ Shih-shan. & Henry Tsai. (1996). *op.cit.* p.125.

⁴ *Ibid.* and Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.325.

⁵ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.326. and Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

⁶ Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

⁷ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.330.

เป็นเพราะบรรดาขุนนางเห็นว่าจักรพรรดิเจิ้งถงไม่มีความสามารถในการปกครองบ้านเมือง ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขันที ทำให้ขันทีกำเริบเลิบบานและเข้ามาแทรกแซงการเมืองจนส่งผลเสียหายต่อบ้านเมือง ทำให้จักรพรรดิไม่ได้รับความเห็นใจ แม้ว่าการที่จักรพรรดิจินถูกมองไกลจับตัวไปจะเป็นเรื่องที่ทำให้จีนเสียหาย เสียศักดิ์ศรีและเสียเกียรติภูมิในฐานะประเทศที่ยิ่งใหญ่ที่สุดก็ตาม

การพ่ายแพ้ในสงครามและจักรพรรดิถูกหยามเกียรติเช่นนี้ นับเป็นเหตุการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดตั้งแต่มีการสถาปนาราชวงศ์หมิง ส่งผลให้อำนาจทางทหารของราชวงศ์ค่อย ๆ เสื่อมลง โดยไม่อาจฟื้นคืนให้ยิ่งใหญ่เหมือนในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่และจักรพรรดิหย่งเล่ออีกเลย¹ และเหตุการณ์นี้เป็นเสมือนสัญญาณเตือนว่าการเมืองการปกครองเริ่มประสบปัญหา ซึ่งนักวิชาการบางคนสรุปว่า ค.ศ. 1450 เป็นช่วงเวลาที่ราชวงศ์หมิงเริ่มต้นเสื่อม²

2. การสร้างความมั่นคงในรัชกาลจักรพรรดิจิ้งไท่

หลังจากประสบปัญหาการเมืองการปกครองในรัชกาลก่อน ทำให้จักรพรรดิจิ้งไท่และขุนนางพยายามแก้ปัญหาและสร้างความมั่นคงในรัฐบาลขึ้นมาใหม่ ในปีแรกของรัชกาลใหม่ การปฏิรูปได้รับการสนับสนุนอย่างกระตือรือร้นจากขุนนางและขันทีที่มีตำแหน่งสูง ที่สำคัญ คือ ในรัชสมัยนี้ขันทีถูกควบคุมมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถเข้ามาแทรกแซงกิจการในราชสำนักและในรัฐบาลได้ง่ายเหมือนรัชกาลก่อน³ แต่ถึงกระนั้น ขันทีที่มีอาวุโส มีตำแหน่งสูง และมีความสามารถยังคงมีบทบาทหน้าที่ทางการเมืองไม่ได้ถูกควบคุมทั้งหมด เช่น จิ้น อิง ขันทีที่เป็นผู้สำเร็จราชการในต้นรัชสมัยจักรพรรดิเจิ้งถง จิ้น อิง เคยมีอำนาจมากแต่ต้องถูกลดบทบาทลงโดย หวาง เจิน ในรัชสมัยนี้ จิ้น อิง ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากรมพิธี ซึ่งเป็นตำแหน่งเดิมของ หวาง เจิน ขันทีที่มีบทบาทมากอีกคน คือ ซิง อาน (Xing An) ซึ่งเป็นขันทีระดับอาวุโสและมีบทบาทตลอดรัชกาลจักรพรรดิจิ้งไท่⁴ ส่วนขุนนางที่มีบทบาทมาก ได้แก่ หยู่ ฉีเยิน ซึ่งได้เลื่อนตำแหน่งเป็นเสนาบดีกระทรวงกลาโหม และ หลี่ ย่งเฉิง (Li Yongcheng) ผู้บัญชาการกองทัพภาคเหนือ บุคคลทั้งสองนี้เป็นผู้สนับสนุนให้จักรพรรดิจิ้งไท่ขึ้นครองราชย์⁵ จึงเท่ากับว่าเป็นผู้ความดีความชอบต่อจักรพรรดิ และได้รับการยกย่องจากขุนนางส่วนใหญ่ แต่ในรัชกาลนี้ราชเลขาธิการที่เคยมีบทบาท

¹ ทวีป วรติลก. (2538). หน้าเดิม.

² เจมส์ บี พาร์สัน. ได้แบ่งระยะเวลาสมัยราชวงศ์หมิง เป็น 6 ช่วง ได้แก่ 1.ค.ศ.1368 – 1402 ช่วงการเสริมสร้างความมั่นคง 2. ค.ศ.1403 – 1449 ช่วงความมั่นคงยิ่งใหญ่ 3. ค.ศ.1450 – 1505 ช่วงที่เริ่มต้นเสื่อม 4. ค.ศ.1506 – 1566 ช่วงเสื่อม 5. ค.ศ.1567 – 1620 ช่วงการฟื้นตัว 6. ค.ศ.1621 – 1644 ช่วงเสื่อมและสิ้นสุดราชวงศ์ (James B. Parsons. (1969). *op.cit.* p.177.)

³ Hok – Lam Chan. (1990) *op.cit.* p.332.

⁴ *Ibid.* p.333.

⁵ *Ibid.* p.326.

สำคัญมาหลายสมัยกลับไม่มีบทบาทมากเท่าที่ผ่านมา โดยมีการวิจารณ์ว่าราชเลขาธิการอ่อนแอ¹ ซึ่งเป็นไปได้ว่าราชเลขาธิการในสมัยนี้อาจอยู่ใต้อิทธิพลของขุนนางและชั้นที่มีอำนาจ เนื่องจากราชเลขาธิการชุดนี้ไม่ใช่ขุนนางอาวุโสที่มีอิทธิพลเหมือนราชเลขาธิการในรัชสมัยจักรพรรดิหงซี จักรพรรดิซวนเต๋อ และจักรพรรดิเจิงถง อย่างไรก็ตาม การพยายามสร้างความมั่นคงทางการเมืองกลับไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะยังมีการแบ่งแยกเป็นกลุ่มเป็นพวกระหว่างขุนนางฝ่ายจักรพรรดิฉิงไท่ ฝ่ายที่ยังจงรักภักดีต่ออดีตจักรพรรดิ และกลุ่มชนที่ นำโดย ชิง อาน ได้เริ่มสะสมอำนาจไม่ต่างกับหวาง เจิน นอกจากนี้การที่จักรพรรดิองค์เก่ายังประทับอยู่ในพระราชวังย่อมจะทำให้จักรพรรดิองค์ปัจจุบันเกิดความตะขิดตะขวงใจ และหวาดระแวงทำให้เกิดภาวะความตึงเครียดทั้งในรัฐบาลและในราชสำนัก

นอกจากพยายามปฏิรูปการเมืองแล้ว ความพ่ายแพ้ต่อมองโกลทำให้ต้องมีการปรับปรุงด้านการทหาร เมื่อตั้งกรุงเป่ย์จิงเป็นเมืองหลวง จักรพรรดิหย่งเล่อได้จัดกองทัพไปประจำตามป้อมรอบเมืองหลวง และตั้งกองทัพประจำชายแดนในเมืองที่เป็นจุดยุทธศาสตร์จากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก แต่หยู เจียน เสนาบดีกระทรวงกลาโหม ได้เพิ่มกองทัพประจำชายแดนขึ้นอีก โดยคัดเลือกทหารจากกองทัพต่าง ๆ ประมาณ 150,000 นาย แบ่งเป็น 10 กองพล² ทหารทั้ง 10 กองพลนี้ถูกส่งไปประจำยังจุดต่าง ๆ เพื่อป้องกันชายแดน ส่วนการควบคุมกองทัพประจำเขต เดิมจะเป็นหน้าที่ของขุนนางทหารและชนชั้นที่ แต่ละเขตจะมีการปกครองตนเองและแยกกันฝึก โดยอยู่ภายใต้การดูแลของแม่ทัพประจำเขต ระบบนี้ทำให้เกิดปัญหาในการรบจริง เมื่อกองทัพแต่ละเขตไม่เข้าใจกันเพราะไม่เคยฝึกซ้อมด้วยกัน ดังนั้น หยู เจียน จึงจัดให้ทหารทุกหน่วยอยู่ภายใต้การบัญชาการของแม่ทัพของตนเหมือนเดิม แต่แม่ทัพแต่ละเขตต้องประสานงานกันตั้งแต่วิธีการฝึก ยุทธวิธีต่าง ๆ และแม่ทัพคนใดคนหนึ่งจะได้รับเลือกให้เป็นผู้บัญชาการสูงสุด ส่วนกองทัพที่เคยอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของชนชั้นที่ได้ถูกโอนไปให้ขุนนางฝ่ายกลาโหมที่ประจำอยู่ในเมืองหลวงดูแลแทน³ การปรับปรุงนี้ทำให้มีกองทัพประจำเขตเพิ่มขึ้น มีการบัญชาการทหารที่เป็นเอกภาพมากขึ้น ลดบทบาทชนชั้นที่และเพิ่มบทบาทหน้าที่ของขุนนางเมืองหลวงในการตรวจตราดูแลกองทัพ ซึ่งเท่ากับว่าขึ้นต่อองค์จักรพรรดิ การปรับปรุงนี้ได้รับการยอมรับว่าทำให้กองทัพตามชายแดนมีความเข้มแข็งขึ้น⁴ และรัชสมัยนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นรัชสมัยหนึ่งที่มีการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นอีก มีรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ มีนโยบายป้องกันเมืองหลวงและชายแดนภาคเหนือเป็นพิเศษ⁵ แต่ก็ยังเป็นรัชสมัยที่ต้องเผชิญกับการแตกแยกภายในราชสำนัก ปัญหาความไม่มั่นคงในราช

¹ *Ibid.* p.333.

² *Ibid.* p.334.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.* p.336.

⁵ *Ibid.* p.332.

บัลลังก์ของจักรพรรดิ ซึ่งในที่สุดจักรพรรดิเจิงกงสามารถกลับมาครองราชย์อีกครั้งทำให้ความพยายามปฏิรูปต่าง ๆ ต้องกลับสู่รูปแบบเดิม

3. ปัญหาการครองราชย์และรัชกาลจักรพรรดิเทียนชุ่น

เมื่อจักรพรรดิเจิงกงถูกมองโกลจับตัวไป ฝ่ายจีนได้ตั้งจักรพรรดิองค์ใหม่ขึ้นมาแทน จักรพรรดิเจิงไท่อาจจะไม่เคยหวังครองราชย์ แต่เมื่อได้เป็นจักรพรรดิแล้วก็ไม่ต้องการจะสูญเสียอำนาจไป เห็นได้จากการที่จักรพรรดิเจิงไท่ไม่เต็มใจเจรจากับมองโกลเพื่อให้ปล่อยตัวจักรพรรดิเจิงกงและไม่ต้องการให้จักรพรรดิองค์เก่ากลับมา¹ สภาพเช่นนี้เป็นเรื่องที่น่าใจได้ไม่ยาก เพราะจักรพรรดิเจิงกงเคยอยู่ในตำแหน่งสูงสุดมาก่อน ทำให้เป็นปัญหาว่า เมื่อกลับมาเขาจะอยู่ในฐานะใด อีกทั้งยังเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของจักรพรรดิเจิงไท่ด้วย เพราะถึงแม้ว่า จักรพรรดิเจิงไท่จะมีขุนนางสนับสนุนและลดฐานะบทบาทของจักรพรรดิเจิงกงได้ แต่ยังมีขุนนางและชั้นที่บางกลุ่มคอยสนับสนุนและหาทางให้จักรพรรดิเจิงกงกลับมาครองราชย์อีก² นอกจากนี้จะรักษาราชบัลลังก์ของตนแล้ว จักรพรรดิเจิงไท่ยังตั้งใจรักษาสิทธิในราชบัลลังก์ไว้ให้ทายาทของเขา โดยถอดรัชทายาทองค์เก่าซึ่งเป็นโอรสของจักรพรรดิเจิงกงออกจากตำแหน่ง และตั้งโอรสของตนเป็นรัชทายาทแทน แม้ว่าจะถูกขุนนางหลายคนคัดค้านเพราะเห็นว่ารัชทายาทองค์เก่าได้รับการแต่งตั้งอย่างถูกต้องและไม่มีความผิดใดๆ จึงควรดำรงตำแหน่งรัชทายาทต่อไป³ แต่ก็ไม่เป็นผล ต่อมารัชทายาทองค์ใหม่สิ้นพระชนม์และยังไม่มีมีการแต่งตั้งใหม่จึงได้มีการเสนอความเห็นว่าการให้รัชทายาทองค์เดิมกลับมาดำรงตำแหน่งอีกครั้ง แต่ขุนนางที่เสนอและเห็นด้วยกับความคิดนี้ต้องถูกลงโทษจนเสียชีวิต⁴

เหตุการณ์นี้ทำให้ขุนนางส่วนหนึ่งไม่พอใจการกระทำของจักรพรรดิ และสมคบคิดกันถอดถอนจักรพรรดิ⁵ มีการวิเคราะห์ว่าผู้ที่คิดถอดถอนจักรพรรดิไม่ใช่ผู้ที่มีความคิดสูงส่งหรือถูกกระตุ้นด้วยคุณธรรม แต่เป็นพวกที่ต้องการเป็นใหญ่⁶ การวิเคราะห์นี้มีเหตุผลเมื่อพิจารณาจากบุคคลที่คิดก่อการ ได้แก่ ชื่อ เหวิง (Shi Heng) แมกัฟที่มีความโลภและทะเยอทะยาน ชื่อ เหวิง ร่วมมือกับ หยู เซียน (Yu Chien) ขุนนางระดับอาวุโส จาง เย้ (Zhang Ye) ผู้บัญชาการกองทัพประจำเมืองหลวง เฉา จื่อซิง (Cao Zhixing) ชั้นที่ซึ่งเป็นลูกน้องของ หวาง เจิน และเป็นผู้มีอิทธิพลในราชสำนัก ซู อยู่ยู่จิน (Xu Yuzhen)

¹ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.337. and Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

² Hok – Lam Chan. (1990). *loc.cit.*

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.* p.338. and Frederick W. Mote. (1999). *op.cit.* p.629.

⁵ Hok – Lam Chan. (1990). *loc.cit.*

⁶ *Ibid.*

ขุนนางฝ่ายตรวจตราควบคุมที่อยู่ในกองทัพที่แพมอกลอง และ หยาง ซาน หัวหน้าสำนักตรวจตราควบคุม ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเจรจาให้มองโกลปล่อยตัวจักรพรรดิเจิงถง¹

บุคคลเหล่านี้ได้ทำการสะสมอำนาจ ขยายอิทธิพลและวางแผนถอดถอนองค์จักรพรรดิ โอกาสของคนกลุ่มนี้มีขึ้นใน ค.ศ.1456 เมื่อจักรพรรดิเจิงไท่ประชวรหนัก ทำให้ไม่อาจควบคุมอำนาจได้เต็มที่ ซันตี้ ซึ่ง อาน พยายามปิดข่าวการประชวร แต่ข่าวรั่วไหล ฝ่ายที่สนับสนุนจักรพรรดิเจิงถงจึงวางแผนยึดอำนาจ และในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1457 ทหารภายใต้การบัญชาการของ ซื่อ เหวิง, จาง เย้, ฉเวา จื่อซิง และขุนนางฝ่ายตรวจตราควบคุมภายใต้การบัญชาการของ หยาง ซาน และ ชู อยู่เจิน ได้บุกเข้าประต้วงทางทิศใต้และต่อสู้กับทหารที่จงรักภักดีต่อจักรพรรดิเจิงไท่ ฝ่ายผู้ก่อการมีชัยชนะและอัญเชิญจักรพรรดิเจิงถงกลับมาเป็นจักรพรรดิอีกครั้ง จักรพรรดิเจิงถงได้ประกาศว่าเป็นเพราะจักรพรรดิเจิงไท่ประชวรหนัก ดนจึงสมควรกลับมาครองราชย์ จักรพรรดิเจิงไท่ถูกถอดเป็น “เจ้า” และสิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ.1457 การสิ้นพระชนม์ของจักรพรรดิเจิงไท่ช่วยลดปัญหาความวุ่นวายที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างผู้สนับสนุนทั้งสองฝ่ายไม่ให้กลายเป็นสงครามกลางเมืองไป เหตุการณ์นี้ถือเป็นการรัฐประหารที่ประสบความสำเร็จในประวัติศาสตร์ราชวงศ์หมิง

จักรพรรดิเจิงถงขึ้นครองราชย์อีกครั้งในชื่อรัชกาล เทียนซุ่น นับเป็นจักรพรรดิหมิงองค์เดียวที่ครองราชย์ 2 ครั้ง หลังขึ้นครองราชย์ได้มีการกำจัดฝ่ายตรงข้าม โดย หยู่ ฉีเยิน ถูกประหารชีวิตหลังรัชกาลใหม่เพียง 5 วัน ขุนนางอีกหลายคนถูกจำคุกและประหารชีวิต³ ตินตำแหน่งรัชทายาทให้โอรสของตน ประกาศยกย่อง หวาง เจิน ซึ่งเป็นขันทีคนสนิท⁴ ให้รางวัลและเลื่อนตำแหน่งให้แก่คณะผู้ก่อการ เช่น ชู อยู่เจิน ได้เลื่อนเป็นเสนาบดีกระทรวงกลาโหมและเป็นหัวหน้าคณะราชเลขาธิการ หยาง ซาน เลื่อนเป็นเสนาบดีกระทรวงพิธีการ ซันตี้ ฉเวา จื่อซิง เลื่อนเป็นมหาขันทีดูแลขันทีทั้งหมดและสร้างอิทธิพลยิ่งกว่า หวาง เจิน ชู อยู่เจิน มีอำนาจและอิทธิพลมากทำให้จักรพรรดิไม่ไว้ใจ ดังนั้นเพียง 4 เดือนหลังเปลี่ยนรัชกาล ชู อยู่เจิน จึงถูกปลดและเนรเทศไปชายแดน สองปีต่อมา ซื่อ เหวิง ถูกจับกุมข้อหาฉ้อราษฎร์บังหลวงและเสียชีวิตในคุก ลูกหลานญาติพี่น้องถูกประหารชีวิต⁵ และใน ค.ศ.1461 ฉเวา จื่อซิง ร่วมกับ ฉเวา ซิน บุตรบุญธรรมวางแผนชิงบัลลังก์แต่ถูกจับได้ก่อน ฉเวา จื่อซิงและพรรคพวกจึงถูกประหารชีวิต⁶ เหตุการณ์นี้ทำให้กลุ่มผู้นำในการก่อการยึดอำนาจ ค.ศ.1457 ถูกกวาดล้างไปเกือบหมด และทำให้จักรพรรดิมีอำนาจมั่นคงขึ้น เพราะขุนนางและขันทีเหล่านี้มีอิทธิพลมากรวมทั้งเรียกได้ว่ามีบุญคุณที่

¹ *Ibid.*

² Frederick W. Mote. (1999). *loc.cit.*

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.*

⁵ Hok – Lam Chan. (1990). *op.cit.* p.340.

⁶ *Ibid.*

ช่วยให้จักรพรรดิเทียนชุ่นได้กลับมาครองราชย์จึงกำเริบเสิบสานมากขึ้น หลังจากมีความมั่นคงแล้ว จักรพรรดิได้ปกครองอย่างเข้มงวดซึ่งทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาความขัดแย้งของ ขุนนางและการสร้างอำนาจของชนชั้น อาจจะสรุปได้ว่าประสบการณ์ที่ผ่านมามีส่วนสำคัญที่ทำให้จักรพรรดิ ใช้นโยบายที่เข้มงวดเพื่อรักษาสร้างและรักษาอำนาจของตน ประสบการณ์เหล่านั้นมาจากการครองราชย์ ตั้งแต่เด็ก ต้องมีผู้สำเร็จราชการ ผ่านการพ่ายแพ้ในสงคราม ถูกมองโกลจับตัวและต้องอยู่อย่างอดสูภายใต้ รัชสมัยของจักรพรรดิจึงได้

4. ปัญหาภัยธรรมชาติและการก่อความไม่สงบของประชาชน

ระหว่างรัชสมัยของจักรพรรดิ 2 พระองค์นี้ จีนต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ติดต่อกันหลายครั้งหลายพื้นที่ ซึ่งสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนจำนวนมาก เช่น ในมณฑลส่านซีและ มณฑลชานซี เกิดภาวะแห้งแล้งติดต่อกันตั้งแต่ ค.ศ.1437-1445 และ 1448 ส่งผลให้เกิดทุพภิกขภัยใน ค.ศ.1444-1445 และโรคระบาดใน ค.ศ.1448 ในมณฑลชานตงเกิดภาวะแห้งแล้งและโรคระบาดใน ค.ศ.1435 เกิดอุทกภัยใน ค.ศ.1436,1439-1441 ในมณฑลเหอหนานเกิดภาวะแห้งแล้งและโรคระบาด ใน ค.ศ.1442 เกิดอุทกภัยในเขตหมู่บ้านบริเวณลุ่มแม่น้ำหวยระหว่าง ค.ศ.1436-1437 และ ค.ศ.1444 เกิดทุพภิกขภัยในมณฑลหูกว่างระหว่าง ค.ศ.1434,1436,1441,1444 และ 1448 เกิดทุพภิกขภัยในมณฑล เจ้อเจียง ใน ค.ศ.1440-1441 เกิดฝนแล้งและโรคระบาดใน ค.ศ.1445 เกิดอุทกภัยใน ค.ศ.1446-1447¹ และในช่วงที่เกิดน้ำท่วมหนักได้ทำให้เชื่อมกันน้ำหลายแห่งแตกและน้ำได้เอ่อล้นท่วมพื้นที่อยู่อาศัยและไร่นาจำนวนมาก

ภัยธรรมชาติยังเกิดต่อเนื่องอีกในทศวรรษ 1450 เช่น ใน ค.ศ.1450 เกิดทุพภิกขภัยในมณฑลชานตง ใน ค.ศ.1452 เกิดฝนตกหนักจนน้ำในแม่น้ำหวงเหอและแม่น้ำหวยเอ่อล้นท่วมหมู่บ้านในมณฑลเหอหนานและมณฑลชานตง ใน ค.ศ.1453-1454 อากาศหนาวจัดทำให้หิมะตกหนักในมณฑลเหอหนาน มณฑลชานตงและมณฑลเจ้อเจียง โดยเฉพาะเมืองซูโจวและเมืองหางโจวในมณฑลเจ้อเจียงมีหิมะตกหนักกว่า 40 วัน ทำให้ประชาชนเสียชีวิตนับหมื่นคน และน้ำทะเลที่ปากแม่น้ำหวยกลายเป็นน้ำแข็ง² ใน ค.ศ.1455 เกิดฝนแล้งในมณฑลเจ้อเจียง มณฑลหูกว่าง มณฑลกว่างซี มณฑลเจียงซี มณฑลเหอหนาน มณฑลชานตง มณฑลชานซีและมณฑลส่านซี แต่ในปีต่อมากลับเกิดฝนตกต่อเนื่องทั้งในฤดูร้อนและฤดูใบไม้ร่วงทำให้พืชผลเสียหายและน้ำท่วมในหลายพื้นที่³ ในการเกิดภัยธรรมชาติแต่ละครั้งรัฐบาลได้ช่วยเหลือโดยกำหนดมาตรการการบรรเทาทุกข์และลดภาษี แต่ปัญหาเกิดขึ้นหลายพื้นที่และเกิดติดต่อกันทำให้ความช่วยเหลือไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อนและรวมตัวกันก่อความวุ่นวายประท้วงที่รัฐบาลช่วย

¹ *Ibid.* p.310.

² *Ibid.* p.337.

³ *Ibid.*

เหลือล่าช้า ภัยธรรมชาติเหล่านี้ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เพราะทำให้พืชผลเสียหาย รัฐบาลก็ไม่ได้ทำให้รายได้ลดลง ที่ดินเสียหายไม่สามารถทำการผลิตได้ทันที และทำให้อาหารขาดแคลนเพราะพื้นที่ที่ประสบภัยส่วนใหญ่เป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศ

ในช่วงนี้ราชวงศ์หมิงต้องเผชิญกับการก่อความไม่สงบของประชาชนซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงของบ้านเมือง โดยในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้เกิดการจลาจลขึ้นหลายแห่ง การจลาจลที่สำคัญ เช่น การจลาจลของกรรมกรเหมืองแร่เงิน ในเขตภูเขาบริเวณติดต่อกันระหว่างมณฑลฝูเจี้ยนและมณฑลเจ้อเจียง การทำเหมืองแร่เงินอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลส่วนท้องถิ่น ซึ่งขุนนางท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลการผลิตแร่ให้ได้จำนวนตามกำหนดและผู้ที่ไม่ยอมแร่จะถูกประหารชีวิต ใน ค.ศ.1444 *เย่จงหลิว (Ye Zongliu)* อดีตทหารในมณฑลเจ้อเจียงได้ขโมยแร่และรวบรวมกรรมกรเหมืองแร่ในบริเวณเขตติดมณฑลฝูเจี้ยนและมณฑลเจ้อเจียงที่ถูกกดขี่แรงงานเข้ามาเป็นพวก ใน ค.ศ.1447 *เย่จงหลิว* ประกาศตัวเป็นผู้นำกลุ่มกบฏและนำกรรมกรเหมืองแร่และชาวบ้านบางส่วนก่อการจลาจลต่อต้านขุนนางท้องถิ่นที่กดขี่ข่มเหง¹

นอกจากกรรมกรเหมืองแร่จะไม่พอใจที่ถูกขุนนางกดขี่แล้ว กลุ่มชาวนาผู้เช่าที่ดินในเขตติดต่อกันระหว่างมณฑลฝูเจี้ยนและมณฑลเจ้อเจียงก็ไม่พอใจการเอาเปรียบของเจ้าที่ดินที่เก็บค่าเช่าแพงและเก็บผลประโยชน์ไปหมด จึงไม่ยอมจ่ายค่าเช่าที่แพงและรวมตัวกันต่อต้านเจ้าที่ดิน โดยจัดตั้งเป็นกองกำลังป้องกันตนเองประจำท้องถิ่น มี *เต็งเหมาฉี (Deng Maoqi)* และ *เต็งเหมาปา (Deng Maoba)* สองพี่น้องเป็นผู้นำกลุ่มชาวนา ต่อมา *เต็งเหมาปา* ประกาศตัวเป็นเจ้าของฝูเจี้ยน (*Fujian Wang*)² ระหว่างปลาย ค.ศ. 1448 ถึงต้น ค.ศ.1449 แต่ละกลุ่มมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและก่อการในเวลาเดียวกัน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่มาก ต่อมารัฐบาลได้ส่งทหารมารักษาความสงบและปราบกลุ่มกบฏ กลุ่มของ *เย่จงหลิว* ถูกปราบได้ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1449 ส่วนกลุ่มของ *เต็งเหมาปา* ถูกปราบได้เมื่อ ค.ศ.1452³ นอกจากกรรมกรและชาวนาจะก่อความไม่สงบแล้ว ใน ค.ศ.1450-1452 ชนกลุ่มน้อยเผ่าเย้า (*Yao*) และเผ่าม้าว (*Miao*) ในมณฑลกุ้ยโจว มณฑลกว่างซีและมณฑลหูกว่าง ก่อการจลาจลและลุกลามไปในมณฑลกว่างตง แม้ว่ารัฐบาลจะสามารถปราบปรามได้ แต่เหตุการณ์เหล่านี้ก็เป็นการบั่นทอนความสงบสุขของบ้านเมืองทำให้รัฐบาลต้องใช้ทหารและงบประมาณจำนวนมาก และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่สะสมมานานโดยไม่มี การแก้ไขอย่างจริงจัง

¹ *Ibid.* p.312.

² *Ibid.* p.313.

³ *Ibid.*

5. จุดเริ่มต้นความเสื่อมของราชวงศ์หมิง

นับตั้งแต่ได้รับการสถาปนาขึ้นมาเมื่อ ค.ศ.1368 ราชวงศ์หมิงได้ทำการเสริมสร้างความมั่นคงและขยายอำนาจทางการเมืองการปกครองมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความรุ่งเรืองและมีความมั่นคงมาก โดยเฉพาะในรัชสมัยจักรพรรดิหงอู่ จักรพรรดิหย่งเล่อ และจักรพรรดิซวนเต๋อ แต่หลังจากนั้นไม่นาน ราชวงศ์หมิงกลับต้องเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง ทำให้รัฐบาลอ่อนแอและเกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง สมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครองนี้มีความสำคัญ เพราะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญถึงจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ของราชวงศ์หมิง จากความรุ่งเรืองและมั่นคงสู่ความวุ่นวายซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นความเสื่อมของราชวงศ์ โดยปัจจัยที่ทำให้ราชวงศ์หมิงในช่วงเวลานี้อ่อนแอลง ได้แก่

1. ปัจจัยจากจักรพรรดิ การที่จักรพรรดิอ่อนแอ ไม่มีความสามารถ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขุนนางและขันทีเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราชวงศ์หมิงอ่อนแอลง เช่น จักรพรรดิเจิงถงไว้ใจและเชื่อถือหวาง เจิน มากที่สุด ทำให้ หวาง เจิน สร้างอิทธิพลในราชสำนักมากขึ้น จักรพรรดิจิงไท่ แม้จะไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลขันทีอย่างจักรพรรดิเจิงถง แต่ในรัชสมัยจักรพรรดิจิงไท่ ก็มีขุนนางและขันทีที่สนับสนุนให้พระองค์ได้ครองราชย์ขยายอิทธิพลอยู่ในราชสำนัก ระบบการปกครองแบบนี้จำเป็นต้องมีจักรพรรดิที่มีความสามารถ เข้มแข็งและเอาใจใส่งานเป็นพิเศษ เพราะการตัดสินใจทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับจักรพรรดิ ถ้าจักรพรรดิไม่สามารถควบคุมอำนาจได้หรือไม่สนใจทำงาน บ้านเมืองจะมีปัญหา

2. ปัจจัยจากขันที นับตั้งแต่รัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อเป็นต้นมา ขันทีมีบทบาทมากขึ้น เพราะจักรพรรดิหย่งเล่อใช้ขันทีเป็นสายสืบคอยรายงานความเคลื่อนไหวของจักรพรรดิเจี้ยนเหวินในช่วงสงครามกลางเมือง การที่จักรพรรดิหย่งเล่อสามารถควบคุมขันทีไว้ได้ทำให้ขันทียังไม่เป็นปัญหาในราชสำนัก แต่ในรัชสมัยจักรพรรดิซวนเต๋อได้ส่งเสริมให้ขันทีเรียนหนังสือ ทำให้ขันทีที่มีความรู้เข้ามามีบทบาทในการเมืองมากขึ้น อย่างเช่น หวาง เจิน ได้เรียนหนังสือจากโรงเรียนในวังและได้เป็นอาจารย์ของจักรพรรดิเจิงถง หวาง เจิน จึงได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจและมีอิทธิพลต่อจักรพรรดิมากทำให้ถือโอกาสขยายอำนาจในราชสำนัก และยุยงให้จักรพรรดิออกรบจนถูกมองโกลจับตัวไป หลังจากหมดยุคของ หวาง เจิน ขันทียังคงหาทางสร้างอิทธิพลในราชสำนักต่อไป ขันทีบางคนมุ่งสะสมอำนาจ เช่น ชิง อาน แต่ขันทีบางคนมักใหญ่ใฝ่สูงถึงขั้นวางแผนชิงราชบัลลังก์ เช่น ฉา จื่อซิง เป็นต้น

3. ปัจจัยจากขุนนาง ดันรัชกาลจักรพรรดิเจิงถง ยังมีขุนนางอาวุโสที่มีความสามารถ ซื่อสัตย์และมีอิทธิพลเป็นหลักในรัฐบาล แต่เมื่อขุนนางอาวุโสเสียชีวิตหรือลาออกไปเพราะอายุมาก ขุนนางรุ่นต่อมาไม่มีความสามารถเท่า มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกคอยแก่งแย่งอำนาจและชิงดีชิงเด่นกัน ตลอดจนมีการทุจริต ทำให้รัฐบาลอ่อนแอลง

4. ปัจจัยภายนอก คือ การที่ชนเผ่ามองโกลมีความเข้มแข็งขึ้นมาอีกครั้งและคุกคามความมั่นคงของจีน ซึ่งกองทัพมองโกลสามารถมีชัยชนะเหนือกองทัพหมิงและจับจักรพรรดิจินเป็นตัวเชลยได้ เหตุการณ์นี้เป็นวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดตั้งแต่ตั้งราชวงศ์และแสดงให้เห็นถึงปัญหาของกองทัพหมิง

5. ปัจจัยจากภัยธรรมชาติและการก่อความไม่สงบของประชาชน ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนจำนวนมาก ทำให้เศรษฐกิจเสียหาย รายได้และผลผลิตของประชาชนลดลง ทำให้รายได้จากภาษีของรัฐลดลงด้วย นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับการก่อความไม่สงบของประชาชนที่เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ จากการถูกเจ้าหน้าที่กดขี่ข่มเหง ถูกเจ้าหน้าที่ดินเอาเปรียบ การก่อกบฏของกรรมกรเหมืองแร่และชนกลุ่มน้อยทำให้รัฐบาลต้องเสียกำลังทหารและงบประมาณในการปราบปรามจำนวนมากในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศยังได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

อย่างไรก็ตามในสมัยแห่งความวุ่นวายทางการเมืองนี้ ราชวงศ์หมีงยังมีการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เช่น ยังคงมีจิตรกรที่มีชื่อเสียง อาทิ เส้น ไจว มีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีคุณภาพสูงกว่ารัชกาลก่อน¹ ในด้านเศรษฐกิจการค้าภายในประเทศมีการเติบโตมากขึ้น เช่น อุตสาหกรรมการต่อเรือเจริญมากขึ้นในรัชกาลจักรพรรดิเทียนซุ่น อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาและไหมกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญและสร้างรายได้จำนวนมาก

¹ ดูรายละเอียดในเรื่องบทที่ 3 เรื่องศิลปะ

บทที่ 5

บทสรุป

จักรวรรดิจีนในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 ต้องประสบปัญหาหลายประการที่ทำให้ราชวงศ์หยวนอ่อนแอลง ทั้งจากการแย่งชิงอำนาจกันเองภายในราชสำนัก จากภัยธรรมชาติ จากปัญหาความอดอยาก และปัญหาทาสชาวานา กลุ่มกบฏต่อต้านราชวงศ์หยวนเกิดขึ้นมากมายและกลุ่มที่มีชัยชนะเหนือกลุ่มอื่นคือ กลุ่มของ จู หยวนจาง ซึ่งต่อมาใน ค.ศ.1368 จู หยวนจาง สามารถขับไล่มองโกลออกไปและได้ตั้งตนเป็นจักรพรรดิองค์แรกแห่งราชวงศ์หมิง มีชื่อรัชกาลว่าจักรพรรดิหงอู่ ราชวงศ์หมิงปกครองจีนอยู่นานถึง 276 ปี ระหว่าง ค.ศ.1368-1644 ช่วงเวลาที่ราชวงศ์หมิงมีความรุ่งเรืองมากที่สุด คือ สมัยราชวงศ์หมิงตอนต้น ระหว่าง ค.ศ.1368-1464 โดยเฉพาะในรัชสมัยของ จักรพรรดิหงอู่ จักรพรรดิหย่งเล่อ และจักรพรรดิซวนเต๋อ ความรุ่งเรืองในสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้นนี้ถือเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ราชวงศ์หมิงสามารถครองอำนาจต่อมาจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 แม้ว่าจะเริ่มอ่อนแอทางการเมืองการปกครองมาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 15 แต่ราชวงศ์หมิงยังมีความรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมสืบต่อมา

ความรุ่งเรืองของราชวงศ์หมิงตอนต้นนี้มีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ เช่น การมีจักรพรรดิที่มีความสามารถ มีขุนนางที่ดี กองทัพเข้มแข็งทำให้การเมืองการปกครองมั่นคง การขยายตัวทางเศรษฐกิจก็มีผลมาจากปัจจัยที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น ส่งเสริมการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนอาหาร การย้ายเมืองหลวงทำให้เศรษฐกิจภายในขยายตัว การสำรวจทางทะเลไปยังดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย ตะวันออกกลางและชายฝั่งแอฟริกาตะวันออก ในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อและซวนเต๋อ ส่งผลให้ราชวงศ์หมิงมีชื่อเสียงและอิทธิพลทางการเมืองมากขึ้น วัฒนธรรมประเพณีของจีนได้ถ่ายทอดออกไปสู่รัฐต่างๆ เป็นจำนวนมาก ความรุ่งเรืองทางสังคมและวัฒนธรรมมาจากความสงบสุขและมั่นคงของบ้านเมือง ทำให้มีการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีชื่อเสียง เช่น เครื่องปั้นดินเผาสีน้ำเงินขาว ภาพจิตรกรรม และผ้าไหมที่มีลวดลายสวยงาม แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ราชวงศ์หมิงรุ่งเรืองนั้นอาจสรุปได้ว่า มาจากองค์จักรพรรดิ เพราะในระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นี้ จักรพรรดิเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการกำหนดนโยบายและบริหารประเทศ ถ้าจักรพรรดิเข้มแข็งมีความสามารถประเทศก็จะมั่นคง แต่ถ้าจักรพรรดิไม่เข้มแข็งหรือไร้ความสามารถย่อมจะส่งผลต่อบ้านเมือง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในสมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง เมื่อจักรพรรดิดกอยู่ได้อิทธิพลของชนชั้นหรือขุนนางที่ไม่ดีก็จะชักจูงจักรพรรดิไปในทางที่ทำให้บ้านเมืองเสียหาย

เมื่อพิจารณาภาพรวมสมัยราชวงศ์หมิงตอนต้นพบว่าเป็นช่วงเวลาที่จักรวรรดิจีนมีความมั่นคงทางการเมืองการปกครองสมัยหนึ่ง กองทัพมีความเข้มแข็ง จักรพรรดิมีความสามารถ สนใจงานราชการและทุกข์สุขของประชาชน ราชวงศ์หมิงได้รับความยำเกรงจากรัฐต่างๆในฐานะที่เป็นประเทศใหญ่ที่มีความเจริญ การส่งเรือออกสำรวจทางทะเล 7 ครั้ง ในระยะเวลาเกือบ 30 ปีทำให้ราชวงศ์หมิงมีชื่อเสียงและมีการติดต่อกับต่างชาติเพิ่มขึ้น รวมทั้งเป็นยุครุ่งเรืองของระบบบรรณาการ ราชวงศ์หมิงเป็นราชวงศ์

ที่รับแบบอย่างมาจากราชวงศ์ที่รุ่งเรืองในอดีต เช่น รับรูปแบบการปกครองและประเพณีในราชสำนักจากราชวงศ์ฮั่นและราชวงศ์ถัง สานต่อการเดินทางเรือที่เริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ซ่งใต้ และสมัยราชวงศ์หมิงเป็นสมัยที่มีการสร้างและบูรณะสิ่งต่าง ๆ เช่น การสร้างเมืองหลวงใหม่ที่เป่ย์จิง สร้างกำแพงทางเหนือเพิ่มขึ้น การบูรณะคลองตั๋ยว่นเหอ การผลิตงานวรรณกรรมและศิลปกรรมจำนวนมาก

เมื่อเปรียบเทียบราชวงศ์หมิงกับราชวงศ์ที่ผ่านมาพบว่า ราชวงศ์หมิงรับรูปแบบการปกครองมาจากราชวงศ์ถัง และรับรูปแบบของกองทัพมาจากราชวงศ์หยวน โครงสร้างการปกครองไม่แตกต่างจากสมัยก่อนแต่หน่วยงานบางหน่วยได้พัฒนาไปจากสมัยก่อน สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปมาก คือ จักรพรรดิราชวงศ์หมิงสามารถคุมอำนาจสูงสุดได้อย่างแท้จริง เพราะได้ยกเลิกตำแหน่งอัครมหาเสนาบดี ทำให้จักรพรรดิใช้อำนาจการบริหารด้วยพระองค์เอง ดังนั้นการปกครองของจีนในสมัยนี้จึงมีลักษณะสมบูรณาญาสิทธิราชย์มากกว่าราชวงศ์ก่อนๆ

ด้านการทหารแม้จะมีความเข้มแข็งและสามารถขยายอิทธิพลทางทหารได้กว้างไกลที่สุดหลังจากสิ้นสุดราชวงศ์ถัง แต่ดินแดนของราชวงศ์หมิงไม่ใหญ่เท่าสมัยฮั่นและถัง ไม่ได้ปกครองซินเจียงเหมือนสองราชวงศ์นั้น การสร้างป้อมปราการทางเหนือสมัยราชวงศ์หมิงเป็นไปเพื่อป้องกันตนเอง แต่ไม่อาจจะกีดกันการรุกรานจากมองโกลได้ ด้านชายฝั่งทะเลยังถูกโจมตีและถูกปล้นจากโจรสลัดญี่ปุ่น กองทัพเรือที่เคยยิ่งใหญ่ในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ ได้ถูกลดความสำคัญลงนับตั้งแต่ที่มีการห้ามออกสำรวจทางทะเล อำนาจทางทะเลในต้นราชวงศ์ไม่ได้รับการพัฒนาต่อ กองทัพเรืออ่อนแอลง การสร้างเรือลดลง กลุ่มโจรสลัดญี่ปุ่นคอยก่อวุ่นอยู่บริเวณชายฝั่งตอนใต้ของจีน แต่แทนที่จะตอบโต้หรือขับไล่โจรสลัดออกไป จีนกลับถอยร่นกำลังทหารและผู้คนออกจากชายฝั่งและจำกัดการค้าต่างประเทศให้เหลือเพียงแค่ประเทศในรัฐบรรณาการเท่านั้น การแก้ไขด้วยวิธีเช่นนี้ไม่ได้ผลกลับยิ่งทำให้กลุ่มโจรสลัดเติบโตยิ่งขึ้นและสร้างความเดือดร้อนแก่จีนมาตลอด

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ราชวงศ์หมิงมีการผลิตงานวรรณกรรมจำนวนมากโดยเฉพาะในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ มีผลงานที่ยิ่งใหญ่คือ *หย่งเล่อตัวเตี้ย* ซึ่งเป็นงานที่ได้รวบรวมความรู้ของจีนทุกแขนงตั้งแต่อดีตเข้าไว้ด้วยกันและนับเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญของจีน นอกจากนี้ยังมีผลงานชิ้นอื่นอีกเป็นจำนวนมาก แต่งานส่วนใหญ่เป็นงานที่รวบรวมเอาความรู้และงานเขียนเก่า ๆ มาปรับปรุง ส่วนบทกวีสมัยหมิงไม่มีชื่อเสียงเทียบเท่าสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง ความเจริญด้านปรัชญาของราชวงศ์หมิงแม้ไม่รุ่งเรืองเหมือนราชวงศ์โจว ไม่มีนักปรัชญาเด่นๆ อย่าง จู ซี้ ของราชวงศ์ซ่ง แต่แนวคิดของนักปรัชญาลัทธิขงจื้อใหม่อย่าง หวาง หยางหมิง(ค.ศ.1472-1528)ก็มีอิทธิพลต่อชาวจีนและชาวญี่ปุ่นมาก

ด้านความสัมพันธ์ของจีนกับอาณาจักรอื่นๆ ในสมัยราชวงศ์หมิงมีการติดต่อกับรัฐต่างๆเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงที่มีการสำรวจทางทะเลซึ่งเป็นการติดต่อผ่านระบบรัฐบรรณาการ และเป็นการติดต่อในลักษณะที่จีนเป็นฝ่ายเริ่มก่อน คือ จีนได้ใช้การสำรวจทางทะเลเป็นการบีบบังคับให้รัฐต่างๆส่งบรรณาการให้จีน แต่ในสมัยราชวงศ์ถังซึ่งถือเป็นยุคทองของจีนนั้น ได้มีการติดต่อกับรัฐต่างๆทั้งในทางการค้าและการทูต ความรุ่งเรืองของราชวงศ์ถังและการเป็นศูนย์กลางอารยธรรมแห่งหนึ่งของโลกยุค

นั้นเป็นสิ่งดึงดูดให้โลกภายนอกเข้ามาติดต่อ และรับอารยธรรมของราชวงศ์ถังไปเป็นแบบแผนของตนเป็นจำนวนมาก เช่น ทิเบต เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม ส่วนอารยธรรมสมัยราชวงศ์หมิง ก็มีรัฐต่างๆรับไปปฏิบัติเช่นกัน เช่น เวียดนามลอกแบบพระราชวังที่กรุงเป่ย์จิงไปสร้างพระราชวังของจักรพรรดิเวียดนาม เช่นเดียวกับที่ญี่ปุ่นเคยลอกแบบนครฉางอันของราชวงศ์ถังไปสร้างเมืองนาราของญี่ปุ่น แต่กล่าวได้ว่าอารยธรรมของราชวงศ์ถังมีอิทธิพลต่อโลกภายนอกมากกว่าอารยธรรมสมัยหมิง ด้านสันติสุขภายในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ถังเป็นสมัยที่บ้านเมืองมีความมั่นคงและสงบสุขเป็นระยะเวลาอันยาวนาน พลเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยในสมัยราชวงศ์ถังมีพลเมืองเพิ่มจากสมัยราชวงศ์ฮั่นเป็น 60 ล้านคน¹ ส่วนสมัยราชวงศ์หมิง ในต้นราชวงศ์มีประชากร ประมาณ 80 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 160 ล้านคนเมื่อสิ้นราชวงศ์²

ด้านเศรษฐกิจ ราชวงศ์หมิงเป็นราชวงศ์ที่มีฐานเศรษฐกิจอยู่ที่การเกษตรเป็นหลัก รัฐบาลมีรายได้จากภาษีที่ดินเป็นอันดับหนึ่งและมีค่านิยมที่ไม่สนใจการค้า ทำให้อาชีพค้าขายและการติดต่อกับโลกภายนอกไม่ได้รับการสนับสนุนจึงมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีนัก และราชวงศ์หมิงยังมีปัญหาเรื่องระบบการเงินการคลังที่เป็นปัญหามาตั้งแต่ต้นราชวงศ์ แต่สมัยราชวงศ์ถังถือว่าเป็นยุคที่มั่งคั่งร่ำรวย มีระบบการเงินที่มั่นคง การค้าขายเจริญรุ่งเรืองโดยเฉพาะในเส้นทางสายแพรไหม และมีการติดต่อกับชาติต่างๆเป็นจำนวนมาก นครฉางอันเมืองหลวงสมัยราชวงศ์ถัง กลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและการค้าแห่งหนึ่งของโลกยุคนั้น

ด้านการศึกษา ราชวงศ์หมิงได้ส่งเสริมระบบการศึกษาแบบขงจื้อ รื้อฟื้นระบบการสอบคัดเลือกข้าราชการ แต่ระบบการเรียน การสอบ ที่ยึดตามตำราขงจื้อทำให้รูปแบบการศึกษาและความคิดของผู้เรียนมีลักษณะเช่นเดียวกับอดีต การศึกษาจึงไม่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สังคมจีนในสมัยราชวงศ์หมิงจึงเป็นสังคมที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ เป็นสังคมที่มองความรุ่งเรืองของอดีตและยึดเอารูปแบบของราชวงศ์ที่รุ่งเรืองในอดีตเป็นแบบอย่าง ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการถูกมองไกลเข้ายึดครองทำให้ราชวงศ์หมิงซึ่งเป็นราชวงศ์ของชาวจีนต้องการกลับไปสู่ความรุ่งเรืองในอดีต อย่างไรก็ตามแม้ว่าราชวงศ์หมิงไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับสมัยราชวงศ์ฮั่นและถัง แต่สมัยราชวงศ์หมิงถือเป็นสมัยที่มีความยิ่งใหญ่ มั่นคงและสงบสุขสมัยหนึ่ง และราชวงศ์หมิงก็เป็นเช่นเดียวกับราชวงศ์ก่อนๆของจีนที่ต้องเผชิญกับวัฏจักรของราชวงศ์ คือ มีความรุ่งเรือง อ่อนแอ เสื่อม และสิ้นสุดราชวงศ์

ราชวงศ์หมิงตอนต้นมีจักรพรรดิและขุนนางที่มีความสามารถทำให้สร้างความรุ่งเรืองขึ้นมาได้ แต่เมื่อถึงรัชสมัยจักรพรรดิเจิงกง ความรุ่งเรืองด้านการเมืองเริ่มหยุดชะงักอันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ การที่จักรพรรดิอ่อนแอ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขันที ไม่มีความสามารถเทียบเท่ารัชกาลก่อน ขันทีเข้ามามีบทบาททางการเมืองและขยายอิทธิพลในราชสำนัก ขุนนางที่มีความสามารถและรับราชการมานานได้ถึงแก่กรรมและลาออก แต่ขุนนางที่ขึ้นมาทดแทนไม่มีประสิทธิภาพเท่าและมีการแบ่ง

¹ Charles O. Hucker. (1978). *China to 1850, A Short History*. p.91.

² John K. Fairbank. (1992). *op.cit.* p.128.

เป็นกลุ่มเป็นพวกแข่งกันขยายอำนาจ คัดรุจากภายนอกคือมองโกลมีความเข้มแข็งและ รุกรานจีนอีกครั้ง การประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาเศรษฐกิจ สร้างความเดือนร้อนแก่ประเทศทำให้ประชาชนบางกลุ่มก่อความไม่สงบ หลังจากสมัยความวุ่นวายทางการเมืองการปกครอง ถ้าจะเปรียบเทียบกับราชวงศ์หมิง เป็นเส้นกราฟก็จะเป็นในลักษณะที่ค่อย ๆ ตกลง บางช่วงอาจจะคงที่ บางช่วงอาจจะพุ่งขึ้น แต่เส้นกราฟความรุ่งเรืองด้านการเมืองการปกครองของราชวงศ์หมิงก็ไม่ขึ้นสูงเหมือนช่วงต้นราชวงศ์อีกเลย

ในช่วงปลายราชวงศ์หมิง จีนยังคงประสบปัญหาการรุกรานจากมองโกลและแมนจูทางเหนือ การรุกรานจากโจรสลัดญี่ปุ่นทางใต้ซึ่งสร้างปัญหาแก่ทางการจีนมากเนื่องจากทั้งสองฝ่ายนี้ต่างมีความเข้มแข็ง ส่วนกองทัพจีนในช่วงนี้ค่อนข้างด้อยประสิทธิภาพ ทางการเงินจึงหันมาใช้วิธีเจรจาค้ากับมองโกลเพื่อป้องกันการทำสงคราม ส่วนฝ่ายโจรสลัดนั้นจีนได้ใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การซื้อตัว การให้รางวัลนำจับและอภัยโทษ รวมทั้งบุกโจมตีที่มั่นของโจรสลัดแต่ไม่ค่อยได้ผลมากนัก แต่ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 ปัญหาโจรสลัดญี่ปุ่นลดลงเพราะญี่ปุ่นมีการเอกภาพทางการเมืองมากขึ้น หลังจากภัยจากโจรสลัดลดลง ราชวงศ์หมิงยังต้องประสบปัญหาจากการที่ญี่ปุ่นยกทัพบุกเกาหลี ใน ค.ศ. 1592-1593 และ ค.ศ. 1597-1598 จีนจึงต้องส่งกองทัพไปรักษาเกาหลีซึ่งเป็นรัฐบริวารของจีนไว้ ทำให้เสียหายและงบประมาณจำนวนมาก ฐานะการคลังของประเทศตกต่ำมากขึ้น แต่โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ (*Toyotomi Hideyoshi*) ผู้นำรัฐบาลทหารญี่ปุ่นซึ่งเป็นแม่ทัพเสียชีวิต ญี่ปุ่นจึงยกทัพกลับ การโจมตีเกาหลีของญี่ปุ่นเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ราชวงศ์หมิงอ่อนแอมากขึ้น ในประเทศเกิดโจรสลัดชุมและเกิดกบฏขึ้นหลายกลุ่ม เช่น กบฏหลี่ จื่อเฉิง (*Li Ziqeng*) กบฏจาง เสียนจง (*Zhang Xianzhong*) ส่วนทางเหนือก็ถูกอนารยชนทั้งมองโกลและแมนจูรุกรานอยู่บ่อยครั้ง ทางใต้ยังคงมีภัยจากโจรสลัดญี่ปุ่นคุกคามอยู่ ปัญหาต่าง ๆ พอกพูนขึ้นจนยากที่จะแก้ไขประกอบกับความอ่อนแอทางการเมืองการทหารมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ราชวงศ์หมิงต้องถึงกาลอวสานลงใน ค.ศ. 1644

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2531). *ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เขียน ชีรวีทย์. (2517). *วิวัฒนาการการปกครองของจีน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ด้วน ลีเจิง. (2538?). *พลิกต้นตระกูลไทย*. กรุงเทพฯ : พีราบ.
- ดาอัสกุเก มิตามุระ. (2534?). *ขันทีจีน = Chinese Eunuchs*. แปลโดย วินัย พงศ์ศรีเพียร. กรุงเทพฯ : วรณศิลป์.
- ทวีป วรติลก. (2538). *ประวัติศาสตร์จีน*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- บัดดินเจอร์, โจเซฟ. (2522). *ประวัติศาสตร์การเมืองเวียดนาม = Vietnam, A Political History*. แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เพ็ชรี สุมิตร. (2518). *ประวัติศาสตร์อารยธรรมจีน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไรส์เซอร์, เอ็ดวิน โอ และ แฟร์แบงก์ จอห์น เค. (2510-2511). *ผู้อารยธรรมตะวันออก เล่ม 1 - 4 = East Asia, The Great Tradition*. แปลโดย จำนงค์ ทองประเสริฐและคณะ. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2540). *คัมภีร์จีน*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- _____ . (2540). *ตะลุ่ยจีน ท่องถิ่นมังกร*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- สีบแสง พรหมบุญ. (2525). *ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย ค.ศ. 1282-1853 = Sino - Siamese Tributary Relations, 1282 - 1853*. บรรณาธิการโดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

บทความและวารสาร

- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2535, ตุลาคม-ธันวาคม). "เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า : การสำรวจทางทะเลของจีนในสมัยต้นราชวงศ์หมิง(Ming)". *ราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 37 - 50.
- หม่า ฮวน. (2539-2540). "ประเทศเสียน ลอ (Hsien Lo) (สยาม, ประเทศไทย) (Siam, Thailand)". จาก *การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (หยิงหยายา เซิงหล่าน) = Yingyai Shenglan : The Overall Survey of The Ocean's Shores (1433)*. แปลโดย สุพรรณณี กาญจนันท์. *อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 19 (1-2) : 7 - 22.

หมา ฮวน. (2533). "การสำรวจชายฝั่งมหาสมุทรทั้งหมดโดยสังเขป เมืองนครจ้าน (ประเทศจัมปา, เวียดนามตอนกลาง,) จาก การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (หยิงหย่า เซิงหล่าน) = Yingyai Shenglan : The Overall Survey of The Ocean's Shores(1433). แปลโดย สุพรรณณี กาญจนรัชชิตี. *อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร* . 13(1) : 33 – 40.

หนังสือภาษาอังกฤษ

- Brook, Timothy. (1998). *The Confusions of Pleasure : Commerce and Culture in Ming China*. Los Angeles : University of California Press.
- Boulay, Anthony Du. (1963). *Chinese Porcelian*. London : Weidenfeld and Nicolson.
- Chan, Albert. (1982). *The Glory and Fall of The Ming Dynasty*. Norman : University of Oklahoma Press.
- Dawson, Raymond. (1972). *Imperial China*. London : Hutchinson & Co
- Dreyer, Edward L. (1982). *Early Ming China , A Political History 1355 – 1435*. Stanford : Stanford University Press.
- Ebrey, Patricia B. (1996). *China, Cambridge Illustrated History*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Fairbank, John K. (1992). *China, A New History*. Cambridge, Mass : The Belknap Press of Harvard University Press.
- Fairbank, John K. , Reischauer, Edwin O. and Craig, Albert M. (1976). *East Asia, Tradition and Transformation*. Boston : Houghton Mifflin.
- Farmer, Edward L. (1976). *Early Ming Government , The Evolution of Dual Capital*. Cambridge, Mass : Harvard University Press.
- Gernet, Jacques. (1985). *A History of Chinese Civilization*. Translated by Foster, J. R. Cambridge : Cambridge University Press.
- Hobson, Robert L. (1976). *China Pottery and Porcelain*. New York : Dover.
- Hook, Brain.(ed). (1991). *The Cambridge Encyclopedia of China*. 2nd edition. Cambridge : Cambridge University Press.
- Hucker, Charles O. (1978). *China To 1850, A Short History*. Stanford : Stanford University Press.

- Hucker, Charles O.(ed.). (1969). *Chinese Government in Ming Times*. New York : Columbia University Press.
- Hucker, Charles O. (1966). *The Censorial System of Ming China*. Stanford : Stanford University Press.
- _____. (1961). *The Traditional State in Ming Time (1368-1644)*. Tucson: University of Arizona Press.
- Huang, Ray. (1989). *China , A Macro History*. 2nd edition. London : An East Gate Book.
- Levathes, Louise. (1996). *When China Rule The Sea : The Treasure Fleet of The Dragon Throne 1405-1433*. New York : Oxford University Press.
- Li Zhiyan & Cheng Wen. (1982). *China Pottery and Porcelain*. Beijing : Foreign Languages Press.
- Ma Huan. (1997). *Ying-yai Sheng-lan : The Overall Survey of The Ocean's Shores(1433)*. Translated From The Chinese Text, Edited by Feng Ch'eng-Chen. Bangkok : White Lotus Press.
- Medley, Magaret. (1976). *The Chinese Potter, A Practical History of Chinese Ceramics*. Oxford : Phaidon Press.
- Mirsky, Jeannette.(ed). (1964). *The Great Chinese Travelers*. Chicago : The University of Chicago Press.
- Mote, Frederick W. (1999). *Imperial China 900 - 1800*. Cambridge, Mass : Harvard University Press.
- Reischauer, Edwin O. and Fairbank, John K. (1960). *East Asia , The Great Tradition*. Boston : Houghton Mifflin.
- Shih-shan & Tsai Henry. (1996). *The Eunuchs in the Ming Dynasty*. New York : State University of New York Press.
- The General Office of the Nanjing Municipal People's Government.(ed). (1988). *Nanjing Scenes*. Nanjing : China Pictorial Publication.
- Twitchett, Denis and Mote, Frederick W.(ed). (1990). *Cambridge History of China Volume 7, The Ming Dynasty 1368-1644 Part 1*. New York : Cambridge University Press.
- Viraphol Sarasin. (1977). *Tribute and Profit : Sino-Siamese Trade, 1652-1853*. Cambridge, Mass : Harvard University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ชื่อรัชกาลและระยะเวลาการครองราชย์ของจักรพรรดิราชวงศ์หมิง

พระนามของจักรพรรดิจีนมีหลายพระนาม คือ พระนามก่อนขึ้นครองราชย์ พระนามเมื่อขึ้นครองราชย์ และชื่อรัชกาล แต่ที่ใช้เรียกกันแพร่หลาย คือ ชื่อรัชกาลหรือรัชศก ซึ่งจะเริ่มนับเป็นปีที่ 1 เมื่อขึ้นครองราชย์และนับต่อไปจนถึงปีที่สวรรคต เมื่อจักรพรรดิองค์ใหม่ประกอบพิธีบรมราชาภิเษกจึงจะเริ่มนับปีรัชกาลใหม่เป็นปีที่ 1 เพราะฉะนั้นปีรัชศกของจักรพรรดิจึงยึดออกแม้จะสวรรคตไปแล้ว

ชื่อรัชกาล	ระยะเวลา (ค.ศ.)	ขึ้นครองราชย์ (ค.ศ.)	สวรรคต (ค.ศ.)
หงอู่ (Hongwu)	1368 – ม.ย. 1398	1368	1398
เจี้ยนเหวิน (Jianwen)	ก.พ.1399 – ก.ค. 1402	1398	1402 ?
หย่งเล่อ (Yongle)	ม.ค.1403 – ม.ค.1425	1402	1424
หงซี (Hongxi)	ม.ค.1425 – ก.พ.1426	1424	1425
ซวนเต๋อ (Xuande)	ก.พ.1426 – ม.ค.1436	1425	1435
เจิงถง (Zhengtong)	ม.ค.1436 – ม.ค.1450	1435	1464
จิงไท่ (Jingtai)	ม.ค.1450 - ก.พ.1457	1449	1457
เทียนชุ่น (Tianshun)	ก.พ.1457 – ม.ค.1464	1457	1464
เจิงฮัว (Chenghua)	ม.ค. 1464 – ม.ค.1488	1464	1487
หงจื่อ (Hongzhi)	ม.ค.1488 – ม.ค.1506	1487	1505
เจิงเต๋อ (Zhengde)	ม.ค.1506 – ม.ค.1522	1505	1521
เจียจิ้ง (Jiajing)	1522 – ก.พ.1567	1521	1567
หลงจิ่ง (Longqing)	ก.พ.1567 - ก.พ.1573	1567	1572
วานหลี่ (Wanli)	ก.พ.1573 – 1620	1572	1620
ไท่ชาง (Taichang)	ส.ค.1620 – ม.ค.1621	1620	1620
เทียนฉี (Tianqi)	ม.ค.1621 – ก.พ.1628	1620	1627
จงเจิน (Chongzhen)	ก.พ.1628 – ม.ค.1644	1627	1644

ที่มา : ปรับปรุงจาก Frederick W. Mote. (1999). *Imperial China 900-1800*. p.624 และ Brain Hook.(ed). (1991). *The Cambridge Encyclopedia of China*. p.195.

ภาคผนวก ข
คำอธิบายการใช้คำทับศัพท์

คำทับศัพท์ภาษาจีนที่ใช้ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ถือตามภาษาราชการ(Mandarin) หรือสำเนียงจีนกลาง ยกเว้นชื่อที่คุ้นเคยจะบอกไว้ในวงเล็บ เช่น เป่ย์จิง (ปักกิ่ง) สำหรับผู้ใช้ตำราภาษาอังกฤษศึกษาเกี่ยวกับประเทศจีนจะพบคำโรมันที่ใช้ทับศัพท์ภาษาจีน 2 แบบ คือ การทับศัพท์ตามระบบพินอิน(Pinyin) และระบบเวดจายส์ (Wade – Giles) สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ใช้คำทับศัพท์ภาษาจีนระบบการเทียบเสียงด้วยอักษรโรมันเป็นระบบพินอิน ดังคำต่อไปนี้

Aludai	อาลุไต
Anhua	อันฮัว (อันฮวา)
Anhui	อานฮุย
Ashikaga	อาชิกางะ
Baguwen	ปากู่เหวิน
Baochuan	เป่าฉวน
Baohedian	เป่าเหอเตี้ยน
Batu Bolod	ปาตู โปลอด
Beijing	เป่ย์จิง (ปักกิ่ง)
Beiping	เป่ย์ผิง
Beizhili	เป่ย์จื่อลี่
Bienchen	เป่ียนเฉิน
Bingbu	บิงบู
Bunyashiri	บุ๋นยาซือรี่
Cao Zhixing	เฉา จื่อซิง
Changcheng	ฉางเฉิง
Changjiang	ฉางเจียง
Chang Yuchun	ชาง หยู่ชุน
Changzhou	ฉางโจว
Chenghua	เฉิงฮัว (เฉิงฮวา)
Cheng Wang	เฉิง หวาง
Chengxiang	เฉิงเซียง
Chinquan	ชินฉวน

Chiu Fu	ฉิว ฟู่
Chuan Jin	ฉวน จิ้น
Dadu	ต้าตู
Dagao	ต้าเก้อ
Da Ming Lu	ต้าหมิงลู่
Datong	ต้าถง
Dayunhe	ตั๋ยุ่นเหอ
Daxue Yenyi	ต้าสวย เอี้ยนอี้
Dehua	เต๋อฮัว (เต๋อฮวา)
Deng Maoba	เต็ง หม่าปา
Deng Maoqi	เต็ง หม่าฉี
Di xue	ตี้ สวย
Duchayuan	ดูฉาหยวน
Esen	เออเซิน
Fan Hong	ฟาน หง
Fang Bin	ฟาง ปิ่น
Fang Chaozhang	ฟาง ฉาจาง
Fang Guozhen	ฟาง กว๋อเจิ้น
Fei Xin	เฟย ซิน
Feng Sheng	เฟิง เซิง
Fengyang	เฟิงหยาง
Fu	ฝู่
Fujian	ฝู่เจี้ยน
Fujian Wang	ฝู่เจี้ยน หวาง
Fuliang	ฝู่เหลียง
Fu Youde	ฝู่ โหย่วเต๋อ
Gansu	กานซู่
Ganzhou	กานโจว
Gaozong	เกาจง
Genghis Khan	เจงกิสข่าน
Gongbu	กงบู
Gong Zhen	กง เจิน

Guangdong	กว่างตง
Guangxi	กว่างซี
Gugong	กู่กง
Guozhijian	กั๋วจื่อเจี้ยน
Guyuan	กู่หยวน
Gu Zuo	กู่ จื่อ
Hami	ฮามี
Han	ฮั่น
Hangaoju	ฮั่นเกาจู่
Hangzhou	หางโจว
Han Liner	ฮั่น หลินเอ๋อ
Hanlinyuan	ฮานหลินหยวน (ฮั่นหลิน)
Han Shandong	ฮั่น ซานตง
Hao Zhou	เหาโจว
Hebei	เหอเป่ย์
Henan	เหอหนาน
Hening Wang	เหอหนิง หวาง
Hongwu	หงอู่
Hongxi	หงซี
Huai	หวย
Huangce	หวงเซ่
Huanghe	หวงเหอ
Huang Huai	หวง ฮวย
Hubei	หูเป่ย์
Hubu	หูบู
Hu Dahai	หู ต้าไห่
Huizhong	หุยจง
Huitonghe	ฮุยตงเหอ
Huizhou	หุยโจว
Huguang	หูกว่าง
Hunan	หูหนาน
Huo Zhen	ฮื่อ เจิน

Huwei	หูเว่ย
Hu Weiyung	หู เว่ยยุง
Hu Yen	หู เอี้ยน
Huzhou	หูโจว
Jiangji	เจียงจี
Jianwen	เจี้ยนเหวิน
Jian Yi	เจี้ยน อี้
Jiangsu	เจียงซู
Jiangxi	เจียงซี
Jiaozhi	เจียวจื่อ
Jingtai	จิงไท่
Jingtai lan	จิงไท่หลาน
Jingwei	จิงเว่ย
Jinshi	จิ้นซือ
Jin Wang	จิ้น หวาง
Jin Ying	จิ้น อิง
Jin Youzi	จิ้น โหย่วจื่อ
Jin Zhong	จิ้น จง
Jizhou	จีโจว
Juan An	จ้วน อัน
Junji	จุนจี
Juren	จู่เหริน
Kaiping	ไคผิง
Karakorum	คาราคอรูม
Khroghochin	คร็อกโฮชิน
Kong Zhong	กง จง
KunYang	คุนหยาง
Le Lo'i	เลอ เล่ย์
Le Qiuli	เลอ ฉิวลี่
Liangzhang	เหลียงจาง
Liaodong	เหลียวตง
Libu	หลี่บู

Libu	ลีบู
Lijia	หลี่เจีย
Liu Bang	หลิว บัง
Liu Daxia	หลิว ต้าเซี่ย
Liu Futong	หลิว ฟู่ตง
Liu Guan	หลิว กวน
Liu Zi	หลิว จื่อ
Li Wenzhong	หลี่ เหวินจง
Li Yongcheng	หลี่ ย่งเฉิง
Lizhang	หลี่จาง
Longjiang	หลงเจียง
Lu Chongjun	ลู่ ชงจุน
Lu Li	ลู่ หลี่
Luo Guanzhong	หลอ ก้วนจง
Lu Zhen	ลู่ เจิน
Ma He	หม่า เหวอ
Mahmud	มาห์มุด
Ma Huan	หม่า ฮวน
Ming	หมิง
Minji	หมินจี
mou	โหม่ว
Mu Sheng	มู่ เชิง
Nanjing	หนานจิง (หนานกิง)
Nanzhili	หนานจื่อลี่
Neige	เน่ยกั๋ว
Neishutang	เน่ยชู่ถัง
Ningxia	หนิงเซี่ย
Peng Yingyu	เป็ง อิงหยู
Qen Esen	เฉิน เออเซิน
Qen Ning	เฉิน หนิง
Qen Youliang	เฉิน โหย่วเหลียง
Qianqing	เฉียนฉิง

Qin	ฉิน
qing	ฉิ่ง
Qing	ชิง
Qingliang	ชิงเหลียง
Qiniandian	ฉีเหนียนเตี้ยน
Qin Wang	ฉิน หวาง
Sambogong	ซำปอกง
Sanbao Taijian	ซานเป่า ไท่เจียน
Sandadian	ซันต้าเตี้ยน
Sandaying	ซันต้าอิ่ง
Sanguan	ซานกวน
Sen	เสิ่น
Shaanxi	ส่านซี
Shandong	ซานตง
Shanxi	ซานซี
Shengxue Xinfu	เซิงฮวย ซินฝ่า
Sen Zhou	เสิ่น โจว
Shi Heng	ชี่อ เหิง
Sichuan	สื้อชวน
Song	ซ่ง (ซ้อง)
Songjiang	ซ่งเจียง
Song Li	ซ่ง หลี่
Song Lien	ซ่ง เหลียน
Suzhou	ซูโจว
Tai Jin	ไท่ จิน
Taiju Shilu	ไท่จูซือลุ่
Taiyuan	ไท่หยวน
Taihu	ไท่หู
Taipng	ไท่ผิง
Tang	ถัง
Tao An	เถา อัน
Tatar,Tatan	ตาดาร์,ตาดาน

Tian	เทียน
Tiantan	เทียนถาน
Tiange Xueshi	เทียนเก๋อ สวยซือ
Tianshun	เทียนซุ่น
Tran	เงิน
Tu Jie	ตุ เจีย
Tumu	ตุ่ม
Tuntian	ทุนเทียน
Urianghai	ยูเรียงไฮ
Wang Jin	หวาง จิ้น
Wang Zhen	หวาง เจิน
Weiso	เว่ยโส
Wenxian Dacheng	เหวินเซี่ยน ต้าฉิง
Wu	อู่
Wuchang	อู่ซาง
Wujing Sishu Daquan	อู่จิง ซื่อซู่ ต้าฉวน
Wujun Doudufu	อู่จุน ไตวตุ่ฝู
Wuliangha	อู่เหลียงฮา
Wu Zhen	อู่ เจิน
Wu Yunzheng	อู่ หยุนเจิง
Wu Zhong	อู่ จง
Wuzhou	อู่โจว
Xian	ซีอาน
Xiaoming	เสี่ยวหมิง
Xie Jin	เซี่ย จิ้น
Xie Yuanji	เซี่ย หยวนจี
Xi Junweng	ซี จุนเหิง
Xing An	ซิง อาน
Xingbu	ซิงบู
Xingli Daquan	ซิงหลี่ ต้าฉวน
Xingqa Shenglan	ซิงฉา เซิงหล่าน
Xishan	ซีซาน

Xiucan	ซีวไฉ
Xiyang Fangou	ซีหยาง ฟานกั๋ว
Xuande	ซวนเต๋อ
Xuanfu	ซวนฝู่
Xunfu	ซุนฝู่
Xushouhui	ซูโช่วหุย
Xu Da	ซู ต้า
Xu Yuzhen	ซู อยู่เจิน
Yang Pu	หยาง ฝู่
Yang Rong	หยาง หรง
Yang Shan	หยาง ซาน
Yang Shiqi	หยาง ซีฉี
Yangzhou	หยางโจว
Yangzi	หยางจื่อ(แยงซี)
Yao Guangxiao	เหยา กวงเสี่ยว
Yen Wang	เอี้ยน หวาง
Yingqiang	อิงฉาง
Yingyai Shenglan	หิงหย่า เชิงหล่าน
Yitianbiao	อีเถียนเปี่ยว
Yongle	หย่งเล่อ
Yongle Dadian	หย่งเล่อ ต้าเตี้ยน
Yuan	หยวน
Yu Chien	หยู เชียน
Yulin	หยู่หลิน
Yulin Tuce	หยู่หลิน ถูซ้อ
Yunnan	หยุนหนาน (ยูนนาน)
Yu Qian	หยู่ ฉียน
Zhang Fu	จาง ฝู่
Zhang Shiqeng	จาง ซีฉิง
Zhang Taihou	จาง ไท่โฮ่ว
Zhang Ye	จาง เย้
Zhejiang	เจ้อเจียง

Zhen Dexiu	เจิน เต๋อซิว
Zheng He	เจิ้ง เหว
Zhengjiang	เจิ้งเจียง
Zhengtong	เจิ้งถง
Zhonghedian	จงเหอเต๋ียน
Zhongshu Xingsheng	จงซู ซิงเซิง
Zhou	โจว
Zhou Chen	โจว ฉิน
Zhou Gan	โจว ก้าน
Zhu Di	จู ดี
Zhu Gang	จู กัง
Zhu Neng	จู เหนิง
Zhu Shong	จู ชง
Zhu Xi	จู ซี้
Zhu Yuanzhang	จู หยวนจาง
Zhu Yunwen	จู ยุนเหวิน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาว ศิริพร ดาบเพชร
วันเดือนปีเกิด	13 พฤศจิกายน 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดนครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	72 / 238 ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม
พ.ศ.2540	ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ 2) จาก มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ.2543	ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์เอเชีย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ